

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלזני שבת

פרשת בשלה • תשפ"ה

מיטב עלוני השבת:

לקראת שבת מלכתא

סיפורי צדיקים

אזמרה לשמך

באר הפרשה

פאר מקדושים

אמר אביי

אז נדברו

פניני עין חמד

דברי שיח

Dirshu

דרשן ד' ועזון

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת בשלח פ"ה | גליון מס' 468 | סיפורים ופנינים מרתקים | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

עשרות אלפי תשובות ענה רבינו על שאלות רפואה ותשובותיו היו מבהילות ממש. רבינו היה אומר, יכולני להעיד על חולים מסויימים שמהירות התרפאותם היא לפי גודל מידת בטחונם ואמונתם בהשגחה פרטית בה'

הגאון רבי מיכל שטרן שליט"א על תשובותיו בענייני רפואה של שר התורה מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

פ' אָנִי ד' רַפָּאָה (טו כו)

עשרות אלפי תשובות ענה רבינו על שאלות רפואה ומיד ענה כדרכו בקודש ותשובותיו היו מבהילות ממש שראו מתוך תשובתו מי לחיים וכו'.
לאחרים יעץ ללמוד דבר מסויים כנגד ריפוי המכה, כמו לכאב רגליים או בעיה אחרת ברגל, יעץ ללמוד פרק כיצד הרגל, או שאמר להם לקבל על עצמם סוגי לימוד.
יש אשר באו לשאול אם לנסוע לחו"ל יש מהם שהסכים ויש מהם שפסק לאיסור, יש מקרים שהיה אומר זכות ארץ ישראל תסייע לו, ויש אשר אמר, הנסיעה תזיק להם.
רבינו היה אומר, יכולני להעיד מתוך הנסיון על חולים מסויימים שמהירות התרפאותם היא לפי גודל מידת בטחונם ואמונתם בהשגחה פרטית בה'.

תודה יש יותר לחמים וגם נאכל ליום ולילה ולא כשלמים שנאכל לב' ימים ולילה. ביאר הנצי"ב (בהעמק דבר ויקרא זי י"ג) כתב דתכלית תודה שבא על הנס, הוא כדי לספר חסדי ד' שגמל עליו, ומטעם זה ריבה הכתוב בלחם, ומיעט בזמן אכילת תודה מכל שלמים, והיינו כדי שיהי' מרבה ריעים לסעודה אחת ביום הקרבה, ויהי' מספר הנס לפני רוב אנשים, וכו'.
ולדבריו מבואר היטב הכתוב, וזיבחו זבחי תודה, ויספרו מעשיו ברנה, דהרי לדבריו תכלית קרבן תודה, הוא שיספר חסדי השי"ת לפני רוב אנשים, וא"כ זהו שכתוב, וזיבחו זבחי תודה, ותכלית הזבחי תודה, הוא כדי שיספרו מעשיו ברנה.

להבטיח לעשות סעודת הודאה

לא אחת אמר רבינו לחולה תבטיח שאי"ה כשתבריא תעשה סעודת הודאה ואז תתרפא.
בכף החיים (סי' רפ"א סק"ח) הביא קבלה מרבי יהודה החסיד, ששבח זה מסוגל על כל צרה שלא תבוא לקבל האדם על עצמו שכשינצל ממנה, לומר נשמת בתודה וקול זמרה בפני עשרה ובו נפוצו ניצלו רבים והוא בדוק ומנוסה.
קרבן תודה הוא כקרבן שלמים אך ההבדל ביניהם הוא שבקרבן

הגר"א (במשלי) כתב רוח איש יכלכל מחלהו, כשהאיש תמיד בשמחה אף שתבוא עליו מחלה ח"ו, הוא יכלכל מחלהו, בשמחתו יבטלנה, אבל מי שיש לו רוח נכאה והוא עיצבון מי יוכל לישא זאת. (גם המלבי"ם עיי"ש)

וכבר הקדימם רבינו בחיי שכתב (שמות פרק יח פסוק א) והנה החולי הזה מן הלשון הוא קשה מאד מחולי הגוף, והחולי הקשה שבכל חולי הגוף הוא שבר ברוח כלומר שבירת הרוח, וכתב (משלי יח, יד) רוח איש יכלכל מחלהו ורוח נכאה מי ישאנה, ביאור הכתוב כי הרוח והוא הנפש נושא מחלת הגוף כי היא מכללת חולי הגוף ימים מספר בלי מאכל ומשתה, אבל כשהנפש חולה מי ישאנה, ובא הכתוב ללמד כי חולי הנפש והיא שבירת הרוח קשה מאד מחולי הגוף.

גם במצב שנראה חושך. אינו רואה את קצה האור, דוקא אז באה הישועה, וכמשל המובא במדרש. אב ובנו שהלכו בדרך, והיה מדבר שמם, התעייף הבן וקרא לאבא, מתי כבר נגיע לישוב, אמר לו האב סימן מסור בידך, אם תראה את בית הקברות, תדע שאחריו יש ישוב, שהרי בית הקברות עושים סמוך לישוב. גם אם נראה לאדם שכבר כלו כל הקיצים. דוקא אז באה הישועה. רק צריך עוד קצת סבלנות.

ללכת לרופא

נאמן ביתו הגאון רבי אליהו מן סיפר, נשאל רבינו, אדם שמקורר וחולה בשפעת אם ילך לרופא יבריא תוך ב' ימים ואם לא ילך לרופא יירפא בעה"י מאליו אבל זה יאריך בשבוע אם מחובת ההשתדלות ללכת לרופא. וענה רבינו משום חובת השתדלות לא, אבל אם זה מפריעו ללימוד התורה צריך ללכת לרופא משום ביטול תורה. אחד אמר לרבינו שהיום הרגיש חולשה בלב אמר לו לך ללמוד וצייין לו את רש"י בשבת (יא, א) חליש לבייהו. מצטערים שלא עסקו אותו היום בתורה. מרן הגר"ז כשביקר אצלו חולה לב אמר לו "קוה אל ה' - ואז חזק - ויאמץ לבך".

שבזכות שיעוריו הרבים יזכה לאריכות ימים

רבינו בירך את הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר שבזכות שיעוריו הרבים יזכה לאריכות ימים. וצייין למדרש (נצבים ח, ד) "חיים הם למוצאיהם" ואמרו במדרש למי שמוציאן לאחרים. החזון איש בירך את רבי אליהו לופיאן עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו להגיד כי ישר ה', שהקב"ה מאריך ימים של צדיק כדי שיוכל "להגיד כי ישר ה'", שזכות מזכה את הרבים תצילהו.

ברכה לבעל דרשן ומוכיח

להצדיק הדרשן והמוכיח רבי ראובן קרלשטיין שסבל הרבה יסורים, צייין לו רבינו את דברי הבעל הטורים (בשמות פרק כג פסוק כה) כתב אמלא. ג' במסורה. הכא. ואידך ואוצרותיהם אמלא (משלי ח, כא). ופי אמלא תוכחות (איוב כג). והיינו שזוכה לאריכות ימים בכדי שיוכל להוכיח.

'הבטחה לרפואה'

אמר רבינו שאכן זוכר שבא בחור לפני החזו"א רק שאינו זוכר עכשיו מיהו היה, שהוצרך לניתוח והחזו"א הורה לו למי ללכת וכו' ואח"כ דיבר עמו בלימוד וראה שהוא ת"ח אמר לו שאינו זקוק לניתוח. שאלוהו הא הרב אמר לי והדריכני כיצד לגשת לניתוח, אמר לו החזו"א ת"ח זה הנהגה אחרת וכך היה בסוף שלא הוצרך לניתוח.

והיו הרבה שביקשו מרבינו לא רק ברכה לרפואה אלא 'הבטחה לרפואה' אמר להם, אבי היה אומר 'שלא יצא טוב מהבטחה' רק צריך לבקש שהרב יבקש בעבורם.

לא אחת היה מבקש כשהחולה יתרפא שיבואו לבשרו והיה אומר דודי החזו"א מאד הקפיד על זה. וצייין רבינו לדברי המדרש (עה"פ במדבר יז ט טו) ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף ויקח אהרן כאשר דבר משה וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה, מבאר המדרש 'לקח טוב' לשם מה שב אהרן אל משה, לבשרו שנעצרה המגפה הרי שיש לשוב ולבשר כשפסקה הקללה.

היה שולח לשמוע ברכת כהנים

היה שולח לשמוע ברכת כהנים ולא רק על חלומות. יש לציין שבשו"ע הרב (בספר לקוטי תורה סוף פרשת קרח) ברכת כהנים נמשכת במהירות דרך כל העולמות, באין מונע ומעכב, ואין מעיינים בדין כלל.

ולמעשה כבר קדמו בשערי אורה (שער י') "ברוב רחמי השם יתברך על ישראל, צווה לכוהניו המקודשים לברכם, ולפי שאפשר שלא יהיו ישראל הגונים לקבל אותה ברכה, שמא יהיו מלוכלכים בכל מיני חטא ועוון, ושמא ח"ו יקטרגו עליהם בעלי הדין הקשה, ויאמרו שאין ישראל ראויין לאותה ברכה, מאחר שיש בהם חטא ועוון המעכב את הברכה, מה עשה הש"י מסר ביד כוהניו המקודשים מפתחות עולם הרחמים, ואמר להם כל זמן שאתם באים לברך את ישראל פתחו שערי רצון וכו' באותה שעה אין כח במקטרג וכו' לעורר דין ולא עונש וכו', ואז כל הפנים מאירים וכו', וזהו סוד שצווה בברכת כהנים, ואמר כ"ה תברכון את בני ישראל, כ"ה בשם המפורש הפותח שערי העליונים ואז כל הפנים מאירים. וכו' ואשר הזוכה והעם אשר נתן להם השי"ת מתנה גדולה כזאת".

לזרע של קיימא

רבינו אמר לכמה בנ"א להדפיס חידו"ת כסגולה לזש"ק והדבר הועיל. לאחד אמר שילך לקברו של החזו"א ויתפלל ובזכותו יושע. וצייין לדברי הגמ' ב"מ (פד, ב) וברש"י שם לפי שעמד עליהן נחשול של ים, והתפללו להינצל בזכותו של ר' אלעזר, וניצלו בזכותו.

הרבה פעמים ענה לאנשים שאין להם ילדים להקפיד על הבדלה בכוס יין כמובא בגמ' (שבועות י"ח ב') כל המבדיל על היין הויין לו בנים זכרים בפרט אם הוא ת"ח וצייין גם לדברי רש"י (ב"מ מב, א) 'ואם צורבא מרבנן הוא וכו' שהוא חרד על מצות הבדלה על הכוס'.

מתוך סוד שי"ח

מישהו ראה פעם אדם שעשה חור באמצע כוס מים, שהצליח להפריד בין שני חלקי המים? לא. מישהו ראה פעם אדם שהתחתן? אה, כן. דווקא ראינו ב"ה אדם שהתחתן, ולא אחד אלא רבים מספור.. אם כן, איזו השוואה יש, בכלל, בין קריעת ים סוף לזיווגו של אדם?

הגאון רבי שלמה לזונשטיין שליט"א על קשין לזווגן כקריעת ים סוף

אמרו חז"ל (סוטה ב ע"א): "וקשין לזווגן כקריעת ים סוף, שנאמר: אלוקים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות" על מימרא ידועה זו מתעוררת קושיה עצומה: מישהו ראה פעם אדם שעשה חור באמצע כוס מים, שהצליח להפריד בין שני חלקי המים? לא. מישהו ראה פעם אדם שהתחתן? אה, כן. דווקא ראינו ב"ה אדם שהתחתן, ולא אחד אלא רבים מספור. כל הזמן מתארסים אנשים ומתחתנים. אם כן, איזו השוואה יש, בכלל, בין קריעת ים סוף לזיווגו של אדם? תירוצים שונים ומשונים כבר תורצו על כך, אבל הרעיון המרכזי הוא ש"קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף" בנקודות מסוימות.

שניהם מסרבים. נחושים בדעתם. "פרינציפ זה כלום?! אני אראה לך מה זה פרינציפ!" "פרינציפ" הוא אחד הגורמים העיקריים למחלוקות ולכעס ושנאה. בתים רבים נהרסים בגלל פרינציפים של כבוד וגאווה, וחוסר התחשבות. על רבי שלום ניתן לומר: "הוא היה אומר", שהיה סמל ומופת של דוגמא אישית לכל מידה טובה, שעליה עורר בדרשותיו. לרבי שלום עצמו לא חסרו פרינציפים-עקרונות, אלא שעקרונותיו היו לשם שמיים, ורק לשם שמיים. ומאחר שכך, לא גרמו למריבות ולכעס, אלא הביאו שלום וברכה.

אי לכך, קרא לבנו, רבי יצחק

סיפור ידוע ארע עם רבי שלום בעניין זה: שנה אחת, ביום הפורים, הגיע רבי שלום לביתו שמח וטוב לב, שהרי "ליהודים הייתה אורה ושמחה וששן ויקר". מיד בבורכו את בני ביתו, חש שאישתו נתונה בצער גדול, וכמעט שהיא עומדת לפרוץ בבכי. חרד רבי שלום, ושאלה מה ארע, וסיפרה לו הרבנית שעד כדי כך הגיע העוני, שאין לה כל מצרכים להכין מהם סעדת פורים כמצוות היום. האמת היא, שרבי שלום היה זכאי לקבל תשלום מבית הכנסת. "זיכרון משה", מאחר והיה דורש שם בקביעות דרשות נפלאות.

רבי שלום שבדרון זצ"ל היה נוהג להרחיב את הדיבור על אחת הנקודות החשובות, והקדים ופתח בסיפור-משל: שני נהגים נסעו בכביש צר, ונתקעו זה מול זה. אין מעבר לשניהם בו זמנית, אחד מהם חייב לנסוע מעט לאחור, לסטות מעט לצד הכביש, ולתת לשני לעבור תחילה. זה יכול להיות פשוט מאוד, והבעיה עשויה להיפתר תוך פחות משתי דקות, אבל אף אחד משני הנהגים לא רוצה לוותר. מה עושים?

הראשון מצפצף, והשני מצפצף כנגדו

מצפצפים. הראשון מצפצף, והשני מצפצף כנגדו. הפוגה קצרה. אצל שניהם הכעס מתגבר. השני מוסיף צפצוף חזק ועצבני יותר, והראשון מגיב בצפצוף ממושך ומטריד יותר. מה הלאה? הנהג הראשון חובט בהגה, ומצהיר: "על הפרינציפ, אני לא אז מפה!" השני מגיב בקול תרועה רמה, "אה, פרינציפ? אוקיי, גם לי יש פרינציפים, ויש לי זמן!" הראשון אומר, "לך יש זמן? לי יש פי שניים זמן!" משעין את הכיסא אחורה, לוקח את העיתון ומתחיל לקרוא. השני - גם לו יש עיתון, ברוך ה'. לא סתם, מגזין. יש לו חומר להרבה יותר זמן. מה קורה לכם, שניכם? אתם, הרי, סתם מתעכבים. לא תרויחו שום דבר מכל הבלגן הזה. אחד מכם צריך לוותר, רק ויתור אחד קטן כל כך.

השיטה עובדת כך: מארגנים "סוף שבוע" באיזשהו מלון בצפון או בדרום. מזמינים לשם ציבור גדול של אנשים שאינם יודעים מימינם ומשמאלם בענייני יהדות, ו"מפציצים" אותם בהרצאות. מזמינים את הדרשנים המעולים ביותר, "פצצה" רודפת "פצצה"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - כשאונקלוס מקריא פסוק מהתורה!... וכשפרעה ליווה את בני ישראל ביציאתם ממצרים

וה' הִלֵךְ לַפְּנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהַאִיר לָהֶם לְלַכֵּת יוֹמָם וְלַיְלָה (יג, כא)

עם פסוק זה השתמש, כידוע, אונקלוס הגר להוכיח לעבדי המלך שנשלחו על ידי הקיסר הרומאי להביאו אליו, שהקב"ה מתנהג עם בניו שלא כדרך העולם. דרך העולם שהחייל הקטן נושא את הפנס ומאיר את הדרך לחייל הגדול ממנו, והחייל הגדול - לגדול ממנו. לא נראה אף לא פעם אחת מלך שיאחז פנס בידו ויאיר את הדרך לחייל פשוט. אבל הקב"ה "הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם!" (עבודה זרה יא ע"א).

כששמעו זאת עבדי המלך - התפעלו מהדברים והתגיירו! אכן, מימיהם לא ראו מחזה שכזה, שמלך יתהלך בלילה ברחובות העיר החשוכים, עם פנס בידו, ויאיר את הדרך לחייליו...

תבינו, רבותי! בזמנו של אונקלוס לא היו מותקנים פנסי רחוב כמו בימינו. בלילות שרר חושך מוחלט. לא היה שייך ללכת ברחוב בלילה בלי פנס שיאיר את הדרך. אני עוד זוכר את רחוב חזון איש בבני ברק לפני שהתקינו בו עמודי תאורה... ברחוב רבי עקיבא, ליד דובק, היתה קצת תאורה, אבל באזור שלנו, ברחוב חזון איש, שרר חושך מוחלט בלילות. ומה היינו עושים? היינו לוקחים קופסאות שימורים, מדליקים בתוכם נרות, ובצורה שכזאת היה ניתן ללכת ברחוב.

גוטי! אבל מי מחזיק את קופסת השימורים למי? בנוהג שבעולם הקטן מחזיק לגדול. וכשעבדי המלך שמעו שה' הולך לפניהם יומם לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם - התפעלו מכך מאד, עד כדי כך שהתגיירו.

רבותי! יש לי שאלה:

כשהגיעה משלחת נוספת למעונו של אונקלוס הם ראו אותו מנשק את המזוזה ביציאתו מהבית. לתמיהתם - שב אונקלוס וביאר להם שהקב"ה מתנהג עם בניו שלא כדרך העולם. דרך העולם שהמלך יושב בפנים הבית, והשומרים ניצבים בחוץ לשומרו. אבל הקב"ה - "ה' ישמור צאתך ובואך", בניו יושבים בפנים והוא שומר עליהם מבחוץ.

למשמע דברים אלו - גם עבדים אלו התגיירו.

יש היום ב"ה הרבה ארגונים לבעלי תשובה. נפלא מאד! איך הם מצליחים להחזיר אנשים בתשובה? השיטה עובדת כך: מארגנים "סוף שבוע" באיזשהו מלון בצפון או בדרום. מזמינים לשם ציבור גדול של אנשים חילוניים, שאינם יודעים מימינם ומשמאלם בענייני יהדות, והחל מיום חמישי בצהריים ועד מוצאי שבת "מפציצים" אותם בהרצאות. מזמינים את הדרשנים המעולים ביותר והללו מושכים ומרתקים את קהל השומעים. "פצצה" רודפת "פצצה": ביום חמישי אחר הצהריים, בליל ששי, ביום ששי אחרי ארוחת בוקר, ולפני ארוחת צהריים, בקבלת שבת, בסעודת שבת, ואחרי הסעודה, ובסעודת יום השבת, ולאחריה, ואחר הצהריים, ובסעודה שלישית, ובמוצאי שבת...

בקיצער, אחרי כל ה"שרשרת" הזאת חוזרים כמה אנשים בתשובה... ישתבח שמו, ברוך ה'... אבל, כאמור, לצורך זה התגייסו טובי הדרשנים, גדולי המרצים, האריות שבחבורה...

אני לא מכיר כל כך טוב את המארגנים של כל ארגוני התשובה האלו, אבל לא אחת רציתי לפנות אליהם בשאלה: למה אתם צריכים לעבוד כל כך קשה? תאספו את כל הקהל לאולם, תפתחו לפניהם חומש שמות ותקראו להם את הפסוק "וה' הולך לפניהם יומם"... תראו להם איך הקדוש ברוך הוא, המלך, מאיר לבניו את הדרך, שלא כדרך העולם - וכולם יחזרו בתשובה...

לא צריך יותר מזה...

פחות מחמש דקות על השעון...

הרי כך בדיוק החזיר אונקלוס את כולם בתשובה...

והרי דברים קל וחומר: אם מכח פסוק זה הצליח אונקלוס לגייר גויים,

על אחת כמה וכמה שניתן באמצעותו להחזיר יהודים בתשובה...

ומיד, לאחר ההרצאה של חמש הדקות, יתחיל "בלאגאן" בקרב

השומעים: איפה משיגים תפילין? איך שומרים שבת? איפה קונים

כיסוי ראש? מה עם בשר וחלב? איך מכשירים את כל כלי המטבח

שהם "טרייף"?

מצחיק, אה?

מצחיק, אה? הרי אנחנו יודעים היטב שאפילו בעל תשובה אחד לא

יהיה מזה!

נו? וכאן אני מגיע לשאלה שלי: איך זה שאצל אונקלוס זה כן עבד?

התשובה לכך היא: תלוי מי אומר את הפסוק! אם אנחנו נגיד אותו

- לא יחזור אפילו יהודי אחד בתשובה! אבל כשאונקלוס מקריא

פסוק מהתורה - "וה' הולך לפניהם יומם", הוא אומר אותו עם כל

הקדושה שבעולם. כל מילה שיוצאת מפיו מלאה בקדושה ובטהרה!

באופן שכזה ניתן ממש לראות בחוש את מלך מלכי המלכים נוטל

את הפנס ומאיר את הדרך לבניו...

כשאונקלוס מקריא את הפסוק, מתוך שיאה של קדושה, אי אפשר

להישאר אדישים! זה משפיע על נשמתו של השומע! הוא מרגיש

את הקדושה הבוקעת מכל מילה של תורה! זה גורם להתפעלות

עצומה גם בלבם של גויים, עד כדי כך שהם בחרו להתגייר!

לא כן אם מישוהו אחר, שאינו במדרגת קדושתו של אונקלוס, שאין

בו את אותה מידה של יראת שמים שהיתה לאונקלוס - אין לדבריו

את אותו כח השפעה על לב השומע להיטיב את דרכו ולשנות את

אורח חייו.

פרעה הרי היה רשע מרושע מאין כדוגמתו!

וַיְהִי בְשִׁלַּח פְּרִיעָה אֶת הָעָם (יג, יז)

אומרים חז"ל: "אין בשלח אלא לשון ליווי" - פרעה ליווה את בני

ישראל ביציאתם ממצרים.

חז"ל אומרים שהשכר שהוא קיבל על כך הוא מה שאמרה תורה:

"לא תתעב מצרי" (אם פרעה לא היה מלווה אותם היה דינה של

האומה המצרית כדינם של עמון ומואב שלא באים בקהל ה' עד

עולם! בזכות הליווי זכה פרעה להציל את כל עמו, לדורי דורות: "לא

תתעב מצרי וכו' בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבוא להם בקה ל ה'".

ר' אליהו לופיאן זצ"ל ב"לב אליהו" שואל: פרעה הרי היה רשע

מרושע מאין כדוגמתו! רשעותו היתה כל כך גדולה, עד כדי כך

ששללו ממנו את הבחירה! הוא קורא ביהירות וברשעות "מי ה' אשר

אשמע בקולו", הוא משעבד את עם ישראל באכזריות נוראה. מדוע

מגיע לו שכר כל כך גדול על כך שליווה את בני ישראל ביציאתם?

זאת ועוד: מצדו, פרעה היה מוכן להוסיף ולהשתעבד בעם ישראל,

אלא שלא היתה לו כל ברירה. הוא ראה את כל הבכורות מתים לו

מול העיניים... גם בנו נפח את נשמתו מול עיניו... הוא פשוט פחד

על החיים שלו. וכי יכול הוא שלא לומר "קומו צאו מתוך עמי"? האם

עמדה בפניו ברירה שכזאת? יוצא אם כן, שכל השחרור היה בעצם

בעל כרחו ולמורת רצונו, ולרשע כזה עוד מגיע שכר?

אומר ר' אליהו: אכן, נכון הדבר, פרעה היה חייב לשלח את בני

ישראל, אבל בהחלט הוא יכול היה לומר: "די בכך שבני ישראל

רואים את הצרות שלי, את המפלה שלי". יכול הוא היה לומר: "לכו

לכם לשלום! גמרת אתכם! לא רוצה יותר להכיר אתכם" ובצורה

שכזאת לשלחם מארצו.

אבל פרעה לא נהג כך, אלא ליווה אותם, בדרך כבוד, ביציאתם

מארצו. בכך הצליח לכבוש את מדותיו ולהתעלות מעל נטיותיו

הטבעיות "לזרוק אותם" מעל פניו!

ובשכר כבישת המדות - זכה לשכר הגדול לדורי דורות!

ומכאן נלמד מה גדול הוא ענין זה של כבישת המדות!

מעתה מובן היטב המשך הכתובים. הפסוק אומר "ויהי בשלח פרעה

את העם ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים וכו' פן ינחם העם

בראותם מלחמה ושבנו מצרימה". משמע מהפסוק שבגלל ש"ויהי

בשלח פרעה" התעורר החשש "פן ינחם העם ושבנו מצרימה"! מה

ביאור הדבר? מה הקשר בין "ויהי בשלח פרעה" לבין החשש שהעם

ירצה לשוב מצרימה?

אלא כך הוא ביאורו של פסוק: היות ופרעה שלח את העם בכבוד,

"ויהי בשלח פרעה - אין בשלח אלא לשון ליווי", התעורר חשש שבני

ישראל יחשבו: פרעה לא נשאר אותו פרעה כמו שהיה בתחילה,

הוא חזר בתשובה, הוא כובש את מדותיו ומלווה אותנו ביציאתנו!

ואם פרעה השתנה מקצה אל קצה, מרשע מרושע לבעל תשובה -

כל מצרים תשתנה ואפשר כבר לשוב אליה!

אמור מעתה: אם פרעה לא היה משלח אותם בכבוד אלא "זורק"

אותם מארצו - לא היה מתעורר החשש שבני ישראל ירצו לשוב

מצרימה. רק בגלל ש"ויהי בשלח" התעורר החשש "פן ינחם העם

ושבו מצרימה".

(מתוך 'יחי ראובן' בהוצאת 'יפה נוף')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?
חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

זה שיא של מידות טובות... מה בן אדם אחר היה עושה? -- בן אדם אחר היה דבר ראשון- מתלבש ארשת קפדנית... ואומר, מה יש לך להגיד???'... 'אה? --' מה יש לך להגיד'???'....

מושיב את הנאשם על ספסל הנאשמים, שיעמוד ויאמר כל מה שיש לו להגיד... אחר כך, מתחיל לחזור לו על מעשהו בפרוטרוט, ולסיכום האומר לו, 'ומה יצא ממך?...' "מה יצא ממך אם אתה כזה שקרן?..." מה יצא ממך במשך החיים? -- 'למה תגיע עם השקרנות שלך?...'

ועכשיו נספר מהרב מבריסק

ועכשיו נספר מהרב מבריסק, מה שסיפר אדם גדול וצ"ל, אשר אפשר לומר עליו שלא הניח אחריו כמותו. שזכה לקירבה גדולה אצל הבריסקר רב ותמיד היה מקבלו בשמחה ובמאור פנים. היה זה -אולי- בשנת תשי"ז כאשר התרחשה כאן מלחמה, והיו אז דיבורים על ענין ההצלה שהתרחשו אז משמים, אם זה כן ניסים או לא ניסים. אותו אדם גדול וצדיק אשר היה אהוב מאד אצל מרן הגר"ז נכנס באותם ימים אל הבריסקר רב, וזכה שהבריסקר רב, פרס לפניו - במשך כשעתיים - מסכת גדולה ורחבה על הנושא של ניסים. עם כל האריכות שיש בזה מהרמב"ן ומהאבן עזרא, ומה שיש בזה מהגמרא, והבריסקר רב, כדרכו, פתח הכל והסתכלו בפנים, ולמד אתו יחד את הדברים. והוא סיפר שבשעת מעשה הוא הרגיש - ואפשר להאמין לו - שהוא נמצא ממש בגן עדן העליון, והבריסקר רב התמסר במשך שעתיים להסביר לו את כל הענין, עם ההסברה הבהירה שלו. אחרי שהוא זכה לשמוע את הכל, והוא היה ממש מלא ברכת ד'... אמר לו הרב מבריסק... --- "כל מה שדברנו, שלא תגיד לאף אחד", שלא יגיד לאף אחד... הוא יצא מהרב מבריסק... בן אדם מלא כל כך... איך אפשר שלא להתחלק בזה עם מישהו, 'לא לומר לאף אחד', ושישאר בעצמו עם כאלה דברים...

באמת מבינים למה הרב זצוק"ל לא רצה שיגידו, כיון שלא רצה שיהיה פרסום לדבריו, ופתאום תצא מזה מחלוקת וכו' וכו', כי היו כאלו שדגלו לא כך, ופרסמו דיעות אחרות בענין. לכן, איתו הוא אמנם דיבר, אדם בר דעת. - לבריסקר רב מספיק לומר דבריו לבן אדם אחד בלבד, הוא לא צריך יותר, כמו שהרמב"ם כותב בהקדמתו ל'מורה נבוכים' שלא אכפת לו לומר דבר שמתאים לאחד מעולה, ולא יועיל לעשרת אלפים שוטים", ועם הבן אדם האחד הזה הוא דיבר, הבריסקר רב.

אך איך יתכן שבן אדם ששמע כל-כך הרבה, ומרגיש כל-כך מלא, שהוא לא יספר? זה הרי קשה להצמיד את עצמו עד כדי כך, לא לספר כלל. מה הוא עשה, הוא ישב והעלה את הדברים על הכתב, ושלח את הדברים לידיד נעורים שהיה גר בארצות הברית. והיה אדם גדול ובר דעת, תלמיד חכם גדול ובעל מוסר גדול שהיה יכול לסמוך עליו, ובראשית דבריו כחב לו כדברים האלה:

לא שמע שום ילוד אשה

"אני יצאתי עכשיו מהרב מבריסק, מה שאני שמעתי עכשיו מהרב בבריסק, לא שמע שום ילוד אשה, זה ברור כשמש, הדברים

היו מאירים כספירים... והרב אמר לי במפורש שלא להגיד את זה לאף אחד, אבל אינני יכול... ומכיון שאתה ידידי כנפשי, אז אני עושה 'הוראת היתר' לעצמי לכתוב לך את זה, אבל בתנאי שאתה לא תספר את הדברים לאף אחד, ושיהיה ממש, שרק אני ואתה נדע מזה, ויותר מזה שום אדם נוסף לא, וממילא בכי האי גוונא אני מתיר לעצמי לספר לך, כיון שכל הבקשה של הרב היא כדי שהדבר לא יתפרסם, זה מה שהוא לא רוצה, את הפירסום ותוצאותיו, אך כיון שזה ישאר רק בין שנינו אין חשש... כך הוא כתב, ושלח את המאמר כמו שהוא. אחרי כמה ימים הגיע המכתב לארצות הברית, ולאחר כמה שעות מהגעת המכתב, היתה כל ארצות הברית כמדורת אש... -- מבינים?... והד השמועה הגיע לאזני הרב מבריסק...

אותו אדם גדול, כותב המכתב, עולמו חרב בעדו, עולמו חרב בעדו... הוא הרגיש שאין לו מה לעשות פה בעולם... הלואי שתפתח האדמה והוא יבלע בתוכה... הוא גרם כזו עגמת-נפש להרב מבריסק.

מגודל היראת שמים שלו, ומגודל האמונת חכמים שהיתה לו, הוא הרגיש שכל העולם נחרב. מה זה, לצער את הרב מבריסק?..." ומאז, לא היה לו לא יום ולא לילה, עד שהחליט שאין לו עצה אחרת, כמה שזה לא נעים... אבל אין לו ברירה, הוא יכנס אל הרב ויבקש סליחה... מחילה וכפרה, הוא מוכן לכל, כל מה שיושת עליו, עם כל ההשלכות שבזה, אפילו ל"ד' מיתות בית דין"... -ואפשר בהחלט להרגיש את ההרגשה שלו. הוא נסע לירושלים, בפיק ברכיים נכנס לבית של הבריסקר רב... היה שם, באותו זמן, הבן הגדול של הבריסקר רב, ר' יושע בער זכר צדיק לברכה, אשר היה אתו בידידות גדולה, וכשנכנס הוא שח לפניו את צערו, ואמר לו, "אני לא בן אדם... מימי לא הרגשתי ככה... אני גרמתי לצער את הרב בכזו צורה!.. ובשביל זה באתי, לבקש מחילה... ור' יושע בער נענע לו בראש, הוא שמע... הוא נכנס אל הרב... - כך הוא סיפר. הרב הראה לו פנים שמחות, כרגיל בכל פעם שבא אליו, והוא התחיל להגיד להרב, "הרב אמר לי בענין ההוא, ואמר לי שלא לספר... הוא מתכוון להמשיך... אך מיד, על המקום... הרב אמר, עם (כזה) מאור פנים... 'איר זיינט גערעכט... מיהאט טאקע נישט געדארפט שרייבן, אבער, אז מען האט געשריבן אתם צודקים, באמת לא היו צריכים לכתוב,

אבל אם כתבו - אז כתבו... כאומר, שום דבר... -לא קרה שום דבר... ואמר אותו אדם גדול, שאם הוא יגיד, שבאותו רגע שהרב אמר את דבריו הוא הרגיש ש"טונות" של אבנים ירדו לו מהלב, זה עדיין לא מגיע למה שהוא הרגיש. ר' יושע בער חיכה לו בחוץ, וכשהוא יצא החוצה שאל אותו, 'מה אבא אמר לך?' וסיפר לו, מה שהאבא - הרב אמר לו... 'ככה האבא אמר לך?...' - 'אז אני רוצה להגיד לך, מכל השנים שאני מכיר את האבא, כבר עשרות שנים, עוד לא היתה לו עגמת נפש כמו שהיה לו מהענין הזה... --לא היה לו... וכך הוא אמר לך?...'

כמה שיחות מוסר יכולים בעלי המוסר לבנות על כזה סיפור!...

(מתוך הספר - משיבת נפש)

בשלב זה הוספתי... ולכן מומלץ לראשי הישיבות לעשות קורת רוח למרן...השתררה במקום דממה. מרן הסתכל עלי ואמר: "האסט שוין וואס צו קלאפן ב'לצנו'..." כלומר, עכשיו כבר יש לך מה להכות 'על חטא' כשתגיד בוידוי את 'לצנו', כי לשיטתו אמרתי דברי ליצנות....

ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מישקובסקי ומשגיח הישיבה הגאון רבי איסר זלמן שוב בפרק נוסף מדרכיו והנהגותיו שלם מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

בשמחה רבה הננו מגישים לפני הקוראים פרק נוסף בסדרת השיחות עם הני תרי צנתרי דדהבא, ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מישקובסקי ומשגיח הישיבה הגאון רבי איסר זלמן שוב, שזכו להיות קרובים במיוחד אצל מרן רשכבה"ג רבינו הגראי"ל שטיינמן זיע"א, וכעת משתפים אותנו עם עובדות, סיפורים ורעיונות ששמענו אצל מרן במשך השנים. למעשה כבר זכתה סדרת השיחות הללו לתגובות נלהבות מאוד של ציבור הקוראים, ולרגל התועלת הגדולה ששואבים מהן הורים ומחנכים אנחנו ממשיכים ומביאים עוד ועוד פרקים מלאים בעובדות נפלאות ששמענו מפיהם:

וכך מספר הגר"י מישקובסקי: "למרן ראש הישיבה זצ"ל, היו מגיעות שאלות מכל קצווי תבל, וכמנהיג עולם התורה, לא פעם אירע שבאו ושאלו אותו שאלות בנושאים שהיתה לו לכאורה נגיעה אליהם, שהרי הוא הקים ישיבות ועמד בנשיאותן של ישיבות, ומעניין לראות איך שהוא תמיד היה מקפיד להרחיק את עצמו מכל נגיעה, והיה משיב תשובות שלפעמים היו ממש כאילו הוא פועל נגד עצמו ונגד האינטרסים שלו, וכל זה כי האמת היתה נר לרגליו, והוא לא זז ממנה אפילו כחוט השערה, גם אם הדבר היה נוגע אליו עד מאוד.

"כך היה בכינוס ההקמה של ישיבת 'ארחות תורה', שהיתה במידה רבה מפעל החיים של מרן, זו היתה היצירה הגדולה שלו, ואת עשרים שנותיו האחרונות הקדיש במידה רבה למען הישיבה הזאת, שהוא ראה שליחות גדולה בהקמתה ובטיפוחה, ובסייעתא דשמיא גם זכה להרבה מאוד נחת מהפירות שיצאו ועדיין יוצאים ממנה.

"בכינוס ההקמה, הוזמנו הורים לתלמידים בשיעור ג' ישיבה קטנה, כדי לשכנע אותם שישלחו את בניהם לישיבה החדשה. כמובן שהביאו מלכתחילה רק הורים לבחורים מצוינים שבמצוינים שלישיבה היה אינטרס גדול שהם יהיו השיעור הפותח, שיקבע את הקו ויוביל אחריו את כל המחזורים הבאים בסייעתא דשמיא. בין ההורים היו כמה וכמה אבות שהיו בעצמם תלמידים של מרן זצ"ל, שלמדו אצלו בישיבת פוניבז' לצעירים או במקומות אחרים, והנוכחות של מרן בכינוס היתה חשובה מאוד כדי לגרום להם להשתתף, לשמוע ולהתעניין.

"אבי מורי שליט"א, המשגיח המיועד של הישיבה, התבקש להיות זה שמסביר על מעלותיה של הישיבה המוקמת, ולשכנע את ההורים כמה חשוב וכמה כדאי הדבר שישלחו את ילדיהם דווקא לישיבה זו, כי על ידי זה תהיה לילדים שלהם תועלת גדולה יותר ממה שהם חושבים שיוכלו להשיג בכל ישיבה אחרת.

פתח אבי מורי ואמר

"פתח אבי מורי ואמר שכמובן שבישיבת 'ארחות תורה' ילמדו ברמה גבוהה כמו בישיבות המצוינות ביותר, ולכן לוקחים מלכתחילה את סולתן ושמןן של הישיבות הקטנות, הבחורים המצוינים ביותר, אבל ל'ארחות תורה' תהיה ייחודיות מופלאה כשמלבד העיון העמוק, יהיה גם דגש גדול על ידיעת המסכתות הנלמדות והחזרה עליהן, ולצד העיון לא יחסר כח הבקיאות, וכך יצמחו תלמידי חכמים מושלמים, ואין ספק שמכאן יצאו מוסרי התורה של הדור הבא, כל גדולי התורה יצמחו מכאן!

"אבא חשב להמשיך לסעיף הבא בדרשה שהכין, אבל מרן עצר אותו בשלב זה, וביקש לומר כמה מילים: "אנחנו רוצים ומקווים שהתלמידים יקבלו ידיעות רחבות בש"ס ובתורה", אמר מרן, "וכי יש מי שפתח ישיבה ולא רצה שיהיה כך? כולם רצו, כולם ניסו, לא כולם הצליחו, גם אנחנו רוצים ואולי נצליח".

"האמת שאין לי כח לדבר בכלל", אמר מרן, "אבל אני מרגיש חובה לבוא ולומר לכם את זה כי זה חשוב מאוד..."

מעניין מה זה יכול להיות...

"הבחורים כמובן האזינו ברוב קשב. גדול הדור מגיע בשארית כוחותיו כדי לומר להם דבר חשוב במיוחד, מעניין מה זה יכול להיות..."

"היות שהיום זה היום הראשון של הזמן", אמר מרן, "ויש כאן בחורים חדשים בשיעור א' שעדיין לא מכירים את המקום, רציתי לעורר על כך שהבחורים היותר מבוגרים יקבלו אותם בסבר פנים יפות ויראו להם איפה נמצא חדר האוכל, איפה שמים את הגמרא אחרי הלימוד, איפה נמצא הברז, זאת האחריות של הבחורים המבוגרים ללמד את הבחורים הצעירים את הדברים האלו".

"מרן סיים את דבריו אלו וירד מהבמה. הוא בא במיוחד בשארית כוחותיו כדי לומר את זה, שבחורים מהשיעורים הגבוהים, לא ימנעו את עצמם מלעזור ולסייע לבחורים החדשים משיעור א' להתמצא בבניין הישיבה!".

"ועוד זאת אספר בדומה לזה, שלקראת ראש חודש אלול של שנת תשע"ז, חודשים אחדים לפני הסתלקותו של מרן זצ"ל, ונר האלוקים טרם יכבה, נכנסתי אליו כדי לבשר לו שהישיבה שהקמנו בעמל וביזע רב, ישיבת 'אמרי משה', שמרן השקיע רבות בהדרכה פרטנית שנתן לנו על כל פרט ופרט - צומחת וגדלה וב"ה כבר יש שני שיעורים! שאלתי את מרן מה לומר בשמו לתלמידי הישיבה בדברי הפתיחה של תחילת הזמן, ומרן שהיה חלוש מאוד ומוקף במכשירים רפואיים, בקושי יכול היה לדבר בשטף, אבל בעניין זה לא חסך במילים ואמר: "תגיד לשיעור ב' שיתנהגו יפה עם שיעור א', שיתייחסו אליהם בכבוד, כשווים בין שווים, ולשיעור א' הנכנס תגיד לנצל כל רגע, לא לבזבז את הזמן..."

דיברו עם אבא שלו, והאבא הביעו נכונות

הגר"י מיישקובסקי ממשיך עם מעשה נוסף אודות הנקיות הגדולה של מרן מכל זיק של נגיעה אישית: "כשנפתחה ישיבת 'תורה בתפארתה', ומי שזוכר כל כבודו של מרן זצ"ל היה מונח על כף המאזניים בנושא הזה, והצלחתה של הישיבה היתה ממש אינטרס עליון עבור כל מי שהסתובב בבית רבינו, נעשה עבודה לא קלה כדי לאסוף את טובי הבחורים מהישיבות הקטנות, ולהכניס אותם לשיעור א', כדי שהישיבה תתייצב על דרך המלך ותקנה לה מקום של כבוד בעולם הישיבות, כפי שאכן אירע בסייעתא דשמיא. "באותו זמן אותר אחד התלמידים הפוטנציאליים, בחור מיישיבת 'קול תורה' לצעירים בירושלים, אחת הישיבות הטובות ביותר בדורנו כידוע, והוא היה בחור שהיה ממש בגדר של 'עידית שבעידית', ואם הוא מגיע, מגיעים איתו עוד כמה חברים שלו מאותה ישיבה, גם הם מצוינים שבמצוינים, והם הולכים כחטיבה אחת איתו לכל מקום שילך.

"בדבריו בעצם שמט ראש הישיבה את הקרקע מתחת לטענת השכנוע, למורת רוחם של אנשי הצוות שקיוו לגייס פה תלמידים לישיבה החדשה..."

"אבי מורי המשיך לשלב הבא בשיחה שלו, והסביר שלישיבה הזאת ישנה יחודיות נוספת בסייעתא דשמיא. הרי כולם יודעים כמה שהראש ישיבה נותן דגש חזק מאוד על הנושא של 'בין אדם לחברו', זה חשוב לו עד מאוד, ולכן הנושא הזה יהיה אבן יסוד בישיבה, והבחורים שילמדו כאן, יהיו בעזרת ה' בחורים שעובדים על המידות שלהם, ומשקיעים בנושא הזה מאוד, לא רק בלימוד ובידיעת התורה.

"שוב קטע מרן את דבריו ואמר שאנחנו מאוד רוצים להשקיע בנושא של בין אדם לחברו ומקווים שתהיה לנו הצלחה בעניין הזה בסייעתא דשמיא, "וכי יש מי שפתח ישיבה ולא רצה שיהיה כך? כולם רצו, כולם ניסו, לא כולם הצליחו, גם אנחנו רוצים ואולי נצליח". "אבא היה צריך להמשיך את הדרשה ועבר לסעיף השלישי, באמרו שלצד ההשקעה העצומה שהישיבה תשקיע בידיעת התורה ובמידות טובות, יהיה דגש משמעותי מאוד גם על הנושא של יראת שמים ויראת חטא, ישקיעו רבות בתפילה ללמד את הבחורים לפתח דבקות בקב"ה ולהיות עובדי ה' אמיתיים.

ושוב, מרן 'הורס' לו את כל הדרשה

"ושוב, מרן 'הורס' לו את כל הדרשה, ואומר שאנחנו מאוד מקווים להשקיע רבות בנושא של יראת שמים בישיבה בעזרת ה', ואנחנו מקווים שזה יצליח "וכי יש מי שפתח ישיבה ולא רצה שיהיה כך? כולם רצו, כולם ניסו, לא כולם הצליחו, גם אנחנו רוצים ואולי נצליח". "אבא סיים את הדברים והכניס הסתיים. ניגשו אליו כמה מהורי הבחורים ואמרו לו: "עם כל הכבוד וההערכה, ראש הישיבה הצליח לשכנע אותנו... אתם מאוד רוצים, לא בטוח שתצליחו. יש כאלו שכן הצליחו כפי שראש הישיבה עצמו אומר, ואנחנו נשלח את הילדים שלנו לאלו שכבר הצליחו ולא לישיבה שאולי תצליח ואולי לא..."

"ואת זה עשה מרן בכינוס להקמתה של הישיבה שהיתה מפעל חייו, ושבהקמתה ראה חשיבות עצומה ושליחות מיוחדת..."

"מאחר ודיברנו על הנושא של ההשקעה הרבה שהשקיע מרן זצ"ל בחינוך התלמידים בנושא של 'בין אדם לחברו', אספר מעשה נפלא שהיה בעניין זה", מוסיף הרב מיישקובסקי, "וכך היה מעשה:

"פעם אחת יצא מרן לשיחת חיזוק בכרמיאל ביום הראשון של זמן 'אלול', וכשחזר לבני ברק היה מותש מאוד והיה כמעט באפיסת כוחות, אבל בכל זאת הוא אמר שהוא לא מוכן לנסוע הישר לביתו, כי הוא חייב לומר דברי פתיחה לכבוד תחילת הזמן בישיבת 'ארחות תורה', והוא לא יכול לוותר על זה בשום פנים ואופן.

"כשהגיע מרן לישיבה, הוא נכנס לבית המדרש ואך בקושי טיפס על הבמה בשארית כוחותיו כדי לשאת דברים.

"דיברו עם אבא שלו, והאבא הביעו נכונות, במיוחד כשהתברר שאחד מאנשי הצוות בישיבת 'תורה בתפארתה' הוא בן דוד שלו, והלה קיבל על עצמו בקבלה גמורה להשקיע באופן אישי בבחור ולטפח אותו במיוחד, וכל הצדדים היו מרוצים מאוד מהעניין.

"עם זאת, אבי הבחור אמר שהוא רוצה לקבל את האישור של מרן למהלך הזה. הוא מכניס את הבן שלו לישיבה גדולה, ולא עושים דבר כזה בלי ברכתו של מרן.

"התבקשתי להיכנס עם האבא למרן ראש הישיבה ולהציג בפניו את השאלה כדי לקבל את ברכתו. שאלתי את אבי הבחור אם הוא רוצה שאני אציג בפני מרן אופציות נוספות, חוץ מהאופציה של 'תורה בתפארתה', כדי שמרן יוכל להחליט בין הישיבות השונות שמוכנות לקבל את הבחור, אבל האבא אמר לי שאין צורך. מבחינתו, אם מרן נותן אישור ל'תורה בתפארתה', הוא שולח לשם בלב רגוע, ולא מעניין אותו מה הן האופציות האחרות!

"נכנסתי למרן יחד עם האבא והצגתי בפניו את השאלה כפי שהתבקשתי. יש כאן בחור מצוין שבמצוינים, הוא מביא איתו עוד קבוצה של בחורים מן העידית של ישיבת 'קול תורה' שהיא בעצמה מהישיבות הטובות ביותר, והאבא אומר שאם ראש הישיבה נותן אישור, הוא שולח את הילד שלו בשמחה ל'תורה בתפארתה'. מה מורה ראש הישיבה?"

"ראש הישיבה שומע את השאלה ומחזיר בשאלה: "ומה הצד השני? אילו ישיבות נוספות עומדות בפניו?"

"האבא לא תכנן לומר זאת, אבל אם ראש הישיבה שואל הוא כמוזן עונה את האמת במלואה - שקיבלו את הבחור גם לישיבת פוניבז'... "מרן השיב תשובה ברורה וחדה: "נו... מי מתקרב לפוניבז'? יש שם את רבי גרשון ואת רבי בערל ויש את רבי חיים פרץ שהוא מגיד שיעור כמו אבא שלו! זאל ער גיין אין פוניבז'! שייך לפוניבז'."

שהבחור הזה צריך ללמוד או אצל רבי איתמר גרבוז

המשגיח הגרא"ז שוב משלים את הסיפור עם מעשה נוסף שבו הסביר מרן את גישתו לעניין:

"מעשה היה עם בחור שלמד בישיבת פוניבז' לצעירים, ולפני שעלה לישיבה גדולה, אמר לו המגיד שיעור שלו שלפי איך שהוא רואה את צורת הלימוד ואת סגנון החשיבה שלו, הוא חושב שהוא יוכל להפיק תועלת עצומה אם ילמד אצל אחד משני המגידים שיעורים הבאים, וכאן הוא נקט בשמותיהם של שני מגידי שיעורים שמלמדים בישיבות גדולות, האחד היה הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א, שמכהן כר"מ בישיבת 'ארחות תורה', והשני היה מגיד שיעור בישיבה שלא היתה מזוהה עם מרן, בלשון המעטה.

"באתי בשם אביו של הבחור ושאלתי את מרן אם לשלוח את הבחור ל'ארחות תורה' כי המגיד שיעור שלו אומר שהבחור הזה צריך ללמוד או אצל רבי איתמר גרבוז, או אצל מגיד שיעור פלוני... "השיב מרן מיניה וביה, שילך ללמוד בישיבה ההיא אצל המגיד

שיעור ההוא... ניסיתי והסברתי שהמגיד שיעור בישיבה קטנה אמר שאפשר גם ללמוד אצל רבי איתמר גרבוז ולקבל את אותה התועלת, ואין עניין לשלוח את הבחור דווקא לישיבה ההיא. אבל ראש הישיבה חזר על תשובתו שילך ללמוד שם. ניסיתי בשלישית ואמרתי למרן שזה לא לעניין כי הבחור מתאים יותר לישיבת ארחות תורה שהיא מורכבת מתלמידיו של ראש הישיבה... השיב מרן ואמר לו בצורה ברורה: "זו הרי הישיבה שלי! אני לא יכול לענות על זה!".

כעין זה מספר גם הגר"י מישקובסקי על מעשה שהיה עם אחד מתלמידיו: "בעת שלימדתי בישיבת 'דרך התורה' בראשותו של הגאון רבי מיכאל גרוס שליט"א, ואחד התלמידים רצה ללכת לישיבה מסוימת שנחשבה לישיבה טובה מאוד, אבל אביו של הבחור אמר שהוא שמע שבישיבה הזאת יש כאלו שמדברים נגד מרן הגרא"י ל שטיינמן, ולכן הוא לא רוצה שבנו ילמד שם, אף שזה בגדר 'מקום שלבו חפץ'.

"ניגשתי לפני ראש הישיבה והצעתי בפניו את הדברים, כך רוצה הבחור וכך טוען האבא שבישיבה הזאת מדברים סרה בראש הישיבה, ואנחנו בישיבה רוצים לדעת כיצד צריכים אנו לנהוג ולאיזה כיוון אנחנו צריכים לכוון את הבחור. נענה ראש הישיבה ואמר לי בהאי לישנא: "לדבר, מדברים בכל מקום! זה 'מכת מדינה'... אבל אין לנו הרבה 'פרומע ישיבות' וגם חזקות בלימוד כמו הישיבה הזאת, שילך ללמוד שמה!".

"כפל מרן את דבריו ואמר לי שוב: "וויפל פרומע ישיבות האבן מיר?!". כלומר כמה ישיבות חזקות ביראת שמים יש לנו כבר, זו אחת הבודדות ולכן ראוי שילמד שם!

מוסיף המשגיח הגרא"ז שוב ומשלים את הדברים: "היתה ישיבה מסוימת שהוקמה באחד המושבים ולא זכתה להצלחה רבה, ולאחר כמה ניסיונות שלא צלחו, החליטה ישיבת 'ארחות תורה' לקחת עליה חסות ולהעמיד אותה על דרך המלך. לשם כך עשו כינוס של ראשי ישיבות כדי לשכנע אותם לשלוח תלמידים לאותה ישיבה, ומי שנבחר לשאת דברים היה המשגיח ד'ארחות תורה', הלא הוא אביו של ראש הישיבה, הגאון הצדיק רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א.

"בנוכחות מרן זצ"ל נשא הגר"ח מישקובסקי דברים חמים אודות הישיבה, שכאמור הפכה להיות מעין סניף של 'ארחות תורה' והיה עניין מיוחד שהיא תצליח ותפרח.

"לאחר שסיים את דבריו נתנו הכל את עיניהם בראש הישיבה זצ"ל שיגיד כמה דברים בשבח הישיבה, אבל ראש הישיבה ענה ביבושת "אלע ישיבות זיינען גוט", כל הישיבות הן טובות... וגם כאן היה זה בגלל שהיתה לו נגיעה אישית בעד הצלחתה של הישיבה.

אני התבקשתי להציע את הרעיון למרן

הגר"י מישקובסקי שליט"א: "שוב היה מעשה, כשלפני שנים היה זמן שבו רצו לחזק את ישיבת 'גאון יעקב', ולמרן היה עניין גדול מאוד בהצלחתה כי הוא היה מייסד הישיבה ואף עמד בראשה במשך שנים רבות.

"למרן היתה דעה מאוד מאוד חיובית על הישיבה, והיה אומר שלדעתו אפשר לצמוח שם תלמידי חכמים ויראי שמים באופן מיוחד, והוסיף ואמר "הם נכנסים לשיעור א', ורבי יצחק לאער עושה אותם תלמידי חכמים".

"בכל אופן הציעו אז לעשות כינוס של ראשי ישיבות קטנות, שיתכנסו אצל מרן בבית, ומרן ידבר איתם בשבחה של הישיבה. אני התבקשתי להציע את הרעיון למרן, אבל הוא אמר "אני לא מסוגל לדבר על מקום שלי, איך אני יכול לדבר בשבח?"

"אז מה עושים? מרן הציע רעיון: "כנסו את ראשי הישיבות" הוא אמר, "ואתה תדבר בשבחה של הישיבה, און איך וועל מאכן אזוי מיט'ן קאפ", כלומר אתה תגיד דברים טובים, ואני רק אהנה עם הראש כדי לאשר את מה שאתה אומר... כמובן שזה יותר טוב מכלום, והכינוס קם והיה.

"באו ראשי הישיבות ואני קמתי לדבר בשבחה של הישיבה, ומרן הנהן עם ראשו. אמרתי להם שראש הישיבה מחזיק בדעה שתלמיד שייכנס ל'גאון יעקב' יוכל להצליח מאוד בתורה וביראת שמים. מרן שומע את הדברים ומהנהן בראשו לאות כי הוא אכן מחזיק בדעה הזאת. הוספתי ואמרתי שמרן סבור שמי שישלח את תלמידיו

המצוינים לישיבת 'גאון יעקב' מכניס אותם למקום שמגדלים בו תורה ויש שם אנשי צוות מאוד מיוחדים שיודעים להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד וכו', ומרן מהנהן בראשו לאשר את הדברים. אמרתי להם שמי שישלח תלמידים מצוינים ל'גאון יעקב' יגרום לקורת רוח לראש הישיבה שישמח מאוד לשמוע שהישיבה מצליחה ומתחזקת עוד ועוד, ומרן מהנהן בראשו.

"בשלב זה הוספתי את דברי הגמרא בפרק 'מי שאחזו' במסכת גיטין, שם שואל בניהו בן יהוידע את אשמדאי מלך השדים מדוע עזר לאיש פלוני, והוא משיב לו "מכרזי עליה ברקיעא דצדיק גמור הוא ומאן דעבד ליה נחא נפשיה זכי לעלמא דאתי", כלומר כשאנחנו רואים שמישהו שהוא צדיק גמור, כדאי לעשות לו קורת רוח, כי מי שגורם לצדיק גמור קורת רוח זוכה להיות בן עולם הבא, ולכן מומלץ לראשי הישיבות לעשות קורת רוח למרן...

"השתררה במקום דממה. מרן ראש הישיבה שתק, ונראה היה שהוא בורר את מילותיו. אחרי כחצי דקה של שתיקה הוא הסתכל עלי ואמר לי בזו הלשון: "האסט שוין וואס צו קלאפן ב'לצנו'...". "כלומר, עכשיו כבר יש לך מה להכות 'על חטא' כשתגיד בווידיאו את 'לצנו', כי לשיטתו אמרתי דברי ליצנות..."

המשך מעמוד 3 | הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א

השכינה, יש צורך בויתורים לא פשוטים ולא מעטים...

סיפר הרב אברהם מרדכי סלומיאנסקי

נס קריעת ים סוף ארע פעם אחת בהיסטוריה, אולם נסים דומים מתרחשים לנו מדי יום ביומו, הלוא הם: מציאת הזיווג והפרנסה, שחז"ל אמרו עליהם: קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, וקשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף.

מעשה מעניין סיפר הרב אברהם מרדכי סלומיאנסקי בעניין זה: רעיון מסוים לשידוך עלה בראשו של שדכן, והוא הזדרז להציעו לפני שני הצדדים. בעיניו היה השידוך מושלם, ענבי הגפן בענבי הגפן, אלא שמשום מה לא כך סברו הנוגעים בדבר, ומצידם לא נרשמה התלהבות מיוחדת. ניסה השדכן לדחוף מפה ומשם, וכשדכן ותיק עשה זאת במומחיות מירבית, אך ללא הועיל.

כעבור זמן מה הציע את אותו שידוך רבי שמחה בונים אלתר מגור, בעל ה"לב שמחה" (בטרם התמנה לאדמו"ר), ותוך זמן קצר נגמר השידוך לשמחת כל הצדדים.

תקפה חלישות הדעת את השדכן המקצועי - איך הוא עם כל הותק במקצוע והכישורים הטבעיים לא הצליח, ואילו ה"לב שמחה" בא ובקלות הביא לסגירת השידוך?

הרגיע אותו ה"לב שמחה" ואמר: תנוח דעתך, הסיבה לכך פשוטה - אתה, הלוא, שדכן במקצועך, זוהי פרנסתך. יוצא, אפוא, שכשאתה סוגר שידוך יש קושי כפול - גם זיווג וגם פרנסה, שעל שניהם נאמר שהם קשים כקריעת ים סוף. אני, לעומת זאת, לא עשיתי זאת לצורכי פרנסה, כך שעמד בפניי רק קושי אחד, ולכן הצלחתי בקלות יחסית...

(מתוך 'מתוק האור' - יציאת מצרים, בהוצאת 'פה נוף')

הגבאים חפצו לשלם לו, אך אצל רבי שלום היה זה עיקרון, שלא לקבל כסף על דרשותיו. הוא חשש שמא תשלום כספי יפגום בכוח ההשפעה של דברי המוסר על השומעים.

עכשיו עמד רבי שלום ותהה, מה נכון וצריך לעשות - האם עליו לוותר על העיקרון החשוב שלו, או שמא עליו לאחוז היטב בעיקרון, ולא לוותר בשום אופן, ואז תיוותר הרבנית בצערה הקשה, ותסבול חרפת רעב ביום הפורים הקדוש.

רבי שלום חשב ושקל, והכריע שעליו לוותר על העיקרון. אי לכך, קרא לבנו, רבי יצחק, וביקש ממנו למהר לבית הכנסת ולבקש עזרה. זמן מה חלף, והבן שב והודיע שהקופה ריקה, ואין אפשרות להעניק לרבי שלום אפילו מטבע אחד.

הבין רבי שלום, שמן השמיים שמרו עליו שלא יבטל את העיקרון החשוב שקבע לעצמו.

לאחר מכן, סיפר רבי שלום שההכרעה הייתה קשה עליו ביותר, אלא שעמדו מול עיניו דברי הגאון מוילנא. כאשר ניצבות לפני האדם שתי אפשרויות, אומר הגאון, האחת נוחה ומושכת את הלב, והשנייה פחות נעימה ויותר קשה, בדרך כלל הדרך הקשה והפחות נעימה היא הדרך הנכונה. הדרך הנעימה והמושכת היא בדרך כלל עצת היצר.

"אף אני", אמר רבי שלום, "הרגשתי שקל ונח לי לעמוד בעיקרון, לא לקבל כסף על דרשות ולא ליהנות מן הזולת. ותחושה זו היא שהכריעה לבחור דווקא בויתור על העיקרון".

כאן אנחנו מגיעים להקבלה בין קריעת ים סוף לזיווגו של אדם: בקריעת ים סוף הוצרכו ישראל למסירות נפש ולויתורים. כך גם בבניית בית בישראל - כדי שישרור השלום, ויזכו בני הזוג להשראת

אמר לו הרב שך: "אז אולי כדאי שפשוט תשמור על הסדרים, תלמד ותתפלל בישיבה. זו הסגולה הטובה ביותר, והיא גם מבטיחה שאם מישהו יבוא לישיבה לראות אותך - הוא יתפעל ממך כיצד אתה שוקד על תלמודך בהתמדה ומקפיד על תפילה בישיבה.

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר', על ההבדל בין "בתוך הים ביבשה" ובין "ביבשה בתוך הים"

"ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים" (יה, כט)

כשחז"ל מתארים את הקושי הגדול שבמציאת זיווג ופרנסה, הם משווים זאת לקריעת ים סוף: "קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף" (סוטה ב ע"א), ו"קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף" (פסחים קיח ע"א).

עם ישראל יצאו ממצרים בט"ו בניסן, וכעבור שבעה ימים, בליל שביעי של פסח, נקרע להם הים. מובא בספרים הקדושים, שמדי שנה בזמן זה מתעורר הנס של קריעת הים, וזו שעת רצון מיוחדת לבקש על צרכי האדם. במיוחד זו עת רצון ליזכות לסגולה לשני העניינים שהשווה בחז"ל לקריעת ים סוף - זיווג ופרנסה.

פגש אותי יהודי מודאג, ותינה בפני את צערו: "לפני שבע שנים שמעתי על סגולת הלילה הקדוש, ליל שביעי של פסח. אמרו שיש בו סגולה מיוחדת להתפלל על זיווגים, ומאחר והיתה לי בת בגיל מבוגר יחסית, עשיתי את הסגולה הזו עבור בתי, אך לא ראיתי ישועה. השנה זו כבר הפעם השביעית של עריכת הסגולה הזו לשלוש בנותי, ואני עדיין מחכה שהסגולה תפעל..."

קשה להשיב ליהודי שרוצה ישועה ולא זוכה לראותה במהרה. צריך להשתתף עמו בצערו, להתפלל עבורו ולקוות לישועת ה'. אבל את האמת יש לומר בקול ברור: סגולה איננה קסם! היא אינה פועלת כמטה קסמים. סגולה היא כמו יהלום. יש הרבה 'יהלומים' של השגות רוחניות, של קניינים רוחניים של אמונה ובטחון, של ידיעת ה' ועבודת ה', של תורה ויראת שמים. כשאוספים את היהלומים הללו וזוכים לקניינים הרוחניים, או אז זוכים להשפעה הגדולה שלהם.

יציאת מצרים היתה מאורע בעל משמעות רוחנית עליונה לעם ישראל, טמונים בה יסודות האמונה של עם ישראל. זכר ליציאת מצרים נתן הקב"ה לעם ישראל את חג הפסח, חג האמונה. יש בו השפעות גדולות, וכדי ליזכות לסגולתו, צריך לאסוף את היהלומים הללו של קנייני ימי הפסח הנשגבים, ועימם להגיע אל השיא - יום שביעי של פסח, שבו זכו ישראל לנס הגדול של קריעת ים סוף, שהוא שיא התגלות האמונה של "וירא ישראל את היד הגדולה... ויאמינו בה' ובמשה עבדו".

רק אם אוספים את ה'יהלומים' הללו, יכולים ליזכות לסגולה שלהם!

אם ישאלו אדם שהולך בדרך: "איך אתה הולך?"

אומרים חז"ל, שכאשר בני ישראל עמדו לפני קריעת ים סוף, קטרגה מידת הדין: "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, מה נשתנו אלו מאלו?". בעת ההיא, עם ישראל לא שינו את דרכם הרעה והפכו לצדיקים, עדיין קופה של שרצים היתה תלויה להם מאחוריהם.

בחז"ל לא כתוב שהיתה תשובה לטענתם. גם לא מובא שהקב"ה אמר שאם ימשיכו לטעון זאת, הוא יתפוך את העולם לתוהו ובוהו, כפי שנאמר בפעמים אחרות. הקב"ה לא השיב להם! ויש להבין, הלא יש כאן טענה אמיתית, אם כן מה התשובה? התשובה טמונה בשאלה מהי צורת ההסתכלות שלנו על קריעת ים סוף.

המפרשים עומדים על הבדלי הלשון, שבתחילה נאמר: "ובני ישראל הלכו בתוך הים ביבשה", ולאחר מכן נאמר: "ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים". מה הסבר? האם הם הלכו 'בתוך הים ביבשה' או 'ביבשה בתוך הים'?

אומר ה"נועם אלימלך" הקדוש: אם ישאלו אדם שהולך בדרך: "איך אתה הולך?" הוא ישיב: "אני לא מבין את השאלה. אני הולך במקום שמיועד לכך - ביבשה". ואם הוא יגיע לחוף ים ויורו לו להיכנס לתוכו וללכת בו, הוא ישיב: "איך אפשר?! הים אינו מקום ללכת בו, את הים

אפשר לחצות בשחיה".

כל זה היה לפני קריעת ים סוף. אבל כשעם ישראל נכנסו לתוך הים וגילו שגם שם יש יבשה, או אז הם הבינו שגם כשהם הולכים ביבשה, הרי זה בדיוק כפי שהולכים בים. אין שום הבדל בין זה לזה! וכי כשאתה הולך ביבשה זו יבשה? הרי מדי בוקר מברכים "רוקע הארץ על המים". מישהו ראה פעם חול על גבי מים שאינו שוקע במים? הקב"ה יוצר כל העת מצב של "רוקע הארץ על המים", וכשאדם הולך ביבשה הוא גם הולך בתוך הים.

בקריעת ים סוף עם ישראל הבינו שאין טבע ואין מקרה, אלא הכל אלוקות. ועם כוח האמונה הזה הם הצליחו לעבור את הים!

המצרים ראו את קריעת ים סוף ואף הם נכנסו אל תוך הים. שואלים המפרשים, איך פרעה עשה זאת, וכי לא הבין שהקב"ה קרע את הים רק לישראל?

אלא, פרעה ראה את קריעת ים סוף והתלבט אם להיכנס או לא. מה עשה הקב"ה? היתל בפרעה וקרע את כל מימות שבעולם.

רבי שלמה לוונשטיין שליט"א ממחיש זאת בתיאור הציורי הבא: פרעה סבל מהתייבשות, הוא לקח מאחד החיילים את המימייה שלו וגמע ממנה את המים לתוך פיו. וראה זה פלא: המים נזלו משני הצדדים, אך אל תוך פיו לא באו מים, הפה עצמו נשאר יבש. הוא צלצל לאשתו, והיא אומרת לו: "פרעה, אל תשאל איזה דבר מוזר קרה לי. העוזרת הכניסה את הסמרטוט היבש לתוך דלי מים, משני הצדדים היו מים, אך הסמרטוט עצמו יצא מן הדלי יבש לגמרי..."

אמר פרעה: יש כאן תופעת טבע: כל המים בעולם נבקעים לשני הצדדים, ובאמצע - יובש מוחלט, אין שום מים. גם כשהוא היה בתוך הים ביבשה הוא סבר שזו אותה תופעת טבע.

אומר הזוהר הקדוש: על ידי האמונה אפשר לזכות לכל הישועות, עם ישראל יכול להיגאל בכוח האמונה. ככל שהאמונה ברורה וחזקה יותר, ככל שמבינים שאין טבע ואין מקרה אלא הכל אלוקות. ככל שאתה חי יותר את האמונה הזו שהכל אלוקות - כך אתה מוריד מן השמים את הסגולות ואת השפע.

אכן, בזמן יציאת מצרים המצב היה ש"הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה", אבל עם ישראל הגיעו לדרגה של "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", על כן הם יכלו לעבור בתוך הים ביבשה. אבל המצרים נשארו עם ההבנה שאלו חוקי טבע, על כן המים עלו וכיסו אותם והם טבעו בתוכם ולא נשאר בהם עד אחד. אתה רוצה שהסגולה תתקיים בליל שביעי של פסח? - תדאג לזכות ל"יהלום" של שביעי של פסח!

שמעתי מרבי צבי דיאמנט שליט"א

יש להבין, מדוע השווו חז"ל את זיווגו של אדם ואת פרנסתו לקריעת ים סוף? ועוד תמוה, מה שייך לומר על קריעת ים סוף 'קשה', הרי אצל הקב"ה לא שייך עניין של קושי! וכי קריעת ים סוף היתה 'קשה'? משה רבנו היטה את ידו והים נבקע!

שמעתי מרבי צבי דיאמנט שליט"א הסבר נפלא: כשהילדים מגיעים לפרקם, ההורים נכנסים ללחץ. הם עומדים בפני תקופה שיכולה

להיחשב בעיניהם כ'קשה'. לאורך תקופת השידוכים יש הצעות שעולות ויורדות, יש אכזבות ומפחי נפש, יש קשיים ועיכובים. כל העת מרחפים סימני שאלה רבים: איך נדע אם זה הזיווג הנכון, אולי מסתירים מאתנו מידע אודות הצד השני... ושאלת השאלות - כסף מנלן? איך אפשר להתחייב על סכומי כסף גדולים? איך נעמוד בהתחייבות? אנו עלולים להתמוטט...

וכשסוף סוף השידוך יוצא לפועל והזוג בונה את ביתו, הם מתחילים להתמודד עם נושא כבד מנשוא - פרנסה. עול הפרנסה מכביד על המשפחה ועלולות להיות לו השלכות רבות, כולל השפעה שלילית על הרוחניות ועל שלום הבית.

אכן, שני הנושאים הללו של זיווג ופרנסה הם 'קשים', ועל כן השוו אותם לקריעת ים סוף. ומה פשר ההשוואה הזאת?

נשאל נא שאלה, חז"ל אומרים קשה... כקריעת ים סוף, וכי קריעת ים סוף היה קשה? משה רבינו הרים את מטהו והיטהו על הים והים נבקע, אנחנו בני ישראל נכנסנו פנימה הלכנו ביבשה, יצאו שם מים מתוקים גדלו שם פרות גינוסר, הים התחלק ל"ב חלקים כל שבת, ראו שם מראות נבואה שלא זכו לה נביאים, היש לך דבר יותר נפלא מקריעת ים סוף? הלוואי נזכה עוד פעם לעשירית מהרגעים האלו, מה היה כל כך קשה?

התשובה היא, שאם אלוקים קורע את הים אנחנו רק נהנים, אם אני צריך לקרוע את הים גם מים בכוס חד פעמי אינני מסוגל לקרוע!

כך בדיוק נמרץ הם הזיווג והפרנסה. אם אתה חושב שאתה מארס את ילדיך ואתה מביא את הפרנסה, באמת אלו דברים קשים מנשוא וכמעט בלתי אפשריים. אבל אם אתה יודע שהקב"ה עושה זאת - אין לך דבר קל ופשוט מזה! אתה עושה את ההשתדלות שלך, ומשאיר את הכל לקב"ה.

אם זו הגישה שלך, אתה יכול להשקיף על העולם המופלא של השידוכים ושל הפרנסה ולראות את יד ה' הגדולה בכל צעד ושעל. אתה לא עושה מאומה - הכל נעשה בידי הקב"ה!

השידוך - משמים!

באחת הישיבות החסידיות למד בחור מצוין, למדן וירא שמים ובעל מידות, אבל היה לו חסרון בולט - הוא לא הקפיד לקום לתפילה בזמן. יום אחד הוא התעורר בשש בבוקר ולא הצליח להירדם. הוא התלבש, הלך למקוה, ולאחר מכן התיישב ללמוד, עד שהגיע זמן התפילה, בשעה שבע וחצי. מה יום מיומיים? מה קרה שדוקא היום הוא קם לתפילה? הוא עצמו לא ידע להסביר את הדבר.

שבועיים לאחר מכן הוא התארס - ואז הבין למפרע את פשר העניין. הציעו את הבחור הזה לבתו של יהודי חשוב. האב בירר על הבחור ושמע עליו שבחים מכל עבר - על למדנותו, על המידות הטובות שלו. דבר אחד נותר בסימן שאלה - האם הוא מקפיד לקום לתפילה בבוקר. מה עשה אותו יהודי? התקשר לגיסו שהתגורר סמוך לישיבה שבה למד הבחור וביקש ממנו לבדוק אם הבחור קם לתפילה.

הגיס הגיע לישיבה בשעת בוקר. היה זה אותו בוקר שהבחור חרג מהרגלו והשכים קום. היהודי ראה את אותו בחור מסיים את לימודו

נזכרתי במה ששמעתי ממורי חמי, שמספר על עצמו שהוא כבר 40 שנה לא מעשן, למרות שמעולם לא הפסיק לעשן. אז תשאלו מה הפשט, איך אפשר לומר שלא הפסיק לעשן אם כבר 40 שנה הוא לא עישן?

מה מאפשר לילד קטן להתגבר ולהימנע מאכילת ארטיק למרות שהוא בהכשר מהודר, ואיך זה עוזר ליהודי מבוגר להימנע מעישון או להתגבר על העייפות ולכבד את הוריו בכל זאת

הרב עמרם בינעט

פרשת בשלח מתחילה עם הסבר מעניין. התורה מספרת לנו שהקב"ה הנחה את העם דרך מדבר ים סוף ולא דרך ארץ פלישתים. למה? כי קרוב הוא, פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבבו מצרימה. פשוט, אם הדרך תהיה קרובה, הם יחזרו חזרה. לכן האריך הקב"ה את הדרך, כדי להוציא להם את החשק מלשוב מצרימה. רגע, רגע, יש לי שאלה... זה עוזר? האם בגלל שהדרך היתה ארוכה יותר, הם באמת לא רצו לשוב למצרים?

התשובה היא לא! זה לא עוזר. רש"י אומר במקום: "ומה אם כשהקיפם דרך מעוקם אמרו 'ניתנה ראש ונשובה מצרימה', אם הוליכם בפשוטה על אחת כמה וכמה".

עכשיו בואו נשאל עוד שאלה: האם כשהעם אמר "ניתנה ראש ונשובה מצרימה", זה באמת מה שקרה? היה אחד מבני ישראל שבאמת חזר למצרים? כמובן שלא. אז מה הסיפור פה? הקב"ה נוקט כביכול תחבולה שבעצם לא מצליחה, והוא ממילא משיג את מה שהוא רוצה בין אם בני ישראל ירצו לשוב מצרימה ובין אם לא, אז למה היה הקב"ה צריך להסב את בני ישראל דרך המדבר ים סוף???

התקשר אלי, בחור צעיר

לפני מספר שבועות התקשר אלי, בחור צעיר מאחת ממדינות דרום אמריקה. מסתבר שהוא קורא נאמן של 'לקראת שבת', ולדבריו, הוא לא היחיד במשפחה ובקהילה שלו שנהנה לקרוא את הגיליון מדי שבוע. אבל למה הוא מתקשר אלי? כי הוא קורא בעלון כל כך הרבה על לימוד התורה, כמה זה חשוב וכמה זה משמח, ובמיוחד אחרי שכתבת מאמר שלם על יהודים שמתענגים על לימוד התורה ומתמוגגים מללמוד קצות החושן עם נתיבות בראש השנה לפני תפילת שחרית, מה 'כי הם חיינו', הוא מאוד מאוד רוצה להיות כזה, אבל הוא מרגיש שהוא לא מסוגל ללמוד.

"אני רק פותח את הגמרא, ואני כבר מרגיש שאני מתחיל לאבד ריכוז. איך אפשר ללמוד שעות ברצף, כשאחרי עשר דקות אני כבר מאבד ריכוז?"

האמת שהשאלה הזאת תפסה אותי לא מוכן. אני לא משגיח בישיבה, ולא מנחה הורים או מאמן אישי לבחורים. מה אני יכול לענות לכזה בחור? חשבתי לומר לו שידבר עם המשגיח בישיבה שלו, ושאני לא הכתובת.

אבל במחשבה שניה אמרתי לעצמי שזאת לא תהיה תשובה נכונה. למה? כי לפנות למשגיח הוא יודע לבד, הוא לא צריך אותי בשביל זה. אם הוא פונה אלי זה או בגלל שהוא כבר פנה למשגיח והמשגיח לא הצליח לעזור לו, או בגלל שהוא מתבייש לדבר עם המשגיח על זה, ומעדיף לפנות לאדם שלא מכיר אותו, ושהוא חושב שיוכל לעזור לו כי הוא מרגיש מחובר אלי אחרי שקרא את המאמרים שלי פה ב'לקראת שבת'.

בעצם, הקב"ה זימן לידי הזדמנות לעזור לבחור שרוצה לעלות על דרך המלך, ואין לי את הפריבילגיה לומר לו שאני לא יודע מה לענות.

תוך כדי שאני מברר איתו כמה פרטים, נשאתי תפילה שקטה ומהירה לבורא עולם שיאיר את עיני, ואכן התפילה התקבלה.

הבנתי שבעצם מה שמציק לבחור הזה זאת המחשבה שהוא לא מסוגל ללמוד שעות ברצף, כי אחרי עשר דקות הוא מאבד ריכוז.

נזכרתי במה ששמעתי ממורי חמי, הגה"ח רבי ישראל נח גולדברג שליט"א, משפיע בחצה"ק לעלוב ואיש חינוך ותיק, שמספר על עצמו שהוא היה מעשן פעם, ולמעשה הוא כבר 40 שנה לא מעשן,

למרות שמעולם לא הפסיק לעשן. מה הפשט, איך אפשר לומר שלא הפסיק לעשן אם כבר 40 שנה הוא לא עישן?

איך בן אדם שמכור לסיגריות יכול להחליט

התשובה היא שהוא מעולם לא קיבל החלטה ברורה שהוא מפסיק לעשן. בכלל לא. זאת החלטה קשה ליישום, איך בן אדם שמכור לסיגריות יכול להחליט שהוא לא מעשן יותר? צריכים להיות אדם מאוד חזק בשביל זה. לכן הוא החליט שהוא מתנזר מסיגריות למשך חמש דקות. הרי להימנע מעישון במשך חמש דקות זה קל, כל אחד יכול, גם המעשן הכי כבד יכול להצליח במשימה הזאת ללא קושי. אז חמש דקות הוא לא מעשן, ולאחר מכן הוא מתחיל לספור את חמש הדקות הללו מהתחלה וחוזר חלילה, וכך הוא כבר ארבעים שנה לא מעשן, בזכות אותן חמש דקות שהוא דוחה שוב ושוב. אמרתי לבחור הצעיר שהמתין לתשובתי מעבר לקו, שזה הפתרון שלו. "אל תלמד חמש שעות ברצף. תלמד חמש דקות. אתה יכול ללמוד חמש דקות ברציפות???", הבחור השיב שכמוכן, בוודאי שהוא יכול, ולכן עודדתי אותו לעשות את אותו הדבר, עוד חמש דקות ולמחרת פעמיים חמש דקות, ואחרי יומיים הוא יכול לצרף שלוש חמישיות של דקות, ואחרי שבוע להרחיב את המספר לארבע ואחרי שבוע נוסף לחמש, וכך לטפס לאט לאט, בקצב שהוא מרגיש בטוח שהוא מסוגל, כל פעם להוסיף רק עוד חמש דקות, ובכל פעם שהיצר בא אליו להסיח את דעתו, לדחות אוו בחמש דקות... זאת שיטה נפלאה שיכולה לעזור, כך אמרתי לו, ואני מקווה מאוד שהוא אכן מצא בה תועלת.

התורנות שלו היא מדי יום שני

הסיפור הזה גרם לי לחשוב על הרעיון, ולדלות מהעבר עוד כמה סיפורים שאני זוכר, שאמנם היו שונים בתכלית מהסיפור הזה, אבל יש קו שמחבר ביניהם ומעביר את אותו המסר.

אחד מידידי, מלמד בחיידר, יש לו אבא שלפני 20 שנה עבר אירוע מוחי, ומאז הוא נזקק לעזרה צמודה מדי יום. הם כמה וכמה אחים, בלי עין הרע, ולכן יש ביניהם תורנות, כל אחד יש לו שעות קבועות מדי שבוע שבהן הוא צריך לשהות לצד האב, כדי ללמוד איתו, לעזור לו, ולטפל בו.

התורנות שלו היא מדי יום שני, בשעה 14:00 בצהרים ועד 22:00 בלילה כשהאבא הולך לישון, וכך זה עובד כבר 20 שנה בקצב אחיד. אם קורה שיש לו משהו מאוד דחוף, הוא מארגן החלפה עם אחד האחים האחרים שמתנדב לבוא במקומו ביום שני ובמקום זה הוא ממלא את מקום אחיו ביום שלו.

באחת הפעמים, הוא היה צריך לצאת לבית אביו, ומרגיש שאין לו כח. הוא מותש. באותו יום הוא היה צריך לקחת את ילדי הכיתה שלו בחיידר לטיול קצר, והם השתוללו ועשו לו בלגאן גדול, וכל זה קרה אחרי שהוא לא ישן כמעט בלילה, בגלל שהתינוק שלו מוציא

שיניים' בקיצור הוא עייף בצורה לא רגילה, והיצר הרע מתלבש עליו ואומר לו, עזוב, תוותר על התורנות אצל אבא. פעם אחת לא תבוא, מה יקרה? לא יקרה כלום. אמא תטפל בו לבד, היא כן ישנה בלילה ולא היתה צריכה לרוץ היום אחרי הילדים בטיול השנתי...

הוא דחה מעליו את היצר הרע, ואמר "לא, אני כן נוסע, אני לא מוכן לוותר על התורנות שלי. זאת מצווה גדולה, אוי ואבוי אם אני אתחיל לזלזל...".

אבל הוא מנסה לקום מהכסא כדי לצעוד לכיוון בית הוריו, והרגליים לא נשמעות לו. היצר הרע חזק ממנו, הוא בקושי מצליח לעמוד, ומרגיש שהוא פשוט 'גמור' מעייפות. הוא מתיישב לרגע כדי לאגור מעט כח שיוכל ללכת לבית אביו, ושוב מנסה לקום, אבריו כבדים עליו מאוד...

הוא מנסה למצוא איזו תחבולה כדי להתמודד מול היצר הרע, ואז נופל לו רעיון. הוא הרי מתכוון לקראת החתונה של הבת שלו בעוד חודש בערך, וכל הזמן צריך לגייס עוד ועוד כסף כדי לממן את כל הקניות של הנדוניה וכו'.

"אם מישהו היה אומר לי שיש עכשיו יהודי בירושלים שמחלק אלף דולר לכל מי שמחתן ילד, האם הייתי מצליח לאסוף את עצמי ולנסוע לירושלים כדי להביא אלף דולר???"

הוא שואל את עצמו וענה לעצמו: "בוודאי שיהיה לי כח. הרי אני ממש זקוק לכסף!!!"

כעת מגיע השלב הבא... "הרי מצוות כיבוד אב גם שווה אלף דולר, ואפילו יותר. למה שלא אתאמץ עבורה???"

וכשהמחשבה הזאת מפעמת בקרבו, הוא קם מהכסא, לובש את החליפה, שם את המגבעת לראשו ויוצא בצעדים נמרצים לבית הוריו.

בבית הוריו הוא מבצע את המטלות הקבועות, ומתיישב ליד אביו כדי לשוחח איתו. בשלב כלשהו, אומר לו אביו שיבדוק מה יש בחליפה שלו. הוא מחטט בכיס החליפה של האב, ומוצא שם מעטפה. האב מורה לו לפתוח אותה, ובתוך המעטפה יש אלף דולרים! לא פחות ולא יותר...

"מה זה?!", הוא שואל את אביו, והאבא מסביר לו שמקודם בא לבקר אותו יהודי יקר, ולאחר שישב אצלו זמן מה, נתן לו מעטפה עם אלף דולרים: "אמרתי לו שאני לא צריך כסף, הילדים שלי קונים לי הכל, ואני ממילא לא יוצא לשום מקום לבד, אבל הוא התעקש, ודחף את הכסף לכיס החליפה שלי התלויה פה בסמוך... בדיוק הגעת, ואתה הרי מחתן בת עוד מעט, נכון? אז תיקח לך את הכסף, שיהיה לך במזל טוב...".

כשהייתי מלמד בבני ברק, לפני למעלה מ-20 שנה

לפני שניגש למסר שאני רוצה להוציא משני הסיפורים הללו, אספר סיפור שלישי בסייעתא דשמיא, וכך הווה מעשה: כשהייתי מלמד בבני ברק, לפני למעלה מ-20 שנה, לקחתי את ילדי

אתה אומר כן ואני אומר לא, ובוא נראה מי ינצח

בואו נעצור לרגע ונתבונן, מה הקו המקשר בין שלושת הסיפורים האלו? היה לנו את הסיפור עם מורי חמי שכבר 40 שנה אינו מעשן, ומעולם לא הפסיק לעשן ליותר מחמש דקות, היה לנו את המעשה עם המלמד שהתגבר על היצר והלך לבקר את אבא שלו, על ידי שהוא דמיין שמחכה לו תשלום של אלף דולר, והיה לנו את הסיפור עם הילד ששתה טרופית ודמיין שהיא ארטיק, כדי להתגבר על הפיתוי לאכול ארטיק בהכשר שהוא לא רוצה לאכול.

בשלושת המקרים הללו אנחנו לומדים מה זה 'בתחבולות תעשה לך מלחמה'.

מלחמת היצר היא לא סתם - 'אתה אומר כן ואני אומר לא, ובוא נראה מי ינצח'. לא! במלחמת היצר אי אפשר לנצח רק מלהגיד לא! זה לא עובד ככה. כשיוסף אמר לאשת פוטיפר שהוא מסרב להישמע לה, כשהוא מיאן, הוא אמר 'וימאן' עם 'שלשלת'. הוא עשה סיבובים... עם היצר הרע לא הולכים ישר, צריכים לעשות איתו תחבולות.

הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ חייך לפני פטירתו ואמר שבמשך שנים רבות, ועד לרגעים האחרונים בחייו, היצר הרע היה בטוח שהוא מהחבר'ה שלו. הוא כל הזמן עשה את רצון ה', תוך כדי שהוא מרמה את היצר הרע ועושה לו תחבולות.

איך עושים תחבולות? כל אחד צריך לפתח שיטות עצמאיות, וגם ללמוד מאחרים. צריכים לעשות גדרים וסייגים, צריכים ללמוד מוסר, להתחזק, לקנות הרגלים טובים, לחזק את ה'ויגבה לבו', כל אחד עם מה שעוזר ליצר הרע האישי שלו.

אבל זה חייב להיות שיטתי ומכוון. אתה לא רוצה לאכול ארטיק? כל הכבוד. קח טרופית, תעצום עיניים ותדמיין שהיא ארטיק, רק ככה תוכל להחזיק מעמד, רק ככה לא תישבר!

דומני שעכשיו כבר ברורה התשובה לשאלה בה פתחנו. הקב"ה הסב את העם דרך המדבר ים סוף, לא בגלל שהוא פחד שמישהו יחזור למצרים. הוא יכול היה למנוע את זה מהם בשלל דרכים אחרות.

המטרה היתה ללמד אותנו איך להתמודד עם היצר הרע. אם יש חשש שהוא יפתה אותנו לחזור למצרים, בואו נעשה סיבוב, נלך מסביב, כך יצא לנו החשק לחזור בחזרה. ככה עובדים עם היצר הרע, הולכים מסביב, עושים פעולות ונוקטים בצעדים שיחזקו את העמידה שלנו מולו. בתחבולות תעשה לך מלחמה!

כיתתי לטיול בבית שמש. ביקרנו בכמה אתרים מעניינים באזור, ולאחר מכן הגענו לאחד הפארקים בעיר, הילדים שיחקו והשתוללו וכשהם הזיעו כהוגן והיו אדומים כמו עגבניות, שלחתי ילד למכולת סמוכה, לקנות 19 ארטיקים ל-19 ילדי הכיתה.

הילד הגיע ונתן לי את השקית עם הארטיקים, כולם התנפלו עלי ואני חילקתי להם אחד אחד, עד שלבסוף נשארתי עם ארטיק אחד ביד.

"מי לא קיבל", שאלתי, ואף אחד לא ענה. "כולם קיבלו?" הילדים עונים שכן, כולם קיבלו. אבל זה לא ייתכן, הוא קנה 19 ארטיקים ואחד נשאר בידי, כלומר חילקתי רק 18. לרגע נבהלתי שאולי הוא שילם רק על 19 ארטיקים ובטעות לקח 20, אבל אז ראיתי שאחד הילדים יושב בצד ושותה טרופית עם עיניים עצומות. הוא היה ממש שקוע בטרופית, וחשבתי שהוא לא שם לב שמחלקים ארטיקים...

"תגיד, שמת לב שמחלקים ארטיקים", שאלתי אותו, והוא השיב בחיוב. כן, הוא שם לב. "גם אתה קיבלת?", הוא השיב לי בשלילה, "לא לא קיבלתי".

"טוב, אז תיקח!", אמרתי והושטתי לו את הארטיק הנותר, אבל הוא סירב לקבלו, "לא, אבא שלי מקפיד לאכול רק הכשר מסוים, והארטיק הזה הוא בהכשר אחר".

"אבל זה הכשר מצוין", אמרתי לו, "אני לא מכיר משפחה אחת בישראל שלא אוכלת את ההכשר הזה!".

"כן אני יודע", השיב לי הילד, "גם אצלנו בבית לא מקפידים על זה, אחים שלי כן אוכלים, אבל אני רוצה לנהוג כמו אבא שלי שאוכל רק הכשר אחד מסוים, ולכן אני לא אוכל את הארטיק הזה!!!".

טוב... אני לא אתווכח עם ילד שלא רוצה, אבל כן עניין אותי איך הוא מצליח ככה להתגבר ולהימנע מאכילת ארטיק שגם הוא עצמו יודע שאין בו שום בעיה מבחינת הכשרות: "זה לא מגרה אותך?", שאלתי אותו, והוא השיב לי תשובה שהשאירה אותי בהלם!

"אני החלטתי שהטרופית שאני עכשיו שותה, היא כמו ארטיק. לכן אני עוצם עיניים, ומוצץ ממנה את המשקה המתוק באיטיות, אני מדמיין שהוא קר, ושיש לו טעם של ארטיק, וזה טעים לי בדיוק כמו ארטיק!!!".

עכשיו כבר הבנתי למה הוא היה שקוע כל כך בטרופית, ולמדתי להעריך אותו עוד יותר ממה שהערכתיו אותו עד כה.

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי', ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

החובות הכספיים שהם צברו, הפכו לנטל ועול, הסכום המצטבר גבה עד למאוד, ולאחר כשנתיים הם הגיעו למסקנא, כי באם עד סוף החודש הנוכחי לא נצליח להביא תקציב לשכר הדירה, ומזור לחובות, לא תישאר ברירה...

השבוע שמעתי סיפור מרעיש על הישועה שמחכה מעבר לפינה

הדילמה הייתה קשה

רבותיו הטילו את ההכרעה על הזוג הצעיר, באמרם כי אי"א לתת הכרע בדבר, וכי העניין תלוי אך ורק בהחלטה אישית. הדילמה הייתה קשה, אין משפחה לא מצד החתן ולא מצד הכלה, לחיות אולי עוד אפשר איך שהוא בלי שר' יוסף יעבוד, אבל לשלם שכירות, זה כנראה יהיה לא ישים, הסכום הנדרש גבוה מסך ההשתכרות. אבל ההחלטה שהתקבלה הייתה, "ב"ה יש לי מקצוע ביד, בכל רגע אפשר לגשת ולמצוא ע"י פרנסה בס"ד, נתחיל את החיים בלימוד התורה, נשליך על ה' את יהבנו, והוא יכלכלנו". וכך הוי, מיד לאחר ימי ה'שבע ברכות', ניגש ר' יוסף אל הכולל השכונתי ושקע בלימוד עמוק, מסכת אחרי מסכת, חלק אחר חלק בשו"ע, בשקידה במתיקות ובמסירות. אך המציאות אמרה את דברה, החובות הכספיים שהם צברו ע"י חלק משכר הדירה שלא היה בידם לשלם, הפכו לנטל ועול, הסכום המצטבר גבה עד למאוד, ולאחר כשנתיים ועוד, ערב אחד, הגיעו למסקנא, כי באם עד סוף החודש הנוכחי לא נצליח להביא תקציב לשכר הדירה, ומזור לחובות, לא תישאר ברירה, כי אם לעזוב למשך כמה שעות ביום את הסטנדר. התיעצות נוספת עם ראש הישיבה, כאשר שם הועלו ע"י ר' יוסף,

מאת: הרב צבי גטקר

קשה מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף.

ידועים דברי חז"ל כי זיווג ופרנסתו של אדם קשה כביכול לפני הקב"ה כקריעת ים סוף, ורבים הביאורים מזה ההקשר שבין קריעת ים סוף, לבין השידוך והפרנסה.

אחד הביאורים ביאור נפלא, חז"ל מביאים כי תנאי התנה הקב"ה עם שרו של הים בששת ימי בראשית, כי כשיבואו בני"א אל שפת הים יחלוק הים את מימיו, ורק בתנאי זה נברא הים.

א"כ יש להבין מדוע הים באמת לא נקרע מיד כאשר בני"א עמדו על שפתו, מדוע לילה שלם המתינו בדריכות עד שאמר הקב"ה למשה 'מה תצעק אלי דבר אל בני"א ויסעו', ובאמת אז נחשון בן עמינדב קפץ לים, עד שבאו מים עד נפש, כמעט והוא טבע, וברגע האחרון נקרע הים, מדוע היה צריך את כל זאת, הרי תנאי התנה הקב"ה עוד מששת ימי בראשית על העניין.

אלא שהקב"ה רוצה לזכות את ישראל, והוא בחסדיו מאריך עוד קצת את נסיון האמונה, להרבות כבוד שמים ושכר לאין שיעור. כך זה גם בשידוכים וענייני פרנסה.

פרנסתו של אדם נגזרה עליו כבר מראש השנה עד ראש השנה, וכן זיווגו של אדם מוכרז עוד בטרם יצירתו, ארבעים יום קודם יצירת הוולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני.

ומה שאנו רואים בחיים עיכובים בעניינים אלו, הרי זה הכל נסיון, כי אי"צ כביכול לייצר את הישועה, הישועה הינה ניצבת ועומדת מאחורי המסך, כשרק א-ל דעות, הוא בדעתו מורה מתי הגיע הזמן להרים את המסך ולהראות את הישועה. נפלא. ומחזק.

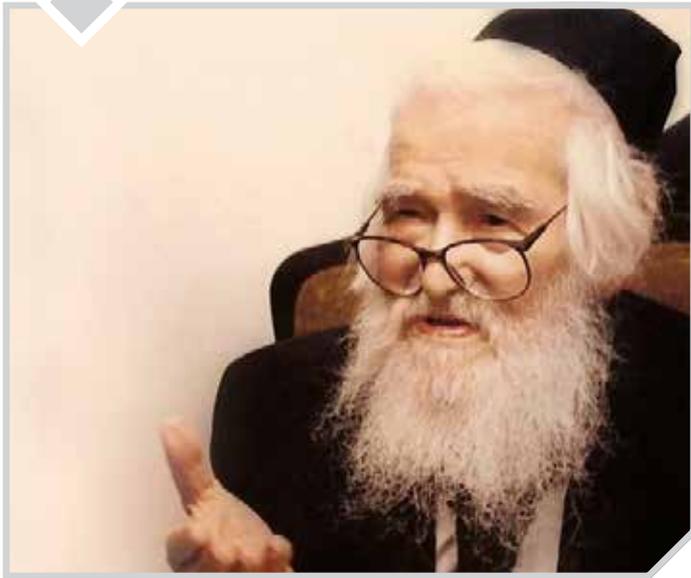
השבוע שמעתי סיפור מרעיש, שבין שאר החיזוקים שאפשר לשאוב ממנו הוא ממחיש ממש את העובדה הזו, שהישועה נמצאת מוחבאת כביכול, ורק הקב"ה מחליט מתי לגלותה.

ר' יוסף שליט"א, הוא אחד ממרביצי התורה הנודעים, מאחורי שנות עמל, וקנין עוז בש"ס ופוסקים. כמעט אף אחד לא יודע כי הוא איש של מסירות נפש, בשנות הנערות המאוחרות הוא עזב בארות בארות נשברים, והלך לשאוב לשתות ולהשקות מבאר החיים.

לאחר שנות לימוד בישיבת 'קרית מלאכי', הוא התארס בס"ד, והעובדה כי אין לו מכר וגואל, הביאה אותו להתחבטות, האם לאחר הנישואין להמשיך ולשקוד על התורה כשאיפתו, או שמא להיכנע ל'מציאות' ולהתפרנס מיגיע כפיו, הלא יש בידי מלאכה המפרנסת בכבוד.

המשיך הדרשן בפאתוס: היה שם יהודי אחד בשם גרשון בן עמינדב... "נחשון" נשמעו קולות מהקהל, "נחשון", אך הדרשן כמו שלא שמע והמשיך בדבריו, ממשיך לתאר באופן מרגש, את מה שעבר על גרשון בן עמינדב, שהוא התלבט עוד ועוד, האם יקפוץ אל המים או לא

הרב י. ארלנגר עם פניני הפרשה

וַיְבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבְשָׁה (יד כב)

אמרו חז"ל במסכת סוטה (לז.). כי בשעה שעמדו ישראל על הים, היו שבטים מנצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד תחילה לים וזה אומר אני יורד תחילה לים... קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה. כאן בדברי חז"ל, מוצאים אנו את היסודות של מסירות הנפש המביאה להצלחה ולישועה.

אחד מגדולי הדרשנים, נהג לספר את המעשה הבא בשבוע בו חלה פרשת "בשלח" כשהיה אותו "מגיד" מגיע לבית מדרש בו לא הכירוהו, עמד ונשא את דבריו וכך אמר

"הבה נתבונן בקריעת ים סוף, כמה נורא היה מצבם של עם ישראל באותה עת. מאות אלפי יהודים צועדים בצאתם ממצרים, כאשר מאחוריהם המצרים ולפניהם ים סוף, אין להם לאן לברוח. אשר על כן באותם רגעים היה צורך במסירות נפש שתציל את עם ישראל.

היה שם יהודי אחד, המשיך הדרשן בפאתוס, בשם גרשון בן עמינדב... "נחשון" נשמעו קולות מהקהל, "נחשון", אך הדרשן כמו שלא שמע והמשיך בדבריו, ממשיך לתאר באופן מרגש, את מה שעבר על גרשון בן עמינדב, היודע כי הוא מפקיר את משפחתו, הוא התלבט עוד ועוד, האם יקפוץ אל המים או לא, אך אחרי דקות ארוכות של התחבטות נפש החליט כי הוא עושה מה שנדרש ממנו, ומוסר נפש למען כלל ישראל. היה ברור לו, לגרשון, שללא מסירות הנפש לא תבוא הישועה..."

והקהל תוהה, לא מבין, מי הוא זה שטועה טעות כה גסה, הלא כל תינוק של בית רבן יודע כי נחשון בן עמינדב, הוא זה שנכנס עד צווארו למים...

מגיד המישרים המשיך את דבריו: החליט גרשון בן עמינדב שהוא קופץ לתוך המים, ואז כאשר הגיע אל השפה, הוא רואה שמישהו כבר הקדימו, היה זה נחשון בן עמינדב, שהקדימו בכמה רגעים, וכך, כאשר התחבט גרשון וחיכה, הפסיד זכות לדורות של קידוש ד'... כי בשעה שצריכים לעשות, אל לו לאדם לחכות..."

סוד מופלא להצלחה ולישועה

רבינו אליהו די וידאי, מפרט בספרו המופלא, ראשית חכמה (שער האהבה פרק ח) עד כמה המסירות נפש חיונית להשגת הישועה, כי לדבריו מי שרוצה שהקדוש ברוך הוא יעשה עמו נס שהוא שינוי

הטבע צריך שהוא תחלה ישנה טבעו לעבודתו כענין קריעת ים סוף שהוא דבר מחוץ לגדרי הטבע כי כאשר ישנה "מסירות נפש" נשברות כל המחיצות!

כעין דברים אלו, כתב בספר אגרא דפרקא: סוד מופלא להצלחה ולישועה אמר הרב הקדוש המגיד מה"ר יחיאל מיכל זצלה"ה, כשיצטרך האדם לפעול ענין שלא כטבע.. יעשה מצוה גדולה שלא כטבע ויפעול למעלה מן הטבע.

על שפת הים, בין המצרים, פרעה ועמו מחד והים הגועש מאידך, שם במעמד קריעת ים סוף, כלל ישראל זוכים לאור האמונה "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" ואז - אז ישיר משה!!!

ראש הישיבה ד"אור ישראל" הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל ביאר בשם הסבא מקלם זצ"ל שישנם שני חלקים באמונה, האמונה האחת היא אמונה הבאה על ידי חקירה, והאמונה השניה מצויה בחוש ובתוך המציאות.

בדבריו משל ה"סבא" משל, לאדם שמעולם לא טעם טעם לחם, כאשר ניסה אי מי לשכנע אותו ולהוכיח לו כי הלחם הוא המשביע נפשו של האדם, הרי אין בידו כלים לשכנע, שכן אדם אחר יכול לשכנע שבעתיים במתק פיו שהלחם לא משביע!

אולם בו ברגע שיעמוד אדם רעב ויאכל לחם וישבע, לא תעזור שום סברה או הוכחת נגד, שהרי האדם ראה בעיניו כיצד הלחם משביע!

כך גם הוא ענין האמונה, אם אחד מאמין בהקב"ה מפני שלמד זאת בחקירה ודרישה הרי שיכול הכופר לבוא ולטעון לו טענות של הגיון מעוות, אולם אם אמונתו היא חושית הרי שלא ניתן לשנות את דעתו באמונה, שכן הוא יודע חש ומרגיש את האמונה!

בה הוא מסביר בשם מרן הגרי"ז הלוי שסיפר בשם אביו

הדברים הם מעין הדברים שכותב מרן בעל האבי עזרי זיע"א בהקדמתו בה הוא מסביר בשם מרן הגרי"ז הלוי שסיפר בשם אביו, מה היא "אמונה" ומה היא "דיעה".

וכך כתב מרן זיע"א: "והנה מאז ומתמיד הייתי מתפלא למה מכנין למצוה זו אמונה, הרי בפשוטו שזהו מהמושכלות הראשונות, דאי אפשר לעולם בלי מנהיג וגם מבשרי אחזה אלקי, והחכמה הנפלאה שבכל יצור קטן, אין להעריך, ומכל שכן החכמה ביצירת האדם, ואיך אפשר שכל זה הוא בלא מנהיג?"

"והרי הרמב"ם הנ"ל כתב לידע את ה', הרי זו דיעה, ובכתוב נאמר וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא אלוקים, ולמה זה נקרא אמונה?"

ממשיך מרן בעל האבי עזרי וכותב: "ושאלתי את זאת למו"ר הגאון הגדול רבי יצחק זאב סאלאוויצ'יק זצ"ל, ואמר לי שגם הוא עמד ע"ז ושאל זאת לאביו הגר"ח זצ"ל, ואמר לו, שודאי עד כמה ששכל האדם מגעת הוא מושכל ואין זו אמונה, והיא דיעה, אבל חיוב האמונה מתחיל ממקום שכלה שכל האדם"

"והסביר לעצמו הענין, ששכל האדם הלא מוגבל הוא בזמן ובמקום, ומה שהוא למעלה מן הזמן והמקום כבר אין לו מושג, ועצמותו של הקב"ה הוא למעלה מן הזמן והמקום, שאין שם מקום לשכל האדם, אז חלה עליו חובת האמונה!" (אבי עזרי פ"ה מהל' תשובה הייה)

מדוע חיכו בני ישראל עד עתה

לאמונה של "בחוש", של דיעה, הגיעו בני ישראל בקריעת ים סוף, הם ראו את האמונה בעיניהם "וירא ישראל את ה' הגדולה" וכפי שנאמר בהגדה "ובמזמור גדול" זה גילוי שכינה. היינו שקירבת ישראל לשכינה וקירבת השכינה אליהם הייתה כל כך גדולה, עד שראו בעיניהם את כבוד ה' והדר גאונו!

ריש גלותא דבבל, רבינו יוסף חיים זיע"א מבגדד, עומד ומבאר במתיקות משליו, את תחילת ענין השירה, ואת התשובה לשאלה הכה פשוטה ונוקבת, מדוע חיכו בני ישראל עד עתה ולא אמרו שירה בזמן שקבלו המצרים את עשר המכות.

וביאר ה"בן איש חי", משל לאחד שהיה בבשרו כיב של מוגלה, והרופא קבע שיש לחפור בבשר החי ולהוציאה. מובן, שהדבר כרוך בכאבים עזים, ואי אפשר לעשותו בפעם אחת. בכל יום היה הרופא בא, חותך מעט, ומחליף את התחבושות. בכל יום היה החולה מתחנן לפניו שירפה ממנו ולא יכאיב לו עוד, ובכל פעם היה הרופא מנחמו: "הנה אנו מסיימים, הנה גמרנו", אבל למחרת היה בא וממשיך במלאכתו, עד שהחולה פסק להאמין לו, שיהיה סוף וקץ לעינויו ומכאובו. יום אחד ראה הרופא שהפצע מנוקז כולו, הולך ומחלים, והיום יהיה הטיפול האחרון. ביקש לשמח את לב החולה, ואמר לו: "היום הוא באמת היום האחרון", וכדי שיאמין לדבריו, שבר לעינויו את סכין הניתוחים. כך היו בני ישראל משועבדים במצרים, וראו את המכות נחתות על המצרים, ועדיין לא נגאלו. כאשר כבר יצאו מצרים, רדפו אחריהם המצרים להחזירם. ועל כן, כשחצו את ים סוף, עדיין היה בליבם חשש: "כשם שאנו יוצאים מצד זה, כן המצרים יוצאים מצד אחר", ויחזרו להשתעבד. רק כאשר ראו את מצרים מת על שפת הים, ידעו שגאולתם הושלמה ושווררו את השירה!

כאשר התקיים וירא ישראל את ה' הגדולה אשר עשה ד' במצרים (יד, לא), אז הגיעו ישראל ל"אז ישיר".

הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל מג'רבה, למד פן נוסף ואקטואלי, הנמצא בפסוק זה, וכך אמר: בכל דור חייב אדם לומר לעצמו: אבותינו ואבות-אבותינו היו נתונים בעול שעבוד רע ומר, נגישות ורדיפות, ושמרו על התורה ועל מצוותיה בחרוף נפש, במצור ובמצוק, בחוסר כל.

והלא דברים קל וחומר: אם אבותינו, שהיו בצער נורא, והבטיחו להם האומות עושר וכבוד, נוחות ורווחה, אם אך יבגדו בעמם ויסורו מאמונתם, אף על פי כן סבלו הכל כדי להעמיד התורה על תילה והמצוות על בורין כל שכן אנו, שחמל עלינו הבורא יתברך ושלח לנו זמנים של חסד, כדי לאפשר לנו לקיים מצוותינו ולשמור חוקי דתינו, ונתבטלו רוב הגזרות והאפלויות. ודאי מוטל עלינו להשתדל כפליים ביראת ד' ובחינוך ילדינו על ברכי התורה והמצוות.

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
גלב"ע ר"ח אב תשע"ו

בתשע בבוקר, היה מגיע השיא של הבוקר - האיש התמהוני. הרב לפקוביץ היה מתאר אותו בהתלהבות: "היום הוא לבש חולצה צהובה בוהקת, מכנסיים אדומים, ונעליים מוזהבות. אתה יכול לדמיין את זה?"

המחזות שנשקפים מהחלון בבית האבות בניו יורק, כבבואה לעמל הפרנסה של כל אחד מאתנו

מאת: הרב אברהם פוקס

בשנים האחרונות נפוץ עד מאוד מנהג אמירת 'פרשת המן' שניים מקרא ואחד תרגום ביום שלישי של פר' בשלח, כסגולה לפרנסה, והובאה סגולה זו בספר 'ילקוט מנחם', משמו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זיע"א.

אמנם, עצם אמירת 'פרשת המן' דבר יום ביומו היא מנהג קדמון ונפוץ, ומקורו בירושלמי במסכת ברכות (הובא ב'פרישה' בשם רבו, ואינו בירושלמי שלפנינו), שם כתבו שהאומר 'פרשת המן' מובטח לו שלא יחסרו מזונותיו, והובא ענין אמירת פרשה זו בטור ושו"ע ובנושאי כליהם. וכמה טעמים נאמרו בדבר אמירת פרשה זו, כמו שנבאר.

הנה בשו"ע (סימן א' סעיף ה') כתב שטוב לומר פרשת המן, ובשו"ע הרב (סעיף י) הוסיף לבאר: "כדי שיאמין שכל מזונותיו באין לו בהשגחה, שכן היה במן, שהשגיה הקב"ה לתת לכל אחד עומר לגולגולת לכל נפשות ביתו, כמ"ש: 'וימודו בעומר, ולא העדיף המרבה והממעט לא החסיר'."

ובמשנה ברורה חידד זאת והסביר שטעם אמירת פרשת המן, כדי שיזכור האומר שריבוי ההשתדלות לא יוסיף למזונותיו.

ערב אחד, הגיעו אליו מהנהלת בית האבות

בבית אבות קטן באחד מפרבריה השקטים של ניו יורק, חי הרב לפקוביץ, יהודי זקן ותלמיד חכם שהחליט לעבור לגור במקום, לאחר שנים רבות של חיים עצמאיים. הוא רצה להיות בקרב אנשים, אך גם לשמור על פרטיותו. כך סידר לעצמו בתוך בית האבות דירה קטנה ונעימה, וחי את חייו בשלווה, עוסק בתורה, בתפילה ובעבודת ה' וגם נהנה מארוחות מבושלות בחברתם של יהודים נוספים, ולימוד בחברותא בחלק משעות היממה עם כמה משכניו בבית האבות.

ערב אחד, הגיעו אליו מהנהלת בית האבות וביקשו ממנו טובה גדולה: "יש כאן יהודי שצריך להיכנס ולהתגורר כאן באופן מיידי, וטרם הצלחנו לסדר לו מקום משלו. האם תוכל לארח אותו בחדר ליום או יומיים?"

הרב לפקוביץ, חשב לעצמו שזאת הזדמנות מיוחדת לקיים מצוות הכנסת אורחים, והסכים ללא היסוס. כעבור זמן קצר, הגיע האורח - הרב פרידמן, יהודי מבוגר שישב על כיסא גלגלים, מלווה בעובד היספאני שסייע לו. הרב לפקוביץ שכבר היה אחרי אמירת 'קריאת שמע שעל המיטה' וברכת 'המפיל', קיבל אותם בסבר פנים יפות, הכין להם מקום ללון, והם הלכו לישון מבלי להחליף מילה.

בבוקר, ניסה הרב לפקוביץ לשוחח עם אורחו, אך הרב פרידמן השיב לו במשפטים קצרים ונרגנים. "מה אתה אומר על הארמון שלי?" שאל הרב לפקוביץ בניסיון לפתוח בשיחה. "איזה ארמון? מה אתה מדבר?" השיב האורח בקוצר רוח. הרב לפקוביץ ניסה שוב את מזלו: "אתה רוצה לאכול? אתה שבע?" אך האורח המשיך לענות בתסכול. הוא החל לחשוב שאולי טעה בהסכמתו לארח את האיש שיזרע סביבו מירמור ואי נעימות בימים הקרובים, וחשב לקרוא להנהלה כדי שיעבירו אותו לחדר אחר. אבל הוא עשה ניסיון אחרון "למה אתה עונה כך, בחוסר סבלנות? משהו מציק לך?" שאל בהתעניינות כנה.

לפתע, פנה אליו האורח ושאל: "אתה לא רואה את העיניים שלי?" הרב לפקוביץ הביט בו וענה: "כן, אני רואה. עיניים יפות, זכות וטהורות." הרב פרידמן נאנח ואמר: "אתה לא רואה שאני כבד ראיה? אני לא רואה כלום, העולם חשוך בעדי, איך אוכל לשמוח?" הוא נדהם. עכשיו כבר הבין את מקור התסכול של אורחו. ברגע של חסד, הוא אמר: "שמע, אני לצערי לא יכול להאיר את עיניך. אני לא בורא עולם. אבל אני יכול לספר לך על העולם שאני רואה, ולשתף אותך ביפיו".

כשהגיעו אנשי בית האבות כדי להעביר את האורח לחדר אחר שסידרו לו, עצר אותם הרב לפקוביץ: "עדיף שישאר פה, זה ממש נחמד לי להתגורר איתו ביחד."

וכך בכל בוקר, החל מהשעה חמש וחצי, הרב לפקוביץ היה יושב ליד המיטה של הרב פרידמן ומתחיל "לצייר" עבורו את העולם שהוא רואה דרך החלון.

הוא תיאר הכל בכזו חיוניות וצבעוניות ובכשרון ציורי רב ביותר, עד

שהרב פרידמן יכול היה כמעט לראות את הדברים בעיני רוחו.

אתה שומע? השכונה מתעוררת

בחמש וחצי בבוקר, הרב לפקוביץ היה מתחיל את הסיפור: "אתה שומע? השכונה מתעוררת. הנה מגיעים האנשים שלומדים בשיעור הדף היומי בבית הכנסת הסמוך. הראשון הוא ר' שמעלר, אתה מכיר אותו? הוא תמיד עם הכיפה הגדולה והשחורה, והוא הולך בצעדים איטיים ומדודים, כאילו כל פסיעה היא מצווה בפני עצמה. והנה המגיד שיעור הרב משה לוי שנראה שקוע בהכנת השיעור שיעוד רגע קט יתחיל למסור בהירותו המפורסמת, אחריו מגיע מ"לך קרמונסקי, זה עם המשקפיים העבים והסידור הישן שלו, שהוא מחזיק כמו אוצר יקר.

"יפה, היום יש שבעה אנשים בשיעור, בדיוק כמו אתמול, אבל נראה שאחד מהם איחר קצת... אולי הוא התעכב עם הקפה של הבוקר". הרב פרידמן היה מחייך, מדמיין את האנשים הללו עוברים מתחת לחלון, כל אחד עם ההליכה והמאפיינים הייחודיים שלו. הרב לפקוביץ היה מוסיף פרטים קטנים, כמו צבע הבגדים או איך אחד מהם עצר לכמה שניות כדי להרים מכתב שנפל מהכיס שלו. בשבע בבוקר, הרב לפקוביץ היה ממשיך:

"ועכשיו, הנה מגיע הרופא המפורסם שלנו ד"ר ג'ייקוב ב"לסקי. אתה יכול לשמוע את הצעדים המהירים שלו על המדרכה. היום הוא רץ עם התיק שלו ביד ימין, והסטטוסקופ שלו מבצבץ מהכיס. הוא לבש חליפה אפורה, ואני יכול לראות את הזיעה על מצחו, כי הוא ממהר כל כך. הוא תמיד נראה כאילו הוא רץ להציל את העולם, אבל אני יודע שהוא רץ להתפלל. איזה אדם מדהים! פעם הוא עצר ליד החלון וחייך אליי, כאילו הוא יודע שאני כאן, מעביר את הסיפור אליך".

בתשע בבוקר, היה מגיע השיא של הבוקר - האיש התמהוני. הרב לפקוביץ היה מתאר אותו בהתלהבות: "היום הוא לבש חולצה צהובה בוהקת, מכנסיים אדומים, ונעליים מוזהבות. אתה יכול לדמיין את זה? הוא עומד בתחנת האוטובוס, מחכה לאוטובוס הקבוע שלו. האנשים מסביבו מביטים בו בפליאה על השילוב הנדיר של הבגדים הצבעוניים, אבל הוא לא מתרגש. הוא פשוט חי את החיים שלו, עם כל הצבעים והשמחה שהוא מביא איתו. וואו, אתה שומע, בדיוק עכשיו הוא הניף את היד שלו לעבר החלון, מי יודע, אולי הוא הבחין בנו צופים בו?".

הרב פרידמן, שהפך תלוי בתיאורים הללו, היה שואל בכל בוקר: "מה הוא לבש היום? איך נראה הרופא? מי הגיע לשיעור הדף היומי?" הרב לפקוביץ, בסבלנות אין קץ, היה חוזר על התיאורים, מוסיף פרטים חדשים ומשעשעים לפי העניין וההתרחשויות, כך היה מספר סיפור חדש כל יום. הוא ידע שהשגרה הזו, עם כל הפרטים הקטנים והצבעוניים, היא מה שהאיר את עולמו של הרב פרידמן.

השניים הפכו לחברים טובים, "צמד חמד" כפי שכינו אותם. בכל בוקר, הרב לפקוביץ היה מעיר את הרב פרידמן ומתאר לו את העולם שמחוץ לחלון. הם היו מתכוננים יחד לתפילה, לומדים דף היומי, ומשוחחים על החיים. הרב פרידמן, שבעבר היה ממורמר

ועצוב, מצא נחמה בחברותו של הרב לפקוביץ, שהאיר את עולמו החשוך בתיאורים מלאי חיים.

אך יום אחד, הכל השתנה. הרב פרידמן התעורר בבוקר וגילה שהרב לפקוביץ אינו עונה לו. הוא לחץ על כפתור המצוקה, ואח נכנס לחדר. "איפה הרב לפקוביץ?" שאל. האח השיב בעצב: "באמצע הלילה הוא לא הרגיש טוב. לקחו אותו לבית החולים, אנחנו מקווים שהוא ישוב לאיתנו בקרוב", אמרה.

הרב פרידמן היה המום. הוא שאל: "מה השעה?" האח השיב: "תשע בבוקר." הרב פרידמן נאנח: "עד תשע ישנתי... אבל היי, רגע, בתשע מגיע התמהוני. אני חייב לדעת מה הצבע של הבגדים שלו היום!".

על איזה תמהוני אתה מדבר?

האח הביט בו בתמיהה: "אדוני, על איזה תמהוני אתה מדבר? אין פה שום תמהוני!".

"אני יודע שאין פה, אבל שם, בתחנה, יחד עם כל האנשים שמחכים שם אתה לא רואה שם מישהו מוזר. האיש הזה כל יום לובש בגדים בצבעים שונים לחלוטין. זה מדהים!!! מה הוא לובש היום?".

האח הושיט את ידו כדי לבדוק אם הרב פרידמן אינו קודח מחום: "אין כאן שום חלון אדוני", אמר ברכות, כמו שמסבירים לילד קטן. "אני לא יודע על מה אתה מדבר".

הרב פרידמן קם ממזינתו, ניגש לקיר החלק והאטום, והחל למשש אותה, ולהיווכח בעצמו שאין כאן שום חלון.

הוא היה בהלם של ממש, זה היה טוב ומרגש מדי ממה שניתן לעכל ביובש בכמה שניות פשוטות... רק עכשיו נודעה לו האמת המרגשת: כל הזמן הזה, הרב לפקוביץ תיאר לו עולם דמיוני. לא היה חלון בחדר ולא היו אנשים ברחוב, לא פשוטים ולא צבעוניים. כל התיאורים היו פרי דמיונו של הרב לפקוביץ, שניסה להאיר את עולמו החשוך של חברו... והוא הצליח מעל ומעבר...

דמעות של התרגשות פרצו מעיניו, הוא בכה בכי סוער. "כבר שנים שאני לא רואה כלום, עולמי חשך בעדי, בא הרב לפקוביץ ופשוט העניק לי מתנה אדירה, הוא המציא במיוחד עבורי חלון בלתי נראה, שלא רק אני לא ראיתי אותו, אלא גם הוא עצמו לא ראה אותו, וכך היה משקיע מזמנו היקר יום יום כדי לשמח אותי ולגרום לי 'לראות' כמו כולם. איזה אדם מדהים! כמה הכרת הטוב אני חייב לו על הדמיונות הללו שבהם האכיל אותי במשך שנים!!!".

למעשה סיפור מרגש זה יכול לשמש כבבואה של כל העניין שאנו עושים בעסק הפרנסה. אדם עובד ומתאמץ ונדמה לו שהוא רואה ברכה בעמלו, ושבגלל שעשה כך או כך, הרווחים שלו גדלו והתרבו המזונות על שולחנו, אבל האמת היא שהוא רואה את כל העולם דרך חלון דמיוני שאינו קיים בכלל, כי כמו שאמרנו, מזונותיו של אדם קצובים לו, ובדיוק כמו שאותו יהודי שבמדבר רץ אחרי פתית המן ואסף במשך כל היום כולו, לא הצליח לקבל יותר מעומר לגולגולת, כך גם אנחנו, כמה שנטרח ויתאמץ עבור הפרנסה, נישאר עם מה שנגזר עלינו משמי מרום, כי מזונותינו נתונים לנו מידיו של הקב"ה ולא משום מקור אחר.

החווורתי, גם הרב החוויר, אחד המתפללים בעט ברגלו של האיש מתחת לשולחן, מנסה לרמוז לו שהוא חצה כל גבול, אבל הוא מתעקש...

תובנות מהחיים // סיפור לא נעים שאירע לחבר, והמוסר השכל שאפשר ללמוד מזה לחינוך הילדים, ומה ניתן ללמוד ממודעה

כל אחד מוסיף איזה רעיון או ווארט ששמע או ראה או אפילו הגה בעצמו.

והנה הגיע תורי לפתוח את פי, אני מתחיל לומר ווארט שנפל ברעיוני, ואותו יהודי שלפני כמה ימים שוחחתי איתו על העבודה שלי ועל רצוני להיות מלמד, כבר היה שתוי כהוגן.

ברגע שפתחתי את פי, הוא נכנס לדברי ואמר: "הלו, אתה, עדיף שלא תדבר". מה קרה? למה הוא מעדיף שלא אדבר? "אתה עובד במשרד ממשלתי, נכון? עם אנשים שאינם 'שפיצים' ביראת שמים. לכן עדיף שתשתוק".

החווורתי, גם הרב החוויר, אחד המתפללים בעט ברגלו של האיש מתחת לשולחן, מנסה לרמוז לו שהוא חצה כל גבול, אבל הוא מתעקש: "כן כן, זה הוא בעצמו אמר לי שיש לו במשרד שהוא עובד בו אינם יראים ושלמים, בלשון המעטה...".

ניסיתי ללבוש חיוך מאולץ על פני, אמרתי להם שאני באמת אמרתי לו את זה, לא ממש ככה, בערך, אבל זה נכון...

אחד מהמתפללים החל לרקוד

אחד מהמתפללים החל לרקוד, בניסיון לטשטש את עקבותיו של המקרה המחרדי, ואני, אני רקדתי איתו ביחד, ואחרי חמש דקות עזבתי את המקום, עדיין חיוור כמו סיד...

בשבת שלאחר מכן הוא ניגש אלי: "אמרו לי שדיברתי לא לעניין, אני מבקש את סליחתך" אמר, ואני כמובן אמרתי לו שאני סולח.

"אבל אתה יודע מה תפס אותי הכי חזק? באותו רגע, וגם לאחר מכן ניסיתי להבין למה בעצם נעלבתי? הרי באמת באמת אמרתי את הדברים בעצמי. הוא פשוט ציטט אותי, אזל מה זה כל כך מעליב?

מאת: הרב יוחנן וסרמן

אספר לכם סיפור ששמעתי מחבר טוב, שמזנו למדתי פרק חשוב בחינוך הילדים, וכך הוא מספר:

לפני שנים, יצא לי לנסוע יחד עם יהודי אחר, שהתפלל איתי באותו בית כנסת. תוך כדי הנסיעה, סיפרתי לו שפעם הייתי מלמד תינוקות, ומאז עברתי לעבוד בעבודה אחרת, אבל אני עדיין מתגעגע לתקופה בה הייתי מלמד. כמלמד הרגשתי שליחות בעבודתי, הילדים אהבו אותי ואני אהבתי אותם, זכיתי ללמד אותם תורה, ולהחדיר בהם מושגים של יהדות ויראת שמים, דברים שלוו אותם כל ימי חייהם.

היום, כך סיפר החבר, אני עובד במשרד ממשלתי משמים, מתעסק עם מסמכים ואישורים של פרויקטים חסרי תוחלת, כאלו שנועדו בעיקר כחלק מהקומבינות שמקומבנים כל המקומבנים, בעלי השררה, כדי לסדר חוזים ומכרזים לחברים ולקרובים.

"המשכורת לא רעה בכלל", אמרתי לו, "אבל אני מרגיש שחסרה לי השליחות. אם הייתי יכול הייתי שמח לחזור ולהיות מלמד לפחות לשעות הבוקר".

אותו יהודי שמע, והציע לי: "אולי תסדר את שעות העבודה שלך במשרד הממשלתי כך שיתחילו רק מהצהריים, ותוכל לעבוד באחד החיידים באזור כמלמד בשעות הבוקר?". אמרתי לו שגם אני חשבתי על רעיון כזה אבל הוא לא מעשי...

באמת, אף אחד לא ירצה כזה מלמד

"תשמע", הסברתי לו, "אחד שעובד במשרד ממשלתי, לא יכול להיות מלמד. זה לא ילך. אף מנהל חיידר לא ירצה להעסיק כזה מחנך שרגע אחרי שהוא סוגר את הגמרא הוא יוצא החוצה והולך לעבוד במקום שאינו חרדי, עם אנשים שיראת השמים שלהם היא לא בדיוק 'שפיץ'. זה לא יילך...".

הלה שמע, סבר וקיבל: "אתה צודק", הוא אמר לי, "באמת, אף אחד לא ירצה כזה מלמד...".

נפרדנו כידידים ממושך החבר לספר, וכעבור ימים אחדים הגיע פורים.

ביום הפורים, הגעתי לתת משלוח מנות לרב בית הכנסת, ומנהגנו היה שכל המתפללים משתדלים להגיע באותה שעה. אנחנו בית כנסת קטן יחסית, ומשלוח המנות לרב היה בעצם סוג של 'מסיבת פורים' כללית של כל מתפללי בית הכנסת. היה יין, שירה וריקודים. הסדר הוא שהרב אומר כמה דברי תורה, והמתפללים משלימים

"התשובה היא שזה תלוי מאיפה באה האמירה הזאת. כשאני דיברתי על עצמי, ציינתי עובדה כואבת. אני אתקשה למצוא עבודה כמלמד וחבל לי על כך. אבל כשהוא אמר לי את אותם דברים ממש, הוא אמר את זה בזלזול, ולכן זה פגע בי כל כך.

"למדתי מזה דבר חשוב מאוד. זה לא משנה מה אתה אומר לאנשים, מה שחשוב יותר מכל זה איך אתה אומר להם את זה.

"ומכאן לגבי הילדים שלנו. כשאתה מעיר לילד שלך על התנהגות שאינה ראויה, איך אתה עושה את זה? האם אתה מעיר לו בכעס? אתה מעיר לו בזלזול? אתה מעיר לו בנימה אכזבה ובייאוש מכך שהוא לא כזה מוצלח כמו שהיית רוצה, או שאתה מעיר לו מכאב ומדאגה אמיתית לעתידו הרוחני?

"קח בחשבון שאם הנימה שבה אתה אומר את הדברים היא לא נקיה וזכה הדואגת באמת ובתמים לילד ולעתידו - הביקורת שלך לא תתקבל כראוי, ואף תגרום נזק יותר מתועלת!".
נקודה למחשבה...

מה קורה כשאתה רואה הזמנה לחתונה תלויה על קיר בית הכנסת, ואין לך אפשרות להשתתף בחתונה?

ועכשיו תקשיבו לסיפור נוסף

את ר' דוד אני מכיר כבר שנים, ומעריך אותו מאוד. הוא יהודי תלמיד חכם, חי בפשטות ובצניעות, וכמעט בכל עת תמצאו אותו שוקד על תלמודו.

יום אחד ראיתי אותו ברחוב. הוא עמד שם, דומם, מול מודעה של 'קופת העיר' התלויה על הקיר. קורא את התיאורים קורעי הלב על הקרן שנפתח עבור המשפחה ש... לא עליכם ולא עלינו.

עברתי לידו, עצרתי לרגע, ושאלתי בסקרנות: "ר' דוד מה אתה עושה?" הוא הביט בי בעיניים שקטות ואמר: "הייתי שמח לתרום להם אבל אין לי יכולת כלכלית לעשות זאת לצערי. חשבתי לעצמי,

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א

לפני התפילה, סוגר את הגמרא ומתכוון לתפילה...

הוא יצא מבית המדרש, התקשר לאביה של המשודכת ואמר לו בהתפעלות: "עקבתי אחרי הבחור. דע לך שהוא בחור מושלם! לא רק שהגיע לתפילה בזמן, ראיתי אותו לומד לפני התפילה!"...

מזל שאף אחד לא סיפר לו שזה היה מקרה יוצא דופן... מן השמים גלגלו זאת. הקב"ה כבר הכריז על הזיווג הזה ארבעים יום קודם יצירת הולד. לכן באותו יום שהגיס בא לישיבה כדי לעקוב אחריו, הקב"ה העיר אותו משנתו והכניס בו את החשק לקום בהשכמת הבוקר וללמוד לפני התפילה, כדי שהשידוך ייצא לפועל.

הסגולה הטובה ביותר לשידוך...

בחור בא למרן הגראמ"מ שך זצ"ל ותינה בפניו את צערו: "אני כבר תקופה ארוכה בשידוכים, אני מתפלל ועושה כל מיני סגולות, אך

אם אני לא יכול לעזור להם, אני לפחות יכול להצטער בצערם". המילים הללו נשארו איתי. הן הדהדו בלבי, מעוררות מחשבות על המשמעות של 'נושא בעול עם חברו', על היכולת שלנו להרגיש את כאבו של האחר, גם כשאנחנו לא מכירים אותו, גם כשאנחנו לא יכולים לעשות דבר כדי לשנות את המצב. זה היה רגע קטן, אבל הוא הכיל בתוכו תובנה גדולה על החיים ועל צורת ההסתכלות שצריכה להיות ליהודי.

בעולם שבו אנחנו כל כך עסוקים, כל כך מרוכזים בעניינינו, במטרות שלנו, בלחצים היומיומיים, עצירה כזו נראית כמעט חריגה. מי עוצר היום ליד מודעת התרומה? מי לוקח את הזמן להרגיש את הכאב של אדם זר, משפחה שאינו מכיר, סיפור שלא הכיר מעולם? אבל דווקא העצירה הזו, הרגע הזה של הקשבה פנימית לצער של מישהו אחר, היא אחת הפעולות האנושיות והיהודיות ביותר שאנחנו יכולים לעשות.

ר' דוד לימד אותי שיעור בהליכות חיים. הוא לא חיפש תועלת, לא חיפש הכרה או תגמול. הוא פשוט עצר, כי הרגיש שזה הדבר הנכון לעשות. כי הוא הבין שלפעמים, הדבר הכי חשוב שאנחנו יכולים לעשות הוא לא פתרון, לא עצה, לא עזרה מעשית - אלא פשוט את הנוכחות שלנו, את ההכרה בכאב שלהם.

בעידן שבו אנחנו מוצפים במידע, ובכלל זה גם במראות של כאב וסבל מרחבי העולם, קל להתרגל, להפנים, להמשיך הלאה. אבל דווקא אז, כשאנחנו בוחרים לעצור, להרגיש, להצטער בצערם של אחרים, אנחנו מזכירים לעצמנו שאנחנו בני אדם. שאנחנו חלק מ'ישראל עם קרובו', חלק ממשפחה גדולה שבה הכאב של אחד הוא הכאב של כולם.

אגב, זה לא חייב להיות מודעת אבל, (ולפעמים אפשר גם לתרום תרומה קטנה) זה יכול וגם רצוי שיהיה גם כשרואים הזמנה לחתונה, או כל שמחה אחרת. אפשר פשוט לעצור לרגע, ולשמוח בשמחתו של הזולת, גם אם הוא לא החבר הכי טוב שלי וגם אם אין לי באמת יכולת להגיע ולהשתתף בשמחתו. פשוט לשמוח בשמחה האחר, לחייך ולומר, תודה לך ה', ששלחת שמחה לביתו.

השידוך לא מגיע".

אמר לו הרב שך: "אספר לך: לפני חודש מישהו בא לראות אותך בישיבה, אך הוא לא מצא אותך".

הסביר התלמיד: "היה זה ביום 'א' בחשוון, היארצייט של רחל אמנו. יש סגולה להתפלל בקבר רחל ביארצייט שלה, נסעתי לשם..." המשיך הרב שך: "גם לפני שבועיים מישהו בא לראות אותך לישיבה ולא היית". "נסעתי להתפלל ותיקין בכותל המערבי", אמר התלמיד. "אומרים שזו סגולה לשידוך".

אמר לו הרב שך: "אז אולי כדאי שפשוט תשמור על הסדרים, תלמד ותתפלל בישיבה. זו הסגולה הטובה ביותר, והיא גם מבטיחה שאם מישהו יבוא לישיבה לראות אותך - הוא יתפעל ממך כיצד אתה שוקד על תלמודך בהתמדה ומקפיד על תפילה בישיבה. עם רושם נפלא שכזה אין ספק שהוא ירצה בך כחתן לבתו..."

יומיים אחרי השינוי קרא לו המשגיח ושאל אותו אם הוא מוכן לעשות חסד ולעבור מהפנימייה לאחת הדירות ששוכרת הישיבה למגורי הבחורים מחוסר מקום בפנימייה הרגילה ושנמצאת בסמיכות לישיבה. הדירה היא במרחק של כמה מאות מטרים מהישיבה וזה קצת פחות נוח

מעשה מופלא על מידת הבטחון בהקב"ה ושכר הבוטח

מאת: הרב ישראל היימן

וַיַּעֲשֵׂנוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמֶּרְבָּה וְהַמְּמַעֵיט (טו יז)

כך התגלגלו הדברים כמה שנים

לקראת סוף שיעור ג' בישיבה התחיל מוישה להשתתף עם קבוצת בחורים בוועד שמסר אחד מרבני הישיבה בספר 'חובת הלבבות' בפרק הביטחון. הוועד עסק בעבודת ה' מתוך גישה של אמונה חזקה וביטחון בה' בצורה שמשנה את הגישה לחיים בכל הרבדים. אחרי תקופה קצרה החליט מוישה שהוא רוצה ליישם את הדברים הלכה למעשה. הוא התייעץ עם הרב שמסר את הוועד ולאחר שהרב השתכנע שהוא אכן כנה ומסוגל, כתב מוישה מודעה קטנה בפתח החדר שהגמ"ח מצמצם את פעילותו לשעות עוד יותר מועטות וכן מוזיל את המחיר על כמעט כל המוצרים, מה שהפך את הגמ"ח לפעילות חסד בלבד שאין בה שום רווחים כספיים.

מוישה היה שלם עם הצעד, הוא שם את כל מבטחו בבורא העולם הזן מביצי כינים ועד קרני ראמים. יומיים אחרי השינוי קרא לו המשגיח ושאל אותו אם הוא מוכן לעשות חסד ולעבור מהפנימייה לאחת הדירות ששוכרת הישיבה למגורי הבחורים מחוסר מקום בפנימייה הרגילה ושנמצאת בסמיכות לישיבה. הדירה היא במרחק של כמה מאות מטרים מהישיבה וזה קצת פחות נוח. היה צורך להעביר זמנית בחור משם לפנימייה הרגילה מחמת פציעה זמנית של אותו בחור ושהגבילה אותו בהליכה. מוישה הסכים מיידית לעשות מצווה כזו עם חבר והעביר את חפציו לדירה המדוברת.

סיפר לי ידיד, 'משיב' באחת הישיבות החשובות מעשה מופלא. ישנו בחור בישיבה, לצורך העניין נקרא לו מוישה, בחור חשוב מתמיד ובעל מידות טובות. הוא מגיע מבית עם רקע פחות סטנדרטי... בלי להאריך בפרטים רבים, יש שם בבית קשיים בכל מיני תחומים. דווקא מוישה, שהוא כמעט אחרון מבין הילדים בבית, נבנה מאד מכל אותם התמודדויות ומצליח בסייעתא דשמיא לעשות חיל הן בלימוד והן בשאר התחומים. אף אחד מהחברים שלו לא יכול לנחש שהוא מתמודד ככה. צהלתו על פניו והוא מהבחורים הטובים ביותר בשיעור שלו.

עם דבר אחד מוישה לא היה יכול להתמודד, עם הנושא הכספי... הוא לא היה צריך לעצמו יותר מיד, לא מותרות בביגוד ולא מותרות של אוכל או שאר עניינים. אבל גם סתם כך, לבחור בישיבה גדולה שנמצא בדרך כלל חודש שלם מחוץ לבית צריך שיהיו כמה שקלים בכיס. לפעמים צריך לקנות משהו הכרחי ולפעמים גם מותר לקנות איזה משהו שיהיה טעים בפה אחרי יום של לימוד או לכבוד שבת, מי מדבר על כביסות עליהם צריך לשלם או נסיעות לישיבה או לבית. הצורך אמיתי, אבל בבית ממנו מגיע מוישה לא שייך לתת לו דמי כיס כמקובל. זה לא שלא רצו לתת, ההורים מאד היו שמחים לתת לו, אבל לא הייתה אפשרות בכלל, ומבחינת מוישה אם אין אפשרות אז מנסים להסתדר בלי. הוא לא יהיה זה שילחץ או יעורר מצפון אצל מי שלא יכול להתמודד איתו...

בתקופה הראשונה ללימודיו בישיבה הוא הגה רעיון מצוין. הוא פתח גמ"ח קטן אבל שימושי. מוישה הצליח להשיג כל מיני דברים שבחורים בישיבה צריכים במחיר מוזל מאד, הוא מכר את זה במחיר יותר זול מחנות רגילה ועדיין הרוויח מעט. כמובן שהגמ"ח היה פתוח רק בשעות מסוימות שלא מפריעות ללימוד בכלל, בשעות הלילה ובימי שישי, כל זה התנהל מהארון הפרטי שלו בישיבה בשקט ובלי צלצולים מיותרים. מלכתחילה בחור כמוהו לא היה חושב על ביזנע'ס, אבל ההכרח לא יגונה והגמ"ח הקטן שהכניס לו כמה מצלצלים לכיס שהיו חיוניים לו עד מאד היווה פתרון מושלם. בחורים נהנו לקנות אצלו הן בזכות המחירים הזולים והן בזכות פניו המאירות ומידותיו התרומיות.

בישיבה בה לומד מוישה הונהג שכיון שהדירות קצת פחות נוחות למגורים ועל הפנימייה היה עומס גדול מאד, העמידה הישיבה לרשות הלנים בדירות אפשרות לכבס במכונות של הישיבה בחינם. בשכנות לאותה דירה אליה עבר מוישה היו שכנים בעלי קייטרינג ביתי שנהגו להביא כמה פעמים בשבוע את מה שנשאר להם - אוכל בריא אסטטי ומזין, כתרומה לבחורים המתגוררים שם.

ביקר בישיבה נדיב גדול

כמה ימים לאחר המעבר ביקר בישיבה נדיב גדול שהשאיר אחריו תרומה לצורך חלוקת מלגות לנבחנים על הסוגיות של סדר שני. מוישה שהוא בחור מתמיד ורציני נרתם מיד לאתגר והחל לעשות את המבחנים ולקבל מידי שבוע את המלגה. כל הדברים האלו קרו כביכול בלי שום קשר... רק לאחר חודש שם לב מוישה שבעצם הקב"ה סידר אותו בכל התחומים בהם הוא התמודד בלי שום השתדלות. ההסדרים הללו החזיקו מעמד כמה שנים עד החודש האחרון ממש בו זכה מוישה לבוא בברית הנישואין. המעשה הזה שאולי לחלק מהקוראים הוא אינו חידוש בכלל, הם מורגלים בביטחון ובהישענות עליו יתברך, מקורו בפרשת השבוע. הקב"ה ממטיר מן מהשמים על בניו אהוביו ההולכים אחריו בארץ לא זרועה. הוא מאכיל אותם כמו אמא רחמנייה המאכילה את בנה הקטן ודואגת שהאוכל יהיה בדיוק בטמפרטורה הנכונה ובמינון

וההרכב המדויקים. גם המן יורד בצורה הכי מושלמת שיש. דרך המן למדו בני ישראל דבר נוסף חשוב מאין כמותו. כאשר הקב"ה מצווה אותם לקחת עומר לגולגולת. כל אחד מנה אחת המספיקה בדיוק נמרץ לצורך הגשמי.

"ויעשו כן בני ישראל וילקטו המרבה והממעיט"

לא כל אחד מצליח לאסוף עומר מדויק, אחד יותר ואחד פחות. בכל זאת זה נקרא שהם עשו כאשר ציווה אותם ה'. כיון שבסוף לכל אחד יצא בדרך ניסית עומר בדיוק.

"וימודו בעומר ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר איש לפי אכלו לקטו"

מדוע כתוב בפסוק 'איש לפי אכלו לקטו'? הלא הם לא לקטו מדויק ממש, היו שהרבו והיו שהמעטים כמבואר מפורשות בפסוק הקודם, היה צריך לכתוב איש לפי אכלו קיבל? אלא הביאור הוא שהלקיטה עצמה אף היא על פי ה'. אדם עושה השתדלות ומכניס את עצמו לכל מיני לחצים ריצות ועסקים. באמת על פי הטבע אין להשתדלות שום משמעות בכלל! עוד לפני ההשתדלות של האדם נקבע לו כמה יהיה וההשתדלות היא פירעון חוב בלבד - כדברי החזו"א באמונה וביטחון. ההשתדלות עצמה אין לה משמעות מעבר למה שנקבע לאדם שיקבל מראש.

לכן זה נקרא שהם לקטו עומר... כי באמת אין משנה כמה הם לקטו, הם צוו ללקוט, את הכמות כמה יהיה לכל אחד הבורא קבע קודם, והלקיטה היא של כמה שה' קבע. לכן זה נחשב שאיש לפי אכלו לקטו.

המשך מעמוד 17 | הרב צבי גטקר

מגוון השיקולים הכלכליים והאישיים שהיו, גם כן הובילה למסקנה, כי בנסיבות הנוכחיות, אין מנוס מכך שר' יוסף יאלץ לוותר על חלק מחלומו, ולצמצם את שעות הלימוד.

נשאו עיניים לשמים, והתפללו, חיכו לנס שיווצר

ר' יוסף ומשפחתו, נשאו עיניים לשמים, והתפללו, חיכו לנס שיווצר, לקריעת הים סוף שתושיע אותם.

והנה, צהרים אחד, ר' יוסף חוזר מהכולל, ולקראתו יהודי לא מוכר, 'אה יוסף' הוא פורש לפניו את כפיו, מה שלומך?, מה מצבכם, איך המשפחה?

ר' יוסף, ביקש להבין מי הוא אותו האיש, והוא קלט מהר, כי ר' יוסף לא מכיר אותו, והציג את עצמו תיכף, 'אני דני' הוא אמר, ידיד וותיק של חמיק ז"ל, מזה שנים רבות אני מתגורר בגרמניה, ומידי כמה שנים אני קופץ אל ארץ הקודש, בחתונה שלכם הייתי ושמחתי, חמיק ז"ל היה לי ממש כאח, אני חש ממש 'דוד' שלך, ולכן אני שמח לפגוש אותך, ולהתעניין בשלומכם.

אז תספר לי יוסף בבקשה, מה קורה, היכן אתם גרים, כמובן שהשיחה זרמה בחום, ור' יוסף הזמין אותו 'לבוא ולבקר ביחידת הדיור שלנו'. דני נעצר משטף ההתרגשות בהלם, 'יחידת דיור?', זה מה שקנייתם למגורים?.

לא, ענה ר' יוסף, לא קנינו, מהיכן יהיה לנו לקנות, אנו שוכרים כאן

בקרבת מקום יחידת דיור ראוי ומטופחת.

אני לא מאמין ספק את כפיו דני, 'אתם גרים בשכירות?'

הלא מאז ומקדם, לפני יותר מ20 שנים, ידידי חמיק עליו השלום, היה אומר, אני סידרתי אותם ב"ה, בעזר"ה בהגיע עת דודים, מונח בשבילם סכום הגון בחשבון הבנק ע"ש, ותהיה להם דירה משלהם.

ואתה מספר לי שאתם גרים בשכירות??

תיכף מסר דני לר' יוסף את מספר הטלפון של העו"ד המטפל בעניין, ולא ארכו הימים, ובידי ר' יוסף היה סכום מספיק לקניית דירה רחבת ידיים, עם יחידת דיור להשכרה, וכמובן לתשלום כל הר החובות המעיק. ר' יוסף המשיך בתלמודו בהתמדה, וכל השאר כמו שאומרים הסטוריה.

המסקנא שלי מהסיפור האמיתי, והמעצים הזה הייתה, הקב"ה הרי לא היה צריך כביכול ליצור לר' יוסף ומשפחתו 'נס', בסך הכל היה צריך לסבב לידיעתם את העובדה, כי בבעלותם סכום כסף מספיק לקניית דירה והותר.

אך בכ"ז, עד שלא הגיעו מים עד נפש, עד שלא מוצה הנסיון של לימוד התורה במסירות נפש מתוך הדחק, לא התגלה להם הסוד.

ברגע שהגיעו לקצה גבול היכולת, או אז השליח מגרמניה נחת היישר בפתחו של ה'כולל' לדווח להם את בשורת הישועה.

כי לכולנו ב"ה, מוכנת כבר מאז ומקדם הישועה לכל צר ומצוק, רק עוד כמה תפילות ובקשות, המסך יעלה ונראה את אור הישועה.

נושאי הלימוד ב'דף יומי' בהלכה'

האם מותר לשטוף בשבת 'מוציץ' מלוכלך? והאם יש איסור לכבס בשבת בגד נקי לחלוטין?

כחלק מפעולות הכביסה האסורות בשבת, אסור מדאורייתא להשרות בגדים במים, או להרטיבם. לדעת רוב הראשונים, האיסור מדאורייתא בהשריית הבגד ובהרטבתו, הוא רק בבגד שיש עליו לכלוך כלשהו, משום שהמים גורמים להסרת הכלוך; אבל בגד שאינו מלוכלך, אף אם אינו נקי לחלוטין, דהיינו שהוא משומש, והושחר מעט מחמת השימוש - מדאורייתא מותר להשרותו ולהרטיבו, אלא שחכמינו ז"ל אסרו זאת מחשש שלאחר מכן יסחט את הבגד. ולכן, באופן שאין חשש לסחיטה, דהיינו, שמדובר בבגד שאין מקפידים שלא יהיה ספוג במים, כגון סמרטוט, או שמרטיבו במעט מים בלבד - אין איסור בהשרייתו ובהרטבתו אף מדרבנן. ונחלקו הפוסקים בנוגע לדעת השולחן ערוך - אם פוסק כדעה הראשונה או השנייה; והרמ"א הביא את שתי הדעות. ומאחר והמחלוקת היא בנוגע לאיסור דאורייתא, יש להחמיר; אך בשעת הצורך ניתן להקל כדעה הראשונה, שהיא דעת רוב הראשונים. ואם כוונתו בהשריית הבגד או בהרטבתו לנקותו - הדבר אסור לכל הדעות. ואם הבגד צח ונקי לחלוטין, כגון בגד חדש, ואין כל תועלת בכביסה - לדעת השולחן ערוך הרב, לפי הדעה הראשונה המחמירה, אסורה ההשרייה וההרטבה אף בבגד זה; אך לדעת הצמח צדק והאבני נזר, היות שאין כל תועלת בכיבוסו של בגד זה, לכל הדעות אין בו איסור כיבוס כלל. ועל פי האמור, שהשריית בגד במים או הרטבתו, היא פעולה של כיבוס - חובה להימנע בשבת משהטלת בגד מלוכלך למים. והדבר מצוי מאוד, שבשעה שרוחצים ילד שבגדיו התלכלכו מטילים את הבגדים לקערת האמבטיה, ובשבת יש להימנע מכך, שהרי מי הרחיצה יורדים לקערת האמבטיה ומרטיבים את הבגדים. וכלי שיש בתוכו בגדים השרויים במים, והמים מכסים את הבגדים לגמרי - מותר לשפוך לתוכו מים נוספים, כיון שאין בכך תוספת של כיבוס לבגדים. והגר"ש ז"א איערבך זצ"ל הורה, שמותר לזלף חומר חריף על גבי בגד מלוכלך על מנת להרחיק חרקים, משום שאין זו פעולה של כיבוס, ואדרבה, ריחו הרע של החומר חודר לבד. ובגדים העשויים מקשה אחת של חומר סינטטי, לדעת האגרות משה, יש להחמיר שלא לכבסם ולסוחטם, אך מותר להרטיבם או להשרותם במים. וכן דעת הגר"ש איערבך זצ"ל, הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל. ופיטמה של בקבוקי תינוקות ו'מוציץ', העשויה מגומי או מסיליקון, שהתלכלכה - לדעת הגר"ש איערבך זצ"ל, מותר לרוחצה ולשפשפה, משום שהכלוך אינו בלוע בה, [אך אין לנקותה מכתמים הספוגים בה]; ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, מותר לשוטפה תחת זרם מים, אך אסור לשפשפה. וכפפות גומי - לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, מותר להשתמש בהן בעת שטיפת הכלים, למרות שהן נשטפות במים; והמנחת יצחק הסתפק בדבר, ולמעשה התיר זאת רק במקרה הצורך, כגון למי שיש פצעים בעור ידיו; ולכל הדעות, אסור לשפשף את הכפפות כדי לנקותן.

נשפכו מים על הרצפה בשבת - האם מותר לנגבם בעזרת סמרטוט? ומה צריך לעשות לפני ניגוב הידים במגבת בשבת?

הרטבת בגד בשבת כ'דרך לכלוך', ולא כדרך ניקוי - וכגון ניגוב ידים במגבת בעוד המגבת נרטבת, או ניגוב מים שנשפכו על הרצפה באמצעות בגד, [באופן שאין חשש סחיטה] - מותרת. אולם, יש מהראשונים שסובר, שאם מספיג את הבגד בהרבה מים, יש בכך איסור כיבוס אף בדרך לכלוך; והוסיף, שמאחר ואין מידה ידועה לכמות המים המותרת, ראוי שהמנגב ידיו במגבת ינער תחילה את ידיו בכוח, וישפשפן זו בזו, כדי לנגב חלק מהמים. ולדעת השולחן ערוך, ראוי להחמיר כדעתו;

ולדעת הרמ"א, אין לחשוש לכך. ואם כוונתו בהרטבת הבגד כדי לנקות את הבגד - אסור לכל הדעות להרטיבו אף ב'דרך לכלוך'. וכן אם הרטבת הבגד מנקה את הבגד באופן ישיר, אף אם מדובר בניקוי חלקי - וכגון שיש על הבגד כמויות גדולה של לכלוך מאוס, ושפיכת המים על הבגד מסירה חלק ממנה - אסור להרטיבו אף בדרך לכלוך. וכמו כן, אם מספיג בבגד כמויות גדולה של מים - מותר לעשות זאת רק בבגד שאין מקפידים שלא יהיה ספוג במים, וכגון סמרטוט המיועד לשטיפת רצפות; אבל בבגד שמקפידים שלא יהיה ספוג במים, אסור הדבר מדרבנן, מחשש שלאחר מכן יסחטוהו.

האם מותר לנגב בשבת כלים רבים במגבת כלים אחת? וכיצד ניתן לנגב כוסות בשבת?

כלי לח מְפִיזִים, כגון לאחר שטיפתו, מותר לנגבו בשבת בכל בגד או בד שהוא, כיון שבכמות מועטה של מים אין חוששים שיסחט את הבגד או את הבד לאחר הניגוב. ואם כמויות המים שבכלי גדולה, מותר לנגבו רק במגבת כלים וכיוצא בה, שאין מקפידים שלא תהיה ספוגה במים. ויתרה מזו, במגבת כלים - מותר לנגב גם כלים רבים בזה אחר זה; ובלבד שאין חשש שיסחט את המגבת על מנת שיוכל להמשיך ולנגב בה כלים אחרים, וכגון שיש ברשותו מגבות כלים נוספות, או שמדובר במגבת גדולה במיוחד שאם תהיה ספוגה במים בצידה האחד, יוכל להמשיך ולנגב בצדה האחר.

וכוס צרה לְחָה - בין מְפִיזִים ובין ממשקה אחר - אסור לנגב את תּוֹכָה בשבת, משום שעקב המעבר הצר של המגבת בפי הכוס, בהכרח שהמגבת תיסחט. ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, הכוסות שבימינו נחשבות כצרות לענף זה. והמקל בשעת הדחק לנגב כוס צרה במגבת כלים וכיוצא בה, שאין מקפידים שלא תהיה ספוגה במים - אין למחות בידו, אך לכל הפחות יקפיד לרוקן את הכוס ככל הניתן, לפני הניגוב. ואת שפת הכוס - הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל, שמותר לנגב כרגיל, בהתאם לכללי ניגוב כלים האמורים לעיל; וכל שכן שמותר לנגב את צדה החיצוני של הכוס.

באיזה מקרה יש חובה הלכתית להביט במראָה? באילו מקומות מותר גם לאנשים להסתכל במראָה?

כחלק מאיסור "לא יִלְבֹּשׁ גָּבֶר שְׂמֹלֶת אִשָּׁה", אסור לאיש להביט במראָה לצורך התייפות כדרך הנשים; אולם, לצרכים אחרים מותר גם לאיש להסתכל במראתו. וכגון: 1. לצורך רפואה, לראות אם יש איזו מכה בעיניו, או כדי לדעת היכן למרוח משחה, וכדומה. 2. לצורך סידור מלבושיו וישיורם, כדי שיראה כאדם חשוב. 3. להקלה על נקיין פניו או בגדיו. 4. לצורך תספורת, דהיינו שמספֵר את עצמו, וצריך לראות כיצד והיכן. וכאשר מסתפר אצל אחר, אסור להביט במראה, אולם אם מסתפר אצל גוי - אדרבה, חובתו להביט במראה, משום שחכמינו ז"ל אסרו להסתפר אצל גוי מחשש שיהרגו תוך כדי התספורת, אלא אם כן מביט במראה ומדקדק במראהו, שאז יסבור הגוי שהוא אדם חשוב, ויחשוש להורגו.

ולדעת הרמ"א, האיסור האמור, להביט במראה משום "לא יִלְבֹּשׁ גָּבֶר שְׂמֹלֶת אִשָּׁה", הוא רק במקום שאכן רק הנשים נוהגות להביט במראה לצורת התייפות, אבל במקום שגם האנשים נוהגים כן, אין בכך איסור. ועם זאת, כתבו הראשונים, שאף במקום שהאנשים נוהגים להביט במראה, תלמידי החכמים נמנעים מלהביט בה לצורך התייפות. אבל הבטתו לצורך רפואה, נקיין, וכדומה, מותרת לכתחילה. ובזמן חכמינו ז"ל, היתה מצויה מראָה שמשולבת עם חוֹד מתכת שנועד להסרת שערות מסוּמָמות, ואסרו להשתמש בה בשבת, מחשש שיטעה ויסיר שערות בעזרת הכלי. ומראה שאין בה חוֹד כזה - כמראות המצויות בזמננו - מותרת לשימוש בשבת, למרות שנעזרים בה בימות החול להסרת שערות.

שמיענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי', ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

טועמיה

טעמויות והגיגים מתוך הפרשה

פנינים מתוך פירוש בעל המורה על הפרשה

בוזה הפסוק יש כל אלפ"א ביתא

סמך לו עינות מים

מחלה. הפ"א רפויה שהרפואה שבידי שמים באה בשופי ושבידי אדם בא בקושי ועל כן ורפא בפרשת משפטים דגוש

אנפנו הילך בתורתו. שלא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן

והנה משנה. כל מעשה השבת כפול. שני כבשים. שתי ככרות. שתי נרות. זכור ושמור

והנה פדבר אהרן. ולא משה, כי בזכות אהרן היו העננים, לכך סמך והנה כבוד ה' נראה בענין

מקספס. בגי' עולה רמ"ח שהיה המן נבלע ברמ"ח איברים

זה הדבר אשר צוה ה'. בוזה הפסוק יש כל אלפ"א ביתא, לומר לך כל המקיים את התורה מזמין לו ה' פרנסתו בלא טורח כאוכלי המן

למען יראו את הקהם. ר"ת אליה לומר שיהא שמור עד שיבא אליהו

זכרון בספר ושם באני. ר"ת זכוב שרץ אחר דמן של ישראל כזכוב

ויסב אלקים את העם דרך המדבר. שערך להם שלחן והסיבן לאכול, כד"א היוכל אל לערוך שלחן במדבר

מה תצטק אלי. רמז לו, אתה עתיד לצעוק אלי מ"ם יום בהר להתפלל על ישראל וה' תיבות על אחותך מרים אל נא רפא נא לה, כי עת לקצר ועת להאריך אבל עתה אין עת להתפלל כלל אלא דבר אל בני ישראל ויסעו וינהגו ככבודת. על שאמר תכבד העבודה

ובמשה. ב' ובמשה עבדו. וידבר העם באלוקים ובמשה. לומר לך החולק על רבו כחולק על השכינה והמאמין בדברי החכמים כמאמין בשכינה שם שם לו חק משפט. זה פרה אדומה שכשם שזה המר ממתיק המרים, כך פרה אדומה מטהרת הטמאים ומטמאת הטהורים שם. בנימטריא פרה אדומה

מחלה. אותיות הלחם ואותיות המלח, לומר לך ששמונים ושלושה מיני חלאים תלוים במרה, ופת שחרית במלח וקיתון של מים מבטלתן ולכך

בשלה | שירה

ורוחות ומדבר וכדו'.

ולכן פירש שכוונת חז"ל שמתוך טבע כל הדברים האלו, יכול האדם ללמוד שבח להקב"ה, וזהו השירה שלהם שניכר מתוך מעשיהם גדולתו של הקב"ה, וכן פירש רש"י בתהילים בפסוק השמים מספרים כבוד וגו', שאינן מדברים עם הבריות, אלא מתוך שבכל הארץ יצא קום ומאירים לבריות מתוך כך מספרים הבריות כבוד קל ומודים ומברכים על המאורות.

וכ"כ הרמב"ם (יסה"ת) שהאש, המים, העפר והרוח אינם בעלי נפש, ואינם יודעים ולא מכירים וכו', וזה שאמר דוד הללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות אש וגו' ביאור ענין הדברים, הללוהו בני"א מגבורותיו שנראו באש ובברד ובשאר ברואים שתראו למטה מן הרקיע, שגבורתם תמיד ניכרת לקטן ולגדול.

והיעב"ץ מתרץ באופן נוסף (וכ"ה בליקוטי תורה מהאריז"ל) שהכוונה למלאך שממונה על אלו הדברים שהוא אומר שירה.

וכתב הגר"ח קניבסקי (בחיבורו פרק בשיר על פרק שירה) שבאמת שני הפירושים אמת, וזה וזה אחת היא.

בריטב"א בע"ז (י"ז). נוסף מהעין יעקב שפרק שירה שהעופות והחיות מקלסין, אין הכוונה שהם אומרים משהו, אלא סברא היא שאם היה להם פה לדבר יש להם לומר כך וכך.

אכן יש שכתבו שהדבר כפשוטו, וכל נברא מהלל בעצמו. [אור החיים בראשית ג' א', וראה בהקדמת המבי"ט לפרק שירה].

וכשתתפלל אמור אותן בעיניך וניגון שנעים ומתוק בעיניך

בספר חסידים (אות קנ"ח) כתב כשתתפלל תוסיף אחר כל ברכה וברכה מעניינה לצרכך כי ביותר הם מכינים את הלב, וכתב שאם אינו יכול להוסיף 'חקור לך אחר ניגונים, וכשתתפלל אמור אותן באותו ניגון שנעים ומתוק בעיניך, באותו ניגון אמור תפילתך, ותתפלל תפילתך בכוונה וימשוך לבך אחר מוצא פיך, לדבר בקשה ושאלה ניגון שמכין (וי"ג שמבכה) את הלב, לדברי שבח ניגון המשמח את הלב למען ימלא פיך אהבה ושמחה למי שרואה לבבך ותברכהו בחיבה רחבה וגילה'.

שביצה לא יכולה לומר שירה

היעב"ץ כתב בסידורו שאי אפשר לפרש כפשוטו שכל המנויים בפרק שירה יש להם דעת לומר שירה, שהרי בחולין הגמ' מקשה שביצה לא יכולה לומר שירה, ובמה גרועה ביצה מעבים

הוא נותן כח למלאכים ושרים של כל אלו הבריות

כתב ה'נפש החיים' שעניין אמירת פרק שירה שאמרו ז"ל כל האומר פרק שירה בכל יום וכו' הוא שע"י אמירת האדם אותו, שהוא כולל כל הכוחות כולם, הוא נותן כח למלאכים ושרים של כל אלו הבריות שיאמרו אלו השירות, ועי"ז הם מושכים חיותם ושפעם להשיע בכל התחתונים (שער א' פרק י"א).

השו"ע כותב שיש לומר את מזמור לתודה בנגינה, שכל השירות עתידות לבטל חוץ ממזמור לתודה. (סי' נ"א ס"ט)

כתב המשנ"ב ויאמר שירת הים בשמחה, וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר בים, והאומר בשמחה מוחלין לו עוונותיו. (סי' נ"א ס"ק י"ז)

בספר 'איי הים' כתב שאומרים שניגון 'לדוד ברוך ה' צורי הנאמר בכל תפוצות ישראל במוצאי שבתות קודם מעריב, רק הוא לבדו נשאר מניגוני ישראל הקדמונים, וזה באמת דבר פלא שכל ישראל בכל מקום שהם, כולם משתווים בניגון זה בלי שינויים ניכרים, משא"כ בשום ניגון מניגוני התפילה, וזה מפני שהוא שיר שנשאר לנו משירי המקדש.

בעל הטורים (דברים ג' כ"ג) כתב "ואתחנן" - בגימטריא שירה, שאמר לפניו שירה כדי שישמע תפילתו. וראה ברבינו בחיי (פרשת חוקת) מש"כ לבאר מדוע שירה בגימטריא תפלה.

למה התורה היתה צריכה לסיים במילים "בהוציא אתכם מארץ מצרים"

למען יראו את ה' אשר האכלתי אתכם במדבר בהוציא אתכם מארץ מצרים (טו, לב) המשגיח רבי דב יפה זצ"ל, מביא בשיחותיו את דברי ה"משך חכמה" ששאל: למה התורה היתה צריכה לסיים במילים "בהוציא אתכם מארץ מצרים", לכאורה היה די לכתוב: "למען יראו את ה' אשר האכלתי אתכם במדבר"? ומבאר: אדם עלול לחשוב שהפרנסה מאת ה', בפרט אם היא בדרך נס - מובטחת רק למי שדבוק בדרכי ה' ומנהיג את עצמו בדרך על טבעית. רק אז יכול הוא להשליך על ה' יתבו. אבל כל זמן שלא הגיע לדרגה זו - עליו לחוש מאד לנפשו.

ובאמת הרמב"ם (בסוף הלכות שמיטה ויובל) כותב, ש"כל איש ואיש מכל באי העולם, אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשהו האלוקים, ופרק מעל צווארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם - הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכוהנים וללוויים".

יכול, אפוא, לבוא השואל ולשאול: בשלמא מי שהגיע לדרגות כאלו נשגבות של דבקות בה' - יזכה למוזנות ולפרנסה, אבל מי שלא אוהו בדרגה הזאת - אם ילמד בכלל, איך יחתן את הילדים? מאין יבא עורו? הרי הוא אינו בדרגה הגבוהה של 'פרק מעליו עול החשבונות הרבים', הוא אדם רגיל!

משום כך, אומר ה"משך חכמה", מדגישה התורה "בהוציא אתכם מארץ מצרים"! הקב"ה האכיל מן לבני ישראל בשעה שאמרו עליהם: "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה". גם אז הוא דאג למוזנם ופרנסתם. הקב"ה לא המתין עד שיקבלו את התורה ויקיימוה.

ולכן, מסיים ה"משך חכמה", "כל איש אשר ידבנו לבו לקבל עליו עול דרכי השי"ת ותורתו, בל ידאג מאין יבא עזרי, כי גם אם עדיין לא הורגל בתורה, רק מטרת לבבו גלוי ליודע תעלומה כי כוונתו להתאמן במעוז התורה - יחלצהו ה' ולא יעזבו, ויזמין פרנסתו".

(הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א מתוך 'נאה דורש')

פרעה הרי היה רשע מרושע, מדוע מגיע לו שכר כל כך גדול על כך שליווה את בני ישראל

ויהי בשלח פרעה את העם (יג, יז) הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: אומרים חז"ל: "אין בשלח אלא לשון ליווי" - פרעה ליווה את בני ישראל ביציאתם ממצרים.

חז"ל אומרים שהשכר שהוא קיבל על כך הוא מה שאמרה תורה: "לא תתעב מצרי" (אם פרעה לא היה מלווה אותם היה דינה של האומה המצרית כדינם של עמו ומואב שלא באים בקהל ה' עד עולם! בזכות הליווי זכה פרעה להציל את כל עמו, לדורי דורות: "לא תתעב מצרי וכו' דור שלישי יבוא להם בקהל ה'".

רבי אליהו לופיאן זצ"ל ב"לב אליהו" שואל: פרעה הרי היה רשע מרושע מאין כדוגמתו! רשעותו היתה כל כך גדולה, עד כדי כך ששללו ממנו את הבחירה! הוא קורא ביהירות וברשעות "מי ה' אשר אשמע בקולו", הוא משעבד את עם ישראל באכזריות נוראה. מדוע מגיע לו שכר כל כך גדול על כך שליווה את בני ישראל ביציאתם?

זאת ועוד: מצדו, פרעה היה מוכן להוסיף ולהשתעבד בעם ישראל, אלא שלא היתה לו כל ברירה. הוא ראה את כל הבכורות מתים לו מול העיניים... גם בנו נפח את נשמתו מול עיניו... הוא פשוט פחד על החיים שלו. וכי יכול הוא שלא לומר "קומו צאו מתוך עמי"? האם עמדה בפניו ברירה שכזאת? יוצא אם כן, שכל השחרור היה בעצם בעל כרחו ולמורת רצונו, ולרשע כזה עוד מגיע שכר? אומר ר אליהו: אכן, נכון הדבר, פרעה היה חייב לשלח את בני ישראל, אבל בהחלט הוא יכול היה לומר: "די בכך שבני ישראל רואים את הצרות שלי, את המפלה שלי". יכול הוא היה לומר: "לכו לכם לשלום! גמרת אתכם! לא רוצה יותר להכיר אתכם" ובצורה שכזאת לשלחם מארצו.

אבל פרעה לא נהג כך, אלא ליווה אותם, בדרך כבוד, ביציאתם מארצו. בכך הצליח להתעלות מעל נטיותיו הטבעיות "לזרוק אותם" מעל פניו! ובשכר זה זכה לשכר הגדול לדורי דורות! ומכאן נלמד מה גדול הוא ענין זה של כבישת המידות! (יחי ראובן בהוצאת יפה נוף)

איזה חטא עשו ישראל ממה שטענו שהם צריכים מים לשתות

וירב העם עם משה ויאמרו תנו לנו מים (יז ב) איזה חטא עשו ישראל ממה שבאו עם טענות שהם צריכים מים לשתות, לכאורה זו טענה שאי אפשר לדון על זה, שאי אפשר לחיות בלי מים?

אומר החידושי הרי"ם שבתחילה כתוב (פסוק ב') "וירב העם עם משה ויאמרו תנו לנו מים" אח"כ כתוב (פסוק ג') "ויצמא שם העם למים", החטא היה, שהם התלוננו עוד לפני שצמאו - עוד לפני שהמים פסק. ולא רצו להאמין שעד שיגיעו לצימאון, תהיה כבר ישועה, וה' ידאג להם למים. (חידושי הרי"ם)

לכאורה זה פלא מדוע צעק משה?

מה תצעק אלי (י"ד ט"ו) לכאורה זה פלא מדוע צעק משה? הלא ה' יתברך הכטיחו והזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה וגו' והכטיח שיהיה לפרעה מפלה (שם ד), ומדוע לא בטח? סבלנות וביטחון כל אחד על עצמו זה טוב, אבל כשזה מגיע על חשבון כלל ישראל אזי קשה להיות סבלני ובעל ביטחון (עירין קדישין-הרה"ק ר' ישראל רוזין)

מתי צריך להילחם

וצא ה'לחם בעמלק (י"ז ט) לכאורה קשה מדוע בקריעת ים סוף כתוב "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", עם ישראל לא צריכים ללכת ללחום רק לשבת בשלווה. "ה' איש מלחמה" - הוא ילחם לכם המלחמה.

ובמלחמת עמלק ציוו "צא הלחם בעמלק" שיצאו למלחמה? אלא זה בא להראות לנו כשמדובר בענין מלחמת הגוף-גשמי צריך לבטוח ולהאמין "שה' איש מלחמה" שהשי"ת הוא ילחם עבורנו ואז "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון".

וכשמדובר במלחמת עמלק שהכוונה שלו היה להביא כפירה לעולם ולהוציא מלכם את האמונה של עם ישראל, אזי "צא הלחם בעמלק, ומחה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח" במצב כזה אל לנו לשבת באמונה וביטחון רק לצאת בפועל עם כל כוחותינו למלחמה.

(פרדס יוסף)

נורא ואיום! בוא, בוא ותראה מה שהבן שלך עשה לשטיח החדש!

נצחים!
אמא שלו רואה את זה, ומתחילה לצעוק צעקות אימים. "מו-ט-ליה, מכה עשית?!" לא נחה דעתה על אף צעקותיה הנוראות, והיא אפילו... מכה אותו. מוטליה בוכה, מתחנן על חייו, מנסה להסביר לה שזה ממש לא היה בכוונה. כעבור שעה, אבא חוזר הביתה. הוא שואל מה נשמע, ומה שלום מוטליה, ואם היא התנהג יפה. "יפה?!" מזדעקת אמא של מוטליה, "נורא ואיום! בוא, בוא ותראה במו עיניך מה שהבן שלך עשה לשטיח החדש!" "תראה, תראה איזה אסון הוא עשה לנו! הלך כל השטיח הזה, שהוצאנו עליו כל כך הרבה, ואפילו עוד לא הספקנו להראות אותו לאורחים... איזה ילד נוראי! איזה אסון!"

עד כאן המשל על מוטליה ואמא שלו.

שאלתי את אלה שישבו ושמעו את הדרשה: מה יותר איכפת לכם באמת, כתם על שטיח או זלזול של הבן בברכה?

יש כאן איזשהו רמז לקריטריון, שעל ידו כל אדם יכול לבחון ולבחון את עצמו, האם הלב יותר קרוב לעולם הבא או לעולם הזה, לרוחניות או לגשמיות. עלינו להזדרז בביצוע הפשפוש הנ"ל בפנימיות שלנו, הזמן קצר והמלאכה מרובה, ומה שעומד על כפות המאזנים הנו חשוב ונשגב מאד.

(מתוך הספר דורש טוב - ראש השנה)

הגה"צ רבי שלמה ברעוודה זצ"ל: איך יכול אדם לאבחן את עצמו, האם הוא חפץ ברוחניות וראוי לעולם הבא, או שמא נתונים מעייניו להבלי העולם הזה?

כדי להמחיש את הדברים, ברצוני לספר על דרשה שדרשתי פעם לפני נשות ישראל ואמרתי להן משל כזה:

נתאר לעצמינו, שמוטליה חוזר מהחיידר. הוא צמא מאד, ניגש למקרר, מוציא שתיה, מוזג לעצמו ושותה. אמא שלו עומדת שם, ומזדעזעת לראות, שמוטלה שכח בחפזו הרב, לברך לפני השתיה. היא אומרת לו, "מוטליה, ברכה! איך אפשר לשכוח דבר כזה?!"

מוטליה עוצר משתייתו, ומברך בקול נעים. יופי, הכל טוב. כעבור שעה אבא חוזר, ושואל מה נשמע, ומה שלום מוטליה, ואם היא התנהג יפה. אמא של מוטליה מספרת שב"ה הכל בסדר, ומוטליה ילד נהדר. למחרת מוטליה חוזר הביתה מהחיידר. הוא צמא מאד, ניגש למקרר, מוזג שתיה לכוס וצועד מעדנות אל הסלון הגדול, שם פרוס שטיח פרסי אורגנלי מאפגניסטן, שצריך להיזהר מאד לא לדרוך עליו. הצבע של השטיח דומה לצבע של הריפוד, והריפוד דומה לוילונות, והוילונות דומים לכיסאות-לצבע של הכבוד העתיקים והיקרים... מוטליה נכנס לחדר הזה, ונשפך לו על השטיח מהמיץ האדום שבכוס. הוא יצר ברגע זה כתם, על השטיח המופלא, לנצח

את ישיבתו בעיר אחרת, כשהוא מסתמך על הטענה כי אין צורך בשתי ישיבות ביישוב כה קטן. ברם, כאשר הרב מפוניבז' שמע כי ישיבה נוספת עומדת לקום בבני ברק, הוא שמח שמחה עצומה. בחנוכת הבית של ישיבת סלבודקא הוא היה מראשי הדוברים ודרש בהתרגשות עצומה על התורה ומעלתה.

זו היא המדרגה של "כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי... כי באלה חפצתי נאום ה'", ואדם הנהג על פיה מזהה את רצונו עם רצון ה'.

(מתוך הספר 'לקחת מוסר' מהגאון רבי יששכר מאיר זצוק"ל)

תלמודם, ליבו רחב משמחה. כשדיבר בפני בני תורה על מעלה התורה, הוא היה פורץ בבכי נגרש ונראה כמלאך ה' צבקות!

הרב מפוניבז' זיהה את עצמו עם התורה ועם קידוש ה'. כל שאיפתו היתה להרבות תורה בישראל. אלו היו כל חייו. וכשאדם מגיע למדרגה כזו, הוא יכול לחדש חידושים ולחבר ספרים, ובכל זאת אין בו כל גאוה, מכיוון שה'אני' וה'תורה' מתמזגים בקרבו לדבר אחד.

לאחר שהרב מפוניבז' הקים את ישיבת פוניבז' בבני ברק, הקים רבי אייזיק שר זצוק"ל את ישיבת סלבודקא. רבי אייזיק הצליח לגייס כספים רבים עבור ישיבתו, בה בשעה שבישיבת פוניבז' לא היה מאומה ועקב כך התעורר החשש שבחורי ישיבת פוניבז' יעברו ללמוד בישיבת סלבודקא שבה היו תנאים ראויים יותר. מאחר שבני ברק של אותם הימים היתה מקום קטן, סברו הכל שבקרוב יפנה הרב מפוניבז' אל רבי אייזיק שר ויבקש ממנו להקים

והישר בעיני מעשה (טו כו)

כאשר הרב מפוניבז' היה בדרכו לדרום אפריקה, פרצה המלחמה הנוראה, שבמהלכה הושמד חלק גדול מיהדות אירופה. מכל משפחתו נותר לו בן אחד בלבד, וישיבתו נחרבה כליל. לאחר המלחמה, כאשר הרב מפוניבז' עלה לארץ, על פי דרך הטבע היה עליו להיות שבור ורצוף לגמרי, שהרי כמעט ולא נותר שריד ממשפחתו, וישיבתו חרבה. אולם הרב מפוניבז' ראה את החורבן הרוחני ששרר בארץ ואמר לעצמו: "עלי מוטל להרים את כבוד התורה מעפר ולהקים בארץ ישראל ישיבות קדושות!"

הרב מפוניבז' היה אדם חולני, הוא סבל מכאבים עזים ברגלו וכליותיו לא תפקדו כראוי. בנוסף לכך, באותה התקופה היה קשה מאוד לגייס כספים ועקב כך הוא זכה לביזיונות רבים, אולם הוא לא אמר נושא וכל מקום תורה שנבנה נראה בעיניו בעניין בית המקדש! הרב מפוניבז' הרגיש כי בני הישיבה מהווים את תמצית חייו, וכאשר ראה אותם יושבים על

ועקב כך
התעורר החשש
שבחורי ישיבת
פוניבז' יעברו
ללמוד בישיבת
סלבודקא שבה
היו תנאים
ראויים יותר

פנה הוא אל הגבאי: יואיל נא בטובו לתת מקומו לאנשים המבינים ב'עסקי גבאות'

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ד' (יד לא)
הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א:
ידוע משלו של הגה"ק החפץ חיים זי"ע
ל'אורח' שנקלע לכפר פלוני לשבות שבתו,
והנה ביום השבת קודש רואה האורח כי
הגבאים בביהכ"ס דשם נוהגים במנהגים
שונים ומשונים... לפתיחת הארון נתכבד יהודי
מתושבי ה'מזרח', לאחמ"כ עמדו וקראו לעליה

הראשונה נער צעיר מתושבי צד מערב, משם המשיכו לקרן צפונית מזרחית
שם נקרא שוב נער צעיר לעליה הב', ול'שלישי' נקרא זקן מופלג מצד דרום,
'רביעי' מצפון, ו'חמישי' מהכסא השביעי שבאמצע ביהכ"ס... והיה נראה
בעליל כי הללו מבולבלים בדעתם, עד שאין קוראים לעליות לפי איזה
'סדר' בר הבנה כלל וכלל, לא לפי 'אלפא ביתא' לא לפי סדר ישיבת ביהכ"ס
וגם לא לפי 'זקן וזקן קודם'... בגמר קריאת התורה לא אור יותר כח ופרץ
בפני הגבאי בטענה יואיל נא בטובו לתת מקומו לאנשים המבינים ב'עסקי
גבאות' ולא ינהיג מע"כ את ביהכ"ס לפי שגעונותיו ובלבוליו... שחק הגבאי,
ואמר, הנה אורח אתה אשר בין לילה באת הנה ובין לילה פונה אתה לדרכך,
וכי כך ברצונך להבין את הנעשה, כי הנה פלוני היושב ראשונה במזרח
קיבל לפני כשבוע עליה לרגל יא"צ (יום השנה) שהיה לו, זה השני בסמוך
לו נתכבד ב'שישי' לפני כ' ג' שבועות כאשר נערכה שמחת הנישואין לנכדו
החשוב, השלישי היושב לידו יעלה ויבוא למפטיר בעוד כחודש ומחצה לרגל
יא"צ של אבי אמו... על כן לא נתכבדו כל אלו ב'עליה' היום, ומה ש'נער
צעיר' נתכבד ראשונה, כי עליה זו של 'כהן' היא ובשבוע זה נסעו מאן כל
משפחת 'כהן' ולא נשאר לנו אלא כהן זה לבדו... 'סדר יש כאן שבמשך
מחצית השנה יעלה כל אחד מבני העיר לעליה לתורה, ומה לך כי נזעקת -
אין בידך להבין את הנעשה בתור אורח לרגע...

כיו"ב אמר החפץ חיים, אנו באים לזה העולם כ'אורחים' על 'מאה
עשרים' שנה - לא ידענו מה היה בזה העולם לפני ירידתנו ולא נדע מה
יקרה מחר בזה העולם, היאך נרצה להבין את הנעשה כשאין בידינו 'תמונה
ברורה' כלל וכלל... וכי ידענו מי היה כאן לפני מאתיים שנה ויותר שעתה
עליו להשלים כדי תיקונו ענין פלוני... וכי ראינו מה היה לפני שלושת אלפי
שנה במקום פלוני... ע"כ כל איש על מקומו ינוח בשלווה והשקט ויקבל
גזירת שמים באהבה ושמחה... ויבין כי הוא נתון ב'ידיים טובות' - הקב"ה
הדואג לו ולמחסורו יותר ממה שיש בידי אדם לדאוג לעצמו, אין לנו אלא
לשמוח וסמוך עליו ב'עניינים עצומות'.

(מתוך 'באר הפרשה' לך לך תשע"ט)

אמר הרב אלישיב, ישנם יחידים בדור המרגישים את האור הגדול הזה. שאלו נכדו האם הוא מרגיש זאת, ולא ענה...

וַיֵּרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת ד' אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם הַיּוֹם (יד יג)

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א:
מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל ביאר, שגילוי השכינה שזכו לו כלל ישראל בליל היציאה ממצרים, לא היה כשאר גילוי השכינה שהיו ושיהיו בעולם.

בגמרא (סוכה) מבואר, שמעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה טפחים. מדוע? - כי הכלל הוא: "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה" - אדם מצדו צריך להתחיל את ההתעוררות, "פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם". אבל את הפתח הראשון אנחנו צריכים לפתוח. בליל הסדר, אפילו את החודו של מחט", את ההתעוררות הראשונה שבואר עולם ביקש ממנו - לא היה בכוחנו לעשות. מצבנו היה כחולה מחוסר הכרה שאינו מסוגל להזיז יד ורגל. ואפילו היה הקב"ה שולח מלאך להצילו, גם המלאך היה שוקע בבוץ של טומאת מצרים, לא היתה אפוא ברירה, והקב"ה שינה מהכלל הרגיל, וכביכול, ירד למטה מעשרה, לתוך ליבו ומוחו של כל יהודי, ולפתח חש היהודי שנטהר מכל הטומאה והזוהמה של מצרים.

כמו אדם שאינו יכול לנשום, שמחברים אותו למכונה הפותחת את ראותיו ומזרימה לשם חמצן - כך במצרים. אותה "פצצה" של אמונה שהחדיר בהם הקב"ה ניקתה את ליבם מכל הדעות הזרות, בורא עולם נתן בהם אמונה שהשפעתה עד היום הזה, זה היה גילוי השכינה של הקב"ה בכבודו ובעצמו בליל היציאה ממצרים. ממשיך ואומר הרב אלישיב: גם אנו, בכל שנה ושנה בליל הסדר זוכים לגילוי שכינה. לכן אפילו יהודים נידחים שאינם יודעים מהי שבת, מהי כשרות, ואפילו לא "שמע ישראל" - גם הם עושים "סדר". ואמנם אמר הרב אלישיב, ישנם יחידים בדור המרגישים בחוש את האור הגדול הזה. שאל אותו נכדו האם הוא מרגיש זאת, ולא ענה... אך זאת יכול אני להעיד, כי על מרן הסטייפלר זצ"ל ראו בליל הסדר שאינו נמצא בעלמא הדין, פניו זהרו כפני מלאך אלוקים, אש להבה.

(מתוך הגדה של פסח דורש טוב)

אני משתדל להקפיד לאכול כל בוקר דווקא לחם כי כך אני מרוויח ארבע ברכות שחיובן מדאורייתא

"אם תחפשנה ככסף וכמטמונים תבקשנה - אז תבין יראת השם". נפשו הזכה של הגאון רבי ישראל בונדהיים זצ"ל, נמשכה כמגנט אחר התורה והמצוות והביאה אותו לדרגות גבוהות של עשיית המצוות בהידור רב וברגש. יראתו שקדמה לחכמתו הביאה אותו להרחיק מעליו כל הנאה שריח חומריות לה, שמא תכתים את ליבו הטהור ותרחיק אותו אפילו מעט שבמעט מאותה מטרה נכספת של קרבת השם.

גם את צרכי הגוף שאפשר לעצמו לצרוך, ניצל כאמצעי לעבודת הבורא. "תשתמש בכל הנאה להכיר יותר טובות השם יתברך", הוא כותב לעצמו, "ומצד שני, יהיה קל בעיניך לתר עליהם לתועלת אחרים, במחשבה שהם דברים לא קיימים אלא דבר עובר ובטל".

מספר אחד מתלמידיו: "פעם נועצתי במורי ורבי על כמה פרטים בהנהגת האכילה. בתוך הדברים שח לי על עצמו: "אני משתדל להקפיד לאכול כל בוקר דווקא לחם כי כך אני מרוויח ברכת המזון! ארבע ברכות שחיובן מדאורייתא". הוא נשמע כסוחר המציג עסקה מוצלחת במיוחד שעלתה בידו והדברים עשו עלי רושם גדול.

חֲמֵדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

אבא, לא מרגיש טוב, מחובר למכשירים, לא ציפה לכזאת הפצצה, כל הרופאים והאחיות שנכחו במקום עמדו המומים: אנחנו נחשבים גויים?

הגאון רבי חזקיהו יוסף קרלינשטיין שליט"א על ראוי ה' נתן לכם השבת

ואפתח בסיפור קצר:
נסין, בן למלך של ממלכה אדירה, חיפש טבעת מיוחדת במינה ליום הנישואין, טבעת כזו שלא הייתה ולא נבראה עד עצם אותו היום. תמורת סכום כסף מופלג נמצא האומן המיוחד שיצר את הטבעת המושלמת, שיא הפאר וההדר, מיוחדת במינה, כמוה לא הייתה ולא נבראה מימות עולם.
בליל הנישואין שלף החתן את הטבעת מכיסו, כל גדולי הממלכה, שהשתתפו בחתונה המפוארת, עקבו בדריכות אחרי הרגע המרגש הזה. כל הצלמים התמקמו בזוויות הנכונות כדי להנציח את האירוע הגדול. הכלה, כשראתה את הטבעת עיקמה את פיה ואמרה לחתן: "איזה טבעת לא מצאת סחורה דפוקה יותר ממנה? היא נטלה את הטבעת, השליכה אותה לעיני כל ארצה ודרכה עליה עד שמעכה אותה לגמרי. אחי ואחיותי! אני שואל אתכם: האם על החתן לעמוד תחת החופה ולו לעוד רגע אחד? ברור שלא!
והנה הבה ונחשוב לרגע: מה אנחנו, מניחים בכספת? נגיד שעון זהב ששווה עשרת אלפים דולר... הלוואי והיה לי כזה שעון, בינתיים אין לי... מה ביל גייטס מניח בכספת שלו? בוודאי רק דברים ששווים הון עצום. ועתה, שוו בנפשכם, מה מניח הקב"ה - אשר כל הכסף והזהב שבעולם שלו הוא - בכספת שלו, בבית גנזיו?
חכמינו אמרו (שבת י ע"ב): "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל - לך והודיעם". אם הקב"ה מניח את השבת בבית גנזיו - הדבר מצביע על שוויה וערכה הגדול של השבת. ואם באים יהודים, בני אברהם יצחק ויעקב, ודורכים ורומסים את השבת - שהיא טבעת הנישואין שמקשרת אותנו עם הקב"ה - ומחללים אותה בריש גלי, הרי הם כאותה כלה שרמסה את טבעת הנישואין שהעניק לה חתנה ביום חופתה. הם כביכול אומרים לקב"ה שהם מואסים בקשר הנישואין שביניהם.
הדברים הנרגשים, שיצאו מלב טהור - נכנסו ללבות השומעים ופעלו את פעולתם.

(- נאה דורש)

קשה לתאר במילים מה שהולך במחלקת הדיאלוזה בבית החולים בלינסון. פעם, במהלך טיפול, נכנסה האחיות האחראית, בידה הימנית עוגה ובידה השמאלית בקבוק יין עם כוסיות. היא ניגשה לכל אחד מהמטופלים, הגישה לו מהעוגה והיין, ובקשה ממנו שיברך אותה ליום הולדתה. מתוקף היותה האחיות האחראית, הגיעו לאירוע כל הרופאים והאחיות, גם הבכירים ביותר שביניהם.
אבא שכב בקצה החדר, ואשר יגורנו בא: האחיות, מחללת שבת בפרהסייה, מגיעה אליו ומכריזה בקול רם: כבוד הרב יטעם מהעוגה ומהיין שלי וייתן לי את ברכתו לבריאות ולאריכות ימים"...
אבא ניסה להתחמק: "עוגה, וכל הדברים העשויים מקמח, מזיקים לי. והחל לברך אותה"... אך היא אמרה: "על היין אני לא מוותרת. תשתה כוסית לחיים ואז תברך אותי..."
ואבא סיפר: הייתה בחדר דממת אלחוט. לא ידעתי מה לעשות? לפתע נשמע קול מקצה החדר. שכב שם יהודי "שנה ופירשניק". הם הגרועים יותר מכולם. צועק לה מקצה החדר: "אחות יקרה! תשכחי מזה שהרב ישתה מהיין שלך! הרב סבור שמחללי השבת, נחשבים כמו גויים, והיין שלנו הוא יין נסך". "לדידו הנגיעה שלך ביין כמוה כמו שהיטלר הרעיל את היין. אַתָּה תראי שהוא לא יגע ביין".
האחות לא הבינה. היא הרימה את הבקבוק, הראתה אותו לרב: "זה יין כשר. אך פורק העול הרשע צעק לעברה: "היין היה פעם כשר. זה היסטוריה. ברגע שנגעת בו - זה כמו שנגעה בו ערבייה והוא לא יטעם ממנו..."
אבא, לא מרגיש טוב, מחובר למכשירים, לא ציפה לכזאת הפצצה. כל הרופאים והאחיות שנכחו במקום עמדו המומים: אנחנו, שעוזרים לכל כך הרבה אנשים ומצילים חיים, נחשבים גויים? אבא עמד בניסיון וכמובן שלא שתה מהיין. בהגיעו הביתה הודה לה' שלא ירו בו בראש...
כעבור יומיים, כשנסע לשם שוב, הוא נעמד באמצע החדר ואמר: "כזכור לכולנו, לפני יומיים התחוללה כאן סערה. מר פלוני אמר שאני, הרב, לא שותה יין של מחללי שבת. דעו לכם! לא אני הוא האוסר את היין בשתייה. התורה הקדושה היא האוסרת!"

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 667
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ולא נחם אלקים

הקיף הקדוש ברוך הוא את בניו במדבר ארבעים שנה. אמר הקדוש ברוך הוא, אם אני מוליכם דרך פשוטה, עכשיו מחזיקים איש איש בשדה ובכרם, ומבטלים מן התורה, אלא אני מוליכם דרך המדבר, ויאכלו את המן, וישתו מי באר, והתורה מתיישבת בגופם. ועוד, למה עשה זאת, כששמעו הכנענים שישראל נכנסים לארץ, עמדו ושרפו את הזרעים, ועקרו את האילנות, וקיצצו את הנטיעות, וסתר את הבנינים, וסתמו את המעינות. אמר הקב"ה, אני הבטחתי את אברהם אביהם להכניסם לארץ מלאה כל טוב, הריני מעבכם במדבר ארבעים שנה, עד שיעמדו הכנענים ויתקנו מה שקלקלו.

(תנחומא בשלח א)

פרשת השבוע

כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור

פעם אחת בא חסיד אל הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א והתאונן בפניו, כי הכומר שבעירו מסית את הגויים וזורע בהם נטיות אנטישמיות, הוא מעוררם לפרעות ביהודים, והגויים מושפעים מאד ממנו ומדברי הסתה, והיהודים עלולים להיות מטרות לחצי הרעל המפיץ אותו רשע שונא ישראל, בבוא הגויים אל כיח המרוח, מרגישים כי הכומר מדבר מתוך גרונו, והיהודים נמצאים בסכנה גדולה ה' ירחם. הצדיק נרגש מאד בשמעו את מצב היהודים שנמצאים בסכנה ר"ל, ישב והכין אגרת לכומר, מסר אותה לאותו חסיד ואמר לו תמסור אגרת זאת לגוי אחד העומד לרשותך, ובקש ממנו שימסור אגרת זאת לידי הכומר.

תוכן האגרת הוא כך בערך, אני הח"מ מאיר מפרמישלאן מבקש ממך בשמי ובשם בל ישראל, למען טובתך אתה, לחדול מהסית את הגויים נגד ישראל, ולא עוד אלא מבקש אני ממך לתקן בהקדם את אשר קלקלת בפך ביחס ליהודים, אתה נדרש להריץ אגרת רועים אל הגויים הסרים למשמעתך, ולבקש מהם לקשור יחסים ידידותיים עם היהודים שכניהם, בי שלומם להם שלום, אם תעשה כן טוב תעשה לך ולביתך, אם לא, מרה תהיה אחריתך, סופך יהיה כסופו של המן הרשע ושונאי ישראל

האחרים, סימן לדברי הוא, בעוד מספר ימים תלה במחלה אנושה ואם לא תחזור בתשובה שלמה, התולעים יאכלו את בשרך מעליך תוך יסורים נוראים.

היהודי שלח את האיגרת לכומר, והכומר בקראו את דברי הצדיק בערה בו חמתו להשחית, הוא קרע את המכתב לקרעים ואמר שלום עלי נפשי. לא עברו אלא ימים מועטים, הכומר חלה במחלה ממארת ל"ע, כך שאף אחד לא רצה לבקר אותו, לעמוד בארבע אמותיו ולהגיש ארוכה למחלתו, הכומר לא האריך ימים ומת במחלה משונה זאת, כשהתולעים כלו את בשרו ממסד עד הטפחות, כוח הדבור ניטל ממנו וגם אם היה רוצה, לא היתה לו כל אפשרות לחזור בתשובה. מעשה נורא זה הגיע גם מחוץ לגבולות מגוריו של אותו כומר. הרבי במעשהו זה הביא לקידוש שם שמים, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא על היהודים ויראו מהם, ומנעו עצמם מעשות להם רעה. כשבאו שנית החסידים אל הצדיק להסתופף במחיצת קדשו אמר להם הצדיק, עלינו לדעת כי בשעה שעומדים לנו מסיתים ומקטרגים מסוגו של כומר זה, הרוצים להשמידנו ח"ו, הכל הוא מן השמים כדי לעורר אותנו לתשובה, וכבר אמרו חז"ל גדולה הסרת הטבעת של אחשוורוש מארבעים ושמונה נביאים שקמו להם לישראל. נשבע ה' בכיסאו שכל העמלקים למיניהם ולשמותיהם יקבלו את ענשם כדי שיתגדל ויתקדש שמו הגדול בכל העולם, המלחמה בעם ישראל כמוה במלחמה בה' כביכול.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:57 ת"א: 5:59 ר"ת: 6:34

פרשת בשלח

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:43 ת"א: 4:58

נר מצוה ותורה אור

בטוניס חי פעם רב צדיק גדול שזכה להערכה רבה, לא רק מצד היהודים אלא גם מצד הערבים, שמו היה הרה"ק רבי צמח צרפתי זיע"א, הוא היה נוהג לקום באמצע הלילה לתיקון חצות ולאחר שהיה מבכה את החורבן ואת גלות השכינה, היה נוהג לשבת וללמוד תורה עד עלות השחר בהתמדה ובשמחה גדולה. פעם אחת כאשר קם באמצע הלילה כמנהגו. לא מצא גפרור כדי להדליק את מנורת הנפט שלו. הוא הצטער על שיאלץ להתבטל מלימוד התורה, אך מיד נזכר כי בשכנותו נמצאת מאפיה ושם יוכל מן הסתם למצוא אש, הרב לא התעצל והלך אל השכן הערבי ודפק על דלתו, האופה ישן באותה שעה שינה עמוקה, הוא התעורר לשמע הדפיקות על הדלת, הוא קם ממיטתו ובחוסר רצון ניגש לדלת ושאל מי הדופק? "השכן הרב צמח", ענה הרב, האופה הסיר את הבריה ופתח את הדלת, סלח לי על הטרחה התנצל לפניו הרב, נשארתי ללא גפרורים ואני זקוק לאש כדי להעלות אור במנורה, הגחלים בתנור עוד רחשו, האופה הדליק אור ונתן לרב שהודה לו, ופנה לשוב לביתו, אך בדרך כיבתה הרוח את האש, ככל שהיה זה לא נעים לשוב ולהעיר את האופה שנית, החליט הרב שבשביל מצוות תלמוד תורה ראוי להשפיל את כבודו, חזר הרב אל בית האופה ודפק בדלתו שנית, האופה יצא גם הפעם ממיטתו ופתח את הדלת, שוב התנצל הרב על ההפרעה אך האופה ניגש לתנור ללא אומר ודברים, והגיש לרב נר דולק, הרב הודה לו ואיחל לו לילה טוב ושב לביתו, אך בטרם נכנס לביתו, שוב גברה הרוח על האש.

עתה הבינ כבר הרב כי יש כאן מעשה שטן הרוצה למונעו ממצוות תלמוד תורה, דן הרב קל וחומר בעצמו, אם היצר הרע לא מתעצל מלעשות את תפקידו, אני על אחת כמה וכמה, אלא מאי הגוי יגדף אותי, שומה עלי לקבל זאת באהבה ובלבד שלא לבטל תורה. הפעם איבד האופה את סבלנותו ונתן לרב לדפוק הרבה זמן, לאחר מכן קם ממיטתו זועף ופתח את הדלת, והחל גוער ברב על שזו הפעם השלישית הוא מפריעו משנתו, הוא אף הראה לו את הבריה הכבד אשר צריך להסיר כדי לפתוח לו את הדלת, הרב התנצל על ההטרדה, וברכו שהקב"ה ישלם לו על טרחתו בזהב רב שישקול יותר מהבריה הכבד, ברכתו של הרב הרגיע את האופה שכמו כל הערבים גם הוא העריך את ברכת הרב, ידוע היה לכולם שברכת הצדיק אינה חוזרת ריקם, האופה אמר, אלך בעצמי להדליק את מנורת הרב, לבש האופה את מעילו נטל איתו נר דולק ובסוככו עליו בעזרת מעילו, הצליח להגיע עם האור לבית הרב להדליק את המנורה.

האופה שב לביתו לישון והרב שקע בלימודו, האופה האמין שברכת הרב תתקיים, אך הנה חולף יום ועוד יום ולא קורה מאומה, הוא ממשיך לעבוד קשה ולהזיע על יד התנור, מן הסתם אינני ראוי לברכה אמר לעצמו האופה והסיח דעתו מן הענין. פעם כאשר יצא לשוק להתאוורר ולשאוף אויר צח, נפגש באדם לא מוכר אשר שאלו, אולי אתה מחפש איזו עבודה? השיב לו האופה לא, יש לי מאפיה שמעסיקה אותי, ולמרות שאינני עשיר אני מרוצה. אמר לו הור: אני רואה שהנך אדם הגון ואני זקוק לאחד כזה לעסק שלי, אני מוכן לתת לך פי ממה שאתה מרוויח מהמאפיה, בכדי שתעבוד אצלי כמה חודשים, זה תלוי אם אוכל למצוא מחליף למשך התקופה

שאעבוד אצלך, ענה האופה, הציע הור: בוא ניפגש במקום זה מחר לאחר זריחת החמה ואז תיתן לי תשובה. למחרת כאשר הגיע האופה בזמן הנקוב, המתין לו כבר הור, והאופה הביע את הסכמתו לקבל את העבודה, הור הוביל את האופה דרך רחובותיה וסמטאותיה הדרומיים של העיר, עד שהגיעו לסמטה צדדית, כאן פנה אליו הור ואמר: עכשיו אאלץ לכסות את עיניך מאחר שאנו צריכים לעבור בדרך נסתרת, אז שלף ממחטה מכיסו וקשר אותה לעיניו, וכך הם המשיכו להסתובב במשך זמן מה עד אשר עצרו ליד בית, הם ירדו מספר מדרגות, והזר פתח כמה מנעולים והסיט דלת חלודה בקול חריקה צורמת, הנה הגענו אמר הור בהסירו את המטפחת מעל עיני האופה.

לעיני האופה נתגלה מרתף מואר, על שולחן ארוך היו פזורות שקיות מלאות מטבעות זהב ויהלומים, אשר דמו לאוצרות מלכים, עבודתך היא לצבור את המטבעות והאבנים הטובות לערמות, למינים לפי גודלם, ואז לספורם ולערוך רישום מדויק ולארוז אותם בשקיות כפי שאראה לך, העבודה מצאה חן בעיני האופה, הזמן עבר מהר, ואז אמר בעל הבית מספיק להיום, הוא שילם לאופה את שכרו כפי שסוכם ביניהם, בנוסף לזה הוא שם בצד מטבע זהב, זו תהיה משכורתך בכל יום עבודה, ובסוף גם תוכל לקחת את מטבעות הזהב שיצטברו בשבילך, אמר לו בעל הבית, לבסוף הוא קשר את עיניו והוליכו החוצה, כאשר באו העירה הוא הוריד את המטפחת, והם נדברו להיפגש למחרת באותו הזמן ובאותו המקום כפי שנפגשו בפעם הראשונה.

כך חלפו ימים ושבועות, עד שפעם אחת הגיע האופה למקום המפגש, ולא מצא את בעל הבית, הוא המתין זמן מה וכאשר הלה לא הגיע, חזר לביתו, גם למחרת וביום שלאחר מכן לא הגיע בעל הבית למקום המפגש, כנראה קרה לו משהו, חשב האופה, הרי לא סיימנו את העבודה, אך היכן אחפש אותו? הרי איני יודע לא את שמו ולא היכן ביתו, אך זה מקרה אבוד, בלית ברירה שב האופה לביתו וחזר לעבוד במאפיה, אומנם הוא הצליח בזמן קצר לחסוך קצת כסף, ויחד עם מטבעות הזהב המונחים אי שם במרתף לזכותו, היה מצבו טוב למדי, אבל עם כל זה הוא לא הגיע עדיין לבריה של זהב, הוא נזכר בברכת הרב, אך חשב כנראה שזה לא מגיע לי. מספר ימים לאחר מכן כאשר התהלך האופה בשוק, שמע כרוז קורא ומכריז כי בית מסוים בקצה העיר יימכר על פי מכרוז, מכיוון שבעליו מתו ללא יורשים או צוואה, כששמע את דברי הכרוז, העלה האופה בדעתו כי יתכן שמדובר בבית בו הוא עבד, הוא החליט לנסות את מזלו לקנות את הבית, ומאחר ולא היו קופצים רבים, הצליח לקנותו בזול, ושילם דמי קדימה ואילו את השאר כיסה ממכירת המאפיה.

הוא קיבל את המפתחות של הבית על מנת להיכנס ולהתגורר בו, איך שנכנס לבית סגר את הדלת מבפנים, ופנה לעבר המרתף בנשימה עצורה, כשנכנס גילה שכל האוצר היה מונח שם כפי שהניחוהו ביום האחרון של עבודתם, האופה הבין שבעירו לא יוכל להייראות כאדם שהתעשר בן לילה, לכן הפיץ שמועה בין מכריו שיש לו דוד עשיר חשוך בנים באיסטמבול שבטורקיה, אשר ביקשו שיבוא לעזור לו בנייהול עסקיו, אכן הוא עבר לאיסטמבול והעביר לשם גם את רכושו, שם בנה לעצמו ארמון מפואר והחל לשוות לעצמו מראה של אפנדי אמיד סוחר ביהלומים, עם הזמן נהיה קרוב למלכות ואחד מאנשי ההשפעה בחצר המלוכה.

משל ונמשל

ללמוד שכל מי שקנה לו דברי תורה

קנה לו בית בעוה"ב

הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א מסביר במשל את היחס האמיתי שבין העולם הזה לעולם הבא. מעשה בעשיר אחד שהזמין אליו אדריכל אמן ואמר לו, רצוני לבנות בית נאה והדור והנני מבקש שתתכנן לי את צורתו של הבית, בעיקר שים לב לטרקלין שיהא גדול ונאה ביותר, אולם גם בפרוזדור אל תזלזל, רצוני שגם הוא יהיה גדול ומרווח. הלך האדריכל ובדק את המקום שעליו אמר העשיר להקים את הבית ואמר לו, בדקתי את המקום ומדדתי יפה, וראיתי שגם לזה וגם לזה לא יספיק המקום, אם רצונך בטרקלין גדול, יש הכרח להקטין את הפרוזדור, שכן ככל שנגדיל את הפרוזדור כן יצטמצם המקום שישאר לנו בשביל הטרקלין, הברירה בידך ויכול אתה להחליט לכאן או לכאן, אולם לו לעצתי תשמע, היית לוקח מהפרוזדור ומוסיף לטרקלין כדי שנוכל לעשותו גדול ומרווח ונאה כדבעי, וכך גם מנהגן של הבריות בבנין הבתים, עושים טרקלין גדול ונאה, ואילו הפרוזדור חשיבותו פחותה. אם תעשה ההיפך סופך להיות צחוק בעיני הבריות, שיאמרו ראו מה עשה פלוני, את הטרקלין אשר בו יושבים בדרך קבע ומקבלים בו אורחים, עשהו קטן וצר. ואילו את הפרוזדור שאינו משמש אלא מעבר ארעי עשהו גדול ומרווח.

הנמשל: בזמן שאנו שוהים כאן בעולם הזה, אנו בונים ומקימים לעצמנו את הטרקלין שבעולם הבא, כדברי חז"ל (במדרש משלי) ללמוד שכל מי שקנה לו דברי תורה קנה לו בית בעוה"ב. ומה אנו עושים? אנו עומדים וטורחים להגדיל ולשפר וליפות את הפרוזדור, ע"כ אנו מצמצמים במו ידינו את ביתנו האמיתי, את הטרקלין שהוא הדירה הנצחית שלנו, כלום אין זה מעשה שטות.

האופה לשעבר לא שכח שכל עושרו בא לו על ידי ברכתו של הרב, הוא קיווה שתהיה לו הזדמנות לגמול לרב כראוי לו, רב צמח צרפתי שאף תמיד להתייחד עם השכינה בכותל המערבי בירושלים עיר הקודש, בערוב ימיו הוא החליט לעלות לארץ ישראל ולחיות את שארית חייו בארץ האבות, כאשר סיפר על תוכניתו לראשי הקהילה דאגו לו להוצאות הדרך ולמלווה אשר ישמש אותו, הם גם שלחו מכתבים לראשי הקהילות אשר רבם האהוב יעבור בהן בדרכו לירושלים, שיקבלו אותו שם בכבוד הראוי לו, וכך הגיע הרב מטוניס לאיסטמבול, שם הוא התקבל בכבוד גדול וראש הקהילה הפציר בו להיות אורחו ככל שירצה.

הרב צמח התעניין אצל ראשי הקהל אם יוכל להועיל לקהילה באיזו צורה שהיא? ראש הקהילה נאנח עמוקות וענה: הקהילה נמצאת כרגע במצב קשה בגלל גזירות קשות שגזרה המלכות, האחד והיחיד שיוכל לעזור לנו בנושא זה, הוא אפנדי עשיר שיש לו השפעה גדולה בחצר המלכות, משלחת של ראשי הקהילה צריכה מחר להיפגש איתו כדי לבקשו שישתמש בכוח ההשפעה שלו לצורך הקהילה, אך הם מודאגים כיוון שזו הפגישה הראשונה איתו ואין לדעת אם אפשר לתלות בו תקוות, לכן אם הרב החשוב יצטרף למשלחת, זכותו וודאי תעמוד להם.

הרב צמח הסכים בחפץ לב, כאשר נכנסה המשלחת לבית האפנדי, הוא קם בזריזות ובא לקראת הרב, נטל את שתי ידי ונישקם ביראת הכבוד, ניכר היה עליו שהוא נרגש מאד מהפגישה, דבר שעורר פליאה אצל כל חברי המשלחת והרב צמח במיוחד, האפנדי חזר למקומו וביקש את כולם לשבת, ואמר אני מוכן לשמוע את בקשתכם, ראש הקהל תיאר באוזני האפנדי את מצבה הקשה של הקהילה, וביקשו להשתדל אצל המלך להקל על מצבם, אני נותן לך הבטחה שלא אנוח ולא אשקוט עד שאמלא את בקשתכם, ענה להם האפנדי.

עכשיו אבקש מחילה מכבודכם ותנו לי לדבר מספר מילים עם האורח מטוניס, הוא ביקש מזהרב להיכנס עימו לחדר, ושם אמר לו בארבע עיניים: הרב מתפלא מדוע אני כל כך נרגש ממפגשינו, הרב זוכר בסיפור שקרה לפני מספר שנים בטוניס, שחי אופה עני מול ביתו של הרב, פעם באמצע הלילה היה הרב זקוק לגפרורים וכו'? ובכן האופה הוא זה אני. רק עכשיו תפס הרב עם מי הוא מדבר, הם המשיכו לשוחח עוד זמן מה, וכשנפרדו ביקש האפנדי מזהרב ברכה שההצלחה תמשיך להאיר לו פנים, ראה נא ידי ענה לו הרב, היות והקב"ה לא נשאר חייב, הרי שבזכות שהארת בית יהודי כדי שיוכל ללמוד תורה, האיר הקב"ה את מזלך, ואם תמשיך לעזור ליהודים, הקב"ה יעזור לך גם להבא בברכה ובהצלחה. האפנדי נתן לו את הבטחתו מכל הלב.

צ'ין אדם לחברו

חסד של אמת

מסופר: הרה"ק רבי אייזיק מהומל זיע"א נכנס פעם לבית עלמין, נתעכב ליד מצבה אחת, קרא את מה שכתוב עליה בעיון ובמחשבה, ושלח לקרוא לשמש הראשי של החברה קדישא ואמר לו: שם למעלה בעולם האמת שואלים את הנפטר היכן הן כל אותן המעלות שנכתבו עליו במצבתו? שוב עיין ר' אייזיק במחשבה ואמר לשמש, לך תיכף להביא גרון, כשבא ובידו הגרון, ציווה עליו ר' אייזיק לעקור את כל השבחים הכתובים על המצבה, ואמר אותה שעה ר' אייזיק, עשיתי ברוך השם טובה לנפטר.

להקים שם ישראל

פעם אחת קיטרג אחד הרבנים בפני הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, על פלוני שיצא לתרבות זרה והליל שם שמים ברבים, וקיללו נמרצות "ימח שמו".

נעמד רבי יוסף חיים ואמר: חס ושלום, אסור לומר כן על בן ישראל, זה אף נוגד את ההלכה, שהרי ההלכה היא, שאף אדם מישראל שהמיר את דתו ומת בלי בנים, חייב אחיו לשחרר את יבמתו על ידי חליצה, וחליצה במקום יבום בא, וכל ענין יבום נעשה כדי "להקים על שם אחיו המת ולא ימחה שמו בישראל" ואילו אתה נוקט בלשון "ימח שמו". והוסיף ואמר: להיות יועץ להשי"ת ש"ימח שמו" - חס ושלום, מי שמך? במקום זה התפלל שישוב בתשובה, שאם חס ושלום היה נימח שמו של אחו ומנשה ואמנון, איך היה

נולד משיח? והרי דוד המלך שראה שיצא אור גדול משמעו (מרדכי הצדיק) ויתר ולא פגע בו על קללתו, ורק את שמו של עמלק בלבד נצטוונו למחות.

חסד בבית

פעם ספרו להרה"ק בעל ה"בית ישראל מגור ויע"א, בשבחו של אחד מגבאי הצדקה שהוא עוור להרבה נדכאים ושבורי לב, נענה ה"בית ישראל ואמר, הכל טוב ויפה, אבל אני רוצה לשמוע אם גם אשתו אומרת כך.

זכו, שכינה שרויה ביניהם

סיפר אחד מתלמידיו של הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א. יום אחד בשעות הצהריים התלוויתי אל ראש הישיבה בדרכו הביתה, כשהתקרבו לביתו הבחנתי כיצד הוא מסדר את חליפתו, מיישר את כובעו ומחליק את זקנו. השערתי היתה, שמסתמא הוא מארח אורחים בביתו, ומשום כך, פניתי אל ראש הישיבה ואמרתי לו, כי אשלים את השיחה בהזדמנות אחרת, לא, לא, משיב רבי שלמה זלמן, אינני ממתין כעת לאורחים, שאלתי וכל ההכנות הללו על שום מה? כאן קבלתי תשובה נפלאה, תשובה עם לקח טוב. הנה חז"ל אומרים (מסכת סוטה י"ז) 'איש ואשה זכו שכינה ביניהן', במקרה שלי זכיתי ב"ה לחיים של שלום עם זוגתי, ואין בינינו שום מריבה חלילה, כך שהשכינה מוצאת את מקומה בביתנו, ההכנות הללו לכבודה של שכינה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י' שבט

הרה"ק רבי מאיר קאצינעלבוין ב"ר יצחק (מהר"ם פדווא - שכ"ה)
הרה"ק רבי שלום מורחי זידיע שרעבי (סידור הרש"ש - תקמ"ב)
הרה"ק רבי יוסף יצחק הרי"צ מליובאוויטש ב"ר שלום דובער (תש"י)

יום ראשון י"א שבט

הרה"ק רבי יהודה לייב מדעסוי וברלין ב"ר דוד ("קרן העדה" - תקס"ו)

הרה"ק רבי יהודה צבי מסמבור

ב"ר אורי הכהן (תרע"ט)

יום שני י"ב שבט

הרה"ק רבי צבי הירש שור בעל "תורת חיים" (שצ"ה)
הרה"ק רבי יעקב קאפיליש מלובלין ב"ר שמואל (תצ"ט)

יום שלישי י"ג שבט

הרה"ק רבי יהודה יעקב שמשון שפירא מזאסלאס ב"ר פינחס מקארין (תקס"ח)

הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש ב"ר נח (תק"ע)

הרה"ק רבי יו"ט נעטיל מטשעכוב ב"ר מנחם (תקע"ז)

יום רביעי י"ד שבט

הרה"ק רבי יעקב יהושע ב"ר צבי הירש אב"ד פפד"מ (פני יהושע - תקט"ז)

הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר ב"ר שרגא פייבל מגריצא (תרנ"ד)

יום חמישי ט"ו שבט

הרה"ק רבי שלמה יהושע דוד מראדזימין ב"ר יעקב אריה (תרס"ג)

הרה"ק רבי חיים מרדכי מרגליות ("שערי תשובה" - תקפ"ג)

יום שישי ט"ז שבט

הרה"ק רבי שלום מרדכי הכהן שוואדראן ב"ר משה (המהרש"ם מברעז'אן-תרע"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

נא את הרה"ק נטילאל הכהן רבינו של י"א
מז"ס "ב"א אור"ח רפרוס יוסף הדרש" על המערים.

בגדי שבת (ב')

א) מי שאפשר לו, טוב שיהיה לו טלית מיוחדת לשבת. (שו"ע הרב או"ח סימן רס"ב, סעיף ג)
ב) טוב שלא ילבש בשבת מכל מה שלבש בחול. (משנה ברורה שם ס"ק ה'), אפילו אזור ומכנסים וחלוק. (שו"ע הרב שם, סעיף ג)
ג) ילביש עצמו בבגדי שבת מיד אחרי שרחץ עצמו, וזהו כבוד השבת, ועל כן לא ירחץ לשבת אלא סמוך לערב, שילביש עצמו מיד. (רמ"א שם סעיף ג'), ויהיה ניכר שבשביל כבוד השבת הוא לובשם. (שו"ע הרב שם, סעיף ה'), והיינו כשהוא רוחץ עצמו מעט בביתו, אבל כשהוא הולך לבית המרחץ, בוודאי מהנכון להקדים עצמו כדי שלא יבוא לחילול שבת, ובפרט בימי החורף כשהימים קצרים. (משנה ברורה שם, ס"ק י"ב)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי יוסף יצחק הרי"צ מליובאוויטש

ב"ר שלום דובער זיע"א

נלב"ע י' שבט תנצב"ה

אזמרה לשמך

פסקי הלכות ותשובות מפי מורנו הגאון הגדול רבי עמרם פריד שליט"א

דיני קדימה בברכות (סי' רי"א) – ט"ו בשבט

בס"ד
גליון מס'
276
ו שבט תשפ"ה
פרשת בשלח

האופנים בהם לא נאמרו דיני קדימה בברכות

א. דיני הקדימה נאמרו רק כאשר מונחים לפני האדם שני מאכלים, וברצונו לאכול את שניהם כעת. אך אם המאכלים אינם לפניו כעת, אף שבדעתו לאוכלם לאחמ"כ, אין בהם דיני קדימה, ורשאי לברך על המאכל שלפניו [אף שהמאכל שיבוא לפניו תיכף, קודם עפ"י דיני הקדימה].

כמו כן, מאכלים שדרך בני אדם לאוכלם בסדר מסוים, כגון סעודה הפותחת בדג וממשיכה באורז ותפוז"א, או שאוכל ירקות מבושלים ואחריהם אוכל קומפוט - באופנים אלו, אף שברכת המאכלים המאוחרים עדיפה מצד דיני קדימה, אין צריך להקדימם (הל' ברכות לריטב"א פ"ג ס"ט, וכו"ה בדעת

ובכה"ח סק"ה בשם שו"ת הלק"ט, וכו"ה בשו"ת ר"ר ס"י רמ"ט סק"ד, וע"י בה"ל פ"ג).

כמו כן, אם מעוניין להקדים מאכל מסוים מטעמי בריאות, לא נאמרו בו דיני קדימה (דעת וכה"ח שם בשם שו"ת הלק"ט, וע"י ראשון לציון לבעל האוה"ח הקדוש, ברכת מא).

כמו כן, המקדים לאכול מאכל מסוים מחמת ספק הלכתי, כגון בן ספרד הנוהג לשתות מים קודם הסעודה - לא נאמרו בזה דיני קדימה (ע"י סי' קעד ס"ז).

דיני קדימה במאכל וריח

ב. ברכת אכילה ושתייה קודמת לברכת הריח (מג"א בסוף סי' ריא).

דיני קדימה במאכל ומשקה שברכתם שווה

ג. דיני קדימה האמורים להלן הם גם כאשר מין אחד הוא מאכל ומין שני הוא משקה (פמ"ג במש"ז סק"ו, ומשנ"ב ס"ק טז, וע"י בריטבי"א (ברכות מא. ד"ה ולענין שנראה שחולק), אמנם כאשר אין דין להקדים את אחד מהם, כגון שלפניו ביצה וחלב [שחביבותם שווה, ואין לו עדיפות מצד קדימות זשח"ג (יבואר להלן בהרחבה)], יכול להקדים מה שירצה (ריטב"א ופמ"ג הל' ז', ובפמ"ג פתיחה להל' ברכת סוף אות ת, וע"י ערוה"ש ס"ז).

סדר הקדימה

ד. הקדימה בברכות נקבעת לפי מעלת המאכלים, וחמש מעלות בברכות: **א.** ברכה מבוררת [עפ"י סדר מג"ע א"ש - לדוגמא: ברכת 'בורא פרי העץ' הפוטרת רק פירות מבוררת יותר מברכת 'שהכל' הפוטרת כל דבר]. **ב.** מאכל משבעת המינים. **ג.** מאכל שלם. **ד.** מאכל חביב. **ה.** מאכל גדול. להלן יתבאר כיצד יש לנהוג כשמעלה אחת עומדת מול מעלה אחרת, כגון מי שלפניו פירות שאחד מהם מין שבעה והשני חביב, או האחד ברכתו 'מזונות' והשני שלם.

גדרו של 'חביב'

ה. נחלקו הראשונים בהגדרת חביב, אם הוא המין שחביב לו בדרך כלל או זה שחביב לו באותה השעה. ולמעשה הולכים אחר המין שחביב לו בדרך כלל (שו"ע ס"א) [ואם שניהם חביבים לו בשווה בדר"כ, וכעת מעדיף את אחד המינים, יקדימו].

דיני קדימה במאכלים שברכתם שונה [מג"ע א"ש]

ו. היו לפניו כמה מיני מאכלים שאין ברכתם שווה, סדר הקדימה בברכות הוא: 'מזונות', 'הגפן', 'העץ', 'האדמה' ו'שהכל'. וסימנך: **מג"ע א"ש**. הטעם לסדר זה נקבע לפי נוסחי הברכות, ככל שהברכה יותר פרטנית ומבוררת, היא עדיפה על חברתה.

סדר מג"ע א"ש נאמר אף כנגד מין ז', שלם וחביב

ז. מעלת נוסח הברכה הפרטנית יש לה חשיבות יותר מכל שאר המעלות, ולכן מי שלפניו חצי עוגייה מקמח כוסמין שהוא מחמשת מיני דגן [אף שאינו מין ז'], ותמר שיש לו את כל שאר המעלות, שהוא מין שבעה, ושלם, וחביב לו, וגדול יותר - בכל אופן תכריע מעלת הברכה הפרטנית ויקדים לברך 'מזונות' על העוגייה.

אורז: דין זה ש'מזונות' קודם לא נאמר בחמשת מיני דגן דווקא אלא גם באורז, שקודם לכל שאר המעלות האחרות כיון שברכתו מזונות (רשב"ץ ברכת מא, לבוש סי' רח ס"א בהג"ה, אבן העזר סי' ריא, חסד לאלפים שם. אולם בהגהות ערך לחם למריק"ש שם ובחמד משה שם סק"ד כתבו שאין דין קדימה לאורז כיון שאינו מה' מיני דגן, וע"י פמ"ג א"א ס"ק ז', ובס"ק יג', ובסוף סי' ריא סדר המעלות אות ב, ובכה"ח ס"ק כז).

יוצא מן הכלל בסדר מג"ע א"ש - מין אדמה חביב ממין העץ

ח. לסדר הברכות של מג"ע א"ש יש יוצא מן הכלל, והוא באדם שלפניו שני מאכלים - האחד ברכתו 'העץ', והשני ברכתו 'האדמה' - אם מין האדמה חביב לו יותר הוא קודם (ע"י כה"ח סק"ד).

אמנם באופן זה צריך שיהיה המין חביב גם בדרך כלל וגם בשעה זו, אך אם מין האדמה חביב בדרך כלל אך עתה העץ חביב יותר, או להיפך שבדרך כלל העץ חביב יותר ורק עכשיו חביב לו מין האדמה - יקדים לברך על מין העץ.

ט. היו לפניו מאכל שברכתו 'העץ' ומאכל שברכתו 'האדמה', ולכל אחד מהם ישנה מעלה שונה, יש להסתפק מהו סדר הקדימות - האם חביב, ז' המינים, שלם, או שלם, חביב, ז' המינים. וי"א שרק מעלת חביב קובעת, ואם חביבות שניהם שווה יקדים איזה מהם שירצה (שעה"צ סק"ה).

דיני קדימה במאפה ותבשיל שברכתם שווה

י. מאפה קודם לתבשיל (רשב"א ברכות מא, שו"ע הרב סדר ברכות הנהנין פ"ט ס"ז, וצ"ע במשנ"ב שלא הזכיר דין זה), ולכך אם היו לפניו עוגה וקוגל אטריות, יברך 'מזונות' על העוגה. כמו כן, אם לפניו עוגה, ביסלי וקרוטונים, יברך על העוגה, כיון שהביסלי והקרוטונים [למרק, בהרבה מהחברות] מטוגנים בשמן עמוק, והעוגה [-מאפה] קודמת לתבשיל. ונראה שמאפה קודם לתבשיל גם באופן שהתבשיל עדיף מצד קדימות זשח"ג (יבואר להלן) [וכגון שהיו לפניו פרוסת עוגה וביסלי, יברך על העוגה, אע"פ שהביסלי שלם].

דיני קדימה בחמשת מיני דגן ואורז

יא. חמשת מיני דגן קודם לאורז, ולכן אם היו לפניו מאפה או תבשיל מחמשת מיני דגן [כגון אטריות] ואורז, יברך תחילה על החמשת מיני דגן.

דיני קדימה במאכלים שברכתם שווה [זשח"ג]

יב. היו לפניו כמה מיני מאכל שברכתם שווה, יברך על המאכל שהוא משבעת המינים. אין שם מאכל משבעת המינים - יברך על השלם. אין שם שלם - יברך על החביב, ואם אין שם חביב - יברך על הגדול. וסימנך זשח"ג [ז' מינים, שלם, חביב, גדול], וכבדוגמאות דלהלן:

ז - ז' מינים

מין שבעה עדיף על שאר המינים, ולכן מי שלפניו חצי ביסקוויט מקמח חיטה ועוגה מקמח כוסמין, יברך על הביסקוויט מפני שהוא מין משבעת המינים, אפילו באופן שהעוגה שלמה וגדולה יותר וגם יותר חביבה.

וכן אם לפניו זית חצוי ואפרסק, יברך על הזית החצוי מפני שהוא מין משבעת המינים.

ש - שלם

שלם קודם לשאינו שלם, ולכן מי שלפניו מלפפון שלם ופרוסת גמבה, יברך על המלפפון השלם.

וכן אם לפניו עוגייה ופרוסת עוגה, יברך על העוגייה השלימה.

וכן אם לפניו חצי אגוז ופיסטוק שלם, יברך על הפיטוק.

דין זה ששלם קודם לשאינו שלם, נאמר אף כאשר האינו שלם חביב יותר וגדול יותר, ולכן יברך על המלפפון השלם, אף כאשר הגמבה חביבה

לו, וכן יברך על העוגיה אף כאשר העוגה חביבה לו, וכן יברך על הפיסטוק אף כאשר האגוז חביב יותר.

ח - חביב

כשכל המאכלים מאותו מין, וכלם שלמים [או חצויים], **יקדים את המאכל החביב לו בדרך כלל**. ולכן מי שלפניו תפוח ואפרסק, ובדר"כ הוא אוהב יותר אפרסק, יקדים לברך על האפרסק.

ג - גדול

כשכל המאכלים מאותו מין, וכולם שלמים [או חצויים], וחביבותם שווה, **יקדים לברך על הגדול**, ולכן מי שלפניו לחמנייה גדולה ולחמנייה קטנה, יקדים לברך על הלחמנייה הגדולה.

וכן מי שלפניו תפוח ואגוז, יקדים לברך על התפוח, שהוא גדול יותר מאגוז [א"כ האגוז חביב לו יותר].

כוס מלאה וכוס שאינה מלאה: היו לפניו ב' כוסות שתייה, א' מלאה וא' אינה מלאה – לא מצינו מקור לכך שהכוס המלאה קודמת לברכה. ויש לברך הטעם משום שלח אינו חיבור (עי' תה"ד סי' קס"א, ויל"ע מהמבואר לעיל בענין קדימות מאכל ומשקה).

דיני קדימה בשבעת המינים

יג. היו לפניו כמה מיני פירות משבעת המינים, יקדים לברך על המין הסמוך ל'ארץ' שבפסוק 'ארץ חטה ושעורה וכו', וסדר המינים הוא - **זית, תמר, ענב, תאנה, רימון**. מי שלפניו פירות מז' המינים ושלווה [חיטים תפוחות], אם השלווה חביבה לו יותר, יקדימנה (ראה אזורמה לשמ"ר 233 בענין השלווה).

דיני קדימה בברכות ולא באכילה

יד. דין הקדימה הוא רק להקדמת הברכה, אך אינו קובע את סדר האכילה. וכגון, מי שלפניו ג' מאכלים שברכתם שווה, אחד מין שבעה, ואחד שלם, ואחד חצוי – יקדים לברך על מין שבעה וכו"ל, אך אחר שבירך וטעם ממין השבעה, אינו צריך להקדים לאכול את המאכל השלם, ויכול לאכול קודם את המאכל החצוי אם רצונו בכך.

וכן, מי שלפניו פירות שונים ובהם גם שבעת המינים [כמצוי בסעודת ט"ו בשבט], דין הקדימה הוא לברך על הזית, ומשבירך עליו וטעם ממנו, יאכל את שאר הפירות בכל סדר שירצה, ואינו צריך להקדים את שאר הפירות ממין שבעה לפי הסדר שבפסוק.

טעה בסדר הקדימה [ודינא דהרשב"א]

טו. כל דיני הקדימה הם לענין **לכתחילה**, אך בדיעבד אם בירך ראשונה על מאכל שהיה צריך לאחרו - יצא ידי חובתו.

אמנם חידוש הרשב"א (ברכות מא, הובא ב"י ה"ו, ו"י ר"א, ונפסק ברמ"א סי"ה, ובבא"ח שנה א' פ' בלק, אמנם עי' כ"ח סי' ה' ו"ס"ק ל"ט ו"ס"ק ט"ו) **ראי ס"ק כד** **שברכת מאכל שאינו חשוב אינה פוטרת מאכל חשוב** [שחביב לו בדר"כ יותר או מין שבעה] **אע"פ שהיה לפניו בשעת הברכה**, וכבדוגמאות הבאות: [א] בירך על **תפוח** ורוצה לאכול לאחמ"כ **תמר**, אין ברכת התפוח פוטרת את ברכת התמר, שכיון שהתמר **מין ז'**, הוא חשוב יותר ואינו נפטר. [ב] אדם שהיה לפניו **זית וענב**, ובירך על הענב ורוצה אח"כ לאכול את הזית, אין הזית נפטר בברכת הענב, שכיון שזית **קודם בפס'**, הוא חשוב יותר, ויברך שנית על הזית. [ג] בירך על **תפוח** ואח"כ רוצה לאכול **מנגו** - אם המנגו **חביב** עליו יותר **בדרך כלל**, צריך לברך עליו שוב [אבל אם הוא חביב עליו רק **עכשיו**, אינו מברך שוב].

[יש לציין דדינא דהרשב"א לא נאמר דווקא באופן שהרצון לאכול את המאכל החשוב התעורר רק לאחר הברכה, וכבדוגמאות דלעיל, אלא גם באופן שכבר בשעת הברכה רצה לאכול את שניהם, וטעה והקדים לברך

על הפחות חשוב, אין המאכל החשוב נפטר בברכת האיניו חשוב (עי' רשב"א שכתב דינו על האופן הנ"ל)].

פרטי הדין:

[א] גם אם המאכל החשוב מונח לפניו **בשולחן** בשעת הברכה, הוא אינו נפטר בברכה [אבל אם היה מונח **בצלחת** שלפניו, אזי אם הוא רגיל לטעום מכל מה שבצלחת, המאכל נפטר, מפני שהוא דומה לאמור באת ד דלהלן].

[ב] אם כיוון לפטור את המאכל החשוב, נפטר.

[ג] אם לא כיוון לפטור את המאכל החשוב, אינו נפטר, אע"פ שהתכוון באופן כללי לאכול (רשב"א שם, משנ"ב ס"ק לג, גר"ז סי' ר"ט, פמ"ג סי' ח"א ס"ק טו) [אמנם אם התכוון לאכול בשעת הברכה, יתבאר בסע' הבא], וכ"ש שאינו נפטר אם רק רגיל לאכול לאחמ"כ את המאכלים החשובים.

[ד] אם בשעת הברכה התכוון במפורש לאכול לאחמ"כ את המין החשוב, נפטר (עמק ברכה [לאבי השל"ה] ה"ל ברכות כלל ד ס"ו בפירוש דברי רבו הרמ"א הנ"ל סי' ר"ט, וכו"ה בהגהות הסמ"ע [מהדורת פרידמן] סי' ר"א, ובגינת ורדים או"ח כלל א' סי' ז' ד"ה והא). אך לא מועיל תנאי שכל הברכות ביום זה יפטרו את המאכל החשוב.

ולכן טוב שתמיד בשעת הברכה יכונן שהברכה תפטור הכל.

אורח: דין זה לא נאמר באורח [וכן בכל אדם שאנשי ביתו מביאים לו את האוכל], ולכן אורח שבירך על אינו חשוב, ואח"כ הביאו לו את החשוב, בכל אופן אינו מברך שוב על החשוב, דנחשב כאילו התכוון בשעת הברכה לפטורו.

מין אחד: דין זה נאמר רק בשני מינים, אבל במין אחד [כגון שבירך על ענבים שחורים, והיו לפניו ענבים ירוקים והם חביבים לו יותר], אע"פ שלא כיוון בפירוש לפטרם, אינו מברך עליהם שנית, כיון שהם מין א' (א"ר, הובא במשנ"ב סי' ר"ט ס"ק כ, ובבה"ל סי' ר"א סי"ה). וגדר מין א' לענין זה - נראה שאע"פ שהוא שונה בטעם או בשם, כל שהוא אותו סוג נחשב מין א'. ולכן מים וסוגי משקאות קלים נחשבים מין א', וכן סוגי עוגות ועוגיות נחשבים מין א'.

מאכל שלם או גדול: דין זה נאמר רק כאשר חשיבות המאכל הב' היא מפני שהוא חביב יותר [בדר"כ] או שהוא מין ז', אך אם חשיבותו היא מפני שהוא שלם או גדול, באופנים אלו המאכל הב' נפטר בברכת המאכל הא' [אע"פ שלכתחילה היה עליו לברך קודם על המאכל הב']].

מין ז' פחות חביב: אם המין הא' חביב לו יותר, וכגון שאוהב יותר את התפוח מהתמר, אע"פ שהיה עליו להקדים את התמר [מפני שמין ז' קודם לחביב], בדיעבד אינו חוזר ומברך עליו (מפני שחוששים לשיטת הרמב"ם דחביב עדיף על מין ז', ועי' מש"כ המשנ"ב ס"ק לג).

תבשיל ומאפה: בירך על תבשיל [אטריות, ביסלי, קרוטונים (כ"ל) וכד'] ואח"כ אוכל עוגה - צריך לברך שוב מזונות (רשב"א שם, ועיין גר"ז שם). **אורז וה' מיני דגן:** בירך על אורז ואח"כ אוכל מאכל מחמשת מיני דגן - צריך לברך שוב מזונות.

מעלות נוספות

טז. המעלות שהוזכרו הן מדינא דגמ' והראשונים. אמנם מצינו **מעלות נוספות** להקדמה לברכה. ולכן במקום שאין את המעלות דלעיל [דהיינו ששני המאכלים שלפניו חביבים בשווה ושניהם שלמים וגדלים זהה וכו'] **י"א שצריך לברך תחילה על המאכלים שיש בהם את אחת מהמעלות הבאות:**

מאכל מזין יותר (עי' ברכות לט, וצ"ע שלא הזכר בפוסקים. ויל"ע לפי"ז במבואר לעיל בענין קדימות אכילה ושתיה). מאכל שמברכים עליו 'שהחיינו' (רשב"ץ ברכות מא). מאכל שנעשתה בו מצווה - כגון ריבה מאתרוג או פת מעירוב חצירות או תבשילין (עי' ברכות לט, או"ח סי' רצו). פירות שנמשלו להם ישראל (כה"ח סי' ר"א ס"ק ז). פירות שגדלו בארץ ישראל. שיריים מסעודת מצוה.

הגיליון הודפס ע"י

ר.מ.ב.

בשבח והודיה להשי"ת על נס הצלתו

שחל ביום י' שבט

מספר הטלפון בבית הוראה

0733-260-800

להפניית שאלות לרב ולקבלת הגיליון
למייל - פנו לכתובת

6191265@gmail.com

הגיליון הודפס ע"י

הרב אליעזר כהן הי"ו

לרגל הולדת בתו בשעתו"ת

יזכו הוריה לרוות ממנה רב נחת

גליזון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בשלח (שירה)

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון
מכון באר האמונה
ארה"ב: Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2025 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בשלה

אמונה

התייצבו - להמתין בישוב הדעת בייחול לישועת ה' ג

יצאו העם ולקטו - הדאגה וחוסר הבטחון מרחקים את הישועה ז

תשובה

דבר אל בני ישראל וישבו - כוחה של תשובה י

ויסעו - יסיע עצמו ממקומו ומצבו, אז 'יבקע הים' יב

תכלית החיים

וה' הולך לפניהם - לזכור ולחיות תמיד את תכלית החיים יד

שבת שירה

מזמור שיר ליום השבת - עניינה של 'שבת שירה' טז

סגולת אמירת שירת הים

שירו לה' - סגולת אמירת שירת הים בשמחה ובכוונה יז

הנה עיקר התורה כמו שהיתה בשעה שנתנה על הר סיני, כמאמר הכתוב (דברים ה ז) **פנים בפנים דבר ה' עמכם**, פירוש כמאמר חז"ל (שמ"ר ה ט) דבור אנכי ולא יהיה לך מלא את כל העולם, דלא הוה אתר דלא מלל עמהון, ופירוש לפירושם, היינו שהיו אז בהזדככות כל כך עד שלא היה מקום שלא ראו שם אלוקות, בכל מקום שהסתכלו היו רואים בחינת אלוקות, שה' מחיה את כולם בכל עת ורגע, ואם יעדר מדבר אחד חיות אלוק' רגע מיד יתבטל, וחינו מסורים בידו ונשמותינו נפקדים בידו, ובזה אנחנו תמיד פנים אל פנים עם ה' יתברך, וכן היה בשעת מתן תורה בבחינת פנים אל פנים.

ואם יהיה תמיד כן בשעת לימודו בתורה, אזי גם התפלה תהיה נשמעת מיד, וזה שאמר הכתוב (ישעיה לח ב) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, רצונו לומר אותיות יקרה, כמאמר הכתוב (משלי ג טו) יקרה היא מפנינים, ואמרו חז"ל (סוטה ד:) יקרה היא מכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים, פירוש כי כהן גדול היה נכנס רק בין הבדים של הארון, ומי שלומד תורה בבחינת 'פנים אל פנים' הוא נכנס לארון ממש. וכן חזקיהו הסיב פניו אל הקיר, ר"ל שהסיב תפלתו לבחינת הקיר, בחינת יקרה, היא התורה, בבחינת פנים אל פנים, כמו שהיה בשעה שניתנה, כנ"ל שהיו רואים בחינת חיות אלוקות שמלא כל העולם, עד שהם לא תפסו מקום כלל, והיו בבחינת 'מה אנחנו', והאמינו באמונה שלימה שה' אחד המחיה את כלם.

(בת עין, פרשת בשלה ד"ה נבוכים הם בארץ)

פרשת בשלה

וסבלנותם משום שהרגישו את הצרה הקרובה, וכאשר האדם בא לידי בלבול ומשמוש הדעת מסוכן הוא לאבד לגמרי ח"ו את האמונה בהש"ת. וזהו שהשיבם מיד משה ואמר (פסוק יג) 'אל תיראו, התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום', כלומר התייצבו על מקומכם הראשון בהתחזקות בלא בלבול ומשמוש המוחין*, זכרו את בוראכם המיטיב לכם עד הנה ועשה לכם ניסים ונפלאות במצרים, וממילא תראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם גם היום.

התייצבו - להמתין בשוב הדעת ביחול לישועת ה' בפרשתן (יד יא), 'ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר', ותמוה מאוד היאך עלתה על דעתם מחשבת פיגול זו אחר שראו במו עיניהם את היד החזקה אשר עשה ה' במצרים ואת כל האותות והמופתים.

יש שביארו, כי אכן, לגודל הבהלה בראותם מצריים מאחוריהם וים מלפניהם... איבדו את דעתם

א. ידוע דבר המעשה שסיפר הרה"ק מוהר"ן זי"ע, ביהודי עני מרוד, שלפרנסתו עסק בכריית חול לצרכי טיט, ואך בקושי הצליח להביא מעט לחם לאכול ומים במשורה לבני ביתו. ביום מן הימים מצא תוך כדי הכרייה בין החולות 'אבן טובה', ומיהר היהודי אל ה'צורף' ושאלוהו על האבן שאינה ה' לידו. הצורף הביע את התפעלותו מהאבן, וגילה את אוזנו של היהודי שיהלום זה שווה הון תועפות, אלא שכאן במחוזותינו אינו בנמצא איש עשיר שיוכל לשלם לך כשוויות האבן. סע נא למדינת ענגלאנד (אנגליה), שם תמצא 'קונים' הקופצים על האבן בסכום הגון. אך דא עקא שלא היה ליהודי ה'עני - עשיר' הלז אפילו כמה פרוטות כדי ליסע מביתו לנמל האניות על חוף הים... מכר כל חפציו (המועטים), אסף ולווה מפלוני ואלמוני עד שהעלה בידו סכום הראוי לצורך הוצאות הנסיעה מביתו ועד חוף הים. אך עדיין לא היו בידו מעות לתשלומי הנסיעה באניה בלב ים, מה עשה, ניגש אל רב החובל, הציג עצמו כעשיר וסוחר גדול ומפורסם, ואף הראה לו את האבן אשר בידו... מיהר רב החובל להכניס את ה'סוחר העשיר' לחדר מפואר שבו ישכון משך כל ימי הנסיעה הארוכה. והפקיד עליו משרתים שיכבדוהו כראוי לו, וימלאו כל משאלות לבו מיד כשיתבקשו על ידו, ואף רב החובל בעצמו היה נכנס מידי פעם ל'התייעץ' עם ה'סוחר' הפיקח. בכל יום ויום בעת סעודתו, היה היהודי מעמיד את האבן על שולחן הסעודה להתבונן בה וליהנות בראייתה. באחד הימים נפלו חבלי שינה על היהודי בסוף סעודתו, וה'משרת' שנכנס אחר זמן לנקות שיירי הסעודה הגביה מעל השולחן את המפה והשליך את כל אשר עליה למצולות ים.

משפקח היהודי את עיניו נחרד לראות את ה'אסון' הנורא, שכל 'עשירותו' טבעה בים. לרגע כמעט שלט בו הייאוש, אלא שהתחזק לחשוב - אם יתגלה הדבר, הרי יבין רב החובל (שהוא גוי אכזר) שאינני אלא 'עני מסכן' וימחר להשליכני למצולות ים, לשכון אחר כבוד יחד עם האבן 'זכרונה לברכה'. לכן, העמיד פניו כתמול שלשום בשמחה רבה, המשיך להתהלך בספינה כלא היה, ונהנה מהמשרתים כעד השתא...

באותו היום נכנס אליו רב החובל (והוא התאמץ להעמיד פנים שלוות ושמחות), אמר לו רב החובל, ברצוני לעסוק עמך בדברים שבסתר. הנה קונה אני חיטים ותבואה באחד האיים על הדרך, אלא שמפחד אנוכי להכניס את הסחורה לענגלאנד מחשש המוכסים, ע"כ אבקשך שתתן לי רשותך לכתוב את כל הסחורה על שמך - כי הכרתי בך שאדם ישר אתה. היהודי הסכים בלב שמח, כי ידע שבין כך אין לו מאומה. והנה ברדתם מהאניה נפח רב החובל את נשמתו מבלי להשאיר אחריו יורשים, וכל התבואה נשארה ברשותו של היהודי ונתעשר ממנה עשירות גדולה.

ומכאן נלמד בדרכי האמונה וההתחזקות, כי האבן הטובה לא הייתה של היהודי, וראיה שהרי איבד אותה ולא נשאר בידו זכר ממנה. לאיך גיסא, ה'תבואה' הייתה של הייתה, והא ראייה, שלבסוף אכן זימנם הקב"ה לידו. אלא, שכל זה עלה בידו רק בזכות התחזקותו בכל כוחו שלא להתייאש בזמן ומצב קשה, שהרי אם היה נעצב אל לבו

באר הפרשה - פרשת בשלח

וללמדנו, לעתים עובר על האדם תקופת הסתר, והוא מרגיש שחשך עליו עולמו, הרי תפקידו באותו זמן, לעמוד על המשמר שלא לאבד את יישוב הדעת² והסבלנות, ו'מה תצעק'... אלא יתאזר באמונה יתירה בישועת ה' כי תבוא במהרה³, ועל ידי אותה התחזקות והתייצבות יזכה לתשועת ה' בהרף עין.

ביו"ב למדנו בפרשתנו, דכתיב (יד טו) 'ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו', ואיתא בזה"ק (ח"ב נב): 'בעתיקא תליא כלא' [כל תשועה זו תלויה בעתיקא], ומבאר הרה"ק 'החווה' מלובלין ז"ע (דברי אמת וישלח) שהנה בני ישראל באותה שעה היו 'נבוכים' ולא ידעו מאין יבוא עזרם, ובאיוה

לא זו בלבד שלא היה מקבל את התבואה והעשירות אלא שהיה שרוי בסכנת מוות, כי רב החובל היה ממהר להשליכו לחוף הים. אשרי איש שלא ישכחך ובן אדם יתאמץ בך.

ב. מרגלא בפומיה דהרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זי"ע לבאר בדרך צחות בלשון הפסוק בפרשתנו (יד ד) 'עוד מעט וסקלוני', שפירושו לסקול באבנים, ובשפת האידיש באשטיינערן, ולדידן ייאמר - עוד מעט - וסקלוני, 'וועסטו פארשטיין', אבל עתה אין ביכלתך להבין (כי לתיבת פארשטיין יש משמעות כפולה, מלשון אבנים הסוקלים וגם לשון הבנה, ולשון נופל על לשון). כי אכן זה כלל ראשון באמונה, שידע שאינו צריך להבין את כל הנעשה בעולם... אלא יחכה וימתין, ויראה את ישועת ה'...

וכך פירש הגה"צ מבארנוב זי"ע (בספרו 'חמרא טבא' פר' וארא) את הכתוב (ח יט) 'ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה', כי החילוק בין עמי לעמך - בין גוי ליהודי, האם הוא חי בהכרה ובידיעה שמחר יהיה האות הזה. כי היהודי אינו מאבד את שלוות נפשו אף בעת צרה, ואינו נכנס ליגון קודר, מאחר שהוא יודע שאכן היום צרה וצוקה באה אך למחר כבר לא ישאר זכר לכל זה, ואינו כי אם מאת הבורא לעוררו, כמו כן להיפך, כשטובה באה לו אינו מתגאה בזה, ואינו מרגיש כי הוא ואפסו עוד, אלא יודע אל נכון שהבורא נתן לו את הטובה, וברצונו יכול לקחתו ממנו על פי חשבונו בכל עת שירצה, וממילא אין דעתו זחה עליו. משא"כ הנכרי, בשעה שצרה באה לו הרי הוא מצווח ובוכה בייאוש שלא מדעת, וישקע עמוק עמוק בצרתו מחוסר אמונתו שיש מנהיג לבירה, ואילו בשעה שהטובה באה עליו הרי הוא מתגאה - כי מי ישווה לו ומי יערך לו, וזהו הפירוש 'ושמתי פדות בין עמי ובין עמך' מהו ההבדל בין עם בני ישראל לאומות העולם, שזה חייו בשלוות ומנוחת הנפש, ואידך חייו קשים עליו, הכל תלוי ב'מחר יהיה האות הזה' כי היהודי אינו שוקע בהווה ומביט אף על עתידו.

ג. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע אמר, כי המעיין בתורה יווכח לראות שבני ישראל לא שהו ב'מרה' כי אם יום אחד בלבד, ועם כל זאת 'וילונו העם לאמר מה נשתה' (טו כד), בטענה ובכיה על שאין להם מים לשתות כי מרים הם, והרי מיד למחרת באו אילימה 'ושם שתים עשר עינות מים ושבעים תמרים', אלא כך נראה האדם שהוא קצר רואי, ואינו יכול להתאפק ולדחות אפילו לזמן קצר את מבוקשו, מדוע לא יחיה בעיני האמונה לראות שלא יאריכו הימים והשעות וה' ירוויח לו בכל ענייניו. וע"י האמונה יקנה בנפשו מידת הסבלנות, כי כל חסרון הסבלנות בא מכך שהאדם רוצה למהר לדעת ולהשיג מה מלפנים ומה מאחור, אם אך היה 'מאמין' היה מכיר שאי אפשר לאחר המוקדם או להקדים המאוחר.

ד. והדברים אמורים הן בנסיון בענייני גשמיות, והן בשעת 'הסתר' בעניינים רוחניים. וכדכתיב בפרשתנו (טז ו-ז), 'ויאמר משה ואהרן אל כל בני ישראל ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים, ובקר וראיתם את כבוד ה' וגו'. וביאר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות ד"ה ערב) שבא הכתוב להורות, שאם נמצא האדם בבחי' 'ערב', שנסתמו בפניו שערי אורה וקשה עליו לעבוד את בוראו ית', אזי אל יפול רוחו בקרבו אלא יתחזק 'כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים' אף שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה, ובוודאי ירחם אף עליו להוציאו מאפילה לאורה. אכן אם הוא בבחינת 'בוקר', שבכל אשר הוא עושה רואה סימן הצלחה, אל יתגאה לומר כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה, אלא 'וראיתם את כבוד ה', שידע שהכל הוא מחסדי השי"ת עמו.

ה. וזהו עיקר האמונה, להאמין בשעת החשכה, וכדמתאמרא בשם 'הנצי"ב' זי"ע על דברי חז"ל (מכילתא בשלח ג) בפסוק (טו ב) 'זה א-לי ואנוהו', שהיו מראין באצבע, ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, ולכאורה צ"ב, מניין לו שגם השפחות זכו לגילוי שכינה, אולי מדובר מהצדיקים שבאותו הדור, שהם שבחו ורוממו 'זה א-לי ואנוהו'. אלא ביאורו, כי האומר 'זה א-לי ואנוהו' - אשבח ואפאר את הקב"ה רק בעת האורה, כשבידי

אם קשים מוזנותיו של אדם צריך להתנהג בקריעת ים סוף שלא ירצה דוקא בן - כי אם יחשוב כמו שירצה ית' הוא טוב. ועל כך נאמר (תהילים נה כג) 'השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך' - ר"ל ש'ישלך' מדעתו את מחשבותיו כיצד 'לסדר' לעצמו את מוזנותיו, אלא יסמוך על השי"ת ויבטל דעתו ורצונו, ועי"ז יזכה שהוא יכלכלך. ונרמז זאת גם במה שאמרו (שבת קנ"ו) 'אין מזל לישראל' - כי דייקא על ידי שמבטל עצמו בחי' אין זוכה להשפעות בני חיי ומוזני ש'במזלא' תליין, ומאין בא מזל לישראל.

דרך יוכלו להינצל מיד מצרים, כאשר כל דרך 'סגורה' בפניהם, ונתן להם הקב"ה את הדרך שעל ידה יוכלו להינצל, והוא 'ויסעו', פירושו, יסוחו דעתם מזה שלא יחשבו על זה, כי אם לסמוך על השי"ת, כפי מה שירצה הוא טוב [וזהו 'ויסעו', כמו שכתב רש"י על הפסוק (בראשית לו יז) 'נסעו מזה - הסיעו עצמן מן האחווה'], והן הן דברי הוזה"ק 'בעתיקא תליא כלא', ר"ל ש'יעתיק' עצמו ממחשבותיו ויסמוך על השי"ת לברו, ואכן עי"ז זכו לקריעת ים סוף. ועל כך אמרו הו"ל (פסחים קיח.) קשין מוזנותיו של אדם כקריעת ים סוף, וכלשון קדשו

להראות באצבע 'זה א-לי', אינו אלא בדרגת 'שפחה' גרידא, כי העובד ה' מאמין בה' אף כשאינו נגלה בפניו, ו'גם כי אשב בחושך ה' אור לי' (מיכה ז ח).

ו. כה איתא מהרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע (שפע חיים, חורש"י תשמ"ב, פרשת בשלה), וז"ל, כשבני ישראל עמדו על הים כתיב (יד טו), ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו. וברש"י, למדנו שהיה משה עומד ומתפלל, אמר לו הקב"ה לא עת עתה להאריך בתפילה שישראל נתונין בצרה וכו', אין להם אלא ליסע, שאין הים עומד בפניהם, כדאי זכות אבותיהם והם, והאמונה שהאמינו בי ויצאו, לקרוע להם הים, עכ"ל. והיינו שלבני ישראל לא היה די בזכות עצמם לגאולה, ואפילו לא זכות אבותיהם, רק זכות אחת עמדה להם, והיא זכות האמונה שהאמינו בי ויצאו.

ואיתא במדרש (ילקוט פרשת בשלה רמז רלג, תרגום יונתן שמות יד יג), ארבע כתות נעשו ישראל על הים, אחת אומרת נפול לים, אחת אומרת נחזור למצרים, אחת אומרת נעשה מלחמה כנגדן, ואחת אומרת נצווה כנגדן. ויש לומר, דכל זמן שבני ישראל החזיקו עצמם חכמים ויודעי דבר, וסברו לתת עצות להשי"ת איך להצילם מן המצריים, אם להילחם עמם או לצווה או ליפול לים, אזי לא זכו לשום נס ומופת, כי כל זמן שאדם סומך על כוחו ועוצם ידו ועל חכמתו ותבונתו, נותנים לו מן השמים להסתדר בכוחות עצמו. רק כשמגיע למסקנא הנכונה, שהוא אפס מוחלט ותלוי בהשי"ת לבדו, ויודע שבלי עזרתו יתברך לא יזכה לכלום, אזי זוכה לסייעתא דשמיא ולשפע רב. לכן אמר השי"ת למשה רבינו מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, שבני ישראל יזכו לישועה רק כשיבינו שכל עצותיהם אינן מועילות כלום, וידעו נאמנה שישועתם תבוא רק על ידי השי"ת בעצמו, והוא לא זקוק לשום עצה ולשום דעה מכת זו או אחרת.

מובא מהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע בספה"ק מדרש פנחס (קונטרס ד אות ג) וז"ל, כשבא על האדם חס ושלוש איזה צרה רחמנא ליצלן, וצר לו מאד, אין לו תקנה רק שיבטח בחסד עליון בל ימוט, ואז לא יעשה לו שום דבר ושום רפואה כלל, רק לבטוח...

ענין הדבר, כי כשאדם נמצא בצרה גדולה וצר לו מאד, הוא נוכח שאין לו שום פתח של תקוה בדרך הטבע, ומגיע למסקנא שחכמתו לא תועיל לו, ושום יציר נברא לא יוכל להושיעו ולחלצו ממצר, ואז הוא מאמין באמת שרק השי"ת לבדו יכול להצילו בנפשו. וכיון שמגיע האדם למסקנא זו וסומך על השי"ת באמונה אמיתית, ממילא כבר מובטח לו שיזכה לישועה. לכן די לו בזה שישב וידום באמונה שלימה, כי אמונה זו גופא תועיל עבורו יותר מתפילות ובקשות, אבל כל זמן שהאדם מדמה שזו אינה צרה גדולה כל כך, ושהוא יכול להינצל בכוחות עצמו, אזי אין משגיחים עליו מלמעלה ואינו זוכה לראות את ישועת ה'.

עוד בענין זה יש לנו ללמוד מדברי המדרש (מדרש זוטא שיר השירים ב) שבשעה שנכנסו ישראל לים סוף לא נבקע הים אפילו כשהגיעו המים עד בטנם, ורק כשבאו מים עד חוטמם, ועמדו רגע לפני הטביעה אזי נבקע הים, עיי"ש. והיינו, כי כל זמן שבני ישראל הרגישו שהם יכולים להינצל בכוחות עצמם ולצאת מהמים, לא זכו לנס, רק כשהגיעו מים עד נפש והבינו שעכשיו אין להם עוד שום יכולת להינצל בדרך הטבע, ורק השי"ת יכול להושיעם, אזי זכו לנס של קריעת ים סוף.

באר הפרשה - פרשת בשלח

משם הרה"ק מקאזמיר זי"ע, כי כששתו ממי מרה והרגישו כי מרים המה ואינם ראויים לשתיה, החלו זועקים לשמים, ומבקשים, אבינו שבשמים שלח לנו מים מתוקים להשקות עם רב. והיו מחשבים על ניסים גדולים ועצומים שיחיש להם הקב"ה ויביא להם מים לשתות, אך זאת לא שיערו בנפשם, שיהפוך הקב"ה את המים המרים עצמם למתוקים, ויחיו נפשותם מאותם המים עצמם. הן הן הדברים אשר אמר הרה"ק מלעכאוויטש זי"ע בלשון הכתוב (תהילים קל ז) 'והרבה עמו פדות' - הרבה דרכים יש לו להקב"ה כיצד לפדות את עמו...

ואף המרגיש שנסתמו דרכי הישועה בפניו, ומאין יבוא עזרי, ואינו רואה שום דרך עפ"י טבע שעל ידה תבוא הצלתו, אל יאבר עשתונותיו אלא יתחזק באמונה, שהרי אין מעצור לה' להושיע ברב או במעט, והיפלא מה' דבר כיצד להמשיך לו הישועה. וכדתיב בפרשתן (טו כג-כה) 'ויבואו מרתה, ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם על כן קרא שמה מרה... ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים'. ונדוע להקשות, מדוע נקבע שם המקום מרה, הרי לאחר הנס והפלא הגדול שנמתקו המים היה מן הנכון לכנות את המקום 'מתוקה'. ומבארים

על זה רמזו חז"ל בדבריהם, קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, כי כשאדם מדמה וחושב כי מזונותיו - של אדם, רצ"ל שהאדם בעצמו צריך לדאוג לפרנסתו והאחריות מוטלת עליו, אזי הם קשים כקריעת ים סוף, כדברי הרבי ר' אלימלך שהעדר הבטחון מעכב את הפרנסה, רק אם מאמין ויודע שהשי"ת זן ומפרנס, והוא צריך לעשות רק פעולה קטנה, אזי יזכה לפרנסה בניקל ובלי עמל.

שמעתי מכ"ק אאמור"ר זי"ע, שאמר, יעזור לי השי"ת שתהיה לי אפשרות להשפיע ליהודי פרנסה, באותה קלות שאני פוקד עקרות. והאמת אומר, שמעולם לא זכיתי להבין כוונת דבריו הקדושים, וכי יותר קל לפקוד עקרות שזהו שינוי הטבע, מאשר להשפיע פרנסה.

אך על פי דברינו מובן, כי עקר שלא זכה לבנים, אינו שם יהבו על שום רופא, ועל שום אדם, שכן הוא יודע בוודאות וברור אצלו בלי ספק, שאין לו על מי לסמוך אלא על אביו שבשמים, שרק הוא יכול להושיעו ולפקדו בפקודת ישועה ורחמים בדרך נס. מטעם זה הוא מרבה בתפילות ובתחנונים שופך לבו בפרקי תהלים ובדמעות שלישי לפני פוקד העקרות, ולכן קל יותר להשפיע לו ישועה, אכן אם יסמוך אפילו במעט על הרופא לא יוכלו להשפיע לו ישועה בקלות.

לעומת זאת בענין הפרנסה, האדם עסוק וטרוד שעות רבות בכל עבודה בשדה ובבית, בהיותו בטוח בעצמו וסומך על כשרונותיו ושכלו, וסבור שלפי רוב עבודתו כך תהיה לו יותר פרנסה ושפע. לאדם כזה קשה מאד להשפיע ישועה ופרנסה, כי אצלו הפרנסה קשה כקריעת ים סוף ואף יותר מכך.

ז. מפורשים הדברים במדרש (תנחומא כד) 'רבן שמעון בן גמליאל אומר, בא וראה כמה מופלאין דרכיו של הקב"ה יותר מדרכי בשר ודם, בשר ודם במתוק מרפא את המר אבל הקב"ה במר מרפא את המר', ועל כן ציוה עליו להשליך עץ מר לתוך המים (ונחלקו שם במדרש במין העץ) ודייקא על ידו נמתקו המים. והיינו טעמא שהקב"ה ממתיק מר במר, למען נאמין בו שגם אם נראה בעליל בדרך הטבע שנעלו השערים, הנה הקב"ה משדד המערכות וממתיק מר במר, ולהורות כן נקרא המקום בשם 'מרה' לזכרון עולם שממתיק מר במר שלא כדרך הטבע כלל.

בדרך זה יש לבאר האמור בשירת הים 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל תמלאו נפשי אריק חרבי תורישמו ידי, נשפת ברוחך כסמו ים' (טו ט-י). שכבר עמדו המפרשים (עי' רמב"ן) לאיזה צורך נכתב מחשבת פרעה בתורה, עוד צ"ב, מדוע סייע הקב"ה בידו לרדוף אחרי בני ישראל עד הים, ולא סיכל עצתו בעודו בארץ מצרים, כדי שלא יוכל כלל לצאת ולרדוף אחריהם. אלא ביאורו, כי רצה הקב"ה להראות כוחו וגבורתו לחזק האמונה בו ית', ועל כן סייע ביד פרעה לרדוף ולהשיג את ישראל חונים על הים, שעל פי דרך הטבע לא היה להם שום עצה ותבונה כיצד ינצלו מידו, אלא שהקב"ה קרע את הים והעבירנו בתוכו למען נדע כי מי כמוהו באלים ה'. ולשם כך נכתב בשירה מחשבתו הרעה ארדוף אשיג וכו', בכדי שנתבונן שהנה כבר היה פסע בינם לבין המות, אך הקב"ה יכול להושיע את האדם באופן שלא עלה כלל על דעתו.

ולא זו בלבד, אלא שהים היה נראה מתחילה כ'אבי אבות' המרה, שהרי מחמתו הם אבודים לגמרי באין מוצא, ואין להם דרך להמשיך לברוח מפרעה, והראה להם הקב"ה כי דייקא כאן הוא הפתח להצלה ובאופן שלא עלה על דעתכם, הים יבקע לשניים ואתם תעברו בו, לאידך, מצרים ינוסו לקראתו ויצללו בתהומות בלב ים.

היום יהא לכם התחזקות בכל דור ודור, שכמו שאתם תראו 'את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום וכו' לא תוסיפו לראותם עוד' כן יהיה עד עולם, בכל דור ודור אם תשובו ותתפללו אל ה' באמת, בעל הרחמים מהרה ירחם עליכם ויוציאכם מצרה לרוחה ומשעבוד לגאולה במהרה בימינו אמן. עכ"ל.

יצאו העם ולקטו - הדאגה וחוסר הבטחון מרחקים את הישועה בפרשתן (טו ד), 'ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויציא העם ולקטו דבר יום ביומו, וביאר הרה"ק ה'נועם אלימלך' זי"ע (ד"ה ויאמר) שכך אמר הקב"ה למשה, הנני מוכן להיות ממטיר לכם לחם ולהשפיע פרנסה מן השמים, אך מאחר שיציא העם ולקטו, ר"ל שהמה מחוסרים בטחון ויצאו מגדר נכון, על כן ולקטו דבר יום ביומו, לכן נצרך לצאת לפרנסתו מדי יום. וז"ל, שהשי"ת אומר מה שאתם אומרים שצריכים לפרנסה אני תמיד בכל עת מוכן ומזומן לפרנס ולתת לכל איש מידי יום ביומו פרנסתו בשמים^ט. ויציא העם ולקטו וכו', פירוש כשאדם הוא מחוסר הבטחון ויוציא מגדר הנכון והראויה לבטוח בה, לכן ולקטו דבר יום ביומו - צריך להתחדש אליו הלקיטה מחדש, כי אם היה בוטח בלב נאמן היתה פרנסתו מזומנת לו שלא בצער ועבדות כלל, כי אם כמטר הזה החולך שלא ביגיעה. עכ"ל.

הן הן הדברים אשר הגיד בקדשו הרה"ק ה'אמת ליעקב' מבעלנרוב זי"ע (בנו של ה'שרף ממנאלינצא זי"ע) בזה"ל, דהנה משה רבינו ע"ה כשראה את בני עומדים בצרה גדולה מאד אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל, מוקפים מארבע רוחות, מצד אחד הים ומצד שני המצרים, ומשני הצדדים נחשים ועקרבים, וכאשר ישראל רואים את עצמם במצוקה גדולה בזאת מיד ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' בלב נשבר מאד. והיה משה רבינו ע"ה מחזק אותם ואומר להם, תדעו בטח, שכמו שאתם רואים עצמכם במצוקה גדולה כזאת, שאתם מדמים בעצמכם שאין לכם שום צד הצלה חלילה, ועכ"ז תראו מהרה את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום. כמו כן בכל דור ודור, כמו בזמן הזה אשר גם אנחנו מוקפים מארבע רוחות, דהיינו מצד אחד הים שקשין מזונותיו של אדם בקריעת ים סוף, ומצד השני המצרים היינו השעבוד, ומשני הצדדים נחשים ועקרבים היינו המניעות שמונעים אותנו מעבודת השי"ת, הן מצד היצר והן מצד צרות ופגעי הזמן, עם כל זאת בל תתיאשו עצמכם ח"ו, רק אתם עם ה' חזקו ונתחזקו וקראו אל ה' בחזקה ובמהרה תצמיח לכם הישועה בכל עיניכם.

וזהו כוונת הכתוב 'התיצבו', פירוש, התחזקו לכל תיאשו עצמכם חלילה, וגם מזה הישועה אשר יעשה לכם

ח. מעשה נפלא הביא הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע (שפע חיים תשמ"ג בפרשתו), וז"ל, פעם דרש הגה"ק ר"ח וויטאל זי"ע שכל אדם אשר ישים ה' מבטחו יזמין לו השי"ת כל צרכיו, אפי' שלא יעשה כל פעולה והשתדלות, בין שומעי לקחו היה יהודי פשוט ותמים שהדברים נכנסו ללבו עד שקבל ע"ע מתוך אמונה תמימה שלא לעסוק יותר במסחר אלא לעסוק בתורה"ק, הגויים שבאו לחנותו כהרגלם לעגו עליו לראותו לומד והשתוממו לשמוע שהפסיק לסחור אלא בוטח בה', אחרי כמה ימים נכנס לחנותו גוי שהחזיק בידו פרווה (fur) כבדה שקנאה בסכום מועט ורצה למוכרו ליהודי, והלה השיבו שהפסיק לסחור, גער בו הגוי, הניח הפרווה, ואמר הנני משאיר פרווה זאת בידך ולכשיזדמן לך תשלם לי תמורתו, כי קשה עלי המשא של הפרווה הכבידה. משיצא הגוי מהחנות והיהודי רצה להניח הפרווה, נקרעה הפרווה ונפלו מבין הקרעים דינרי זהב רבים ויהי לפלא... לאותו יהודי היה שכן שראה שאכן נתקיים בשכנו מה שהבטיח ר' חיים וויטאל בדרשתו, אמר בלבבו שגם הוא יחדל מלהתעסק לפרנסתו, וכך יזכה גם הוא לפרווה עם זהובים, ולא זכה... כעבור כמה שבועות הלך האיש לשאול את ר"ח וויטאל לפשר הדבר במה נשתנה הוא מחברו, השיבו מהר"ח, חברך בטח בה' מבלי שיעלה על דעתו איך ישפיעו לו וסמך על הקב"ה, משא"כ אתה הרי ציפית לפרווה וכאשר האדם יש לו עצות בנפשו אינו זוכה לישועת ה'.

ט. כך דרש הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע את לשון הכתוב (יד יד) 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון', 'ילחם' הוא מלשון 'לחם', ואילו 'תחרישון' הוא מלשון 'חושב מחשבות' [וכמו שנאמר (משלי ו יד) 'חורש רע'], וזה ביאור הכתוב, ה' הוא הנותן לכם לחם וכל צרכיכם, ולבסוף אתם תחרישון - אתם עסוקים כל היום לחשוב מחשבות היאך להשיג את המזונות, ומדוע אינכם בוטחים בו ית'...

באר הפרשה - פרשת בשלה

כל העולם, והכל מאתו יתברך והוא המחיה את כולם ללא הפסק, כן משפיע מטובו לצרכי בני ישראל, אך כאשר האדם דואג ובהול להשיג פרנסתו ושאר צרכיו ואינו בוסח בהש"ת שהוא זן ומפרנס לכל, אזי עושין פגם בהשפע ומתישין בוחו של מעלה, שיהיה נפסק השפע באמת, וגורמים שיבואו לידי חסרון'.

ביוצא בדבר מבאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (אמרי הרי"ם בפרשתן) בהאמור בפרשתן (ז' א-ג), 'ויחננו ברפידים ואין מים לשתות העם, וירב העם עם משה ויאמרו תנו לנו מים... ויצמא שם העם למים וילן העם על משה', וצריך ביאור מדוע כפל 'ואין מים לשתות' ושוב 'ויצמא העם', אלא כי באמת 'הש"ת משגיח על

באופן אחר ביאר כ"ק אדמו"ר מקאלוב שליט"א לרפו"ש, ה' - בדברים שהם 'צורך גבוה', ענייני עבודת ה' ויראת שמים, שם ילחם לכם - אתם צריכים ללחום ולעבוד ולהתייגע ולא 'לסמוך' על הקב"ה... כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אכן ואתם - בדברים הנוגעים לכם, שם תחרישון, תשתקו ותשקטו בתוקף האמונה והבטחון בהש"ת... י. וביתר שאת נבאר, עד כמה הוא שיעור 'השתדלות' והיכן הוא גבול ה'בטחון' נקדים בהאמור בריש פרשתן (יג יח) 'וְחַמְשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָה מִצְרַיִם, וּפִירַשׁ רַשׁ"י 'אֵין חֲמוּשִׁים אֲלֵא מְזוּיָנִים', שמאחר שיצאו למדבר והלכו למקום שאין בו ישוב על כן הוצרכו לזמן לעצמם כל צרכם, והקשה הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה), אם כן מדוע צידה לא עשו להם, ולא נטלו אלא שיירי המצות שאכלו בליל חמשה עשר, מה בין כלי זיין לאוכל... אלא יסוד גדול נאמר כאן, מה שביד האדם לעשותו - הרי הוא מחויב לעשותו מדין השתדלות, ובמה שאין בידו לפעול ולהשתדל בזה עליו לבטוח בה' ולא לעשות מאומה, ולכן, כלי מלחמה אכן נטלו עמהם, אך 'צידה' - לא עשו להם', מאחר שיצאו בלי 'תוכנית' (פלאן) כמה זמן עתידים הם להישאר במדבר, והרי ממילא אין ביכולתם לקחת מזון 'לכל החיים' או לארבעים-חמישים שנה... ואין בידם ברירה אחרת, אלא לסמוך על הקב"ה... ממילא פטורים הם מכל חובת ההשתדלות לגמרי ואינם צריכים להכין כלום לדרך.

ולא נאמרו הדברים כ'דרשה' בעלמא... אלא כך הוא דרכה של תורה ב'עסק' זה, והדברים נוגעים למעשה לחיי היום-יום. בשיבת הרמה של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע למד בחור אחד שישב והמתין לזיווגו כמה שנים אחר שבא לפרקו, פעם שאלו ה'חפץ חיים' אודות מצבו, ענה הבחור שאינו מסכים רק לשידוך שיתחייבו עבורו חמשה שנים 'קעסט' (להיות סמוך) על שולחן חותנו, ולכן הוא 'יושב' ומצפה... שאלו ה'חפץ חיים', וכי כמה שנים נראה לך שתחיה, כמה נקצבו ימי חיך, נבהל הבחור למשמע השאלה, ומיהר לענות לכל הפחות 'ימי שנותינו שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה', אם כן - המשיך ה'חפץ חיים' ושאל - מאין תבוא פרנסתך בכל השנים ההם, ענה הבחור ואמר הרי מאמין אנכי בה' אלוקי ובוודאי שהוא יהא בעזרי בענייני פרנסה וכלכלה, אמר לו ה'חפץ חיים', הגע עצמך, אם על חמישים שנה (שאחר ה' שנים הראשונות) הינך מאמין ובוטח שהקב"ה ישלח עזרך מקודש, האיך לא תאמין בו שיזון אותך ויתן לך כדי מחסורך גם בחמש שנים הראשונות לאחר הנישואין.

הוסיף ה'חפץ חיים' ואמר, מידה זו מידת דתן ואבירים היא, שעברו על ציווי הקב"ה והותירו מהמן למחרת, מחשש שמא לא ירד המן למחרת, אף שידעו שעל הימים שלאחר מכן, חייבים הם לסמוך על ה' הנותן לכל בריה ובריה די פרנסתה ולכל גוייה וגוייה די מחסורה... ואפילו הכי דאגו דאגת המחר.

וכבר אמרו למי שאמר 'פרשת המן' ביום ג' בשלח - וכי באמת רצונך לקבל מן השמים מזונך של כל יום ביומו דוגמת המן, או רצונך בכמה מיליאנען (מליונים) בבנק שלך...

מעשה כיו"ב היה בבחור אחד מיישיבת 'כפר חסידים' שפנה אל המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, וגילה את לבו שהוא רוצה לעזוב את כותלי הישיבה כדי לעסוק ביגיע כפיים ולהרוויח מעות. שאלו המשגיח מדוע החליט כן, ויען הבחור שהרי בקרוב יזמין לו ה' את זיווגו ויקים בית בישראל, ובעזהש"ת יולדו לו בנים ובנות והוא צריך מעות לפרנסם, לכן ברצונו לחסוך מעתה מעות... פתח המשגיח ושאלו, ומי הבטיחך שאכן תינשא למז"ט, ענה הבחור ואמר, הלא כל באי עולם נישאים בשעטומ"צ ומה נשתנתי מהם, מאמין אנכי שאף אני אנשא בבוא העת. הוסיף המשגיח, ומי ערב בעדך שתזכה להיפקד בבנים ובנות, ויען הבחור בחרון קל, וכי המשגיח מקלל אותי חלילה, הלא מדרכו של עולם שיש לכל איש זרע בר קיימא ומאמין אנכי שאזכה אף אנכי להיפקד, ועתה הניחה לי לצאת לעבוד ביגיע כפיים בכדי לפרנס את כל אלה. א"ל המשגיח - מתוך דבריך תנוח דעתך ויסתרו דאגותיך, שהרי מאמין אתה שתינשא כדרך כל אדם, גם הנך מאמין שתיפקד בזש"ק כדרכו של עולם, ורק בדבר אחד אינך מאמין, שיחיש הקב"ה את פרנסתך כפי שהוא זן ומפרנס לכל באי העולם...

פרשת המן בכל יום מובטח לו שלא יבוא לעולם לידי חסרון מזונות. אף ב'תשב"ץ' (רנ"ו) כתב בשם הירושלמי כל האומר פרשת המן בכל יום מובטח לו שלא יתמעטו מזונותיו, והוסיף ה'תשב"ץ' - ואני ערב', והיינו שיזכור תמיד לאן עליו לפנות בבוא עליו מחסור בפרנסה וכדו' א".

והיינו כמו שביאר המ"ו (פק"ד) שהוא כדי שיאמין האדם שכל מזונותיו באים בהשגחה מלעילא"י. הוסיף ה'משנה ברורה' (פקי"ג) להורות שריבוי ההשתדלות לא יועיל מאומה (ורק על ידי ה'תפילה' בכוון לשנות הנגור). וכך היה במן 'המרבה לא העדיף והממעיש לא החסיר', וסוף דבר העלה כל אחד בידו 'עומר לגולגולת' כמו שנקצב לו מן השמים. ומוזה ילמד האדם שריבוי ההשתדלות לא יתן לו ולא יוסיף לו מאומה, ולא

זבזה יבואר כפילות הפסוקים כי אכן בתחילה עדיין לא צמאו כלל למים, אלא כראותם כי 'ויחננו ברפידים ואין מים' חששו שמא יחסר להם מים לאחר זמן, התחילו לריב עם משה תנו לנו מים, וזה הפחד אשר פחדו שמא יחסר להם מים ויבואו לידי צמאון גם שאכן ויצמא העם למים. ולזה כפל לומר בשנית ויצמא העם למים (הראשון על 'חששם' שמא יצמאו, והשני שאכן נעשו צמאים בפועל). אכן המאמין בה' שיתן לו מזונו כי מי שברא יומו ברא פרנסתו (מכילתא בשלח פר' ויסע ב) - וודאי שלא תקַזב תוחלתו, כי הקב"ה נותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמו באמת.

ומהאי טעמא נפסק ב'שולחן ערוך' (א ה) 'שוב לומר (בכל יום) פרשת העקידה ופרשת המן', וכתב ה'רבינו בחיי' (טו ב) וקבלה ביד חכמים, כי כל האומר

וכבר המליצו מדברי המשנה לעניין חשש על החמץ בערבי פסחים (פסחים ט). 'אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום, דאם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר, אין לדבר סוף', והיינו שלדבר שאין לו סוף אין טעם לחשוש אפילו כשמדובר על ענייני חמץ שיש בו איסור כרת. לא פחות מכן הוא עניין הפרנסה, שהרי 'אין לדבר סוף' - כי אף אם ישיג את מזונו לשבוע זה עדיין אין לו לכל החודש, וכאשר ישיג לכל החודש ולכל השנה עדיין אינו מובטח לשנים הבאות, אם כן 'אין חוששין' לדאוג בעסקי הפרנסה, אלא יבטח בה' אלוקיו שיזמין לו מזונו דבר יום ביומו בעתו ובזמנו.

מין הבאר

כי הגם שצריך לעשות 'השתדלות' לפרנסתו, אך עליו לזכור כי אין ההשתדלות מועילה כלום, אלא כל פרנסתו היא אך ורק כפי מה שנקצב עליו משמיא, וממילא יבטח בה' ולא ישקיע ראשו ב'דאגות'... וכאשר רמזו במנהג ישראל תורה לתת מזון לעופות בשבת שירה, כי מדרך אכילת הציפור שבגשתה אל המאכל הרי היא מרכינה את ראשה, מכנסת המאכל ומיד מרימה את ראשה כלפי מעלה, שוב מרכנת ראשה וחוזרת ומעלה אותו, וחוזר חלילה. ללמדנו, שבענייני פרנסה אף שעלינו 'להשתדל', מכל מקום נזכור תמיד להרים תיכף ראשינו ועינינו למרום, לדעת שהקב"ה הוא הממציא לנו את הפרנסה.

יא. כי מילתא דפשיטא היא שאין די באמירה בפיו 'פרשת המן', אלא יתבונן בפנימיות הדברים, שכל פרנסתו והצטרכויותיו יגיעו אליו מן השמים בהשגחה פרטית.

יב. יש שרמזו בלשון הקרא 'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים', ששפע הפרנסה דומה ל'מטר' הניתך מן השמים, מה המטר אי אפשר לשום בריה שבעולם לחזק ולהגביר את זרם וחוזק המטר, וכן להיפך - אין הדבר מסור בידי אדם להחליש את חוזק המטר, אלא הכל כפי שנקבע מן השמים, כן ממש היא הפרנסה - כל ההשתדלויות לא יועילו במאומה להרבות את שפע פרנסתו, וכן להיפך, אי אפשר לאדם להחליש או להפסיד פרנסת רעהו, אלא הכל יהא כפי שנקצב לו מן שמיא.

וכבר אמרו על מאמרם ז"ל (עי' תענית ח): 'מאן דיהיב חיי יהיב מזונו' כי כמו שלגבי ענין אריכות 'חיי' של האדם ושאר בריות יחיה כל אחד בדיוק כפי שנקצב לו מן שמיא - לא רגע פחות ולא יותר, ואפילו המלך הגדול והעשיר הגדול ביותר אינו יכול להוסיף לעצמו על ימיו ושנותיו אפילו יום אחד או שעה קלה, כמו"כ א"א לשום אדם שבעולם לשנות את הנגזר עליו בעניין הפרנסה, ולא יועילו לו כל טצדקי שבעולם להוסיף אפילו פרוטה אחת על

ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, ולכאורה צריך ביאור, מדוע צעק משה והתפלל אל ה' שיושיעם, והרי בוודאי ידע שבדבר ה' עשה את כל המעשים האלה, והיה לו לבטוח שיושיעם ה' למען שמו, כי 'הוא אמר ויהי' - הוא הביא את בני ישראל לפני הים ומצרים אחריהם ובוודאי הוא יושיעם, ולמה האריך בתפילה. עוד יש לתמוה, שהלא כבר כתיב מקודם לכן (פסוק יג) 'התיצבו וראו את ישועת ה' וגו', ונמצא שהיה משה בטוח בבירור בישועה, אם כן על מה התפלל.

ומבאר ה'באר מים חיים' וז"ל, והנראה כי תפילת משה לא הייתה על ישראל, כי עליהם אכן סמך והאמין בה' שיושיעם, ואף הוא בעצמו אמר להם מפורש ה' ילחם לכם, אמנם, עיקר תפילתו לא הייתה כי אם על ה'ערב רב' שקיבלם מדעתו, ועליהם האריך

יתרבו מזונותיו עבור זה, ולאורך אף אם לא ירבה בהשתדלות ישלים לו הבורא מזונותיו כפי הנקצב לו.

דבר אל בני ישראל וישבו - כוחה של תשובה

נפלאות מצינו בכוחה של תשובה¹, הבט נא וראה מה דאיתא ב'פרקי דרבי אליעזר' (פמ"ג) 'רבי נחוניא בן הקנה אומר, תדע לך כח התשובה, בא וראה מפרעה מלך מצרים שמרד בצור עליון הרבה מאד, שנאמר (ה ב) מי ה' אשר אשמע בקולו, ובאותו לשון שחטא בו בלשון עשה תשובה, שנאמר (טו יא) מי כמוכה באלים ה', והצילו הקב"ה מבין המתים'.

שמא תאמר לא אלי נאמרה 'פרשת התשובה' שהרי כבר התרחקתי מאד מאד... שמע נא לדברי הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע על הפסוק (יד טו) 'ויאמר

מה שנגזר עליו. וכן בשאר כל ענייני העולם, אין כח בשום נברא ונוצר לשנות כמלוא נימא מרצון ה', וכל השתדלותו להעביר את הגזירה לא תצלח בידו.

יג. בפרשתו (יד טו), 'ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, וכבר עמדו כל המפרשים לבאר אומרו 'מה תצעק אלי', והרי כך הוא דרכה של תורה לצעוק ולזעוק לישועת ה' כי תבוא, אכן מצינו במדרש (שמו"ר כא א) שנתבאר בזה"ל, הדא הוא דכתיב (תהילים לד יח) 'צעקו וה' שמע' וכו', לפי שצעקו בני ישראל על הים שנאמר (פסוק י) 'ויצעקו בני ישראל אל ה' - שמע הקב"ה תפילתם, ואמר למשה מה תצעק אלי, כבר שמעתי צעקתם, דבר אל בני ישראל ויסעו. עכ"ד המדרש.

נוראות מבאר בה הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (חכמת התורה שנת תר"ג), וזה תוכן דבריו (בקצרה, וכדאי לעיין בכל הרחבת דבריו) שבאו חז"ל להשמיענו הוא שתפילת בעלי תשובה מתקבלת ונענית יותר מתפילתו של צדיק גמור, ועל כן אמר הקב"ה למשה 'מה תצעק אלי כבר שמעתי צעקתם', והיינו משום שמשה רבינו ע"ה היה צדיק גמור, ואילו בני ישראל היו בעלי תשובה [שהרי אמרו 'המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר' וגו' ואח"כ שבו בתשובה], ומשום כך שמעתי צעקתם וקבלתי אותה באהבה ובחיבה יותר מאשר אקבל את צעקתך.

והוכיחו חז"ל יסוד גדול זה, ואמרו הדא הוא דכתיב 'צעקו וה' שמע', שהרי בפסוקים הקודמים נאמר (תהילים לד יח-טו) 'עיני ה' אל צדיקים ואזניו אל שועתם, פני ה' בעושי רע וגו', צעקו וה' שמע', והנה 'צעקו' מוסב על הפסוק שלפניו, כלומר, אותם שהיו עושי רע וחזרו בתשובה, עליהם נאמר צעקו וה' שמע. ומדקדוק לשון הכתוב נראה שלגבי צדיקים (פסוק טז) לא כתיב שה' שומע שוועתם אלא ואזניו אל שועתם, דהיינו שהוא מטה אזניו בכדי לבחון האם הם ראויים שתתקבל תפילתם אם לאו, משא"כ בבעלי תשובה אמר (פסוק יח) 'וה' שמע, כי הם עדיפי ונענים תחילה. והיינו טעמא משום שיצחק אבינו נתן 'ירושה' את כח התפילה ליעקב, ואמר (בראשית כז כז) 'הקול קול יעקב והידיים ידי עשו', ועיקר ברכתו היתה למי שהיו ידיו כידי עשו רח"ל ונתהפך להיות קולו כקול יעקב, על כן בעלי תשובה עדיפי שהם באים מכוחו של יצחק אבינו ומברכתו.

כדברים הללו כתב גם הרה"ק ה'אור לשמים' זי"ע, לבאר מה שנאמר בפר' בא (י יח) 'ויצא מעם פרעה ויעתר אל ה', וזל"ק, כי איתא מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד, כי הצדיק שלא טעם טעם מר לעולם אין כוחו גדול כ"כ, כזה שהיה משוקע בחטא והעלה עצמו מעומק שהיה בו. וזהו פירוש הפסוק 'ויצא מעם פרעה' רומז לבעל תשובה שיוצא מעומק הקליפות, ויעתר אל ה' - זה יוכל לעתור אל ה', ועוד כוחו גדול שיוכל להפוך מדת הדין למדת הרחמים כעֶתֶר (- קלשון) זה שמהפכת את התבואה (סוכה יד.), ונוכל לומר שלזה כיוונו חז"ל בלשונם הזהב מקום שבעלי תשובה עומדין כי עמידה היא תפילה (ברכות כו:), עכ"ל.

מרשע לצדיק, מאפילה לאורה להיות אהוב וחביב וקרוב לאביו שבשמים".

וזכר נאמר בפרשתן (טו כו), 'כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך', ולכאורה צ"ב, כי רק 'מכות' מצינו במצרים, אבל לא מחלה ולא חולי, והיה לו לומר 'כל המכה אשר שמתי במצרים' ומהו אומרו כל המחלה. ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ת"מ ד"ה כי אני ה' רופאך) שהכוונה היא על המחלה של 'כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו', שהקב"ה הכביד את לבם שלא יוכלו לשוב בתשובה אליו, ובוה בא להבטיח לבני ישראל - 'מחלה' זו לא אשים עליך, ולעולם לא יסגור הקב"ה דלתות התשובה בפני בניו רחומיו, אלא, הפתח פתוח לכל יהודי לשוב אליו יתב"ש, ואביו שבשמים מחכה ומצפה לו מתי ישוב אליו.

בתפילה שגם אותם יושעים ה', אחרי שבאים להסתופף תחת צל כנפי השכינה, ואף על זה אמר לו ה' מה תצעק אלי, פירוש, למה אתה מאריך בתפילה בין שאומרים שבאים להתקרב אלי ודאי אשר אושעים בשביל קידוש שמי. עכ"ל. ללמדנו, שכל הרוצה להתקרב אל ה' ודאי שהקב"ה יושיעו...

וישוב לעצמו, וכי גרוע הנני מאותם שעמדו על הים וכפרו בקוב"ה ובטובתו, בתלונתם 'המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר' (יד יא), ואעפ"כ זכו מיד בלילה שלאחריו ל'קריעת הים' ולהתגלות אלוהית שהיו מראים באצבע ואומרים 'זה א-לי ואנוהו' ו'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בנבואתו', והיאך היה כדבר הזה. אלא מכאן הוכיח הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פסח תרל"ב בד"ה והנה) שבכוח כל יהודי באשר הוא ליהפך 'בשעתא חדא ברנעא חדא'

מן הבאר

דבר חידוש מצינו בש"ך עה"ת (מגורי האר"י) המפרש מה שנאמר (דברים כג ח) 'לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו, וז"ל, מצאתי כתוב לא תתעב מצרי בלשון יחיד, רמז על פרעה שהרהר תשובה ונצול ומלך על נינוה, וחרה ליונה על שלא נהפכה ואמר טוב מותי מחיי, על זה רמז כאן לא תתעב מצרי, שלא יהא מתועב בעיניך, כי גר - כבר נתגייר ועשה תשובה, עכ"ל. והדברים נפלאים, פרעה הרשע, הוא הגבר שהרבה להרשיע במצרים, ואף בהיותו בנינו הרבה לחטוא וכדכתיב (יונה א ב) 'כי עלתה רעתם לפני', עד שחרה ליונה על שקיבל ה' תשובת נינוה, ומכל מקום מקרא מלא דיבר הכתוב לא תתעב מצרי - שלא יהא מתועב בעיניך...

יד. שמעתי מחכם אחד לבאר בפסוק בפרשת בא (י נד), 'וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבוד את ה' אלוקינו ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה', ולכאורה צ"ב, מדוע הוצרך לאמר זאת לפרעה, וכי עליו לתת לו דין וחשבון מדוע הוא צריך את המקנה, והיה לו לומר לו - אני צריך לצאת יחד עם המקנה, ותו לא מידי.

אלא יבואר, בהקדם הקרא בריש פרשת שמות 'ויקם מלך חדש אשר לא ידע את יוסף', וברש"י פירש, מלך חדש ממש, או שנתחדשו גזירותיו. בין כך ובין כך צריך ביאור כיצד יתכן לומר 'אשר לא ידע את יוסף', וכי יתכן כזאת, איש אשר העשיר את כל מצרים והצילם ממות לחיים והוא לא ידעו, מנין לו עוז ותעצומות כגון דא לבוא ולשעבד שישים רבוא מבני ישראל, אלא שאכן, פרעה זה כל כך חזק יש בו, להתחדש באופן נורא ונשגב, וכדי לחדש גזירות היה מסוגל לשכוח בפועל ממש את יוסף ואת כל אשר עשה לטובת מצריים, עד שבאמת יגיע למצב של לא ידע את יוסף. ועתה, כאשר בני"י ירדו להוציא בלעו מפיו כמבואר בזוה"ק ובספרים קדושים, היינו, להוציא כח הקדושה אשר בקרבנו, והוא שהם למדו ממנו את כח ההתחדשות, ואמר משה לפרעה, כל כוחו של היצר להביא לפני האדם את העבר שאינו טוב, ומנין לנו 'ואנחנו לא נדע', מנין לנו 'כח' לשכוח הכל, ולהתחיל באמת מחדש לעבוד את ה', זאת למדנו ממך.

וכך אמר הרה"ק ה'מי השילוח' זי"ע הנה מצינו ב' שונאי ישראל פרעה ועמלק ואילו עונשם נשתנה זה מזה, פרעה שאמר מי ה' נטבע בים סוף ושוב אין מצוה לשנוא אותו ולמחות את זרעו, ואילו את עמלק עלינו לשנוא עולמית, למחות את זכרו מתחת השמים מבלי להשאיר שריד ופליט. ולכאורה קשה, והרי פרעה הרשיע יותר כי

באר הפרשה - פרשת בשלה

הרבי רבי העניך מאלכסנדר זי"ע כי 'עתיקא' הוא מלשון 'להעתיק מקומו' [וכמו 'ויעתק משם' (בראשית יב ח)]. 'אוועק רוקען פין די טבע' [להווי' עצמו מטבעו], ו'בוה תליא מילתא' טו. ור"ל, שישועתם של בני ישראל תלויה במעשיהם ע"י שישנו טבעיהם והרגליהם.

ובך כתב ב'ראשית חכמה' (שער האהבה פ"ח) 'ונלמוד מענין זה, במי שהוא רוצה שהקב"ה יעשה עמו

ויסעו - יסיע עצמו ממקומו ומצבו, או 'יבקע הים' בפרשתן (יד טו), 'ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, ואיתא בוזה"ק (ח"ב נב): תאנא [למדנו] בספרא דצניעותא, 'אלי' דייקא [אין לך לצעוק אלי, כי תשועה זו אינה תלויה בידו, אלא] בעתיקא תליא כלא [כל תשועה זו תלויה בעתיקא], ואם כי דברי הוזה"ק עוסקים בכבשוננו של עולם ואין לנו עסק בנסתרות, אכן על דרך העבודה ביאר הרה"ק

כפר בה, וכמו שאמר 'לא ידעתי את ה', מי ה' אשר אשמע בקולו', ולא מצינו כזאת אצל עמלק, אלא ביאורו, שפרעה אכן לא האמין בה', אך עמלק גרוע ממנו, כי הוא גרם לישראל שלא להאמין בעצמם, שזינב את כל הנחשלים שהענין פולטם, וטימא אותם מתוך הטענה שבין כה וכה כבר הם 'חלשים', על זאת אין כפרה עולמית... טו. כיו"ב ביאר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, עפ"י מה שאמר אביו הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, שיש מין חיה הנקראת 'ביבער', וכך היא דרכה, להיכן שתלך, הרי בדרך חזרתה תשוב באותו דרך בדיוק ממש, וממילא כשרוצים לצודה מתבוננים בדרך הליכתה, ומכינים לה 'מלכודת' באותו מקום, שכשתשוב על עקבותיה תלך ישר לתוכי המלכודת, ובאמת כשהיא חוזרת והיא רואה את אשר לפני היא מתחלת לבכות 'שעות וימים', אבל אינה מסוגלת לשנות דרכה, עד שנכנסת תוך כדי בכיה למלכודת... ויש אנשים אשר הם כאותה חיה, וכלשונו 'ער וויינט ווי אביבער און גייט אין פאסקע' - ר"ל, שהם תמיד בוכים על מעשיהם, ואף שהוא רואה את גודל השבר ו'בוכה' עם כל זאת אינו נמנע וממשיך להיכנס לתוכי הבור והכשלון כי נדמה לו שהוא מוכרח לילך באותה דרך. עפ"י ז' ביאר ה'בית אברהם' שכך אמר הקב"ה מה תצעק אלי - מה היא התועלת בצעקה לחוד, דבר אל בני ישראל ויסעו, שישעו וינטו מדרכם ומעשיהם הקודמים.

והנה אם היתה ה'ביבער' זזה מדרכה הקבוע בס"מ (סענטימעטער) אחד כבר לא היתה נופלת ב'פח יוקשים', כיו"ב ייאמר לאותם שנדמים לביבער ובוכים ומייללים מרה על מצבם, אין מבקשים ממכם לעשות 'ויסעו' מעיר לעיר... לשנות את הדרכים מן הקצה אל הקצה, אלא לזוז מעט... משהו... וכבר תנצלו מליפול ברשתו של היצר הרע. דבר נפלא מצינו בעניין זה בדברי 'רבינו בחיי' על הפסוק בפרשתן (טו יח) 'ה' ימלך לעולם ועד', וז"ל, ונכתב 'ימלך' חסר (ולא ימלך), ללמדך שאין הקב"ה בא בטרוניא עם הבריות שיהיה מבקש מהם עבודה קשה אלא בנחת ובדברים רכים, כענין שנאמר (מיכה ו ג) 'עמי מה עשיתי לך ומה ה'ק'אתיך ענה בי', עכ"ל. ובכלל הדברים הוא שהקב"ה מבקש מכל אחד לפי כוחו ומצבו באשר הוא.

עוד מבאר ה'בית אברהם' זי"ע על פי מעשה שהיה אצל זקנו הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע, שנכנס אליו אחד מחסדיו, נענה ואמר 'ה' יעזור לי שאזכה להיות יהודי כשר', נענה לו ה'יסוד העבודה', השי"ת מוכן תמיד לעזור לך אבל זאת נדרש ממך, שאתה תעשה את חלקך. ולפ"ז יתפרש הכתוב מה תצעק אלי ברצונך לקבל עזר ממעל, דבר אל בני ישראל ויסעו - 'שיעשו את המוטל עליהם, ואז יוכלו לצעוק לה' ולעזרתו'.

וכאותו המעשה הנודע על הרה"ק מראפשיץ זי"ע שראה אברך שעמד בתפילתו ביום חג השבועות ושפך לבו כמים בתפילת 'והאר עינינו בתורתך' משך זמן ארוך מאד, ושב להתחנן כבן המתחטא אצל אביו שוב ושוב, בגמר התפילה ניגש אליו הרה"ק מראפשיץ ו'גמרא' גדולה בידו, וכה אמר לו, הייתי בשמים וראיתי שתפילתך נשאה פירות ונתקבלה באהבה לרצון, הא לך גמרא ותתחיל בלימודך...

באופן אחר יש לבאר שכך אמר הקב"ה ויסעו - עתה ומיד, וכמו שרמזו צדיקים בלשון הפסוק בפרשתן (יז ט) 'צא הלחם בעמלק מחר', שעלינו להקדים ולצאת למלחמה כנגד אותו 'עמלק' היצר המלמדנו לדחות כל דבר טוב וכל הנהגה טובה - 'למחר... למחר...' וכוונתו היא לדחותו כדי שתפוג ההתעוררות, ואז יקל עליו למנוע ממנו להתחזק, מה יעשה האדם - מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה, אלא עשה אותה לאלתר מבלי להתמהמה ורק כך יעלה על דרך המלך.

וסמך לדבר מצינו במה שכתב ב'תרגום יונתן' (יז יב), שמשנה רבינו נענש והיו 'ידי משה כבדים' (מבלי כח להחזיק את ידיו כלפי מעלה) מפני שלא הזדרזו אלא דחה את המלחמה למחרת, והיה עליו להעביר את הטומאה מן הארץ תיכף

הלוך ונסוע אל הים 'סמוך לבו לא יירא' מעוצם במחונם שבוודאי יקרע לפניהם, או יגרמו עי"ז התעוררות למעלה שיעשה להם הנם ויקרע לפניהם. וזהו 'לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעיתי' (שה"ש א ט) - ר"ל כמו בסוסי פרעה שהיה היפך מנהגו של עולם שהרוכב מנהיג לסוס, ובפרעה וחילו הסוס הנהיג את רוכבו כמו שאמרו רז"ל (שהסוס הנהיג את בעליו לתוככי הים), בן דמיתך והמשלתך רעיתי ע"ז האופן ממש, שאף שאני רוכב ערבתי, עב"ז בביכול את מנהיגה אותי ע"י מעשיך. שענין התחברותי בביכול להעולמות הוא רק כפי ענין התעוררות מעשיך לאן נוטים. וזהו שאמר הכתוב (דברים לג כו) 'רוכב שמים בעזרך'. וכן מה שאמרו רז"ל העבודה צורך גבוה, עב"ל. ובלומר שכל יהודי מנהיג בביכול במעשיו בזה העולם את אשר ייעשה בעולם העליון".

נמ שהוא שינוי הטבע צריך שהוא תחילה ישנה טבעו לעבודתו^{טז}, כענין קריעת ים סוף שהוא דבר חוץ מן הטבע ולכן אמר בוזהר דהא בעתיקא תליא כי משם ישתנה הטב"ע בהוא אלהי"ם ויתהפך לרחמים, עיי"ש. ומבואר בדבריו בפירוש הוזה"ק, כי הקב"ה אמר למשה דבר אל בני ישראל ויסעו, בעתיקא תליא מילתא, שאם רצונם לזכות לנשם אזי שהם יעשו תחילה משהו מחוץ לדרך הטבע.

ובדבריו הנוראים של הנה"ק רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע (נפה"ח שער א סוף פ"ט, דרשות מהר"ח שה"ש א ט, עיי' נועם אלימלך - ליקוטי שושנה ד"ה לסוסתי) בזה"ל, ולכן בעת קריעת ים סוף אמר הוא ית' למשה 'מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו', ר"ל דבדידהו תליא מילתא, שאם המה יהיו בתוקף האמונה והבטחון ויסעו

ומיד ולא לדחות פורקנן של ישראל. ואף על פי שאין לנו שמץ השגה במשה רבינו עליו השלום, אך על כל פנים ללמדנו בא שאסור לדחות למחר ולאחר זמן.

מן הבאר

וכן ידוע מפי ספרים וסופרים, שזה עיקר קליפת עמלק, שרוצה להשפיל את בני ישראל - שלא יכירו במעלתם שיש להקב"ה עסק עמהם, והם בנים למקום, ובכל עת הוא מראה להם את הצד החלש שבהם, כדכתיב 'ויזנב בך כל הנחשלים אחרריך' ופירש רש"י 'חסרי כח מחמת חטאם שהיה הענן פולטן', ומראה להם שהם טמאים, כאמור 'אשר קרך בדרך' לשון טומאה. ושמעתי בזה מתלמיד חכם אחד ע"ד צחות, דהנה בדרושים נחמדים להמהר"ם שיף (שנדפס בסוף מס' חולין) כותב שם באמצע דבריו, וזה לשונו 'עמלק אותיות מעקל', ויש לרמז בזה דהנה בשפת אידיש קורין למי שהוא שפל וחלש שהוא מעקל"ע, וזהו עמלק - שאומר לאדם אתה מעק"ל, אין בקרבך כוחות להתגבר נגד יצרך, ובזה רוצה לייאש את האדם שלא יכיר רום ערכו, וירגיש בעצמו כאילו השי"ת ח"ו שונא אותו וכו'. וזהו שנצטוונו על 'מחיית עמלק', לדעת שמחשבות אלו הם הכל מקליפת עמלק, והוא שקר וכזב מתחילתו ועד סופו, כי באמת הקב"ה אוהב כל יהודי באיזה מצב שהוא, והוא שוכן אתם בתוך טומאותם, ואפילו מכעיסים לפניו לא זז מחבבם, וממתין לשובם אליו.

ולפיכך כשנלחם יהושע בעמלק כתיב 'ויחלוש יהושע את עמלק לפי חרב', שלא מצינו לשון כזה של 'ויחלוש' בשום מקום, אבל לפי הנ"ל אתי שפיר, כי יהושע נלחם עם עמלק במדה כנגד מדה, כמו שעמלק רצה 'להחליש' אותנו שנחשוב עצמנו כשפלים וחלשים (מעק"ל) לפיכך כנגד זה ויחלוש יהושע את עמלק ודו"ק.

טז. כה אמר הרה"ק הרבי ר' העניך זי"ע (חשבה לטובה עה"ת, פסח), הנה בתורה מצינו בקריעת ים סוף, שהתורה אמרה 'ויבקעו המים', ומדוע כינו בגמרא ומדרשים את הנס 'קריעת ים סוף' ולא 'בקיעת ים סוף', הרי קריעה נחשבת לנס ופלא יותר מבקיעה. אלא, שהקב"ה אכן ציווה על הים רק על בקיעה של מה בכך - שבתוך הבקע הקטן יעברו בני ישראל. אך בפועל משהגיעו ישראל לים סוף והים ראה ויננס - מה ראה, ארונו של יוסף ראה, ובראות הים את ארונו של יוסף, שהתגבר על הנסיונות בקדושה נעלית, וקרע את עצמו מעל לטבעו. מיד נקרע הים. כי זה הקורע את עצמו למעלה מטבעו הרי כל מוסדי תבל נקרעים לפניו.

יז. ידוע מה שדרשו חז"ל (שבת קלג:) על הפסוק (טו ב) 'זה א-לי ואנוהו' - התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה לולב נאה וכו'. והיה מרגלא בפומיה של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל לבאר שייכות הידור במצוות

באר הפרשה - פרשת בשלה

המצוה של העסק בעצמות יוסף ולהניח מצוות נטילת המנון. זאת ועוד, היאך ביטל משה רבינו ע"ה מצוה זו והפריש עצמו מן הציבור שלא לעשות אותה מצוה בתוך כלל ישראל.

ומבאר בהקדם מה שיש לדקדק בלשון הכתוב 'דבר נא באזני העם וישאלו', שלכאורה היה צריך לומר 'ויקחו', שהרי נטלו את הכסף והזהב לצמיתות, ולא היתה זאת 'שאלה' שחוזרת לאחר זמן. אלא כי באמת כל הכסף והזהב שיש לו לאדם אינם אלא רק בדבר המושאל לו לזמן - למשך ימי חייו, ואינם 'שלו' לעולם ועד, שהרי לאחר פטירתו של אדם אין מלווין אותו לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד" (אבות ו ט), וכאשר

וה' הולך לפניהם - לזכור ולחיות תמיד את תכלית החיים בפרשתן (יג יט), 'ויקח משה את עצמות יוסף עמו וגו', ואיתא במדרש (שמו"ר כ יט) בהאי לישנא, עליו הכתוב אומר (משלי י ז) 'חכם לב יקח מצוות', שכל ישראל היו עסוקים בכסף וזהב ומשה היה עסוק בעצמות יוסף וכו', אמר הקב"ה למשה עליך נתקיים חכם לב יקח מצוות, עכ"ל. הקשה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע, שהרי אותם כסף וזהב שלקחו ישראל היה בהם מצוה גדולה אשר צוה אותם ה', והזהיר על כך יותר מבשאר מצוות, וכמו שנאמר (לעיל יא ב) 'דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, ופירש רש"י בבקשה ממך הזהירם על כך, ואם כן מה 'חכמה' יש בדבר ליטול

לקריעת ים סוף, שכאשר התבוננו בני ישראל בכל הניסים שנעשו להם על הים, וכיצד נתעורר עליהם ההנהגה שמחוץ לדרך הטבע - רצו להמשיך הנהגה זו תדיר, על כן קיבלו על עצמם להוסיף במצוות יותר מעצם החיוב, ועי"ז ינהג בהם הקב"ה תמיד באופן ניסי (הובא בהליכות שלמה תשרי פי"א הערה 55).

יח. בספר 'מנורת המאור' (נר ה כלל א ח"א פ"ג) מביא משל למשנה זו, למה הדבר דומה, לאדם שהיו לו שלשה חברים, אחד היה ידידו הקרוב מאד אל לבו עד שלא זזה ידו מתוך ידו, בכל עת היו כל מעייניו ומחשבתו נתונים עליו כל היום, השני לא היה קרוב כמו הראשון אך עדיין היו מתראים זה עם זה בכל יום ודנים יחדיו בענייני השעה, ואילו את השלישי פגש רק פעם אחת ביום לזמן קצר, ואף לא האריך עמו הדיבור יותר מדי. פ"א קיבל האיש מכתב מ'בית המשפט', ואחזו פחד ורעדה, כי היה המכתב 'הזמנה' להתייצב לפני שופט העיר כי נחשד בעבירה חמורה מאד, כששיניו דא לדא נקשן ניגש אל ידידו הקרוב אליו וביקש מאתו שיעמוד לימינו בעת עמדו למשפט, אך הלה הפנה לו עורף ותירץ את עצמו שאינו יכול לסייעו, כי חושש שמא יחשבו השופטים שהוא מצדיק את מעשיו, ויענישו גם אותו, בליט ברירה פנה אל ידידו השני וגם הוא דחהו כשאינו מסכים ללוותו אלא עד מקום המשפט, או אז נזכר בידידו השלישי וביקש ממנו שיסייע בעדו, ואכן זה קבלו בסבר פנים יפות והבטיח לו לעמוד לימינו בכל עת ובכל מצב עד אשר יוציאו כצדק דינו.

והנמשל, לאחר מאה ועשרים נקרא האדם להשיב נשמתו ליוצרו ולעמוד בדין לפניו, הכסף וזהב אשר הוא קשור אחריהם כל ימיו ולילותיו לא יצאו אחריו מפתח הבית, אחריהם יבואו בני משפחתו וקרוביו שעמהם משוחח כמה פעמים ביום הללו ילווהו עד סתימת הגולל ולא יותר, רק התורה והמצוות שבקושי פגש בהם בחייו הם מבטיחים לעמוד לימינו בעמדו לפני בית דין של מעלה, ככתוב (ישעיה נח ח) 'והלך לפניך צדקך', והחכם ישתדל בכל ימי חייו להוסיף ולחזק 'קשריו' עם התורה והמצווה, והם יעמדו לימינו ביום הדין.

מעשה היה לפני כמה שנים, באיש יהודי מדרי העיר ניו יארק ושמו ר' אייזיק פערי ז"ל, הלה עשיר גדול היה עד מאד וזכה להאדיר מחדש את ספרי הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע ספר אבנ"ז המפוארים (מהדורת ארה"ב) ועוד כמה ספרים... ביום מן הימים נתבשר ר"א שהוא חולה ל"ע במחלה הנוראה מכיוון שכן פנה אל אחד הרבנים ממרביצי התורה והיראה בארה"ק, סיפר לו דברים כהווייתן, ובזאת ביקש ממנו לקבוע ביניהם 'חברותא' מידי שבוע (פ"א בשבוע) בספר הקדוש 'שם משמואל' - ע"י הטלפון (שהרי מקום מושבו בני"ו והרב בארה"ק). כה נמשך לימודם כמה וכמה חדשים ארוכים, עד שגברה ל"ע מחלתו של ר' אייזיק ושבק חיים לכל חי, ונתבשרו בני ארה"ק בהודעת 'ארונו בא'... גם הרב ה'חברותא' הנ"ל בין המלווים היה... בגמר כל סדר ההלוויה וכבר יצא רוב הציבור מ'בית החיים'... כשעדיין עמדו כמה מאחרוני המלווים סמוך לקבר החדש אשר נכרה זה עתה, והנה הם שומעים 'קול פלאפון' (סעלפאון) בוקע ועולה מתוך הקבר, ויחרדו האנשים מאד... כי מעולם לא נשמע קול שופר מתוך קברו של אדם...

הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען, ועתה מה מלווה אותו, לא כסף ולא זהב רק תורה ומעשים טובים, וכדאיתא במדרש (ילקוט שמעוני) 'שהיה ארונו של יוסף מהלך עם ארון חי העולם' (- ארון הברית), והיו אומות העולם אומרים להם מה טיבן של שני ארונות הללו, והן אומרים זה ארונו של מת וזה ארונו של חי העולמים, והיו אומרים להן אומות העולם, מה טיבו של מת מהלך עם ארון חי העולמים, והן אומרים המונח בארון זה קיים מה שכתוב בזה' - וראו בחוש כיצד התורה והמצוות המונחים בארון חי העולמים הם שהולכים ומלווים אותו. ועל כך אמר הקב"ה למשה 'חכם לב יקח מצוות', כי נתחכם משה להבין עומק הכוונה בדבר השי"ת וישאלו - ומשום כך נטל עמו עצמות יוסף להראות להם בחוש מה עומד לאדם ומה מלווה אותו ומה נשאר ממנו... וכל זאת 'שלא יפלו בחמדת זהב וכסף בשעת עסקם בהם'.

רצה הקב"ה לקיים הבטחתו 'ואחר כך יצאו ברכוש גדול' ולצוות עליהם לקחת מאת המצריים כלי כסף וכלי זהב, חשש שמא ישקעו בתאוות הממון ובחמדת הזהב והכסף, ויבלו כל ימיהם ברדיפת הממון, על כן אמר למשה רבינו דבר נא באזני העם וישאלו - להזכיר להם שהכסף והזהב שתחת ידי אדם אינם אלא בדבר המושאל אצלו, 'כי לא במותו יקח הכל ולא ירד אחריו כבודו', ועל כך אמר לו למשה בבקשה ממך הזהירם על כך, להכניס בלבבם היטב היטב שלא 'ימבעו' באותם הכלים שיקחו מהמצריים, אלא יזכרו תמיד מהו תכלית החיים^ט, ולשם מה נשלחו לעולם, ועם מה חוזרים למקום מחצבתם לאחר אריכות ימים ושנים.

ולכן לקח משה את עצמות יוסף עמו, להראות להם, הנה יוסף הצדיק שהיה העשיר הגדול מכל העולם בזו, וכמו שנאמר (בראשית מז יד) 'וילקט יוסף את כל

ונתברר הדבר, כי באותה שעה ראה הרב שכבר עמד מחוץ לביה"ח שאבד לו ה'פלאפון' אשר הוא נושא עמו בדרך קבע... ויחפש הנה והנה ולא מצא, מכיוון שכן ביקש מאחד הנמצאים שילונו את הפל' שלו והחל מתקשר משם לפל' שלו בכדי לשמוע את קולו מנגן בקול (או שיענהו המוצאו) וכך יעלה בידו למצוא אבידתו, אלא שלא שמע את הקול בכל ד' האמות אשר סביבו... עתה מששמעו את הקול נודע שבשעה שהרב כופף עצמו לקיים מצוות קבורה ולכסות בעפר נשמת ונפל הפל' מכיס בגדו לתוככי הר העפר אשר נערם בתוך הקבר... והיו אומרים במליצה כי מכל רכושו הרב של ר"א לא נטל עמו מאומה משנכנס לקברו, זולתי אותו פלא' שדרונו למד בכל שבוע עם הרב החברותא את דברי התורה בספר 'שם משמואל'...

יט. בפרשתן (טו ב), 'זה א-לי ואנוהו', ומצינו בזה ג' פירושים. א. אונקלוס תרגם 'וְאֶבְנֵי לֵה מְקַדְשָׁא', ופירש רש"י כי 'ואנוהו' הוא מלשון 'נוה' - בית ומעון, והיינו שאבנה לו בית המקדש. ב. עוד פירש רש"י שהוא מלשון 'נוי', והכוונה ש'אספר נוי ושבחו לבאי עולם'. ג. בגמ' (שבת קלא: נזיר ב:) דרשו 'התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה' וכו'. ומבאר הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה) שג' הפירושים שייכים ותלויים זה בזה, כי הנה מדרך העולם אשר האדם 'משקיע' בדבר שהוא עיקר בעיניו, מייפה אותו ומשכלל אותו, ואף מרבה לשוחח עליו, כגון יש לך אדם שהדבר החשוב והעיקר אצלו הוא ביתו שם דירתו, ואכן משקיע בה הרבה לתקן אותה ברוב פאר והדר בקישוטים שונים ומשונים, ומתפאר בה לעיני כל חבריו וידידיו ושמוח להזמין אותם לראות את הבית אשר מי ידמה לו... ועל כך נאמר זה א-לי ואנוהו, וכמו שתרגם אונקלוס מלשון 'נוה' - ואבני לה מקדשא, להבין ולהשכיל כי 'דירתו' של אדם אינה הדירה הגשמית וכל כיו"ב אלא עיקר החיים הם רק לעשות רצון ה' ית', 'בית המקדש' - תורה ומעשים טובים, כי היא בית חיינו... ואם יזכה האדם להעמיד את נקודת חייו על יסוד זה, כבר ממילא ירצה 'להשקיע' ולהתנאות לפניו במצווה נאה ולהדר במצוות, וממילא יספר נוי ושבחו לבאי עולם... כ. ובהאי עניינא מסופר, כי לאחר נישואי גאון ישראל רבינו הש"ך זי"ע ישב על התורה ועל העבודה כשהוא סמוך על שולחן חותנו כמנהג הימים ההם, ובתום תקופת ה'קעסט', כשהתקרב מועד יום השוק, פנה אליו חותנו ואמר לו שהגיע הזמן שיביא טרף לביתו ויעסוק לפרנסתו, ונתן בידו סכום מעות שיוכל לסחור בהם ביום השוק, ואכן הלך אל השוק ונשא ונתן במעותיו וראה בהם סימן ברכה והצליח מאוד בעסקיו, ותיכף ככלות ימי השוק שב לתלמודו כמימים ימימה. לשנה הבאה ניגש אליו חותנו ודיבר אליו שיצא לשוק, וטענתו בפיו הנה כל אשר אתה עושה ה' מצליח בידך, אשתקד הצלחת מאוד ו'מצאת מאה שערים', ובוודאי גם עכשיו תשיג כהנה וכהנה, השיב לו הש"ך, דע לך, כי אותה הצלחה בשנה שעברה היתה 'מעשה שטן', שרצה להכניסני לעולם המסחר בכדי לבטל

באר הפרשה - פרשת בשלה

מזמור שיר ליום השבת - עניינה של 'שבת שירה'

בספר 'רמתיים צופים' (על התנכ"א להרה"ק רבי שמואל משינאווא, פט"ז זוטא אות ז') מביא שהרה"ק רבי יצחק מווארקין זי"ע שאל את הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע מדוע נקראת שבת זו נקראת 'שבת שירה' על שם ה'קריאה' שקוראים בשבת זו שירת הים, (שהרי אינו עתה הזמן שהיתה השירה - בשביעי של פסח), וכי שבת פרשת בא נקראת 'שבת יציאת מצרים', וכן שבת פרשת יתרו אינה מכונה בשם 'שבת קבלת התורה'.

ענהו הרה"ק כי בתורה עצמה מצינו שינוי, שהשירה נכתבה אריח על גבי לבנה (מגילה טז: וברש"י), והנה 'ישראל' נוטריקון יש ש'ישים ריבוא אותיות לתורה, וכלומר שיש אחיזה לישראל בתורה, גוף היהודי משול לקלף, ואילו נשמתו החצובה מתחת לכסא הכבוד הרי היא בדיו הכתובה על גבי הקלף. וכאשר יש שינוי

בתורה הרי זה מורה על שינוי גוף היהודי בשבת זו, שבדיו להשתנות מן הקצה אל הקצה, ועל כן נקראת השבת בשם שבת שירה^{כא}. ומסיים ב'רמתיים צופים' - ובעיני ראיתי שהיה (ה'חידושי הרי"ם) רוקד ממש בקבלת שבת זו בשמחה רבה מה שלא היה דרכו בכל השנה^{כב}.

ובביאור הטעם שנכתבת השירה 'אריח על גבי לבנה' היה אומר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע שהנה גדלו של 'אריח' הוא חציו משל 'לבנה' (רש"י מגילה טז: ד"ה לבנה), נמצא שגדלו של הריווח (החלק) פי שניים מהכתב הנכתב. ולרמוז לנו, ש'הרבה יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן' (כלשונם יומא סח:), והשפע הרב הבא עלינו בשבת קודש זו גדול בהרבה מהניסים הכתובים בפירוש^{כג}.

איתא בשם הרה"ק ה'חזוה' מלובלין זי"ע (הובא ב'נהר שלום' עמוד פא לנכדו הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלשין

אותי מלימודי, על כן סייע בידי להשתכר הרבה בכדי שעיי"ז אגרר לעסקים, ולאחר שזממו יעלה בידו ואפסיק ללמוד או אז ייטול את הרכוש שנתן לי...

וביאר בזה לשון הכתוב ב'שירת הים' (טו ט) 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל תמלאו נפשי אריק חרבי תורישמו ידי', אמר אויב - הוא היצר הוא השטן, ארדוף אחר האדם עד אשר אשיג, וכיצד אשיגו על ידי שאחלק שלל, אתן לו להצליח מאוד בתחילה כשיוצא למסחר עד שמעצמו יכנס ראשו ורובו בתאוות הממון ויעזוב תלמודו ואז יהא ברשות היצר ותמלאו נפשי, ולבסוף אריק חרבי תורישמו ידי, שייקח ממנו את כל כספו עד שיתרושש לגמרי ויצא קרח מכאן ומכאן, ללא תורה וללא ממון. וסיים הש"ך באמרו, אני אתחכם לעומתו... אפסיק לרדוף אחר הממון אחר הצלחתי הראשונה, וממילא יהא לי תורה וגדולה במקום אחד...

כא. טעם נוסף לקריאת השם 'שבת שירה' הסביר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע, כי כל הפרשה רצופה בניסים ונפלאות פלאיים שלא היו עוד כמותם, קריעת ים סוף, המתקת המים במרה, ירידת המן, וכן ניצחון עמלק, ואין לך נאה מהשם 'שבת שירה'.

כב. הרה"ק ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זי"ע המליץ ואמר על דרך בני אדם לאחל אחד לחברו באמירה 'שהכל יתנהל כשורה', היינו שהכל ילך כ'שירה', עם ריבוי ההשפעות מלעילא.

עוד הוי מרגלא בפומיה (אמ"ח בשלח), שהנה דרשו חז"ל (סנהדרין צ:): 'אז ישיר משה' - מכאן רמז לתחיית המתים מן התורה, והכוונה היא שעל ידי קריאת השירה יכול האדם לבוא לבחי' 'תחיית המתים' אף בעודו חי בעולם הזה - להחיות בנפשו את כל 'ישנוניותו' בתורה ובמצוות, להלהיב לבו וכל אבריו באהבת ויראת ה'.

וכך כתב הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (ורא א) וז"ל, שמעתי בשם רבי ר' בונם ז"ל, 'כל העוסק בפרק שירה בכל יום הוא בן עוה"ב', כי תהילות ישראל הוא למעלה מן מכולם, אכן אדם בעולם הזה כמה פעמים יורד ממדריגתו, נמשל לבהמה וחיה, לפעמים יורד ח"ו כשרץ, על כן יעמול איך שיהיה, קודם כל ייתן שיר ושבח לה' יתברך באותה בחינה שהוא, על ידי זה יוכל לעלות ממאפל שלו, עכ"ל. והיינו שמי ששר ומזמר, משבח ומפאר לבורא גם בעודו בנפילתו הוא הוא בן עוה"ב.

כג. בתוספת נופך יש להוסיף (וכמשמעות הדברים ב'מהר"ל אור חדש, אסתר ט י) דהנה בריש פר' 'ויחי' איתא ברש"י 'פרשה זו סתומה', ואין ריווח 'חלק' בין הפרשיות משום ש'נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד', נמצא שחיסור ה'חלק' מורה על סתימת עיניהם ולבן של ישראל, אם כן ב'שירת הים' שנכתבה 'אריח על גבי לבנה' ויש בה רווח חלק הרבה למאד, הרי זה מורה על פתיחת העיניים והלב גדולה ורבה עד מאד.

הנאמרים במס' פסחים (ק"ה). שנמשלו לנס קרי"ם, לבקוע את ים הצרות, ולפעול כל הישועות י"ד.

אמנם נצרך לזה 'תפילה' כדכתב ה'רשב"ם' (שם ד"ה בקריעת) על העניינים שדימו חז"ל קשין כקריעת ים סוף, 'ונפק"מ למבעי רחמי' (לבקש רחמים) להרבות בתפילות ותחנונים. על כן ירבה האדם בתפילה לא-ל חי, ויזכה לפעול כל טוב.

שירו לה' - סגולת אמירת שירת הים בשמחה ובכוונה

נראות כתב הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה ד"ה אלוקי אבי) לדעת מה פועל האדם קרוץ מחומר במרומים על ידי השירות ותשבחות שהוא אומר בהאי עלמא, דכתיב בשירת הים (טו טז) 'עם זו קנית', שהקב"ה קנה את כלל ישראל, והרי לא מצינו שעשה בהם הקב"ה אחד מדרכי הקניינים של הגבהה או משיכה, וביאר הרה"ק, עפ"י מה שאמרו (קידושין כב:) 'הגביהו הוא לרבו קנאו' שאם העבד מגביה ומרים את רבו הרי הוא נכנס ברשות אדונו להיות קנוי לו בקנין חזקה, והכי נמי כתיב בפסוקי השירה (פסוק ב) 'אלוקי אבי וארוממנהו', היינו שעל ידי השירה גרמו כלל ישראל להרים כבודו של הקב"ה כביכול, והיו כאותו העבד המגביה את רבו^ג, ובוה נקנו להיות לו יתב"ש לעם סגולה י"ד.

זי"ע), כי ב' פעמים בשנה מתעורר שוב הנס דקריעת ים סוף וכל הנרמז בו (זיווגים פרנסה וכו'), בשביעי של פסח ובשבת שירה, ונרמז בלשון הכתוב 'אז ישיר משה' 'אז' נוטריקון אל"ף זי"ן, 'אלף' היינו בשבת שירה - כי 'אלף' לשון לימוד (כמו"ש איוב לג לג, 'ואאלף חכמה'), והוא כשקוראים בסדר הפרשיות פרשת בשלה, וזיין - זה שביעי של פסח, שהוא הזמן שאמרו משה ובני ישראל את השירה הזאת לה', ובזמנים אלו 'ישיר משה ובני ישראל וגו' לשון עתיד והווה, פירוש בכל שנה את השירה הזאת לה'.

והנה לא רק לשעתה היתה 'קריעת הים' אלא לדורי דורות, וכמו שאמר הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע לבאר דברי חז"ל (שמו"ר כא ו) שבשעת קריעת הים נבקעו כל מימות שבעולם, ולכאורה, הרי אין הקב"ה עושה ניסים לחינם, ולשם מה נעשה נס זה. אלא, כי 'מים' מרמזים על הצרות והייסורים שעוברים על האדם, וכדכתיב (תהילים סט ב) 'הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש', ובשעת קריעת ים סוף 'נבקעו כל מימות שבעולם', כלומר, שמעתה יהא כח לבקוע ולשבר את כל הצרות שבעולם. ובכל דור ודור נשפעים הניסים מחדש, וזוכה האדם לצאת מצרה לרווחה מכל צרותיו ובפרט באלו שנמשלו לקריעת ים סוף, כגון זיווגו של אדם (סוטה ב.), פרנסה, ענייני הלידה ושאר דברים

כד. הפליג הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (מגן אברהם ד"ה פתח) ואמר בזה"ל, שאז בעת השירה עלה ונתעלה עד הכתר עליון (עיי"ש), וכמו כן בכל שנה ושנה שקוראים השירה נתגלה הכתר מלכות, וכשהמלך מעטר עצמו בכתר מלכותו הוא נותן הנחה למדינות, ובפרט במלך המלכים הקב"ה שכשמעטר עצמו בכתר מלכותו בוודאי יתן הנחה לישראל, וימלא משאלות בני ישראל בכל השפעות והברכות בכלל ופרט ברוחניות וגשמיות בני חיי ומזוני ורפואה בקרוב במהרה בימינו אמן. עכ"ל.

מאמר נורא הוד איתא מהגה"צ רבי אליהו גוטמאכער זי"ע (תלמיד הגרעק"א, בספר 'מרגליות טובה', בשלח פרשה ד א) וז"ל, יש עצה, שבעת התפילה על נס שיבוא, יחשוב לעת יציאת מצרים - שכמו שעשית אז ובראת מיציאת מצרים עד אחר שעברו על הים נסים, כן תעשה לי ושמע תפילתי עתה, ויחשוב שכן הבטחת על ידי אסף בפרק פ"א (בתהלים) שאמר בשמך 'אנכי ה' אלוקיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו', וכן בעת אמירת הפסוק זה בכל יום (בתפילת שחרית, בהודו) וכן בשיר של יום בחמישי, יחשוב, שיהיה עתה עת רצון, וענני על ישועתי פלוני שאני מבקש... ויהיה בכל פעם רק על טובה אחת לבד (ומביא מקור לזה במס' תענית ח: שיש לבקש על ענין אחד, אם לא שענין זה כולל ממילא עוד עניינים), וכן משמע בגמרא ברכות (ג.) שיש כאן הבטחה להתפלל ולהיות נענה [ומפורש הדברים ברש"י שם, הרחב פיך, לשאול ממני כל תאות לבך, ואמלאהו, ככל אשר תשאל אמלא].

כה. ועל דרך זה יש לפרש גם במה שאמר נעים זמירות ישראל דוד המלך ע"ה (תהלים קיח כח) 'א-לי אתה ואודך א-לוהי ארוממך' - שהשיר והשבח וההודאה לקל חי כביכול הם מרוממים ומגביהים אותו...

כו. וגדול כוחה של שירה להציל מהגלות, וכמו שאיתא בתנא דבי אליהו (רבא פכ"ח), שכאשר בקשו בני בבל מבני ישראל 'על נהרות בבל', שירו לנו משיר ציון (תהלים קלז), ענו להם בני ישראל, שוטי עולם, אילו שרנו, לא גלינו מארצנו.

באר הפרשה - פרשת בשלה

עולם, וכדכתב רשב"י (זח"ב נד): שרוצה לומר שנאמר אותה בכל יום בשמחה רבה בשעה ראשונה שאמרנו אותה, ודאי כח סגולתה כל יום בשעה ראשונה^{כז}. (ובוחה של אמירת השירה כבר נתבאר בזה"ק בפרשתן נד: ועיי' מדרש תהלים פי"ח).

ובן הביא ב'משנה ברורה' (נא יז) בשם הזוה"ק ויאמר שירת הים בשמחה, וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר בים, והאומרו בשמחה מוחלין לו עונותיו.

ולא רק לענין מחילת עונות הדברים אמורים, אלא לכל מיני ישועות, כמו שכתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (פסח בד"ה איתא במדרש), וז"ל. בשירת הים יש הכל, מה שהיה ומה שעתידי להיות, וכל הגאולות וכל העניינים שצריך האדם, הכל נכלל בשירת הים. ואם יאמר האדם שירת הים בכל לב ובמסירות נפש כל אחד לפי מה שהוא יתוקן כל עניינו בגוף ובנפש, עכ"ל.

וזה"ר שימטיר לנו מן השמים מן לאכול וכל הצמרכויותיהם של בני ישראל^{כח}, ונזכה לניסים ופלאות זיווגים הגונים וכל ניסי קריעת הים בב"א.

הנה כתב ה'חרדים' (פרק ע"ג) דכמו שב'רפואת הגוף' ישנם 'רפואות' אשר ירפאו את האדם בדמים יקרים ובייסורים אשר יכאבו למתרפא בהם. לאידך, יש רפואות סגוליות שאינם עולים לכדי דמים יקרים, וגם ירפאו את החולי ללא כל כאב. כיוצא בזה ממש יש בענייני התיקון לנפש החוטאת, יש תיקונים כתעניות וסיגופים המענים את הגוף ומזככים אותו לשוב ולהיטהר כבראשונה, לאידך, יש עניינים 'סגוליים' אשר כל העוסק בהם מתכפרים לו כל חטאיו. ומונה ה'חרדים' כמה וכמה מאותם המצוות הסגוליות שיש בהם לכפר עוון, ואחד מהם (בד"ה הסגולה השלישית) לאמר שירת הים בשמחה כאילו הוא יצא עתה ממצרים, שעל ידי זה מתכפרים לו כל עונותיו.

וזוסיף ה'חרדים' טעם לדבר, דאיתא במדרש (ילקוט - רנד) על הפסוק (טו כב) 'ויסע משה - שהסיעם מעונותיהם' שנמחלו להם העונות על ידי השירה, שכל מי שנעשה לו גם ואומר שירה מוחלין לו על כל עונותיו. והנה אחר שצינונו ה' לומר שירה זו בכל יום כדכתיב (שם א) ויאמרו לאמר - שיאמרו השירה לדורות

כז. מתאמרא בשם הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע, שלכן לא חטאו הנשים בחטא העגל כי הן אמרו את שירת הים בתופים ובמחולות ובשמחה יתירה כדכתיב 'ותקח מרים את התוף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות' (טו כ), ולכן ניצלו מהחטא, כי אם יש מחולות בשירה אשר לפני ה' אזי אין מחולות בעגל... עפי"ז ביארו עוד הטעם ש'שבט לוי' לא חטאו בעגל, שהרי שבט לוי הם העומדים על השיר ומי ש'שר' בעבודתו, כלומר שעבודתו נעשית מתוך שמחה, זה האיש אינו בא לידי חטא.

כח. אגב אורחא, כתיב בפרשתן (טז כג) ויאמר אליהם, שבתון שבת קודש, את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו, ואת כל העודף הניחו לכם למשמרת עד הבקר'. ענין נפלא מובא בחידושי רבנו יוסף נחמיה (להגאון ר' יוסף נחמיה קארניצער זצ"ל אב"ד קראקא, נכד מרן החתם סופר זצוק"ל) וז"ל, 'פירש מורי ורבי גאון זצ"ל כי העודף מלחם שבת היא שמירה בבית לפרנסה ולכל העניינים, והעיד מחמיו שכשנפל נר על השלחן היה מניח אצלו מלחם השבת וכבה מעצמו, כן ראה כמה פעמים והיה לו זה בקבלה מאביו ק"ז בעל חתם סופר זצ"ל, וזהו אומרו 'העודף הניחו לכם למשמרת', כי העודף הנשאר מלחם שבת היא סגולה ושמירה לכל העניינים, ומסיים שם בדבר נחמד 'אמנם ישראל עם קדוש התחזקו שלא לעשות המצוה משום תקות השכר אלא בשביל מצות ה' בלבד, על כן במעשה כתיב 'ויניחו אותו עד הבוקר' ולא כתיב 'למשמרת' ושפתים ישק', עכ"ל.

ישקו העדרים

הים ראה ויגוס, מה ראה ארונו של יוסף ראה (ב"ד פז ה).

עיקר חשיבות האדם היא שזוכה להתגבר על הנסיונות.

הרי לפניכם תוכן מכתב בו כותב אברך העומד ג' ימים לפני הכנסת בנו שנולד לו למזל"ט ל'בריתו של אברהם אבינו', כי היה נראה כי הוא וב"ב יישארו ערירים לעולם מבלי זש"ק. והנה, בני ביתו הייתה קשורה בכל לבה ונפשה ל'מכשיר' (פלא' שאינו כשר) שנאסר ע"י כל גדולי ישראל, ואף שנתעוררה מפעם לפעם להשליך ה'כלי' מביתם, מ"מ מה מאד קשה היה לה אפילו לחשוב על כך, כ"ש שלא הצליחה לעשות כן בפועל. אך בזו העת כששמעו תשובת הרופאים, נזכרו בדברי הרה"ק ה'אגרא דפירקא' (אות כד) וז"ל. אמר הרה"ק המגיד מה"ר יחיאל מיכל [מזלאטשוב] זצלה"ה, כשיצטרך האדם לפעול ענין שלא כטבע, דהיינו אם הוא בטבע אינו מוליד, יעשה מצוה גדולה שלא כטבע ויפעול למעלה מן הטבע. ע"כ החליטה באמיץ כח - שלא כטבע, לשבר ולהכניע את הקליפה. ותקח רומח בידה ותשבר את המכשיר. ואכן... כעבור עשרה חדשים חבקו ההורים את בנם בכורם, ויהי לפלא.

ומסיים האברך את מכתבו, למדתי ממעשה זה, כי לאו דווקא בביטול האינטערנעט (אינטרנט) יושע האדם, כי מה יעשה מי שאין לו אינטערנעט... אלא כל אדם יודע היטב את הנדרש ממנו - איש איש בנגעו ומכאובו שאינם גלויים אלא לאדם בכבודו ובעצמו - בינו לבין קונו, ואי אפשר לבריה בעולם שתאמר לו מה יעשה ומה יפעל, ומדרך העולם לחפש 'סגולות' ו'קבלות' - אבל את אשר ידעו בעמקי לבנם כי זאת עליהם לתקן יקשה להם לקבל על עצמם, אמנם, כאשר יתקן את הנדרש ממנו - למעלה מדרך הטבע, יזכה לכל מיני ישועות למעלה מהטבע...

כתב הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל (שה"ל ח"ד נה) בתשובה למי שביקש מאתו דרך תיקון במקום תעניות וסיגופים על עבירות חמורות ביותר, ומעתיק שם את לשונו של הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (בספרו ח"ג י"ח) שבחלומו גונב באזנו מן השמים, כי אכן, כל הפורש מדבר עבירה עליו לסגף עצמו בצער בכדי לכפר על העוון, מכל מקום מי שכבר משוקע בעוון ונשתרש בחטא, אם מתגבר לעזוב את דרכיו הרי עצם הפרישה מן העבירה צער גדול היא לו, ממילא יצא בכך ידי חובת הצער שעליו לעבור. ומסיים בשה"ל, שאף שאין פוסקים הלכה מן החלום, 'הענין מצד עצמו יראה אמיתי'.

פאר מקדושים

פגונים נדירים מספרים עתיקי יומין

פרשת בשלח תשפ"ה

פנינת הדף

וכבר היו מהלכין משה ואהרן בדרך ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן, א"ל נדב וכו'. (סנהדרין נב.)
בפסוק אחרי מות שני בני אהרן בקרבנות לפני ה' וימותו (ויקרא טז, א) דרשו בתורת כהנים, 'בני אהרן' שלא נטלו עצה זה מזה, זימותו' כשם שהיה מיתתן שוה כך היה חטאם שוה. ושמעתי לפרש מאבי חמי הגאון [הוא הג"ר ישראל היילפרין אב"ד ז"ל אבי הג"ר יואל מלעשנוב ז"ל שהיה חותנו של בעל הפלאה ז"ל] עפ"י הגמרא (סנהדרין נב.) וכבר היו מהלכין משה ואהרן בדרך ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן, א"ל נדב לאביהוא אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהוג את הדור וכו'.

הנה נראה מזה שמיתתן היה על שמרדו במשה ואהרן, כיון שמצינו המורד בכהונה גדולה נענש במיתת שריפה כמ"ש במיתת עדת קרח (במדבר טז לה). אבל מורד במלכות אף שחייב מיתה אינה בשריפה, וא"כ צריך טעם למה היה מיתתן שוה כיון שלא היה חטאם שוה, כי על כרחך היה תאומם להיות א' מהן כהן גדול וא' מלך. לכן הקדים התו"כ, בני אהרן שלא נטלו עצה זה מזה, שכל אחד רצה להיות כהן גדול, ולכך היה מיתתן שוה.
(פנים יפות (לבוש תר"א) לרבי פנחס הורוביץ הלוי מפרנקפורט)

מוהר"ר ישראל היילפרין ז"ל מזסלב

- כ"ט טבת תצ"א -
הגה"ק רבי ישראל היילפרין ז"ל נולד להג"ר אליעזר ליפא אב"ד טארנינגראד בן הג"ר יצחק אייזיק אב"ד טיקטין.
בבחרותו השתדך עם בתו של הגאון בעל הש"ך, אולם נתפרדה החבילה, והוא נשא את בתו של הגאון רבי יצחק אב"ד ברוד הנקרא רבי יצחק קראקאווער, שהיה בנו של הג"ר יששכר בעריש פו"מ דק"ק קראקא בן רבינו הרבי רבי העשיל ז"ל.

בגדלותו היה מראשי ועד ארבע ארצות, וכיהן ברבנות בעיירה זסלב וגם תקופה בעיר הגדולה אוסטרהא. היה גאון מובהק ועצום, וזכה שבניו וחתניו כעשר במספר היו גדולי הדור, והמפורסם שבהם היה הגה"ק רבי דוד היילפרין ז"ל מתלמידי הבעש"ט ז"ל, שירש את כסא הרבנות של אביו.
עקב חריפותו קראו אותו בני דורו רבי ישראל חריף.

היה איש אלקים קדוש ונורא, ובעל מופת שכל דבריו עשו רושם. מסופר שקללתו שקילל מוסר פגעה בו באותו היום, והוא טבע באותו יום בנהר הריין.
ובכ"ט טבת תצ"א לפ"ק נפטר הגה"ק רבי ישראל ז"ל ומנו"כ בזסלב.

התיצבו וראו את ישועת ה'.

התיצבו וראו את ישועת ה'. (יד יג)
איתא בחז"ל (ק"ת) קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף. ושמעתי לבאר, כי בקריעת ים סוף בעת צרה לא חשבו בני"י שיקבע הים, דזאת לא עלה על מחשבתם כלל, רק חשבו כי הנחשים ועקרבים ילכו משם ואז יוכלו לברוח, או שהש"ת יכניס מורא בחיל מצרים שנוסע אחריהם שישכחו לאחוריהם, אבל הש"ת הושיע להם באופן שלא עלה על מחשבתם, ויעברו בתוך הים ביבשה.
כן במזונותיו של אדם, שבזה שחושב שיהיה זריו ונשכר, איתרמי שהש"ת אינו חפץ כן, וימין לו ריווח הרבה יותר מכפי שחשב האדם.

(לקט שכחה ופאה (ברדיטשוב תרס"א) לרבי דובריש מונזון)

ה' ילחם לכם ואתם תחרישון.

ה' ילחם לכם ואתם תחרישון. (יד יד)
שמעתי מהרב ר' הירץ פינטשוב ז"ל שפירש ע"ד צחות, דהנה מידי יום ביומו הקב"ה עושה מלחמה נגד השטן המקטרג בבראו להשטין על בני ישראל עם ה', באמרו רבש"ע בני ישראל גנבים הם, והקב"ה משיבו לאמר לך אצל אומות העולם ותמצא אלפים כיוצא בהם, וחזר ואומר עמך ישראל מנאפים, והקב"ה ברוב רחמיו משיבו כנ"ל.
אמנם כאשר חץ שחוט לשונם, דישאל משיחים דברים בטילים בביה"כ, אז כביכול אין אומר ודברים להשיב לשטן, כי הנה האומות עומדים בבית יראתם בדרך ארץ ובריאה. וז"ש ה' ילחם לכם נגד השטן, אבל ואתם תחרישון בבית הכנסת ולא תשיחו דברים בטילים, כי בדבר הזה א"א להלחם נגדו וכביכול אין פה להשיב, ושפתיים יושק.

(חידת שמשון (פיורדא תקמ"ה) לרבי אשר אנשיל מזה, ממדינת פיהם)

ויט משה את ידו על הים.

ויט משה את ידו על הים. (יד טז)
כתב המקובל רבי יעקב קאפיל זאסלובר ז"ל, בכל ערב שבת קודש הלכנו אני עם חברי אל איש אלהים המקובל קדוש יאמר לו מוהר"ר שמשון אוסטרופאלי הי"ד, שידוע לרבים שרוב דבריו היו ע"י מגיד שהיה אצלו, והגיד לנו דף אחד זוהר מהפרשה השייך לאותו שבוע. ושמעתי מפיו שהמונה על הים נקרא רד"ל, והם אותיות שלפני משה, והוא מה שתקנו אנשי כנסת הגדולה בוקע ים לפני משה, ר"ל לפני אותיות שבתית משה הם אותיות רד"ל, ר"ש קודם ש"ן דל"ת קודם ה"א למ"ד קודם מ"ם, ודברי פי חכם חן ושפתיים ישק.
(נחלת יעקב (ז) זולצבאך תמ"ו)

ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים.

ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים. (יד ל)
שמעתי מקשים אמאי לא אמרו ישראל שירה על היציאה יתכף כשיצאו ממצרים. ומצאתי ספר כתי"י מן הגאון מוה"ר העשיל ז"ל, ואגב מפרש הקרא ויושע ה' ביום ההוא וגו' וירא ישראל וגו', דאיתא בגמ' עבד שברח לפני שש צריך להשלים, אך אם מת האדון א"צ להשלים, וישראל יצאו ממצרים קודם הזמן של ת' שנה ק"ץ שנה, והוא דינם כמו עבד שברח לפני שש וצריכין להשלים, אך כשראו שמתו המצרים אזי נשתחררו לגמרי. וז"ש ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים, פי' היום היה להם הישועה ולא מקודם, ומפרש הפסוק במה היתה הישועה היום, משום דירא ישראל את מצרים מתים ופטורין מלהשלים, ואז אמרו שירה בשמחה רבה ודפח"ח.

(גיבת נחום (לונדון תרמ"ו) לרבי מנחם נחום אב"ד פרידבערג באשכנז)

אלהי אבי וארוממנהו.

אלהי אבי וארוממנהו. (טו ב)
אגלה לך מה שמעתי בשם הגאון המפורסם מוהר"ר אליהו מוויילנא, אלהי אבי וארוממנהו, הקב"ה מתייחס פעמים רבות עם האבות ואמר אנכי אלהי אבותיכם אברהם יצחק יעקב, וז"ש וארוממנהו, בזה שאמרתי אלהי אבי ארום להשם יתברך, כי הוא להש"ת לכבוד ולתפארת ודפח"ח.

(כליל תפארת (ברסלויא תק"פ) לרבי צבי הירש המגיד מלעסלא)

אלהי אבי וארוממנהו.

אלהי אבי וארוממנהו. (טו ב)
שמעתי מאממו"ר זצ"ל כי יש בידו קבלה מאבותיו, שבעת שיאמר אלהי אבי וארוממנהו, יכוון שקיבל מאביו שקיבל מאביו וכו', ובזה יכלול א"ע עם הדורות הקודמים עד דור יוצאי מצרים שאמרו השירה על הים, ויהיה נכלל עמהם.

(תורת גבריאל (ירושלים תר"ע) לרבי גבריאל זאב מרגליות, חתן רבי נחום מהורודנא)

ויאמר משה אל יהושע, בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר.

ויאמר משה אל יהושע, בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר. (יז ט)
ויש להבין למה הניח הדבר עד למחר, ולא מצאתי טעם בזה.
וי"ל דמשה א"ל בחר לנו אנשים, ופירש"י ירא חטא, וא"כ יהושע משרת משה שלא מש מתוך האהל, איך ידע לבחור צדיקים להלחם בעמלק, אלא דאמרו רז"ל (יומא עה.) צדיקים ירד להם המן על פתח בתיהם, בינונים היו יוצאין ולוקטין ורשעים שטו העם ולקטו.

ולכן א"ל משה, מחר תראה למי שירד המן על פתח ביתו הוא צדיק ותוכל לבחור אותו למלחמה.
(חידושים מספר אלחנן (אופיבך תפ"ב) לרבי אלחנן הענלא קירכהאן, חתן הקב הישר)

בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם.

בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם. (שופטים ה ב - הפטרה)
שמעתי לפרש שבא רמז, על אלו הנתינים צדקה בשעה שעדיין לא שילמו את חובות שלהם, וז"ש הפסוק בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם, ר"ל שהגותן צדקה, קודם יפר"ע לישראל מה שחייב להן, ואח"כ יעשה נדב"ת עם כספו.

(ארץ החיים (קושטא תק"י) לרבי אברהם חיים כהן מניקלשבורג, ע"י סו"פ יא)

אמר אביי

חברותא עם גישמאק. מילה טובה.

הנאטע השבוע

תתקיים בעז"ה
בליל שב"ק

בשעות 11:00 - 09:30

בבית
ר' יונתן שטנצל שליט"א

שאלות לפרשה

הסבר מה המנגנון במצוות המן שמנע ממישהו לקחת ולאכול את המן של מישהו אחר?

כלומר: הגמרא במסכת יומא דף עה מסבירה שהיו שלוש רמות באכילת המן:

1. הצדיקים - מצאו את המן בפתח ביתם

2. הבינונים - היו צריכים ללכת קצת כדי ללקט

3. הרשעים - היו צריכים ללכת קילומטרים רחוק כדי ללקט מן.

ואם כך, מה מנע מרשע שכנו של הצדיק, שהיה צריך ללכת חצי שעה ללקט את המן שלו, לקחת את המן שנמצא בפתח ביתו של הצדיק (נניח משפחת אויערבך) שגר בסמוך אליו? האם היה סימון על המן עם שמות המשפחות כמו "אויערבך", "לנדא", "צענעני", "בוזגלו", "שבדרון"?

ששאלתי בשבע ברכות של אחייני ר' ישראל מאיר סילמן מישהו ענה בדרך צחות, הצדיק קם ב 7 בבוקר, הרשעים קמים ב 12 בצהריים. יש לכם תירוץ השאירו הודעה 0733470982 שלוחה 9

פרשת בשלה תשפ"ה • עלון מס' 12 • עלון שבועי היו"ל ע"י קו אמר אביי • העלון מוקדש לעילוי נשמות הזקוקות לתיקון

"כשחשבת שזה ארגון חסד, והתברר שזה אברך אחד"

(כפי שסופר על ידי הרב יהודה לייב בוק בשיחה עם הרב יונתן שטנצל בקו שיעורי תורה 'אמר אביי')

בני בן ה-8 נפל מאופניים ונשברה ידו. בחדר המיון בבית החולים בלינסון הסבירו שנדרש ניתוח והציעו שהניתוח יתבצע בשניידר. התייעצתי עם הרב אלימלך פירר, והוא המליץ על רופא מומחה בבית החולים הלל יפה בחדרה.

לאחר שהגענו לחדרה, התעוררה שאלת הכלכלה הכשרה למהדרין עבור ימי האשפוז. רוב ארגוני החסד שפנינו אליהם לא פעלו באזור. אחי התקשר לשיבה חרדית בחדרה לברר אם ידוע להם על ארגון שמספק אוכל כשר למהדרין. אברך ששמו הרב מרדכי גדליה שאר ישוב. הוא ניגש לטלפון, ובמקום להציע עצות, ביקש את מספר הטלפון שלנו. חשבתי שמדובר בארגון מתנדבים כלשהו.

להפתעתי, הוא הגיע בעצמו עם שקיות מלאות בארוחות משביעות, משקאות וממתקים לילד. למחרת שב והגיע שוב, מפרט בהארת פנים את ההשגחה על כל מאכל ומאכל. כך המשיך ללוות אותנו עד היום האחרון של האשפוז, כשהכל מוגש באיכות גבוהה ובטעם של אהבת ישראל אמיתית.

רק לאחר מספר ימים הבנתי - לא היה זה ארגון כלל, אלא אברך יחיד שנטל יוזמה אישית. למרות שאביו מתגורר בשכונת עזרת תורה בירושלים, הוא טרח ונסע באוטובוסים, והכל נעשה בדרך שתגרום לנו להרגיש בנוח ומוערכים.

יונתן אומר

ב"ח הלל יפה

לשאלות ותגובות לר' יונתן שטנצל 7614955@gmail.com

רוצה לקבל כל שבוע עלון לאמייל?

שלח בקשה

7614955@gmail.com

לתגובות

073-3470982

שלוחה 9

תמונת השבוע

ובלכתך בדרך: הרב חיים פרץ ברמן ותלמידים צילום: אלעזר פיינשטיין

סיפור לשנת

חילוץ פלאי מתוך הפריזר הקפוא

הסיפור המלא

סיפור שטלטל את אנגליה - מסופר על ידי בנו רב נחמן ברקוביץ' מגיד שיעור בויזניץ בית שמש

הקדמה:

בעיר סטנפורד היל שבאנגליה התגורר יהודי בעל חסד גדול, הרב ישראל ברקוביץ' זצ"ל. סיפור הצלתו המופלא מחדר הקירור במשחטה באירלנד טלטל את אנגליה והפך לסמל לכוחה של מילה טובה. את הסיפור מספר בנו, רב נחמן ברקוביץ', חסיד ויזניץ, שנולד יחד עם אחיו הקטן לאחר המאורע הזה, בשיחה עם הרב יונתן שטנצל בקו אמר אביי 02-5332646

הרקע המלא:

בשנת תש"ל (1970), כאשר התגוררה המשפחה בלונדון, חיפש רבי ישראל, שהיה תלמיד חכם גדול וירא שמים, פרנסה בכל מקום אפשרי. "גרנו בלונדון אז", מספר רב נחמן, "ואבא חיפש פרנסה בכל מקום שאפשר."

הישועה הגיעה כשנודע להם שמחפשים משגיח כשרות במשחטה גדולה באירלנד. כפי שרב נחמן מדגיש: "אירלנד זו כמו מדינה נפרדת מאנגליה, אבל זה מיבשת אנגליה." באותה תקופה, המצב באירלנד

היה מורכב בשל פעילות המחתרת האירית (IRA), אך למרות זאת, החליטה המשפחה לעבור לשם.

העבודה במשחטה:

במשחטה עבדו שני משגיחים - רבי ישראל ומשגיח נוסף, יהודי מבוגר כבן שבעים. "אבא סיפר לנו כמה פעמים, מתאר רב נחמן, "והוא אפילו הדגים לנו איך הוא היה מודד את הקור." היה להם מכשיר מיוחד שהיו מסובבים כדי למדוד את הטמפרטורה. "אנחנו לא מבינים בדיוק איך זה עבד אז", מודה רב נחמן.

חדרי הקירור היו ענקיים, עם קירות מבודדים בפלדה עבה, והטמפרטורה בהם הייתה 38 מעלות מתחת לאפס. מהתקרה היו תלויים נתחי בשר ועופות. המשימה האחרונה של כל יום הייתה לבדוק את הטמפרטורה בחדרים אלו

רגע ההצלה המופלא:

בינתיים, השומר הגוי סיים את משמרתו ועמד לנעול את המפעל. הוא כבר נעל את המפעל והלך הביתה, אך משהו הטריד אותו - בפעם הראשונה מזה שנים, מיסטר ברקוביץ' לא בא להיפרד ממנו ב"ערב טוב".

"הוא הגיע הביתה", מספר רב נחמן, "והוא אמר 'זה לא יכול להיות, מיסטר ברקוביץ' לא אמר לי ערב טוב, אי אפשר, כנראה שהוא נשאר משהו שמה במפעל'."

השומר חזר למפעל וצעק בכל החדרים "מיסטר ברקוביץ'! מיסטר ברקוביץ'!" כשלא מצא דבר, כמעט התייאש. "כנראה שבגדתי משהו בתפקיד שלי", חשב, "נעלתי את המפעל עם מישהו בפנים. אם ברקוביץ' לא אמר לי ערב טוב, כנראה שהוא לא יצא."

בסוף נצנץ לו במוח - אולי הוא בפריזר? כשפתח את דלת חדר הקירור, מצא את שני היהודים - רבי ישראל עדיין קופץ ומתנועע לשמור על חום גופו, וחברו המבוגר כמעט קפוא.

התוצאות הטרגיות:

המשגיח המבוגר אושפז עם דלקת ריאות קשה שממנה לא החלים ונפטר. רבי ישראל ניצל והמשיך בדרכו בעשיית חסד עם כל אדם עד יומו האחרון. הוא נפטר בראש חודש אב תשנ"ב, והוא רק בן חמישים.

המורשת הנמשכת:

"אני ואחי הקטן", מספר רב נחמן בהתרגשות, "נולדנו אחרי המקרה הזה. אנחנו תמיד אומרים שנולדנו בזכות אותה ברכת שלום שאבא נתן לשומר הגוי."

הסיפור ממשיך להתגלגל ולהשפיע. רב נחמן מציין שכשהוא מספר את הסיפור ואומר שזה היה אביו, אנשים תמיד מתרגשים ומתעניינים. אמנם דרשנים לעתים מוסיפים "צבע" לסיפור, אך הגרעין האמיתי נשאר חזק וברור.

המשמעות הרוחנית:

הסיפור מהדהד את דברי חז"ל במסכת ברכות על רבי יוחנן בן זכאי, שלא הקדימו אדם שלום מעולם, ואפילו נכרי בשוק. רבי ישראל, שהיה מקורב מאוד לרבי מויז'ניץ, קיים הלכה למעשה את מאמר המשנה "הוי מקדים בשלום כל אדם".

מה שנראה היה כמחווה פשוטה של נימוס, התגלה כחוט של חסד שקשר בין העולמות ומשך ישועה ממקום בלתי צפוי. כדברי שלמה המלך "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו" - לעולם אין אדם יודע איזו מילה טובה, איזה חיוך או איזה מעשה חסד קטן, עשויים יום אחד לשוב אליו ולהציל את חייו.

זיכרון:

לעילוי נשמת רבי ישראל בן רב דוב ברקוביץ' זצ"ל, איש חסד גדול ותלמיד חכם, שנפטר בראש חודש אב תשנ"ב.

להורדת שיעורים מקול הלשון

- לדף היומי ר' יונתן שטנצל..... 31
- לדף היומי ר' שבח שורץ ר' נטע סלונים..... 32
- לדף היומי ר' איציק כהן, ר' אהרון שקלים..... 341
- לדף היומי באידיש ר' עקיבא שורץ עם ר' ישראל הרשלר..... 33
- העמוד היומי ר' אהרון קסטל..... 342
- ירושלמי דף היומי ר' שמואל יהודה בקר..... 361
- שילוב ירושלמי לדף הבבלי..... 362
- ירושלמי דרשו ר' שמואל יהודה בקר..... 3632
- דף ירושלמי דרשו בחברותא ר' יונתן בורה עם ר' אהרון שקלים..... 3631
- לפרשת השבוע..... 42
- לשירים ולהיכל הנינה..... 5
- לסיפורי היוללות הצדיקים, יונתן אוחנה..... 62

02-533-2646

- למשנה יומית בחברותא ר' יונתן שטנצל עם ר' אהרון קסטל..... 11
- למשנה יומית באידיש ר' שבח שורץ..... 12
- למשנה יומית בעברית ר' שבח שורץ..... 13
- לשון המשנה בניגון ר' יונתן שטנצל..... 14
- לחיפוש משנה בששה סדרי משנה..... 15
- למשנה בדקה ר' אהרון קסטל..... 16
- למשניות טהרות ר' יצחק זיכרמן עם ר' יונתן שטנצל..... 17
- לדף היומי בהלכה ר' אליהו דורפמן עם ר' יעקב רוטנשטיין..... 21
- לחפץ חיים ר' חיים קנובלביץ..... 22
- לשמירת הלשון ר' מרדכי באואר..... 223
- טוש"ע ר' שמואל יהודה בקר..... 23
- רמבם ר' שמואל יהודה בקר..... 24
- רמבם ר' חיים קנובלביץ עם ר' שמואל יהודה בקר..... 25

עם השכן בחדר המדרגות

"לאחרונה התחלתי להאזין לשיעורים בקו אמר אביי על חשיבות עשיית חסד. דבר זה גרם לי להתבונן על המצב בבניין שלי מזווית חדשה.

אני מתגורר בבניין דו-קומתי, ואחד השכנים מניח חפצים ישנים ('אלטע זאכן') בחצר המשותפת. החפצים הללו עלולים למשוך מזיקים כמו עכברים, מה שיכול להוות בעיה לכל דיירי הבניין.

התובנה שהגעתי אליה היא שלפעמים דווקא באי-עשייה - כלומר, בלהימנע מלזרוק את חפציו של השכן - אני יכול לקיים מצוות חסד. במקום זאת, אני יכול לגשת אליו בצורה מכבדת ולדבר איתו על המצב."

מאזין משכונת רמת שלמה.

מילה טובה

היום בכולל, ראיתי בחור שמעולם לא דיברתי איתו, יושב לידי. בדרך כלל, כשאני לא מכיר מישהו, לא הייתי אומר כלום. אבל הפעם, בגלל ששמעתי את החיזוקים באמר אביי על חשיבות המילה הטובה, החלטתי לומר לו "וואס מאכסטו?" (מה שלומך?)

להפתעתי, הבחור ממש שמח מהפנייה, ואז התגלה שהוא בכלל הנכד של חבר טוב שלי.

- ט.ק., בני ברק

לדון כל אדם לכף זכות

סיפור על כוחה של הבנה ודן לכף זכות

באחת החתונות הגיע האדמו"ר מויזניץ ירושלים-מונסי לשמוח עם החתן והכלה. במהלך האירוע, מסר האדמו"ר את הטלפון הנייד שלו לבעל השמחה וביקש ממנו לשמור עליו לכמה דקות ולקבל הודעות עבורו במידת הצורך.

כשחזר האדמו"ר, אמר לו בעל השמחה באידיש: "קיינער האט איר ניט גערופן" (אף אחד לא קרא לך). הגבאים שעמדו מסביב נחרדו למשמע המילים, שכן נשמע כאילו בעל השמחה מרמז לאדמו"ר שלא הזמינו אותו לחתונה - מעשה המזכיר את הסיפור הטרגי של בר קמצא מימי חורבן בית המקדש.

אולם מהר מאוד התבהרה אי ההבנה: בעל השמחה התכוון בפשטות לדרוש לאדמו"ר שאף אחד לא התקשר אליו בזמן שהטלפון היה בשמירתו. המילה "גערופן" באידיש משמשת הן במשמעות של "לקרוא למישהו" והן במשמעות של "להתקשר".

סיפור זה ממחיש עד כמה חשוב לדון כל אדם לכף זכות ולא למהר להסיק מסקנות שליליות. לעיתים מה שנראה כפגיעה או עלבון, אינו אלא אי הבנה פשוטה שניתן ליישבה בקלות כשמקשיבים ומבררים את הדברים לעומקם.

האדמו"ר ממונסי

חצי דקה עם החפץ חיים

מתוך ספר אהבת חסד

ופרשת חיי שָׁרָה גם כן מלאה ממדת החסד. בתחלתה מירי מעגן השתדלות קבורה והספד, שהוא בכלל גמילות חסדים כדאיתא בגמרא (ב"מ ל:). ואחר כך ספָּרָה לנו התורה בכמה פרשיות:

ההזדמנות שנודמנה רבקה ליצחק, והעקר הָיָה על ידי מדת החסד שָׁבָה, וכדכתיב (שם כ"ד י"ד): "אתה הכַּחַתְּ לַעֲבָדָה לַיִצְחָק", וכמו שפרש רש"י: ראויה היא לו, שתהא גומלת חסדים, וכדאי לכַּנֵּס בְּבֵיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. ובששי (שם כ"ה) פסוק ט': "וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ יִצְחָק וַיִּשְׁמְעָל בְּנָיו". וגם בפסוק י"א: "וַיְהִי אַחֲרַי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ", הינו שנחמו תנחומי אבלים.

המשנה השנועית

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר:
וְהוּי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם
בְּשִׂמְחָה.

אבות, ג. יב

חצי דקה של חסד

העברת יהודי מבוגר את הכביש הסואן ברחוב רבי עקיבא בבני ברק

אנשי החסד - לגזור ולשמוך

באדיבות אמר אביי

יועצים רפואיים ארציים

האדמו"ר מאמשינוב..... 02-3003936
ר' אלימלך פירר..... 03-5777000
עזר מציון נב' ציפי, יועצת רפואית..... 03-6144488
ר' משה חרש, מנהל המחלקה..... 052-7632030
ר' שמעון רגובי..... 052-5809005
ר' יוסף צוקרמן..... 052-7639988
ר' זיסמן טייטל..... 03-6194557
ר' מרדכי אייכלר..... 053-3118988
סרטן rccs ר' משה גולדברג..... 0527639572
יועץ בתחום הנפש, פסיכיאטריה ר' ראובן פרקוביץ..... 02-5370511
סרטן ר' משה פריד..... 052-9528011
ר' וסי ארבליר..... 050-5367265
ר' פלימר חב"ד..... 050-2568000
ר' מאיר קויין..... 052-5808936

הדסה עין חרם

חדר סנדוויצ'ים עונות וקפה חנים, ארגון מזון ומרפא בהנהלת יצחק מרקוביץ..... 053-3144777
עסקן רפואי ר' חזקי ברזין..... 054-8418160
אוכל ולינה בשבת ר' לייבל הנדלר..... 053-3111631
ר' יצחק פרץ..... 054-8418201
ר' מוטי פולק..... 050-4164963

הדסה הר הצופים

אוכל ולינה לשבת ר' חיים פראצוביץ..... 052-7699133
ר' ישעיהו זילברשלג..... 052-7649115
משמחי חולים ר' שמואל פינקל..... 058-3255094

איכילוב

מפעל חסד ר' מאיר שמעון ויינר..... 03-5790837
להתקשר ביום חמישי בערב להזמין..... 052-7654040
חב"ד הנהלת תפילין ר' טל גומברג..... 050-8777240

תל השומר

עסקנים רפואי, רחשי לב ר' ראובן שרביני..... 054-9073535
ר' מושי נשייד..... 058-4990014
ר' בית החולים ר' יואב אוקנין..... 052-9211400

עסקן סרטן ר' שוקי בריף..... 052-4224224
עזר מציון ר' אלי ברונר..... 052-2659794
ר' יוסף מרגלית..... 050-4147000
רפואה וחיים ר' יצחק שטרן..... 050-4111149
חדר סנדוויצ'ים עונות ושתייה נכנסים לבית הכנסת, ועולים כמה מדריגות או במעלית

בלינסון

עסקנים רפואיים ר' ישראל בבצ'יק..... 050-4193544
ר' שלמה קופולוביץ..... 052-7633151
עזר מציון..... 052-7318585
אוכל לשבת חסדי יואל ר' מנדל רובין..... 050-4128914
..... 1800303044
ר' יצחק אייזיק הולפר..... 050-4153630
חב"ד הנהלת תפילין..... 050-76900577
לינה..... 050-4180111

בית רבקה פ"ת

עזר מציון נב' צילה לפידות..... 052-6831024
לינה בשבת ר' רפאל צברי..... 052-7193501

שערי צדק

סעודות שבת לאורחים ארגון יד טובה של הרב יצחק סגל. קומה 4 שערי צדק ע"י בית ספר לאחיות
יועצים רפואיים ר' חיים הגר..... 054-8463026
ר' אשר וולס..... 053-3199888
ר' משה לודמיר..... 052-7622322

בית חולים הרצוג

צמוד לבית הכנסת. יש סעודות שבת
שמחת חולים ר' אהרן לוי..... 050-4192265

העמק עפולה

ר' ביה"ח ר' יוסף יצחק סגל..... 054-4632770
אוכל מהדרין לאורחים ר' ראובן בלקין..... 052-7668272

אסותא אשדוד

עסקן רפואי ר' ישראל הרשקוביץ..... 052-2481113

ר' אברהם פלד..... 050-4172072
ר' בית החולים ר' יעקב קיהן..... 052-7134394
המשמחים ר' ערן שמחי..... 054-2084090
המשמחים ר' אריה ויינר..... 052-7615250
אוכל בשבת, תפילין, חבד ר' צבי גודמן..... 052-6765973

בית חולים אסף הרופא צריפין

רב ביה"ח ר' הראל פדידה..... 058-7322289
שליח חב"ד ר' מנדי בקרמן..... 053-6290363
לינה בקרבת מקום ר' משה פרידמן..... 052-7630007
יועץ רפואי עזר מציון ר' נתי שפיגל..... 052-5222261

ביקור חולים בתחום הנפש

הרצוג ר' ציון סעדון..... 052-2380423
כפר שאול ר' יחיאל הגר..... 054-5589402
ר' משה זייציק..... 054-8447442

מנהלי קופות החולים בציבור החרדי

כללית נוש דן ר' חזקי פקשר..... 052-7632326
כללית נוש דן ר' נחמיה בלושטיין..... 054-8448244
דרום ר' אברהם בלושטיין..... 052-7110990
ירושלים ר' יעקב דב קאהן..... 054-8460282

קופת חולים מכבי

גוש דן ר' משה שלזנגר..... 077-2765050
ירושלים ר' איציק קליין..... 050-4157333
דרום ר' יהושע קלופמן..... 054-5921224
צפון ר' אליעזר רזנברג..... 052-7157811

מאוחדת

ארצי ר' יהודה פרנקל, אחראי חרדים ארצי..... 058-4191613
גוש דן ר' נתי ציינשטיין..... 053-3102444
צפון ר' ברוך ברזין..... 058-5110880
דרום ר' חנוך..... 053-0318886

קופ"ח לאומית

מנהל חרדים ארצי ר' אפרים רזנשטיין..... 050-4110000

אוכל מבושל עד הבית מחיר סמלי

יד טובה ארצי ר' סגל..... 02-5716500
בית התבשיל בני ברק..... 03-5796501

קופות צדקה שכונתיות

מודיעין עלית

קרית ספר מתן בסתר ר' יעקב שוב..... 08-9740208
ברכפלד קרן החסד ר' ישראל פישל פישל..... 052-7674004
גרין פארק טוב וחסד, ר' ליפא ליוש..... 050-4121188
חפציבה ר' אהרון מיטלמן..... 08-9799708
נאות הפסגה ר' אהרן פלם..... 052-7612462
והחזקת בו ר' אברהם וייספיץ..... 050-4141936

גבעת זאב

ר' מרדכי שניידר..... 052-7641712

מרכז ירושלים

הרב אלישיב ר' אלימלך רטמן..... 050-4112844
מאה שערים ר' זלמן בירנהק..... 053-3155066
גאולה נוה צבי ר' יחזקאל אייזנברג דוד קור..... 052-7618934
מקור ברוך ר' מרדכי וייספיץ..... 053-3138100
זכרון משה ר' יחזקאל לינדר..... 052-7626025
בית ישראל שלמה פרקוביץ..... 058-3206137
ר' משה פראקוביץ..... 053-3122938
ר' יהודה רזאל..... 02-5022025
בתי ורשא ר' אברהמלה סלונים..... 053-3164035
עיר התקנה ר' יהושע זילברמן..... 052-7630530
קרית אברהם ר' יצחק..... 054-8443901
הרב אלישיב ר' אלימלך רטמן..... 0504112844
שמואל הנביא ר' חצקל טורצין..... 053-3126822

צפון ירושלים

מטרסדורף ר' רפאל פלדמן..... 052-7699184
סנהדריה המורחבת ר' צבי וייספיץ..... 052-7157100
מתן בסתר ר' יעקב חיים רזנטל..... 052-7130181
פאני ר' אליהו משה וייס..... 053-3100844
רמת אשכול, ר' אלטר..... 050-4120252

קרית נתן
קופת הרבנים ר' חרז..... 086810060
קופת הספרדים ר' דניאל חזקיה..... 052-7114487
קרית יערים סלזסטון ר' עמירם ולדברג..... 052-7642251

ביתר עלית

קופת העיר ביתר..... 02-5725371
צפון
חיפה, הדר ר' מכל ברנשטיין..... 053-3191779
נוף הגליל הר יונה ג' הרב אהרן אברך..... 054-8434668
נוף הגליל שכונה צפנית..... 052-7694866

טבריה

נוף כינרת קופת הקהל ר' נתנאל מור יוסף..... 079-9690364
שיכון ד' קרלין ר' שמעון סגל..... 053-5578308
קופת העיר טבריה..... 073-2396123
קופת רמב"ן..... 04-6090129

בני ברק

מערב בני ברק עזר חיים, גולדמן..... 054-8426123
משכנות יעקב ר' הלל מן..... 053-3175556
שיכון ג' ר' יצחק קרמר..... 03-6744496
ר' סיני הלברשטאם..... 052-7110673
שיכון ויזניץ ר' אברהם מרדכי וייס..... 052-7612998
קרית הרצוג ר' יהודה אריה שוורץ..... 050-4132908
דימנט..... 050-4178740
שיכון ה חלוקת חלות, ר' דוד דגול..... 03-5792356
רמת אהרן ר' שמחה מושקוביץ..... 03-6195377
ר' יואל דובינקי..... 03-5700228
רמת אלחנן מתן בסתר ר' אריה לייב כהן..... 052-7116451

צפת

עונג שבת ר' בנימין רזנברג..... 052-8470083
קופת צפת ר' משה ברנשטיין..... 052-7698697

הגבעה הצרפתית ר' יצחק זאב זיידל..... 052-7621373
נווה יעקב ר' יוסי כהן..... 053-3105605
רמת שלמה ארגונו..... 052-7147143
עזרת תורה ר' אברהם אורבך..... 054-8417447
מטרסדורף ר' רפאל פלדמן..... 052-7699184
רוממה זכרון יעקב ר' דוד דרלכר..... 052-7633070

דרום מערב ירושלים

הרב נוף תומכי תורה הרב חיים שינקובלסקי..... 052-7653375
גבעת שאול ר' משה אורי איינשטיין..... 1800-100960
בית וגן קופת השכונה ר' אהרן נויבירט..... 054-8416137

בית שמש

רמה א ר' צבי רזנשטיין..... 054-8449782
רמה א משכנות יעקב ר' שמעון קובלסקי..... 052-7611008
רמה ב קופה של צדקה ר' משה שישא..... 054-8590076
קרית חסידים ר' לייבוש הלברשטאם..... 052-7641591
ר' אייזיק רבינוביץ..... 054-8400601
רמה ד 1, 2 ר' שעייה אייזנברך..... 054-84128292
רמה ד 3 ר' מאיר הולצמן..... 052-7148106
סלונים ר' שלום דב בלומנטל..... 050-4140483
יפה נוף ר' חיים רבינוביץ..... 050-4193562
קרייה ר' אליעזר רוברט..... 02-9951111

052-7617761

קרית הנציב ר' שלמה יעקבסון..... 054-8464880
חפציבה ר' משה וייספיץ..... 052-7132699
קרית חסידים ר' אייזיק רבינוביץ..... 054-8400601

אשדוד

קופת החסד אשדוד..... 08-8561514
באר שבע

אופקים ר' הרשקוביץ..... 053-3182145
נתיבות ר' עזרא אפרים..... 054-8435607

רוצה להיות שותף להרבות חסד בשכונתך?

70 עלונים של עלון החסד של אמר אביי יגיעו לביה"ח להפצה מידי שבוע, ואתה נהפך לשותף בזכויות תמורת 70 ש"ח לחודש.

058-328-0900

{ אז נדברו }

פרשת בשלח תשפ"ה | גליון מס': 679 | לסדר: "זיושע ה' את ישראל"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

חדש חדש!!!

ניתן לשלוח הערות או תגובות

על העלון למספר פקס:

077-4448588

רוצים להיות שותפים

בהוצאות העלון?

בבנק: בנק פארי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (נ"ר)

באשראי: "נדריים פלוס"

(שם קופה: עלון אז נדברו)

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

תודה מראש!!!

לראשונה שהיהדות הנאמנה חווה יצוג משלה לשביעי באוקטובר...

בשבוע שעבר השתחררה חטופה מעזה... והיא הביאה יחד איתה מסר ואמירה שהציפה את יראי ה' הנאמינים לה' ברגשות קודש עזים טמירים ומרוממים... הרבה דמעות של רגש לקירבה וגעגועים לקשר עם ה' נשפכו בשבוע האחרון בעקבות זה... למרבה האבסורד... די קשה להוציא את זה מהפה... אבל אם תרשה לי לומר: בשבוע שעבר ביום חמישי זו הפעם הראשונה !!! שהיהדות הנאמנה חווה יצוג משלה לאירועי השביעי באוקטובר!!! חלף כמעט שנה וחצי מאז תחילת המלחמה ואם תשים לב מאז ועד עכשיו לא הייתה כמעט דמות אחת שייצגה והגישה את ההיבט שלנו בתור חרדים לדבר ה' למה שקרה באותו שמחת תורה... היה את ה'ביחד ננצח', היה את ה'הפקרה', היה את ה'החוסן הלאומי', היה את ה'נצחון המוחלט', היה 'ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם', היו המון קולות וססמאות... חלק רחוקים יותר... חלק רחוקים פחות... אבל הקול היחיד שכמעט ולא נשמע אפילו פעם אחת לאורך כל המלחמה זה הקול של הנאמנות לה' ולהבין שה' פה!!! והוא איתי פה!!! והוא רוצה אותי!!! רוצה אותי איתנו!!! (יש לציין שאמנם נשמעו הרבה קולות של אמונה צרופה ומסירות נפש לרצון ה' מתוך הציבור הדתי לאומי... אבל סו"ס הקול הזה התנקז והוקדש כמעט עד הקצה למשימה הנקודתית של הנחישות בלחימה... מתוך השקפת עולם טהורה שזה כעת רצון ה'... וכמובן שה' לא יקפח שכרם... אבל מה לעשות שזה לא סוד שבנושא הזה יש לנו ויכוח... ולכן עם כל המסיו"נ שלהם הם לא ייצגו את ההיבט שלנו בסוגיה זו...) הקול של האמונה כמות שהיא לא נשמע!!! והותיר אותנו מחוץ לתמונה ו... ובצדק... והנה כעת הקול הזה בקע בבת אחת ועם כל העוצמה!!!

מבחינתי אותה חטופה שיצאה מהשבי עם 'דרך אמונה בחרתי ובדרך אמונה שבת'!!! זה... זה הסיפור האישי שלנו!!! זו השביעי באוקטובר מהזוית של בית המדרש שלנו... זה היה כ"כ חסר לנו עד עכשיו... כ"כ חיינו למשפטים האלו... מה לעשות... עמדנו מרחוק ולא יכולנו להכניס לאנשים את המשפטים האלו בכח בתוך הפה... כי סו"ס לא חיונו את זה בעצמנו... לא יכולתי לגשת ליהודי מעוטף עזה ולהגיד לו: ה' קורץ לנו... הוא רוצה איתנו קשר... אני לא יכול לגשת לחטוף שהשתחרר ומכריז: הסייט נגמר!!! ולהגיד לו: אם הסייט רק נגמר... אז בשביל מה הוא בכלל התחיל?? אולי ה' רצה עוד משהו חוץ מהסייט הזה ולא רק שהוא יסתיים? אין לי רשות להגיד את זה... וסו"ס אחרי שנה וחצי מישהו אחד מניף את הדגל הטהור!!! הזקן!!! המרומם הזה!!! דרך אמונה בחרתי!!! מישהו שהביא איתו בשורה... הנה... **היה בשביל מה...** ה' רצה פה משהו והוא ניצח!!! הוא קיבל את העיניים הממוקדות שלי בו... הוא רצה אותי והוא קיבל אותי!!!

אני לא יודע מה זה עשה לציבור הכללי במדינת ישראל... מסתמא השחרור הזה היה נקודתי... עוד פעימה שגרתית בעסקת חטופים... אבל בשבילנו החרדים לדבר ה'... זה היה שוקר חשמלי!!! אני באופן אישי לא נרגע מזה... אני יכול לשרטט לך כבר עכשיו איך הולכת להיראות אותה חטופה בעוד שמונים שנה... בהר המנוחות תהיה מציבה!!! ומסביבה יעמדו מאה נכדים כולם הולכים בדרך ה'... ויגידו: רננו צדיקים בה'... (כמובן שהבחירה אף פעם לא נעלמה... והיא יכולה גם להחמיץ את זה) ומאיפה אני יודע?? כי לפני שבועיים הייתי ביארצייט של סבתא שלי... שלפני שמונים שנה בדיוק היא יצאה מאושוויץ במשקל 29 ק"מ ומסרה שם נפש על חמץ בפסח ולהישאר אנושית ובעיקר על אמונה תמימה בה' שהוא פה!!! וזו סבתא שלי וסבתא שלך וסבתא שלו ואם אתה רואה היום דור שלם של בני תורה אוהבי ה' יראי אלוקים... מאיפה זה?? ממאה אלף חטופים וחטופות בשנות האימים של הת"ש בכל פינה בעולם שבדרך אמונה בחרו ו... וגם שבנו!!!

אותה חטופה בסך הכל מצטרפת לקבוצה המקורית הזו שהעמידה לנו את כרם ישראל!!! ויחד איתה... ועוד לפני מצטרפים כל החרדים לדבר ה' ונשות ישראל הצדקניות שבדורנו שמוסרות נפש ולאן דווקא מתוך השבי ולאן דווקא בצרה ובצוקה, אבל בהחלט מתוך הגלות המתוקה והחמצונית של דור 2025 שמאתגרת לטווח ארוך לא פחות... הם אלו שניצחו את היטלר בשעתו! והם שמנצחים את המדינה... **והם הם אלו שניצחו את יחיא סינאור... הם ולא אחרים!!!**

כיום לצערנו הרב... גם הדתיים לאומים שכ"כ חרפו נפש בלחימה בנחישות מסכמים בשברון לב ובתחושת החמצה שלא זכינו לנצחון מוחלט... אבל אותם חטופות שגילו את ה' מתוך השבי הם כן זכו לנצחון המוחלט ו... ואנחנו איתם!!! גם אנחנו ננצח... ונצחון מוחלט!!! הנצחון שלנו לא תלוי בטרמפ ולא תלוי בהמשך לחימה ולא במשאיות מזון... ולא תלוי באף גורם חיצוני... הוא תלוי בי ורק בי... האם אני בוחר להיצמד לרצון ה' ולהבין מה הוא רוצה ממני... ושם ננצח!!! הלוואי וביחד נגיע לשם וביחד ננצח... **אבל גם אם לא ביחד... אני וביתי נעבוד את ה'... וננצח!!!**

באותו יום שחרור... הרגשתי בתור חרדי תחושה די מוזרה... הרגשתי כאילו אני נמצא בעולם האמת... הרי כשצדיק מגיע לעולם האמת יש קבלת פנים והקב"ה שש ושמח בראיו נפש נקי וצדיק... ופה חרדי הרגשתי זיעה קרה... הנה... אנחנו בתור החרדים לדבר ה' ששים ושמחים לשמוע על מישהו שיצא משם נקי וצדיק. אז זהו! שחשוב לדעת שבאותה שעה שכל הפרוץ קטורים מופנים לאותה חטופה שנשארה נאמנת לה'... הרי באותה שעה יש את אותו חרדי מבטן ומלידה שמתמודד איפה שאף אחד לא רואה... וגם אלך מופנים כל הפרוץ קטורים... גם לך מחכה כזו קבלת פנים... רק יש הבדל אחד: אותה חטופה חיכתה לרגע השחרור ואילו אתה לא מחכה לרגע הזה!!! כי זה יקרה כשתמות ואתה לא רוצה למות!!! עכ"פ מחכה לך כזו קבלת פנים של נפש נקי וצדיק... אבל כל דקה נוספת שאתה עדיין פה... זה בשביל לאפשר לך עוד רגעים מכוננים כאלו. שהיום לעשותם ומחר לקבל שכרם. היום לבחור בה'... ומחר אהבת עולם תביא להם... **ההמשך בעמוד 3-4 בגיליון זה.**

מהי הנוסחה המקורית ומגילת היסוד של עולם הישיבות...??

ישנו פולמוס ישן ונדוש בעולם הישיבות הליטאי... האם לדבר על שובבי"ם או לא... האם קבלנו מרבתינו מעתיקי השמועה או לא קבלנו?? ואני מוכרח לומר שאיש בשורה אני!

השנה מצאתי את שביל הזהב!!! לא!!! אין צורך לדבר על שובבי"ם... סו"ס עולם הישיבות בנוי על קבלה ומסורת מרבתינו ראשי הישיבות עד מרן ר' חיים מוולוז'ין צוק"ל... ואם אין לנו מסורת לדבר על שובבי"ם... אז עזוב... לא קבלנו מרבתינו... אבל מה כן??? יש נושא מסוים שכן קבלנו מרבתינו עד ר' חיים מוולוז'ין זיע"א...
קוראים לזה ספר נפש החיים!!!! נפש החיים זה ספר שלא חיבר אותו ר' חיים קנייבסקי, וגם לא ר' חיים בריסקער... גם לא בית הלוי... וגם לא הנצי"ב מוולוז'ין... חיבר אותו ר' חיים מוולוז'ין זיע"א בכבודו ובעצמו... וזה לא סתם חיבור שלו... אבל החיבור היסודי שלו! ומבחינתי... אם ר' חיים מוולוז'ין זיע"א גם ייסד את עולם הישיבות וגם כתב את ספר נפש החיים... מבחינתי ספר נפש החיים הוא מגילת היסוד והנוסחה של עולם הישיבות!!!!
 אז זהו! ברצוני להעלות הצעת חוק ולהניח אותה על שלחן (בית) הכנסת בעולם הישיבות שכל שנה כשמיגיעים ימי השובבי"ם... שלא ידברו על שובבי"ם... רק דבר אחד כן:
פשוט שילמדו בעולם הישיבות את הספר נפש החיים שער א'!! זה הכל!!!
 זה לא שובבי"ם... זה לא עסק בנסתרות... זה בסה"כ לעסוק בתורתו של מייסד ומחולל עולם הישיבות הליטאי... זהו... בקשה שמרנית ולגיטימית... שער א' בנפש החיים...
 רק מה?? הצחוק הגדול הוא שאם למדת שער א' בנפש החיים אין לך פגיעה ישירה!!!! הישר ללב של הנקקודה של שובבי"ם כמו נפש החיים שער א'... והלוואי...

המדעים הוא שעד לפני כמה שנים... תמיד אמרו לנו שמומלץ מאוד ללמוד נפש החיים שער ד' ששם ר' חיים מדבר ומפליג במעלה הנשגבה של עסק התורה... נכון... זה באמת חשוב מאוד... אבל עדיין!! סו"ס זה שער ד' בנפש החיים ולא שער א'... ובאמת שער ד' מתחיל במילים **עוד זאת** אמרתי לבא במגילת ספר כתוב עלי בגודל החיוב של עסק התורה!! ואם ר' חיים ראה לנכון להשאיר את זה לשער ד'... מה זה אומר? שר' חיים מוולוז'ין הבין שכמה שחשוב לדעת את מעלת עסק התורה... עדיין יש משהו עוד יותר קריטי שבשבילו הוא הקדיש את שער א'... והאמת היא שכבר כשהייתי בישיבה קטנה שאלתי בסקרנות מה... מה יש שם בשער א' ב' ג'?? למה לדלג לשער ד'?? אמרו לו: עזוב... זה קבלה...
 והיום אני מבין למה אמרו לי את זה... כי אם בשער ד' הוא מפליג כמה התורה גדולה ונשגבה!!! אז בשער א' הוא מכאר באריכות **כמה אתה!!!! כמה אתה גדול ונשגב!!!**

ואני מאוד מבין למה לפני 30 שנה כשהייתי בישיבה קטנה זה לא היה חשוב... כי לפני 30 שנה... באמת מה העניין לדבר עלי... כן חשוב לא חשוב... מאי נפקא מינה... מי חשב אחרת... מה שבעיקר היה חשוב זה זיץ לערען... תעריך את התורה... תשב ותלמד... אחרי הכל... לפני שלושים שנה זה היה עדיין בעיצומה של הצמיחה מחדש של עולם התורה, על חרבות הדור שעזבו את התורה... או אז צמח הדור הראשון והשני של הבני תורה!!! וכידוע: כל הפרוזקטורים וכל המיקוד הופנה לגודל מעלת עסק התורה... זה היה הדור הראשון של האברכים... הדור השני של המושג הגורף שנקרא בחור ישיבה ללא אופציה אחרת... אבל היום??? בשנים האחרונות, ובפרט בעשור האחרון... הנושא הוסט לגמרי!!! התורה כבר ממזמן חשובה!!! מוסדות התורה משגשגים!!! בתי מדרשות מפוצצים... ארונות קודש מפוארים וגם אוצר הספרים אדיר ממדים... קול הלשון לא פוסק... ועולם הישיבות מלא מפה לפה... היום כבר פחות דחוף לדבר על גודל החיוב של עסק התורה... כי מי חשב אחרת... היום זה יותר מידי ברור... חסר לשיבוחר שנכנס לשידוכים אם הוא יצהיר שהוא לא מתכנן ללמוד אחרי החתונה... חבל... זה לא שיווקי... אם אמרת שאתה שקוע בלימוד נפתחים לפניך כל השערים... אין היום מי שלא מעריך את עסק התורה בכל גווי הקשת...

אבל איזה ערך ירד והושפל עד עפר??? **הערך שלי!!!! אני!!! מה אני שווה ? ! ?**
 כן... התורה חשובה... בית המדרש יקר לאין ערוך... אבל איפה אני פה בסיפור??
 אני מרגיש קטן... אני מרגיש שוב"ב... הרחוב מנגיש לי כל מיני רגעים שובבי"ם... כן... זה בדיוק הנושא של שובבי"ם... ובני ישראל פרו **וישרצו**... אתה יודע מה זה וישרצו? כמו שרצים!! יש היום כמויות של בני תורה... כמויות של בחורי ישיבות ואברכים כמו... כמו... תראה איך בית המדרש מפוצץ... (הוי... איך העיתון אוהב לפרסם את התמונות האלו ככה מאחורה איך בית המדרש מפוצץ וכולם מתנדנדים כמו סרט נע... הוי... איך הצלמים והעיתונות אוהבת את זה... אני קצת פחות... והרב"ש"ע ככל הנראה עוד קצת פחות...) בית המדרש מפוצץ זה דבר נפלא... זה בסה"כ אומר שיש הרבה לומדי תורה... ואין דבר נפלא מזה... אבל אל תשכח שכשרוצים להפגין את כמות לומדי התורה!! על הדרך כל יחיד ויחיד מרגיש בורג ממערכת... התורה נשארה חשובה מאוד... ואילו איפה אני פה בכל הסיפור... ופה מגיע נפש החיים לא שער ד' אלא שער א'!! ושם מחולל ומייסד עולם הישיבות מציג את מגילת היסוד של עולם הישיבות... אתה יודעים מה זה בן ישיבה???
"וזאת תורת האדם, כל איש ישראל אל יאמר בלבו ח"ו כי מה אני ומה כוחי לפעול במעשי השפלים שום עניין בעולם, אמנם יבין וידע ויקבע במחשבות לבו, שכל פרטי מעשיו ודבוריו ומחשבותיו כל רגע, לא אתאבידו ח"ו ומה רבו מעשיו ומאוד גדלו ורמו שכל אחת עולה כפי שרשה לפעול בגבהי מרומים בעולמות וצחצחות אורות עליונים!"

והיום!!! אני לא צריך להגיד לך... זה הנושא!! זו הסוגיה הקריטית ביותר!! כן שובבי"ם לא שובבי"ם... לא משנה איך שתקרא לזה... על המשפטים האלו צריך לחזור ולשנן אינספור פעמים... **גם על זאת יחרד לב האדם מעם הקודש, שהוא כולל בתבניתו כל הכוחות והעולמות כולם והלב של האדם הוא כלליות הכל כנגד בית קודשי הקדשים, והאדם הוא הכח ונפש החיה של עולמות עליונים שכולם מתנהגים על ידו...** " זה שער א' בנפש החיים!! וזה הנפש של כל החיים בדורנו אנו!!! זו הסוגיה הקריטית ביותר!!! שאגב: מי שהופקד להיות אחראי הראשי לעמעם ולטשטש ולהשכיח את הנפש הזו של החיים... הלא הוא 'ידידנו' עמלק שאנחנו קוראים עליו בסוף הפרשה שהתפקיד שלו הוא **לזנוב!!!** ויזנב בך כל הנחשלים אחריו... לתפוס אותך ברגע של נחשלות ולעשות ממך זנב!! שוונץ... קטן... וזו ההנהקודה של שובבי"ם... תפסיק לראות את עצמך כמו ילדון שוב"ב ומנומש... תבין שאתה גדול!! תבין שיש לך השפעה... אתה משהו שעובד!!

ניתן לרכוש את הספר 'וימאן', מוקדש ללוחמי הנלחמים בעוז ותעצומות בקרב הבלתי פוסק בדגל הנאמנות לה' בתנאי שטח סבוכים נגד כח המשיכה של דור 2025 כוחותינו חזקים!! לא נותר לנו, הדור היותר מבוגר, אלא להצטרף למאמץ המלחמתי, לתת רוח גבית ותמיכה בלתי מסויגת לצעירי דורנו שמתברר ש-ה' כנראה סומך עליהם ונותן בהם אימון עוד יותר ממה שנתן בנו. ספר זה נועד בעיקר בתור 'הצדעה' ונתנית שכם ונשיאה בעול ללוחמנו.

ניתן לרכוש במוקדי המכירה

כדלהלן:

- ירושלים:** רח' נהמיה 10 קומה ג'
 גבעת שאול, רח' בן עזריאל - 8491554-054
 בית וגן - משפחת נוישטט רח' הרב פראנק 29
 רוממה - המ"ג 29 - 7682281-052
 רמות ד' - רובין 47
 גילה - 0533148861
- אופקים - משפחת שפירא:** 053-4112035
אחינסך-שרגל: 052-7171721 שבט אשר 9
 שלב ב' - 0534162979
- אלעד - רחוב ר' יהודה הנשיא:** 03-9073067
אשדוד - הרב צור: 050-4120311
ביתר עילית - אזור רמי לוי: 054-8450998
בית שמש - נהר הירדן 9 ר"ב: 058-3294147
- בני ברק - קיבוץ גלילות 9:** 055-6728458
 חו"א 34 - 052-7117271
- רח' הרב בן-ציון/הרצוג:** 0527603814
חדש: אזור גן ורשא - 0534166085
 חדש: פרדס כץ אבוצצירא-
 0548494663
- פרדס כץ החלוצים -** 0548578226
- חיפה: פולק, גאולה 15,** 052-7683095
טבריה - 054-8441354
טל סטון - קפלן, הרי"ף 6 ק"ג 052-7688584
כרמיאל - 0527136165
- מודיעין עילית: קצות החושן 14,** 052-7174781
חפץ חיים 14 - משפחת דרבקין - 089742750
גרין פארק 0527644795
ברכפלה, ר' יהודה הנשיא 30 - 0527126897
נתיבות - הר' גרשונוביץ 42 05276447378
- עפולה -** 052-7686876
פתח תקוה - (מרכז העיר) 0504124235
צפת - 052-7181828
רחובות - 0548580831
רכסים - 054-8415410
תל ציון - 052-7150166
תפרה - לימן - 055-6705003

כמו כן: ניתן לרכוש את שאר הספרים במוקדים אלו:

אהבת-תפילה, ואהבת-עול מלכות שמים, המסולאים בפז - עסק התורה.

הסיפור שלא יודעים על החטופים...

(המשך) ישנה נקודה יחסית צדדית שתפסה אותי לאורך תהליך שחרור החטופים. **העניין הוא:** שאחד מהדברים שהעכיר את האווירה כאן בא"י זה הצורה המשפילה איך ההחמאס שחרר את החטופים... הם הובלו כמו אומללים לבמה של טקס נצחון עם אקדחים שלופים ומכתב שחרור... אז מילא אני ואתה שלא ראינו את זה ברשת ניחא... אבל מי שכן ראה את זה... זה עשה רע... תחושה משפילה שהמלך אביון נושא ראש וחש מנצח ועוד בצחוק פרוע... אז זהו!!! שמישהו שהיה שם בתוככי עזה צחק ואמר לי: הווי... שתהיו לי בריאים... מי שרואה בזה השפלה זה רק מראה עד כמה הוא לא מתחיל לקלוט מה מתחולל כעת בעזה...

תחשוב ש-92% מהמבנים בעזה הרוסים!!! זה אומר ששתי מיליון אנשים מחוסרי בית זרוקים ברחוב ורועדים מקור... (הטרמפ' הממוצעת כעת זה 13 מעלות בלילה...) ברוב הרצועה אין חיבור למים!! אתה צריך לחפש כוס מים... חוץ מזה מדובר ב-40.000 הרוגים בחמאס... ולא סתם אלא תחת הריסות ללא קבורה... אתה קולט מה זה אומר?? רק לדמיין את הצחנה... חתולים וחולדות זוללים אותם להנאתם... שתבין: אם אתה רואה בעזה 'כזית בפי העורב' זה לא ספק טומאה... אלא ודאי כזית מת!!! **נו... ואת החגיגות נצחון שלהם אתה עוד לוקח ללב??** לזה אתה קורא השפלה?? מי פה בדיוק המושפל?? הם מובילים חטוף שהערך שלו שווה מאות מיליונים **כפשוטו!!!** הפכו בשבילו את כל העולם **כפשוטו!!!** ובעוד עשר דקות הוא חוזר לידיים אוהבות וחומלות... מובל במסוק הכי יוקרתי... ואילו המחבלים שהקיפו אותו הולכים להישאר פה בבוץ ובחורבן זרוקים כמו חתולי רחוב... ואת ההשפלה שלהם עוד לוקח ללב?? אז נכון... הם נפנו באקדחים וצעקו נצחון... אז מה...

תראה את התמונה המושלמת!!! אל תהיה ערבי!!!

זה הרי היבט כ"כ נכון!! הנתונים הם כ"כ פשוטים פה... ו... ובכל זאת!! בכל זאת- אתה רואה שרגשית ברגע הראשון זה עשה לנו רע... מה לקחתי מזה?? שכנראה שזה הטבע שלנו!! שלמרות שאנחנו יודעים את הנתונים... סו"ס בתגובה הראשונית והרגשית שלנו זה עושה לנו רע... אבל מותר לנו ואפילו חובתנו להתעשת לאחר הרגע הראשון ולהשליט שכל ולקלוט את התמונה המושלמת ולהבין... ש... שההלו... הכל בסדר...

כלפי מה הדברים אמורים??

להבדיל אלף אלפי הבדלות... לכל עובד ה' בדורנו יש את הרגעים הקשים שעליהם נאמר 'ולא יבוש מפני המלעיגים עליו בעבודת הבורא'!! יש לכל אחד את הרגע שאתה מוקף בלעג מכל הכיוונים... באנשים שמשדרים לך שהם פתוחים יותר ויש להם אפשרויות יותר ורק אתה נגוע כל היום ותוכחתך לבקרים, וזה קשה!! הרגעים האלו הם קשים!! אי אפשר להימלט מהתגובה הרגשית הראשונית שאתה בוש מפני המלעיגים... מותר!!! תן לתחושה הזו מקום... מותר להיעלב... אבל!!!!!! הההלו... מותר לך גם לפתוח ראש ולהבין שהחבר שלך הפתוח

והמודרני הזה... 92% מהאישיות שלו מכור למסך... הוא היה מת לשלוט על עצמו כמון והוא פשוט לא מצליח!!! הוא נשאר בבוץ ובכלוב ואתה יצאת לחפשי... הוא קם כל בוקר בדיוק כמוך עם ל"ז מה הוא אמור לעשות... ובמשך היום הוא פשוט מצפצף על עצמו והמכשיר לוקח אותו מעצמו. (סליחה על הדוגמא: אבל שניכם נכנסתם הבוקר לביה"כ בשטיבלאך... אתה יצאת אחרי חצי דקה... והוא יצא אחרי שעתיים כי הוא שקע שם בציוצים!!! אתה מסוגל לדמיין איך הוא מרגיש עם עצמו?? **ש... שלא תדע מצרות!!!!**) אז נכון... אז הוא יורד עליך מידי פעם שאתה צו"ל ומצומצם... אבל הוא מת מקנאה... כי אתה חפשי והוא בבוץ... יש לך מה זה אבא במסך?? יש לך מושג איך נראים חיי נישואין כששניהם במכשיר?? זה... זה שלישיית הזוג הבודד... שלא תדע!! בקיצור: תנסה לקרא את המפה כולה ואח"כ תגיד מי פה הלועג ומי הנלעג...

עד כאן נקודה קצת שולית... אבל יש נקודה קצת יותר מהותית:

ישנם סיפורים שכולם יודעים על אותם חטופות ששמרו שבת וכשרות בשבי... **אבל יש סיפור שאף אחד לא יודע אותו!!!** חשיפה בלעדית כאן באז נדבר... הסיפור 'מספר' ככה: היה זה לפני כמה חודשים... אי שם עמוק בעיצומו של השבי... והרי אותה נערה כידוע התקרבה לה' מאוד והשתדלה להקפיד על כשרות ושבת וכו' במס"נ... (ואגב: ע"פ דין הותר להם הכל משום פיקוח נפש... ואם הגה"ק מקלויזנבורג זיע"א היה שם הוא היה מורה להם בתקיפות לאכול נבלות וטרפות כפי שהוא הורה בשואה... אלא שבאנו כאן למחלוקת רמב"ם וראב"ד שמוותר האדם להחליט שהוא רוצה למסור נפש...)

אבל!!! במקביל!!!

סו"ס היא גם רצתה יום אחד לצאת מהשבי... טבעי?? **טבעי!!!**

נורמלי שחטוף מייחל לצאת מעמק הבכא?? **בטח!!! הכי נורמלי...**

נו... ומי הכתובת לשחרור אסירים?? עד כמה שידוע לי ה' מתיר אסורים!!! נכון?? אותו ה' שהיא כעת מתחזקת מולו ושומרת את השבת שלו וכו'... הוא!!! הוא גם הכתובת לצאת מאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה...

מה עשתה אותה חטופה? בצר לה היא פנתה לקב"ה

בתחינה: ה'... אני כ"כ מייחלת לצאת מכאן יום אחד... ואני רוצה למצא חן בעיניך שתנתן לי נפשי בשאלתי ותפדה אותי מכאן... ולכן!!! אני מקבלת על עצמי חיזוק מיוחד... שארבעים יום (או חמישים יום) הקרובים... אני אשתדל במס"נ עצומה לשמור שבת בכל מחיר!! ולא להיכשל בנבלות וטרפות אפילו פעם אחת... ואנא ה'... בזכות זה תחמול ותרחם עלי ותוציא אותי מאפילה לאורה... כך קיבלה על עצמה אותה חטופה...

ואכן אמרה ועשתה... היא התחילה לשמור בקנאות על שמירת שבת ואוכל כשר במשך שבוע... שבועיים... שלוש... ואז הגיע יום 28 לקבלה... (יתכן שאני לא ממש מדויק... או יום 28 או 35... אולי 14... לא כ"כ משנה) ואז הגיע יום קשה במיוחד... היה שם איזה כאוס יוצא דופן!!! המחבלים איימו וצעקו... או לחילופין

היה שם מחסור חמור במזון והיא סבלה ממש מחרפת רעב... וכל זה עוד חוץ ממצב רוח מאוד מאוד ירוד שהיא הייתה שרויה בו מכל הסיבות שבעולם... בקיצור: לא כ"כ משנה הפרטים. מה שבטוח... באותו יום זה היה ניסיון קקקשה מאוד!! קשה מידי... מלווה ברגעי שבר ודכדוך עמוק... ובצירוף כל זה היא לא עמדה בקושי ובניסיון... ו... והופ!!! היא נשברה!!! באותו יום היא כן אכלה נבלות וטרפות ואולי גם 'נכשלה' בחילול שבת מחוסר ברירה...

ואחר כך!!! אחרי שעבר הכאוס והעסק נרגע היא הרגישה מאוד רע עם עצמה... אכזבה ומצפון כבד... אאאוף... למה לא עמדתי בניסיון... הרסתי את הכל... בפרט שקבלתי קבלה, וכ"כ תליתי תקוות בקבלה הזו... כל הזמן אני מחכה ליום האחרון של הקבלה שקויתי שביום הזה יפתחו השערים ואני אצא לחופשי... וכעת בום!! הכל נפל!!! ואז... אכן חלפו להם הארבעים יום של הקבלה... ותנחש מה קרה??

היא לא!!! לא השתחררה... נשאה שם להינמק במנהרות עזה...

אף אחד 'לא ידע' מה הסיבה שהיא עדיין לא נושעה... רק היא!! 'היא ידעה'!! ומה היא ידעה?? כן... נכשלת!! לא עמדתי בניסיון ואכלתי!! ולכן ננעלו בפני השערים... אאאאאאאוף... כמה חבל... אבל אין מה לעשות... מה שנכון נכון... אם הייתי זוכה לעמוד בניסיון עד הסוף בטח הייתי עכשיו כבר בחוץ בחיק משפחתי... אבל... אבל לא זכיתי...

עד כאן הסיפור!!! ולפני הכל אני מוכרח להודות

בגילוי נאות: שאף אחד לא סיפר לי את זה... לא קבלתי עדות או אישור שהסיפור הזה אכן קרה... אבל תשמע לי... עם יד על הלב: הסיפור הזה קרה!!!

האם זה קרה בדיוק בעיסיות מדממת כמו שתיארתי? **לא יודע... תברר.** האם זה היה 90 אחוז כמו שתיארתי או ב-60%?? **גם לא יודע...** סו"ס אני לא נביא וגם לא הייתי שם במנהרות של עזה... אז נכון... במנהרות של עזה אמנם באמת לא הייתי!!! אבל במנהרות של בן עליה עובד ה' כן הייתי!!! ומיכירות קרובה עם המנהרות מהסוג הזה... מאוד קל לי לנחש מה התחולל במנהרות- לא של עזה!! אלא של בת ישראל צדקנית בדורנו שמחרפת את נפשה מעל ומעבר למענו יתברך...

ואני שואל אותך עכשיו: בינינו... מה האמת??? האם זה נכון שהסיבה שהיא לא שוחררה זה כי באחת הפעמים היא נכשלה באכילת נבלות?

חס ושלום!! ברור שלא!!! מה בכלל ההווה אמינה... כל מי שרק קולט את התמונה... מבין שחטוף בעזה בתת תנאים זה פיקוח נפש ומותר להם לאכול ראשי חמורים... ואם הם בכל זאת החליטו למסור נפש... אז כל הכבוד!!!! והמים נוקבין האלו עלו זעזעו את כסא הכבוד והשפיעו י"ג מכילן דרחמי... אבל גם אז... לרגע אחד זה לא היה מובן מאליו!!! וממילא גם אם היו מעידות פה ושם... הקב"ה לרגע לא כעס עליהם...

אה... אם ככה... אז למה ה' באמת לא שחרר אותם?? אה... זה... זה כבר לא קשור... זה כבר שייך ל'דרך אמונה בחרתי...' זה שייך להנהגת היחוד מה

בניינים אחד אחרי השני... היינו אחוזים בבטחון גמור בה' כי היינו בסכנת חיים... זה מרומם! זה גדול! היינו חדרים בשליחות נשגבת! (החדי הקלאסי אולי לא מביין... אז רק על קצה המזל: כשה' רוצה לשכנע את משה רבינו להיפטר מן העולם, ה' אומר לו: נקמת מדיין תלויה במיתתך! אם אתה מת נוקמים במדיין... ואם לא אז מדיין נשארים... אומר המדרש: באותו רגע משה רבינו הסכים!!! קל נקמות ה' זה עניין נשגב ואנשי המלחמה שנוטלים חלק בזה זה דבר גדול... עיין ערך מאתיים ערלות פלשתים... בקיצור: יש פה משהו!!! שאמנם אנו עושים ברקס כשאנחנו מגיעים לסוגיות אלו מסיבות סביבתיות כי אנו חולקים על עצם הנחת יסוד, אבל זה קיים... כמובן שהערה זו מיועדת עבור הקורא הפיקח ולא הטיפש התורן) ואילו עכשיו- טען אותו מפקד: לפתע אנחנו צריכים לאט לאט לרדת מהעץ... להתקפל ולחזור הבייתה... לחזור להתמודדויות היומיומיות של סבלנות... גאוה... שמירת עיניים... כוונה בתפילה... ישרות בדיני ממונות... והוא טען שזה לא קל!!!

המשפט הזה מאוד מאוד ריגש אותי... כי כן אתה צודק!!! תדע לך שבשנה וחצי שאתה יושבת על הדחפור והורדת מבנים של שש קומות בעזה... באותה שעה אני המשכתי לבוסס פה עם הניסיון היומיומי להקשיב לקו מידע על חשבון הלימוד. שמירת עיניים היומיומית... להתגבר על מידת הכעס... ועל הגרביים שצריך לשים בכביסה ולא על הרצפה... ועם הילדים שלי שאתגרו אותי בסבלנות... וכן!!! זה גם!!! זה גם קשה!!! ותודה שמישהו מוכן להגיד את זה... כי לנו אין רשות להגיד את זה!!! כן... לעבוד את ה' ביום יום זה לא קל... ובינונו... למייעשה זה הסיפור הגדול!!! כבר כתבתי כאן לא פעם שאמנם הניסיון הבולט ביותר של אברהם היה עקידת יצחק! אבל לא זה הניסיון **שעשה אותך** אברהם אבינו... הניסיון שעשה אותו אב לכל העולם כולו זה ה-לך לך... ללכת אחרי ה'... ללכת עוד יום ועוד יום... ללכת לבית הכנסת ומשם למכולת ומשם לכולל ומשם למשנת יוסף (ולחזור שוב כי שכחתי את הפפריקה) ולעשות מה שצריך על פי רצון ה'. ואל תשכח שגם לי יש קירות מעצבים שהייתי שמח שתביא לי את דחפור שלך ולשטח אותם אחת ולתמיד לכל הרוחות. אבל לא! ה' רצה שאני אמשך להתמודד מול זה עוד יום ועוד יום... וכן... ידידי היקר שחוזר כעת מעזה... את גודל פעלך שעשית בעזה... אף אחד לא יכול לקחת ממך... אבל את מה שאני עשיתי בשנה האחרונה אף אחד לא רוצה לקחת ממני... ושם!!! שם עבדתי לא פחות... מי מדבר על אותה אם בישראל שעובדת בשוטף של המשק בית עוד יום ועוד יום... שם!!! שם העבודה הגדולה... שם הייתי כל השנה האחרונה... והצד השווה שבכולם שהרבש"ע רואה את הדברים בצורה קצת שונה מאיתנו...

שחרד עליך ומחכה לך מבחוץ... רוצה אותך עובר את ההרפתקאה הזו ויוצא ממנה בשלום... גם אם צולע העיקר מנצח... ולכל אחד מאיתנו!!! ללא יוצא מן הכלל!!! יש את הנקודה החלשה שלו... שבנקודה הזו אני במנהרה... מוקף באויבים... ושם עיקר המגרש שלי!!! ושם ההישג הוא לא הרמטי... ההישג הוא להחזיק מעמד!!! להשתדל לצוף מעל המים ובעיקר לשרוד...

ושבו: שתבין: אף אחד לא מתפעל מהשמירת שבת שלי... וגם אני ואתה לא מתפעלים ממסורתי שהואיל בטובו לשמור שבת... אבל כולנו מרוגשים עד אימה משמירת שבת בנתוני עזה... מתפילת שחרית בסידור מרוט מתוך מנהרה... אז זהו שבאותה מידה מישהו שם בשמים רואה אותך באור אחר לגמרי לגמרי ממה שאתה מדמיון!!! ותפסיק... ותפסיק להפוך את הקב"ה לעיון שלך... כי זה מסוכן!!! ברגע שאתה הופך את הקב"ה כל היום לכועס עליך... יום אחד גם אתה תמצא את עצמך כועס עליו... והסכסוך שכזה לא נגמר ב-דרך אמונה שבת!!! זה מסוג הדברים שאין ברירה... יש משהו שאתה צריך ללחוץ לעצמך וכנראה שאותם חטופות גם לחשו את זה לעצמך... (אצלן זה יותר הגיוני... כי ס"ס הם רק שם התחילו להתקרב לה'... ממילא החוויה של נדיבות הלב עדיין הייתה מורגשת... לא כך החרדי מבטן ומלידה) תסלח לי שלקחתי את המסר למקום הזה... כי כשאני שומע על חטוף... אני מדמין איזה מסר הייתי רוצה להעביר לו... ואז אני מקווה בשבילנו!!! שגם הוא ברגעים אלו ממש חושב... אם היה למישהו גישה אלי... איזה מסר הוא היה מעביר לי...

זה בשבילי המוטו!!! כשאני רואה בן עליה מתמודד בנתוני חטוף במנהרות... מבחינתי אני מדמין את אבא שבשמים שמאוד רוצה להעביר לך מסר... אני מנסה לדלות במחשבותי איזה מסר הוא רוצה להעביר לך ואת זה אני אומר לך... אבל אני בסה"כ בורג קטן מהסיפור, כי מי שצריך בעיקר להעביר את המסר... זה אתה ל---

עצמך!!! תחשוב שאתה חטוף!!! הנשמה המאירה שבך שולחת אור בכל פינה בעולם... ואבא שבשמים מתענג ומתגאה בכל עמידה בניסיון שלך... ותכל'ס יש אפס פידבק מצידו... למה? כי כעת... בתוקף ההסתרה שלפני הגאולה הנתונים של 'קל מסתתר' הם בקנה מידה של חטופים...

אז תנסה לדמין איזה מסר אבא שבשמים היה רוצה שאתה בעצמך תעביר לעצמך בשמו... **תשמע לי!!! זה המסר!!! עם יד על הלב!!!**

עוד נקודה שקשורה מעניין לעניין באותו עניין... שגם היא הציפה אותי בדמעות: יצא לי לשמוע מתנחל, יהודי ירא שמים ות"ח שיצא למילואים ושרת במסי"נ לאורך השנה האחרונה וכעת כשנגמרה המלחמה והוא חוזר הבייתה... הוא אמר משפט מפתיע ש-לי אין רשות להגיד אותו!!! ולכן מאוד ריגש אותי שזה הגיע ממנו!!! הוא אמר: תדעו לכם: שלא קל לנו לחזור הבייתה!!! ולמה? כי... כי עד עכשיו היינו בעזה... היינו מוצפים ברגשות נעלים ומרוממים... אנחנו מצילים את עם ישראל... אנחנו נוקמים נקמת ה'. כי דם עבדו יקום ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו... הורדנו

השליחות שה' יעד להם וה' היה צריך אותם שם!!! אבל למען ה'... לחשוב שה' כעס עליהם?? מה פתאום... חס וחלילה...

אבל!!! רבנו של עולם: מי יגיד לאותה חטופה את זה???

סו"ס היא נכנסה פה בשבי לאיזשהו סטנדרט רוחני מאוד תובעני וגבוה!!! והיא עושה את זה מול בורא עולם!!! והיא התרגלה לדרוש מעצמה את התובענות הרוחנית הזו... ואם יום אחד היא לא מספקת את ה'סחורה הזו... והיא כמובן מאוכזבת מעצמה!!! ותצרך לזה שבדיוק היא מחכה לאיזה חיוך והארה משמים שמשום מה מתממהת לבא... כעת תעשה חשבון מתמטי אחד ועוד אחד ותגיד לי מה יצא...?? שהקב"ה כועס עלי!!!... ועל מה הוא כועס? על המעשה הכי נאצל שאני עושה בנדיבות לב ופעם אחת לא עשיתי... או לחילופין מעידה חד פעמית בניסיון יומיומי קשה מאוד... אז הנה... זה המנהרות שאני מכיר!!! וזה לא מנהרות בעזה... זה מנהרות עמוק עמוק בתוך לבו של בן עליה מרומם שתובע מעצמו... ועל הדרך מפיל על הרבש"ע תיקים אשר לא ציוותי ולא דברתי ולא עלתה על לבי... ומהמנהרה הזו חששתי... כשאשתי כבר תקופה ארוכה מדברת בהתרגשות שישנה חטופה שלפני שנה העידו שהיא מתחזקת ושומרת שם שבת ואני מחכה בכיליון עיניים שהיא תשתחרר אני לא מיהרתי להתלהב!!! פחדתי מהמנהרות... לא של עזה... אלא מהמנהרות שאני מכיר!!! אמרתי לאשתי: קודם שתחזור ואח"כ נדבר... ואז כשאותה חטופה אכן שוחררה והתברר שהיא יצאה בשלום משתי המנהרות האלו גם יחד... אז אני רוצה לנצל הזדמנות זו:

אני פונה אליך... אתה הבן עליה שיש לך מנהרה משלך! יש לך את נקודות החולשה הספציפיות שלו... ששם אין לך את הלוקוס להיות הטופ שבטופ... כי שם... בנקודת ההתמודדות האישית שלך אתה חי בנתונים של חטוף... אתה מוקף באחיזת החיצונים ואתה צריך להיאבק על המינימום... ואתה נלחם!!! ונאבק!!! ויורק דם!!! ומצליח לשרוד... ולפעמים... לפעמים לא... ואתה מתקשר אלי מהמנהרה ובטוח שה' שונא אותך וכועס עליך ולכן אתה גם לא מרגיש הארת פנים... וסו"ס בינונו... אתה הרי לא לגמרי טועה... כי אתה יודע לצטט לי שמעל פני שטח יש מאמרי חז"ל שכתוב שם דברים חמורים... אבל ההלו... אל תשכח שגם על חילול שבת חייבים סקילה, ומי שאוכל נבלות וטרפות בתל אביב הוא רשע ומותר לשנא אותו... אבל ההלו... נא להבחין!!! כשאותה התמודדות בדיק נעשית מתוך מנהרה בעזה!!! כולנו מבינים שיש פה כללים אחרים.

על אותו משקל: אתה יודע לצטט מאמרי חז"ל... ואתה לא קולט שאתה במנהרה!!! אתה לא קולט שאצל הקב"ה בכסא הכבוד יש את הסל ומגרפה המיוחדים שאיתם אתה מתמודד... ה' יודע בדיק באיזה נתוני טחב וקושי נשימתי רוחני אתה נמצא ברגעים של התמודדות... וההלו... מי יגלה עפר מעיניך ויסביר לך שנכון... עוון חמור מאוד!!! אבל בנתוני מנהרות הקב"ה מעריך עד אין קץ את העמידה בניסיונות שלך... וגם אם ח"ו יש פה ושם מעידות... אין לנו רשות להתבחבש בהם... תתמקד בלהמשיך הלאה... אנא!!! תחזיק מעמד למענו יתברך

רעיון מומלץ לפעילות משפחתית בשבת שירה...

בשנה שעברה בשביעי של פסח הייתי כנראה קצת עליון... והשבתי על רעיון ארך להמחיש לילדים את קריעת ים סוף... וכטוב ליבי בין פתאום עלה לי רעיון מזורז... ותשמעו... זה עשה כזה מומצב... הוץ מהמצב רוח שזה עשה... זה גם מאוד המחיש... מה עשיתי? הבאתי מפת ניילון של שלחן שבת... ואתה בטח יודע איך פותחים כזו מפה... פותחים את הניילון... ושני אנשים עומדים אחד מהצד הזה של השלחן ואחד מהצד השני ופורשים את המפה...

אז זהו!!! שלפתע החלטתי שזה קריעת ים סוף... ככה החלטתי! תעשה משהו... אמרתי לילד שלי... תקשיב... אני עומד מהצד הזה ומונע את המפה מהצד הזה ואתה מהצד השני... וזה הגלים של ים סוף... כן... אם תעשה את זה... זה באמת נראה כמו גלים... ולא סתם אלא אנחנו עושים פה את הגלים... וזה הגלים של ים סוף ברגע לפני הקריעה!!! ואז בבת אחת מישורה אחד עוזב את המפה... והופ... ים סוף נקרע... ו... ועם ישראל עוברים... כולם עוברים באמצע... ו... ואל תשאל... זה עשה כזה מומצב... הילדים התחילו לעשות את הגלים' ואח"כ עברו בתוך הים בהרבה

ואז הילדים של השכנים שמעו על הקריעת ים סוף שלנו והתלהבו מהרעיון... וילדים הרי אף פעם לא עוזרים באותו מקום... ואז בשלב מסוים אחד הילדים הציע להביא את כל האינשים הקטנים' של הפליימוביל ולשים אותם באמצע... ש... שזה המצריים!! ואכן תוך רגעים ספורים הוצבו שם לא פחות מעשרים וחמש אנשים של פליימוביל מכל הגילאים וכל הסוגים... (אם אני אוכה במכירה הסניגית של עור מציון בפליימוביל... יכול להיות שיצטרפו עוד כמה להצגה) ואחרי שהמצריים נמצאים בלב ה'מפה'... פתאום הילדים התחילו לנער אותם... וינער ה' את מצריים בתוך הים... והופ... הקפצות... היה שם את כל ה- 250 מכות... 'עולין לרום ויורדין לתהום!' נישט שייך... ואז הגיע הילד של השכנים וטען... רגע... מה עם ביזת הים... אז בטח... מה הבעיה... הם הלכו מהר והביאו את כככל האביזרים של הפליימוביל... תיקים... כלי מטבח... מיטות... שולחנות... בקבוקים... כוסות... כלי כסף וכלי זהב ושמלות... ומכוניות... אבל כשהם הביאו מכוניות... כאן לפתע נעצתי בפנים חמורות סבר ואמרתי להם... רגע רגע!! הבאתם מכוניות?? תורידו להם את הגלגלים!!! כתוב בפירוש: ויסר את אופן מרכבותיו... אין בעיה... הורידו את הגלגלים... בקיצור... היה שם מומצב... אח"כ הגיע השלב שהים פלט את כל המצריים... ואז בכלל הם החליטו להעיק אותם והם נפוצו לכל עבר... בקיצור... זו פעילות משפחתית מבורכת שהייתי ממליץ בחום לשבת שירה... יש כזה בהחלט המחשה מאוד טובה לקריעת ים סוף וכבר מצנינו שהיו גדולי עולם שהתמצצו להמחיש את האותות ומופתים... אבל אגב: אם אתם כבר מתכננים לאמץ את הרעיון הזה... אז בקשה קטנה על הדרך: לא יזיק אם על הדרך תכוננו את הפסוק האחרון בשירת דבורה 'כן יאבדו כל אויביה' ה' ואוהבו כצאת השמש בגבורתו ותשקוט הארץ ארבעים שנה... (שיתמו שואינו ומבקשי רעתנו שבימים אלו שוב כל הפעמים נפתחים על מה שעוללו גוי עז פנים אשר לא ישא פנים לזקן ונער לא יחון... ויתקיים בהם מקרא שכתוב: על שלושה פשעי עוה ועל ארבעה לא אישבונו...)

הויכוח השגרתי שהפך למדורת אש...

יום שגרתי בבית הדין... ישבו להם ראש בית דין באמצע ומסימונו ומשמאלו שני הדיינים... והנה הגיעו שמרל וחצקל... מה יש?? שמרל טוען: חצקל לווה ממני 5000 שקל!!! ואני רוצה שהוא יחזיר לי... כן חצקל... מה יש לך להגייד? חצקל נבון ואמר: אני אגיד לכם בכנות... אני לא יודע!!! לא זכור לי שלוויתי משמרל... לשמרל אמנם מאוד ברור שלוויתי ממנו... למייעשה אין לו עדים שהוא הלווה לי... וגם אין לו ממני שטר... יכולתי להגייד שאני לא חייב לו גרוש וזהו... אבל אני כנה... ואני מודה בכנות שאני באמת לא יודע!!! לא זכור לי כזה דבר... נו... מה הדין?? תשמעו... זו שאלה קצת מסובכת... מילא חצקל היה טוען בתוקף אני לא חייב לשמרל, אז היינו מחייבים אותו שבועת היסט מדרבנן... תשבע שאתה לא חייב לו והיינו פוטרם אותו לחיים ולשלום... כמו כן, אם חצקל היה אומר, נכון ליתני ממנו, אבל אני לא יודע אם החזרתי... גם אז ברור שהיינו מחייבים אותו, כי יש כאן בריא ושמא!!! שהרי שניהם מודים שהייתה פה הלוואה ודאית... גם חצקל מודה שהוא לווה, רק הוא לא יודע אם הוא החזיר... זה בריא ושמא בריא עדיף וחצקל היה ודאי חייב... אבל כאן ששמרל טוען בוודאות שחצקל חייב לו כסף... וחצקל לא שולל מכל וכל... הוא רק אומר אני לא יודע!!! האם בכזה אופן זה גם נקרא בריא ושמא!!! הדיינים התחילו לדון ביניהם... יום שלם של התנצחות בריתחא דאורייתא... ובסוף!!! אל תשאל מה קרה... תיקו!!! דין אחד הכריע בצורה ברורה שחצקל חייב!! (כי יש כאן בריא ושמא בריא עדיף) הדין השני הכריע בבירור שחצקל פטור!! (כי הוא מטיל בספק את עצם התביעה) והדין השלישי... תן ניחוש מה הוא אמר?? הוא אמר בדיוק את מה שחצקל בעצמו אמר... הוא אמר איני יודע!!! הדין השלישי לא... לא הצליח להכריע... מה שנקרא 'אין ולאו ורפיא בידיה'!!! הוא ישב וחשב כל הלילה ו... ולא הצליח להכריע... תשמעו... שאלה קשה... כצפוי... מהר מאוד הנידון הגיע לבית המדרש הסמוך וזה עורר סערה בבית מדרש... ויכוחים סוערים... אבל תכלס... מה עושים?? סו"ס שמרל וחצקל מחכים בבית הדין והם צריכים לצאת עם הכרעה... וברגע שאחד מהדיינים אומר איני יודע... אז אנחנו בבעיה!! כי בשביל להכריע צריך הטיה של רוב... או שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי או ההיפך... אבל ברגע שאחד אומר חייב ואחד זכאי ואחד אומר לא יודע... אז אין לו הטיה!!! אם ככה... אין מנוס... בכזה מקרה צריך להוסיף דין נוסף... אבל רגע!!! דין אחד נוסף זה גם לא מספיק... כי... כי מה שהוא יגיד... לא משנה מה אתה עדיין תשאר בלי הכרעה (אם הוא יגיד חייב, אז יש לנו שנים אומרים חייב מול שנים שאחד אומר פטור ואחד אומר לא יודע... ואותו דבר אם הוא יגיד פטור, יש לנו שנים אומרים פטור, מול שנים שאחד אומר לא יודע ואחד אומר חייב)

אז לא מספיק דין אחד!! צריך להביא שנים... טוב... למחרת בבוקר הגיע ספרא דדיינא וצירף שתי שלחנות... יש לנו היום ב"ד מורחב!!! חמשה דיינים!!! כל הילדים של השכונה הגיעו לראות... וכל המבוגרים של השכונה דיברו על המינוי החדש... שני האברכים שהיום באופן מוצהר הוכרו לדרג אחד מתחת הדיינים...

טוב... היום בבוקר הדין הזה כבר עורר עניין... הגיעו חלק מהלומדים לשמוע עדכונים... ובכן: ספרא דדיינא הציג בקצרה איפה אנחנו אווזים... ר' שלמה אומר חייב, ר' יצחק אומר פטור, ור' אבייתר אומר איני יודע, וכעת העיניים נשואות לשני הדיינים הטריים והחדשים... ר' יהודה ור' נחמן... כן... מה אתם אומרים?? ושוב התחילו דיונים... ויכוחים... וסערה... ושוב זה הגיע לבית המדרש... וזה אומר בכה וזה אומר בכה... ותנחש מה קרה בסוף?? שוב תיקו!!! ר' יהודה אומר חייב!! ר' נחמן אומר פטור... ואז יצא לנו שיש לנו שנים מחייבים, ושנים פוטרם ואחד אומר איני יודע... הלאה... אין מנוס... שוב צריך למנות עוד שני דיינים... ר' הונא ור' יוחנן... הפעם זה כבר ב"ד של שבעה... שוב דיונים... שוב ויכוחים... ותן ניחוש מה קרה בסוף?? ר' הונא אומר חייב... ר' חסדא אומר פטור... ושוב תיקו!!! כעת זה כבר נהיה שיחת היום... למחרת הוחלט להעביר את מושב ב"ד לעזרת נשים בבית הכנסת... תבין: היום מושב ב"ד הולך להיות תשעה דיינים!! אפשר כבר כמעט להגייד ברכו... ו... ולא יאומן כי יסופר!!! הויכוח הזה קשוח במיוחד!!! לא מצליחים להכריע... ממש השגחה פרטית... זה כמו הויכוח של סמיכה... תמיד אחד אומר חייב והשני אומר פטור... הדין הלך והתרחב ויצא מחוץ לגבולות העיר... והגיע לסנהדרי קטנה... וכל הגולה כמדורת אש... כל המחוח כולו גועש ורועש... רבותי: שמרל וחצקל... שמרל טובע את חצקל שהוא חייב לו 5000 שקל... ואילו חצקל אומר איני יודע... נו... מה הדין?? האם גם כהאי גוונא אמרין בריא ושמא בריא עדיף או לא...

יש לציין שבדיוק באותו שבוע הגיע ר' קלמן הגביר מלודקיא שבסוריה... מדובר בגביר אוהב תורה ואוהב ישראל... וגם אליו הגיעה השמועה שיש כעת פולמוס שלם שמסתובב עכשיו כאש בשדה קוצים סביב שמרל וחצקל... וזה הנפק לשיחת היום... ויש על זה סערה שלימה בבית המדרש... ואפילו הילדים מתווכחים על זה בהפסקה... ובית הדין בכלל... כל יום מוסיף עוד ועוד דיינים וזה רק מגביר ומעצים כל הזמן את המחלוקת... אותו גביר מאוד נעצב על לבו והצטער... אוי... מחלוקת זה דבר כ"כ לא טוב... הוא פנה לעסקים... במה אני יכול לעזור?? מה קרה... מה הנושא? בכמה כסף מדובר?? אמרו לו שזה 5000 שקל... מה?? בסה"כ 5000 שקל? אין שום בעיה... אני הרגע מוציא מהכיס של 5000 שקל... תתנו לחצקל... שיקח את זה ויסלק את התביעה!! העיקר שיפסיקו לריב... תפסיקו לצעוק אחד על השני... ותפסיקו להביא עוד ועוד דיינים שרק רבים ומתקוטטים כל הזמן... כך טען אותו גביר בלהט ובחרדת קודש... ואנחנו... לא הצלחנו להתאפק ופרצנו בצחוק... ר' קלמן... אתה לא מבין... הויכוח פה זה לא על 5000 שקל... הויכוח פה זה על 'מנה לי בידך והלה אומר איני יודע'!!! עכשיו מייצרים את הדף גמרא הזה...

אתה מצידיך חושב שיש פה ויכוח טכני ש'כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטני בין איש ובין רעהו?? לא!!! זה הרבה הרבה מעבר לזה... הנושא פה זה 'הודעת' את חוקי האלוקים ואת תורותי', עכשיו זה הורטו ולידתו של מסכת כתובות דף יב!!! ומסכת בבא קמא דף ק"ח... ובבא מצינא דף צז!!! להוציא 5000 שקל ולתת לשמרל זה... זה להבדיל בדיוק כמו להגיע באמצע משחק כדורגל ולהתנדב להעביר את הכדור משער לשער כדי לעצור את ה'מריבה'!! אף אחד לא מחפש לעצור אותה... יש פה ריתחא דאורייתא להגדיל תורה ולהאדירה... לך תסביר את זה לבעלבת... (לך תסביר את זה בלשכת גיוס לאלו שלא מבינים למה כ"כ הרבה אנשים צריכים להתמקצע באותו נושא...) שמרל וחצקל כבר כמעט שכחו לגמרי בשביל מה הם באו לבית דין... כי הם כבר נכנסו עמוק לסוגיה... זה כבר התרחב לויכוח 'זה אומר אחי הוא ואחיו אומר איני יודע', וגם לבית והעליה של שנים שנפלו וכו'... בקיצור: יום אחד זה יעצר!!! איפה זה יעצר?? כשהו יגיע למספר שבעים!!! אם כל הזמן יוסיפו עוד שנים ועוד שנים ויעשו ככה 35 פעמים... הרי בשלב מסוים הם יגיעו למספר שבעים!! וזהו! כאן הגענו למבוי סתום... כלומר: 35 אומרים חייב, ו-35 אומרים פטור!! כאן נעצרים... לא מוסיפים על המספר שבעים שזה המספר של ב"ד הגדול שברושלים!!! וכאן מתחיל מסע שכנועים... כל צד מנסה לגייס לטובתו אצבע אחת... ובאותו רגע יש הכרעה... סו"ס מדובר פה בדיני ממונות... בממונות מספיק הטיה של אצבע אחד בין לחובה ובין לזכות... קח בחשבון שחלק גדול מהמחלוקות המשמעותיות והבלתי מוכרעות בתלמוד בבלי שלנו ככה זה היה נראה פחות או יותר בבית הדין...

מה איכפת לך שאני חי...??

היה לי את הזכות להכיר את ר' עזריאל טאובר זצ"ל בשנתים האחרונות לחייו שהוא היה חולה... ותוך תקופה קצרה הוא יצא מהמחלה כמה פעמים... יצא וחזר יצא וחזר... וכל פעם שהוא יצא מזה הוא עשה מזה מטעמים של חיזוקים בעבודת ה' וכבוד שמים והמלכת ה'... ואז זה שוב חזר... והוא שוב יצא מזה והוא שוב עשה מזה עסק שלם של שיחור בכל נפלאותיו וחיזוק בקבלת יסורים כעונש... ו... והיו כאלו שרמזו לו ככה בעדינות ש... שיש מחלות ש... שלא עושים עליהם סעודת הודאה... ולמה?? כי... אם ח"ו זה חוזר שוב אז... אז יש מה בחינה של הקש' ביטול' וממילא שב ואל תעשה עדין... אבל הוא לא הסכים... והוא דיבר איתי על זה והוא הסביר לי... (בשביל לבלוע את מה שהוא אמר... היה צריך להכיר את האיש... איפה הוא אחז... נא לא להיבהל) **הוא טען ככה:** הרי בשביל מה יהודי בא לעולם? ברוך אלוהינו שבראנו לכבודו!!! יהודי בא לעולם בשביל כבוד שמים!!! זה שם המוצר! זה האירוע!!! בשביל זה אני כאן... אם אני זוכה להרבות כבוד שמים עשיתי את היעוד שלי... אני סיפור של הצלחה... ואם לא זכיתי לכבוד את ה' אז... אז אני כשלוך מהדהד... זה המדד היחיד האמיתי איך להגדיר את ההישגים של החיים!!! ובכן: טען ר' עזריאל... אני כעת יצאתי מזה ויש לי מה להודות לה' ולהללו ולזכות להרבות כבוד שמים!!! רק מה... ממה אתם מפחדים?? אתם חוששים שאני אודה לה' על זה שאני חי... ואח"כ אני ח"ו אמות?? נו... וכשאני אמות מה יקרה?? מה שיקרה זה שמאז אני כבר לא אזכה לכבוד את ה'!!! כי כפי שסיכמנו ההישג של החיים זה כבוד שמים... ומי שמת מפסיד את זה כי לא המתים יהלוקה... נו... ואם אני אמות אז מי יכבד את ה' במקומי?? אתם!!! אתם תצטרכו להגיד קדיש... ואולי גם תעשו איזה עצרת חיזוק לעילוי נשמת... **אם ככה ממה נפשך!** בין אם אני עושה סעודת הודיה על זה שאני חי!!! ובין אם אתם תעשו סעודת יארציית על זה שאני מת, בין כך הנושא הוא אחד: **כבוד שמים!!!** רק מה בכל זאת ההבדל היחיד בין סעודת הודאה לסעודת יארציית?? זה שבסעודת הודאה על זה שאני חי אני בעצמי זוכה להיות חלק פעיל בכבוד שמים... ואילו ביארציית שלי רק אתם תזכו לכבוד שמים ואני כבר לא אזכה להיות שותף בזכות הזו!! **אם ככה... מה איכפת לכם שאני חי...?**

אבל כאן מגיע החידוש הגדול!! עד עכשיו דברתי בגובה... במושגים מרוממים שאני רחוק מהם מאוד... שיעקר התכלית שלנו בעולם זה לכבד את ה'!!! ומי שזוכה לכבוד את ה', זה היעוד של החיים!!!

אז זהו!!! שיש לי חידוש גדול!! או יותר נכון: מציאה גדולה שזה כבר כן במושגים שלי... התחדש לי שקיימת אפשרות שיש כאלו שהם מצד עצמם לא זכו להרבות כבוד שמים... אבל!! היות והם נקלעו לזירה שבה נעשה בפועל גילוי כבוד שמים גדול!! והם חלק בלתי נפרד מהאירוע... אז הם זוכים!!! לא בגלל שמגיע להם... אלא בגלל שהם חלק מהנוף...

סו"ס אנחנו מתפללים 'אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה'!! את התפילה הזו התפלל ר"ע... רב האי גאון... הבעש"ט... הגר"א... במשך כל הדורות עבדו על זה והכשירו את הקרקע לגילוי כבוד מלכות שמים, ותאר לעצמך שפתאום מגיע משיח... ואני לא עשיתי בשביל זה כלום... אבל העובדה היא שה-גלה כבוד מלכותך זה--- עלינו!!!

מה לעשות שאני פה... והגילוי כבוד מלכותך יתברך זה--- עלינו!!! כן עשיתי בשביל זה... או לא עשיתי בשביל זה... סו"ס אני פה... וזה נעשה עלי... (זה כמו הרב קושלבסקי שליט"א שזכה בערוב ימיו לתבוק בן זוכה לחדוש שם שמים גדול... אבל אל תשכח שלא רק הרב קושלבסקי זכה... יש עוד משהו שזכה... מי זה? הילד שלו!!! במה הוא זכה?? מה פירוש במה... בזה שהוא הילד שלו... עובדה שהוא האבוייקט... התגלה כבוד מלכות שמים---**עלינו!** על הילד הזה... זה כבר נתון!!!)

ומבחינה מסוימת ניתן לומר שאנחנו זוכים מההפקר... ואני חושב שזה הפשט במה שאנחנו אומרים שלוש פעמים ביום 'ותחזינה עינינו בשוּבך לציון ברחמים'!! סליחה על השאלה: מה העניין שהעניינים שלנו יחזו בשוּב ה' ציון... אתה מבין לכו כבוד שאם אנחנו מתפללים לראות את זה בעיניים... זה לא בגלל שזה מאוד מרתק ומעניין... אם מתפללים על זה סימן שיש עניין בזה שדווקא העניינים שלי יראו בשוּב ה' ציון... והשאלה היא: למה?? הרי עד כמה שהנושא פה כבוד שמים... אז אני לא בתמונה?

ואני חושב שהתשובה היא: אכן כן!!! יש פה איזשהו אינטרס!! אני מתפלל לזכות להיות חלק מהנוף של גילוי כבוד שמים!! אם אני אזכה לחזות במו עיני בשוּבו לציון ברחמים... אז אני חלק מהאירוע!!! זה כמו להבדיל אלפי הבדלות, כשיש ל"ע פיגוע... הרדיו מראין את ראש העיר ומפכ"ל המשטרה... וגם כמה מעוברי אורח שנכחו שם... העובר אורח הוא לא אח"מ... אבל מה לעשות שהוא נכח שם... הוא חלק מהאירוע...

אני אתן לך דוגמה: לפני שבועיים יצא לי להיות שבת בירושלים... במרכז העצבים... התהלכתי לי שם במרכז העולמי של גור... בעלזא... אהבת תורה... והייתי אחוז התפעלות... (אתם צוחקים עלי כי אתם רגילים לזה) פתאום חשבתי לעצמי: אני זוכה כבוד למשהו שהאמרי אמת לא זכה!!! האמרי אמת ור' אהרן מבעלזא הזיעו הרבה למען כבוד שמים... הם שיקמו בעשר אצבעות את ק"ק לאחור השואה... אז במה שהם עשו למען כבוד שמים, **בזה אין לי חלק!!!**

אבל סו"ס כשאני כעת מהלך כאן בקרית בעלזא ורחוב ירמיהו וחווה מלא ראותי את ברוך מציב גבול אלמנה... ואני כעת חלק בלתי נפרד מהנוף הזה... אז נעשה פה בחינה של גלה כבוד מלכותך--- עלינו!!! אני חלק מה-עלינו הזה... תעשה משהו... הרבי זיע"א הזיע על גילוי כבוד שמים... ואילו אני?!? זה נעשה עלי!!! אתה לא יכול לקחת לי את זה... אני עובר אורח שגילוי כבוד שמים מתגלה למשקפיים שלי... ותכל'ס: מה זה קשור לפרשת שבוע??

שכידוע: יש עניין להגיד שירת הים בשמחה... למה?? כי עם ישראל היו אז בשמחה גדולה!! כמו שאומרים במעריב 'משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כולם'... נו... היא גופא... מה פשר השמחה הגדולה?? אז תתפלל לשמוע שאנחנו עונים לעצמנו את התשובה רגע לאחמ"כ... ומלכותך **ראו בניך** בוקע ים לפני משה... מעניין אותך למה ישראל כ"כ שמחים בשירת הים?? כי מלכותך **ראו בניך** בוקע ים, אם הם זכו לראות במו עיניהם קריעת ים סוף!! אז הם חלק מזה!! ולנצח נצחים יש להם את המעלה שהם חלק בלתי נפרד מגילוי ה' מילוך לעולם ועד!! אני לא יודע אם אתה קולט מה הריווח שאני רוצה פה להרויח עד הדרך... הריווח העיקרי שלי... שפתאום קלטתי שחלק בלתי נפרד מעבודת ה' זה שאני חסד ה' גדול שיה' מרעף על עם ישראל... **תהיה שם!! תהיה חלק מהנוף הזה... תשכים לחוות את הגילוי מלכותך עליך...** כי אם אתה זוכה ב-מלכותך ראו בניך!!! אז עצם החוויה הזו שאתה חלק ממנו היא נכס בפני עצמו... הנה... אני זוכה להיות חלק מהנוף של גלה כבוד מלכותך---עלינו!!!

שתבין: לפעמים אנו בתור עובדי ה' קשוחים וביקורתיים... כל פעם שאנחנו רואים משהו טוב... אעפפסס... אנחנו נדרכים... כן... מה עדיין לא בסדר כאן?? ממה אני לא אוהב?? ולמה? כי אם אני עוייבד ה'... אז העויבד מגיע עם הארגז כלים ומחפש מה עדיין יש לעבוד... (ולתחושות האלו כמובן מצטרפות כל המידות רעות שלנו בחזויה רבה ומתחילה הצרות עין וששון ושמחה) ופתאום קלטתי שלא!! לא חייבים!! חלק מעבודת ה' זה ללכת בירושלים ולראות ילדים וילדות משחקים ברחובותיה ולחוות את זה... אוהו... אני חלק משירת הים... אני זוכה להיות חלק מגלה כבוד מלכותך---עלינו!!!

היה לי את הזכות להכיר את ר' עזריאל טאובר זצ"ל בשנתים האחרונות לחייו שהוא היה חולה... ותוך תקופה קצרה הוא יצא מהמחלה כמה פעמים... יצא וחזר יצא וחזר... וכל פעם שהוא יצא מזה הוא עשה מזה מטעמים של חיזוקים בעבודת ה' וכבוד שמים והמלכת ה'... ואז זה שוב חזר... והוא שוב יצא מזה והוא שוב עשה מזה עסק שלם של שיחור בכל נפלאותיו וחיזוק בקבלת יסורים כעונש... ו... והיו כאלו שרמזו לו ככה בעדינות ש... שיש מחלות ש... שלא עושים עליהם סעודת הודאה... ולמה?? כי... אם ח"ו זה חוזר שוב אז... אז יש מה בחינה של הקש' ביטול' וממילא שב ואל תעשה עדין... אבל הוא לא הסכים... והוא דיבר איתי על זה והוא הסביר לי... (בשביל לבלוע את מה שהוא אמר... היה צריך להכיר את האיש... איפה הוא אחז... נא לא להיבהל) **הוא טען ככה:** הרי בשביל מה יהודי בא לעולם? ברוך אלוהינו שבראנו לכבודו!!! יהודי בא לעולם בשביל כבוד שמים!!! זה שם המוצר! זה האירוע!!! בשביל זה אני כאן... אם אני זוכה להרבות כבוד שמים עשיתי את היעוד שלי... אני סיפור של הצלחה... ואם לא זכיתי לכבוד את ה' אז... אז אני כשלוך מהדהד... זה המדד היחיד האמיתי איך להגדיר את ההישגים של החיים!!! ובכן: טען ר' עזריאל... אני כעת יצאתי מזה ויש לי מה להודות לה' ולהללו ולזכות להרבות כבוד שמים!!! רק מה... ממה אתם מפחדים?? אתם חוששים שאני אודה לה' על זה שאני חי... ואח"כ אני ח"ו אמות?? נו... וכשאני אמות מה יקרה?? מה שיקרה זה שמאז אני כבר לא אזכה לכבוד את ה'!!! כי כפי שסיכמנו ההישג של החיים זה כבוד שמים... ומי שמת מפסיד את זה כי לא המתים יהלוקה... נו... ואם אני אמות אז מי יכבד את ה' במקומי?? אתם!!! אתם תצטרכו להגיד קדיש... ואולי גם תעשו איזה עצרת חיזוק לעילוי נשמת... **אם ככה ממה נפשך!** בין אם אני עושה סעודת הודיה על זה שאני חי!!! ובין אם אתם תעשו סעודת יארציית על זה שאני מת, בין כך הנושא הוא אחד: **כבוד שמים!!!** רק מה בכל זאת ההבדל היחיד בין סעודת הודאה לסעודת יארציית?? זה שבסעודת הודאה על זה שאני חי אני בעצמי זוכה להיות חלק פעיל בכבוד שמים... ואילו ביארציית שלי רק אתם תזכו לכבוד שמים ואני כבר לא אזכה להיות שותף בזכות הזו!! **אם ככה... מה איכפת לכם שאני חי...?**

תנו לי לעשות סעודת הודאה ולזכות להודות לה' ולהרבות כבוד שמים... ואתם מצידכם תחשבו שאני מת... מצידכם תחשבו שזה סעודת יארציית שלי... מה... יש לכם התנגדות לעשות לי סעודת יארציית... ואני גם אזכה להשתתף בסעודה...?? אתם לא מוכנים לפרגן לי מנה (של כבוד שמים)?? (כאן חשוב להדגיש: שזה היה נכון כלפיו... כי מבחינתו, הוא באמת לא הבחין בין סעודת הודאה ליארציית, כל עוד היה שם כבוד שמים... אבל בן אדם נורמלי שידע בדיוק מה שהוא רוצה... וגם כשהוא מודה לה' הוא מודה ספציפית על אחד שתיים שלוש... אז כאן יש כלל: ש'האיש משתאה לה מחריש', כמו שלא אומרים מל טוב עד שנסגר השידוך סופית, ככה גם לא בריא לתת הודאה לה' כל עוד זה לא סופי מבחינת מי שרצה- ואת מה שרצה)

---יש שאלה רטורית מצויה בקרב חולים שהתנפאו בס"ד... אדם שהיה חולה וב"ה יצא משערי מוות והחלים והבריא... יום אחד הוא עומד ושואל: באיזה שלב אני אמור לדפוק על השלחן ולהודות לה' על זה שהבראתי?? הרי כידוע: תהליך החלמה ברוב המקרים הוא תהליך ממושך!! מדובר בתהליך שיכול להשתרע על שנים... ולפעמים זה תהליך שאף פעם לא נגמר... כי תמיד אפשר יותר טוב... תמיד יהיה יותר גרוע... נו... אז מתי ניתן להצביע על הרגע הרשמי ולהכריז: רבותי! אודה ה' מאוד בפי ובתוך רבים אהללנו...? ובינינו... זו הסיבה שמעט לא תראה אנשים שעושים סעודת הודיה... ולמה?? כי... כי מתי בדיוק...? הרי אף פעם אין תאריך רשמי ש... שלוש ארבע ו...! הנה... סיימנו עם זה... זה בדיוק כמו שבן אדם שהיה עני ויצא ממעגל העוני והתעשר... אין איזה תאריך רשמי שהנה... התעשרתי... וגם אין סכום מוגדר מאיזה שלב זה נקרא שהוא עבר ממחנה העניים לעשירים... כנ"ל ברוב הישועות (שבעולם)

והתשובה היא: שאכן באמת אין תאריך... **כי זה לא תלוי בתאריך!!!**

אלא במה זה תלוי?? זה תלוי ב-מה אתה רוצה!!!!!! איך אתה מגדיר את היעוד שלך בחיים!!! אם היעוד שלך בחיים זה לטוס לחו"ל... אז ביום שכבר יכולת לטוס לחו"ל... זה התאריך הרשמי של ההחלמה... ואם היעוד שלך זה לעשות ריצות בוקר... אז ביום שחזרת לרוץ בבוקר... אז אפשר לסמן את היום... (ואגב: זה באמת מורגש גם כעת בייחס למלחמה... האם המלחמה הסתיימה או לא?? תלוי!! מי שרצה מסעדות פתוחות בתל אביב... אז לפני חודשיים כבר נגמרה המלחמה... ומי שרצה שחייילים לא יהיו בסכנת חיים אז רק לפני שבועיים זה נגמר... ומי שרצה שביבי ילך הבייתה... אז המלחמה רק עכשיו מתחילה...) **אבל מהי האמת??** היות והאמת האמיתית היא שברוך אלוהינו שבראנו לכבודו!!! אז היעוד שלך בחיים זה כבוד שמים... ואם ככה אז כל שלב בהחלמה או אפילו בחולי שניתן להוציא ממנו כבוד שמים... הוא כבר מצדיק סעודת הודאה בפני עצמה!! ולמה?? כי סעודת הודאה היא... על מה? על זה שהאתה חי!! ומה זה החיים? היעוד של החיים!! אז כל פעם שיש לך כבוד שמים שאתה יכול להוציא מלחיים... אז הנה היעוד בעצמו וזה הסיפור עם חזקיהו שיש לך... מובא בבבלי שחזקיהו המלך היה חולה ונטה למות... והמצב היה אנוש עד כדי שישעיהו הנביא אמר לו לכתוב צוואה... ואז יוסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל... ובבבלי מפורטת התפילה של חזקיהו... **כי לא שאול תודך מוות יהלךך**- כלומר: חזקיהו המלך מנמק: רבש"ע אני רוצה לחיות!!! ולמה?? כי היעוד שלי בעולם זה להודות ולהלל אותך!! ומה לעשות שמהשאול והמוות אי אפשר להודות לך... לכן- **חי חי הוא יודך כמוני היום, אב לבנים יודיע אל אמתך**- תזכה אותי לחיות ולהוליד בנים ואז אני אוכל להודות לך... **עכשיו בינינו:** התפילה מהסוג הזה של חזקיהו היא דווקא די מוכרת לנו... כי חזקיהו בטוח נורא נורא רוצה לחיות... לא 'בא לו' למות... נו... אז הוא חייב לשכנע את הרבש"ע... אז מה הוא אומר?? רבש"ע: אם תחיה אותי זה יהיה לך כדאי... אני אודה לך...

אבל לא!!! ממש ממש לא!!! זה לא הסיפור... ומאיפה אני יודע שלא??

כי אכן באמת מיד הקב"ה שלח את ישעיהו והוא בישר לחזקיהו שה' הוסיף לך עוד 15 שנים על חייך... ולקחו דבלת תאנים ומרחו על החשן וחזקיהו קם על רגליו בריא... וכאן! יש פסוק מאוד מעניין: **ויאמר חזקיהו מה אתה אעלה בית ה'!!!** חזקיהו פונה לישעיהו בהסתייגות ואומר: עדיין מוקדם לשמוע בישועת ה'... רק מתי אני אקבל את משמם שה' באמת שמע את התפילה שלי ואז אני באמת אשמח בישועתו? מהר!! כשאני אעלה לבית המקדש ואני אודה לה' בשער בת רבים... אז!!! אז אני אדע שה' שמע את התפילה שלי... מה הכוונה?? אומר חזקיהו לישעיהו: הרי יצאתי אמור למות היום... ופתאום באת ובשרת לי בשורה משמחת שאני הולך

פני עין חמד

יוצא לאור 7" בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת בְּשַׁלַּח - הַיְשׁוּעָה בַּפֶּתַח

"אָז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה'" (שמות ט"ו. א')

נודע לפרעה שהעם ברח. מיד הוא התחיל לרדוף אחריהם.

בני ישראל באותה התקופה היו לאחר שנים רבות של שעבוד ופחד מהמצרים. הם לא היו מלומדי מלחמה. הם היו ללא נשק ובעלי מומים בגלל המצרים.

לא היה להם לאן לברוח. הים היה לפניהם. המצרים היו מאחוריהם ומסביבם היה המדבר עם חיות רעות. כך תיאר שלמה המלך את המצב של בני ישראל: "וַיִּנְתֵּי בַחֲגֹי הַפֶּלַע" (שיר השירים ב', י"ד)

באותה השעה היה נראה שאין מנוס ואין שום דרך ישועה! והנה משה רבינו אמר להם: "הַתִּיַצְבוּ וְרֵאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה'" (שמות י"ד, י"ג). בסוף באה הישועה בדרך לא צפויה שהים עצמו נבקע.

אין יהודי שלא עובר בחייו ניסיונות, קשיים פוחדים. יתכן שכאשר הוא מביט בצרות שבאות עליו הוא בטוח שאין מצב לצאת מזה. הוא חושב לעצמו, אין ישועה וגם לא תהיה.

לכן אנחנו קוראים את השירה בכל יום, לומר לנו, יהודי, התייצב וראה את ישועת השם!

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
רב הקהילה מבשרת ציון

זמני לכת

7"י	כנסת לכת	צאת לכת	ריבון תפ
18: 32	17: 56	16: 43	י"מ
18: 28	17: 54	17: 01	ת"א
18: 28	17: 54	17: 01	מי"ב
18: 32	17: 56	17: 03	כ"ב

השבת פרשת בשלח שנקראת גם פרשת שירה. אנחנו אומרים את השירה הנצחית והמיוחדת של עם ישראל-

שירה שנאמרת עד ימינו אנו "אָז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה'" (שמות ט"ו, א').

שירה שנאמרת בכל יום מימות השנה: ימי חול, שבת, חג, תשעה באב ויום הכיפורים.

אין יום שאנחנו לא אומרים שירה. בזה אין מחלוקת, אין דעות ואין מנהגים. כולם אומרים!

רבינו האריז"ל אומר (בשער הכוונות) שיש לומר את השירה בהתלהבות, בשמחה גדולה כאילו הוא עכשיו ממש עובר בתוך הים ביבשה.

השאלה הנשאלת, למה צריך כל כך לכוון בשירה הזאת? למה צריך לחזור עליה כל יום מימות השנה?

שמעתי לבאר מפי הגאון הרש"ל"צ הרב שלמה משה עמאר שליט"א, שכאשר אנחנו מתבוננים בשירה הזאת, אנחנו מקבלים עידוד וחזקת ששום דבר בעולם לא יוכל לשבור אותנו!

בני ישראל לאחר שראו את נפלאות הבורא כיצד הוא שולט בכל איתני הטבע ומכה את פרעה וכל עמו עשר מכות וכיצד המכות באו ופגעו רק במצרים ואילו הם לא נפגעו מהמכות הם הצליחו להתפטר משעבוד מצרים. לאחר שבני ישראל יצאו ממצרים

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"מ קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אגאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה ליבי ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קטנט בת דגט רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לעילוי נשמת אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר נועה בת אסתר ויליד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה – ט"ו בְּשֶׁבֶט

מה הם מנהגי חג ט"ו בשבט וכן מה סדר הקדימות לגבי הברכות?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':
יום ט"ו בשבט הוא יום ראש השנה לאילנות. המנהג ברוב תפוצות ישראל לביל ט"ו בשבט לעטר את השולחן בכל פירות האילן ובמיוחד בפירות שבעת המינים, שהשתבחה בהם ארץ ישראל. לעניין הפירות, מלבד הבדיקה של תולעים יש לקנות מחנויות שיש להם 'תעודת כשרות'. מכיוון שיום זה הוא יום שמח, לא מתענים בו, לא אומרים בו וידוי ונפילת אפיים.

פירות שהשתבחה בהם ארץ ישראל הם משבעת המינים, כתוב: "אַרְצֵי חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגִפְנֵי וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן, אֲרָץ זֵית שָׁמֶן וְדֹבֶשׁ" (דברים ח', ח') (פירוש "דבש": תמרים). פירות שבעת המינים קודמים לברכה לכל שאר מיני פירות העץ. למשל אם נמצאים לפניו תפוחים ותמרים או שקדים וצימוקים, בהתחלה יברך על אותו מין משבעת המינים ויאכל ממנו ורק לאחר מכן יברך ויאכל ממה שירצה.

מין הראשון לציון מין הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל כתב שאפילו אם אותו המין שאינו משבעת המינים חביב עליו יותר, כגון שחביבים עליו התפוחים יותר מן התמרים, או השקדים יותר מן הצימוקים, לעולם שבעת המינים קודמים לברך עליהם תחילה.

כל הקודם בפסוק בשבעת המינים עצמם קודם לְהַבְרֹו. לדוגמא: התאנה קודמת לענבים, שכן בפסוק היא מוזכרת ראשונה. תמרים קודמים לענבים, כי התמרים נכתבו שניים אחרי מילת 'ארץ' שבפסוק (ארץ זית שמן ו'דבש'), ואילו הגפן נכתב שלישי למילת 'ארץ' הראשונה שבפסוק (ארץ חטה ושעורה ו'גפן') ולכן התמרים קודמים גם לתאנה ולרימון.

נמצא משפט הקדימה בברכות שבעת המינים כך: ברכת 'המוציא לחם מן הארץ' קודמת לכל דבר. (לכן מכסים את החלות לפני הקידוש בין בשבת ויום טוב, להראות כאילו אין כאן פת לפנינו כדי להקדימו). כל דיני הקדימה הם דווקא כששני המינים נמצאים לפניו והוא רוצה לאכול משניהם. אבל אם שני המינים אינם לפניו, הוא לא צריך להמתין עד שיביאו לפניו את המין שקודם לברכה. לאחר מכן ברכת 'בורא מיני מזונות'.

לחם או עוגה שעשויים מקמח חיטה קודמים ללחם או לעוגה שעשויים מקמח שעורים, שהרי חיטה נכתבה בפסוק לפני שעורה. לאחר מכן בסדר הבא: זיתים, תמרים, ענבים, תאנים, רימונים ולאחר מכן שאר מיני פירות העץ. ברכה אחת שמברך 'בורא פרי העץ' פוטרת את כל סוגי פירות העץ שבדעתו לאכול כעת.

אם טעה והקדים פרי עץ שמאחר בפסוק לְהַבְרֹו, כגון: בירך 'בורא פרי העץ' על רימון ויש לפניו תאנים, או אפילו בירך על פרי שאינו משבעת המינים, כגון תפוח, ויש לפניו פירות משבעת המינים, יצא ידי חובת הברכה ואינו חוזר לברך שוב. שאין משפט הקדימה של שבעת המינים כסדרן אלא לכתחילה - ולא מעכב בדיעבד.

אֲמוּנַת חֻכְמִים

הצדיק ר' דוד חנניה פינטו סיפר: בהילולא רבתי שערכנו (בשנת ה'תשע"א) לצדיק הקדוש המלומד בניסים רבינו רפאל פינטו זיע"א, סיפרתי בפני אלפי הנוכחים מעשה מופלא שנעשה בזכותו של הצדיק הקדוש. לאחר ההילולא יהודי יקר בשם מר שלמה מויאל הי"ו ניגש אלי וסיפר לי בצער רב שבסמוך אליו אב ובן ישבו ושמעו את דברי בפני הנוכחים.

האב לא האמין למעשה שסיפרתי ואמר לבנו בלעג ובזלזול שמעשה כזה הוא בלתי אפשרי ובלתי סביר בעליל וכי סיפור הדברים אינו אלא פרי דמיון בעלמא רח"ל.

למחרת ההילולא הקדושה, אותו יהודי התקשר למר מויאל הי"ו ואמר לו בהתרגשות רבה: "אני חייב להיפגש באופן דחוף עם רבי דוד שליט"א ולבקש ממנו מחילה וסליחה מעומק ליבי על שהרהרתי אחר דבריו ולא האמנתי בכוח הצדיק". מר מויאל דרש ממנו לדעת כיצד הגיע למסקנה הנכונה שדבריו היו בלתי ראויים כלל וכך סיפר האיש:

"לאחר ההילולא חזרתי לבית ועליתי על יצועי לישון. בחלום הלילה הצדיק רבינו חיים פינטו זיע"א ניגלה אלי בפנים זעופות כשמקלו בידו וגער בי: 'איך אתה לא מתבייש להרהר בכוח הצדיק!', ואז רבינו זיע"א לקח את המקל שבידו והתחיל להכות את הרגל שלי מכה גדולה מאוד. הקצתי בבהלה משנתי ומיד התבוננתי ברגלי. רושם המכות הנמרצות עדיין נותר ברגלי וניתן היה להבחין בסימני המכה וכן הרגשתי כאבים איומים ברגל ממש כאילו כל המעשה לא התרחש בחלום אלא במציאות".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משיגים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084 או לשלוח מייל PnineEH@gmail.com

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב נסים נחום זצ"ל

המקובל הרב נסים נחום זצ"ל - נולד בחודש כסליו ה'תרכ"ג (1862) בטריפולי שבלוב. בן למשפחת גבירים ועסקנים ציבוריים מנכבדי העיר שתמכו בתלמידי חכמים. בילדותו התחנך בבית ספר מקומי והשתלם בספרות ובהשכלה כללית. כשהתייתם מאביו בגיל 20, התחיל לעסוק במסחר. הוא ניהל את עסקי המסחר של אביו יחד עם אחיו. בתקופה זו ביקר בביתו שד"ר מישראל שהביא לו קמ"ע לבקשת אמו. לפי המסופר, בזכות קמ"ע זה הוא שינה את תכניותיו לעתיד, ביטל את לימודיו באוניברסיטה והתמסר ללימוד תורה.

כשהיה כבן עשרים ושתיים התחתן. בשנת ה'תרנ"ח (1898) עלה עם אמו לארץ. הם גרו ברח' דוד שבשכונת הבוכרים בירושלים. רבינו התחיל ללמוד את תורת הקבלה ולפעול כעסקן למען תושבי העיר. בין היתר תרם מכספו וייסד את ישיבת המקובלים 'רחובות הנהר' בנוסף ייסד מכספו יחד עם הרב חיים יהודה לייב אוירבך את ישיבת המקובלים 'שער השמיים'. בשנת ה'תרע"ו (1916) בזמן מלחמת העולם הראשונה היה מוכרח לגלות לאלכסנדריה שבמצרים בגלל שהיה אזרח איטליה, שם עסק בפעילות למען יהודים נוספים שהוגלו, וייסד את חברת 'כתר תורה' שמטרתה הייתה להפיץ תורה ואת לימוד ספר הזוהר, בעיקר בין סוחרים ופשוטי העם. החברה מנתה כתשעה סניפים במקומות שונים: ירושלים, אלכסנדריה, בני ברק, צפת, חאלב, דמשק, ביירות, טריפולי וניו-יורק, בנוסף ייסד בעיר ישיבה גדולה לבחורים שירדו מישראל. בסיועו של הרב אברהם אביכזר, גייס כספים רבים עבור הישיבה ממנה התפרנסו כ-200 רבנים.

בסיום המלחמה חזר לירושלים והמשיך לפעול בה כאיש ציבור. בשנת ה'תרפ"ג (1923) נמנה עם מקימי ישיבת 'פורת יוסף'. הוא סייע לגאון הרב בן ציון חזן בהקמתה. עד לפטירתו שימש בה כמנהל הוועד והגבאי. את רוב חייו העביר בסיגופים ובתעניות. את כספו חילק למוסדות וישיבות ותמך בתלמידי חכמים ורבנים שעסקו בקבלה. הדפיס ספרי קבלה שונים מאת מחברים קדמונים, ביניהם: בניהו בן יהוידע, שר שלום ושבט מוסר מבלי להזכיר בהם את שמו כמוציא לאור, וכן חיבורים אודות תיקוני זוהר שונים, אותם דאג להפיץ בארץ ובעולם. נפטר ב-ט"ז שבט ה'תרפ"ז (1927). חי כ-65 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' כלפלא (מגברי והעיר טרבלוס, עסק בתורה, במסחר ובעסקנות ציבורית. תמך בידי תלמידי חכמים רבים. היו להם שבעה בנים ובת אחת). **אמו:** מרת רבקה (היתה צדקנית והצטיינה במידות תרומיות. תמכה בידי העניים). **אשתו:** מרת מזל (זולא) בת הרב כמוס דיין. **מרבתי:** המקובל הרב חיים שאול דוויק הכהן. **צאצאיו:** ר' כלאפו, מרת רבקה (נישאה לר' שלמה מיוחס), מרת רחל (נישאה לר' שלום צבאה בירושלים), מרת אסתר (נישאה לר' מטלוב עבאדי, רב בחברת 'מגן דוד' בניו יורק), ר' ראובן, ר' עמנואל, מרת שמחה (נישאה לר' ישראל שמאע).

רבינו היה הבן השביעי והצעיר במשפחתו שהתגוררה בטריפולי שבלוב. בטריפולי היו עשרים ושניים בתי כנסיות. מידי יום שישי נהגה אימו ע"ה שהיתה צדקת גדולה, לעבור כולם עם נערותיה, לנקות את שטיחי בית הכנסת ולמלא את המנורה שמעל ארון הקודש בכמות שמן זית שתספיק למשך שבוע שלם. מדובר היה בכמות גדולה – כמה ליטרים בכל שבוע לכל מנורה. מלבד זאת עסקה רבות גם בענייני צדקה וחסד. בית יפה היה להם. אמו יעדה אגף מיוחד לאורחים. בחדרים הללו התארחו רבנים שהגיעו מירושלים ומעוד ערים, על מנת לאסוף צדקה לעניים. אחד מן האורחים הקבועים שלהם היה תלמיד חכם, מקובל מחכמי ישיבת בית אל. אחת לשלוש שנים נהג המקובל להגיע לביתם.

פעם האם ניגשה אליו ואמרה: "שבעה בנים יש לי, ואני רוצה שלכל הפחות אחד מתוכם יהיה רב ותלמיד חכם". הרב שמע את בקשתה הטהורה. הוא הבטיח לה שבפעם הבאה שיבוא ידאג לעשות משהו בנידון. כששב לביקור הבא הביא עימו קמ"ע כתוב על גבי קלף. הוא הורה לה להניח אותו על הבן שאותו היא מבקשת ליעד לתלמיד חכם. הבנים כולם למדו לימודים חיצוניים. חלקם עסקו במסחר. האם ניגשה אל בנה הקטן, רבי נסים נחום שהיה אז בחור צעיר. היא נתנה לו הקמ"ע והורתה לו להניחו עליו. רבינו שמע לה והלך כבכל יום ללימודיו ולעסקיו. לא חולפת מחצית השעה והוא שב הביתה. פתאום אין לו חשק ללמוד. החברים אינם מדברים איתו. הפרופסור המהולל נראה לו כשיכור. יש לו רעיון חדש: הוא רוצה ללכת לבית הכנסת וללמוד שם כדי להיות תלמיד חכם. הוא ישב ולמד תורה במשך כמה חודשים ולאחר מכן אמר לאם: "הבה ונעלה לארץ ישראל".

בשנת ה'תרנ"ח שניהם עלו לארץ וישבו בשכונה חדשה בשם 'שכונת הבוכרים'. רבינו היה אחד ממיסדיה. הוא התחיל לעסוק בתורת הנסתר. עד מהרה הלך וגדל עד שנעשה מקובל גדול. כשנוסדה ישיבת הקבלה של רבי שאול דוויק זצ"ל, רבינו החזיק בה. מלבד זאת נהג להדפיס ספרים ולחלק אותם חנים אין כסף לכל מי שהתחייב ללמוד בהם. במסגרת זו הדפיס ספרים נדירים ביותר. בשנים מאוחרות יותר עמד בראש הנהלת ישיבת 'פורת יוסף' ושימש גם גבאי הישיבה. מכיסו הפרטי מימן את כל הלומדים בישיבה.

הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל סיפר כי רבינו רצה לכפר על השנים שבהם עסק בענייני העולם הזה ולא למד. כדי להזדכך ולהיטהר ערך סיגופים ותעניות. במשך שנתיים רצופות טבל במי קרח, ובימי הקיץ שבהם לא היה קרח היה מביא קרח ממקומות אחרים, שבר אותן בתוך המקווה וטבל במים הקפואים. הוא הפסיק את הטבילות הללו כאשר באחד הימים ראה תוך כדי הטבילה את אהרון הכהן שאמר לו: "עצור והפסק לענות את עצמך". זכות עצומה זו של האם בהדלקת הנרות בבית הכנסת, עמדה לה להעמיד בן צדיק וקדוש כמותו. איש קדוש וטהור. בעל צדקה. תלמיד חכם מופלא אשר הרבה תורה בעולם – ממש כדברי רבותינו: "הרגיל בנר הוין ליה בנים תלמידי חכמים".

(מעובד מתוך 'דורש ציון')

אָמוֹנָה בְּבוֹרָא עוֹלָם

חייבת לדבר עם רב" – "איזה רב?", בעלה שאל, "לא משנה. אני צריכה לדבר עם רב. יש לי שאלה חשובה".

הבעל השיב: "הרי חברה שלך גרה במגדל העמק והם מקורבים מאוד לרב יצחק דוד גרוסמן שליט"א" – "טוב, אם כן אני מבקשת לשוחח עם הרב גרוסמן".

הבעל יצר קשר עם משפחת החברה של רעייתו וסיפר לה מה קרה. החברה הלכה לביתו של הרב גרוסמן וביקשה לספר את המקרה המצער. הרב הקשיב והשיב: "איך אוכל לנחם יולדת שמחכה עשרים שנה לתינוק וכשהיא כבר ילדה, התינוקת איננה". הרב מחה דמעה ויצר קשר עם היולדת.

במילים חמות ואהבות הרב בירך אותה ואמר שהניסיון שהיא עוברת רק צדיקים גמורים מקבלים אותו ומסוגלים לעמוד בו. לאחר שהודתה, האישה שאלה: "כבוד הרב, יש לי שאלה: האם מותר להעניק לבתי, התינוקת שנפטרה שם? אני מעוניינת לקרוא לה אָמוֹנָה".

הרב גרוסמן השיב בחיוב ואמר: "אין שום מניעה להעניק לתינוקת שם". האישה המשיכה: "ברצוני לקרוא לה אמונה. מכיוון שיבוא יום והזמן שלי בעולם הזה יסתיים כשאעמוד בבית דין מול מלכו של עולם, אומר לו: 'ריבונו של עולם, עשרים שנה חיכיתי לתינוק ואני יוצאת מבית החולים בידיים ריקות... אבל אבא שבשמיים, למרות הכל, שום כח לא יקח ממני את האמונה שלי בך, אף דבר לא ימנע ממני לדעת שאתה הוא הכל, וכל דבר שקורה - הוא ממך והכל לטובה".

הרב גרוסמן התרגש עד עמקי נשמתו ובירך את היולדת כי בעזרת ה' בשנה הבאה תחבוק בן זכר. האישה ענתה אמן. ארבע שנים חלפו מאותו מקרה. בחג סוכות הגיעה לסוכתו של הרב יצחק דוד גרוסמן גברת צנועה.

האישה סיפרה: "כבוד הרב, לפני ארבע שנים ילדתי תינוקת שנפטרה וקראתי לה אמונה אתה זוכר את המקרה?". הרב גרוסמן אמר שאותו ערב נחקק בזיכרונו והוא אינו יכול לשכוח אותו. הגברת הוציאה מתיקה מספריים ואמרה: "הרב, אני מבקשת שתעשה חלאק'ה לבן שלי".

"כפי שאתה זוכר לאחר שהענקתי לבתי עליה השלום את שמה אמונה. אתה בירכת אותי בבן זכר והנה הוא לפניך, ילד צדיק בן שלוש שהגיע זמן החלאק'ה שלו. בבקשה הרב תברך אותו ויהיה לגדול בתורה".

הרב התרגש מאוד ובירך את הילד. הוא הוסיף ואמר: "הילד לא נולד בעקבות הברכה, הוא נולד בזכות האמונה שלך בבורא עולם, בזכות האמונה והמילים שאמרת. אבא שבשמיים העניק לך מתנה שכולה אמונה אחת גדולה!"

להלן סיפר המעובד מתוך העלון 'משכן שילה' שעובד מתוך שיעורו של הרה"ג ח.א. שליט"א ממנו ניתן ללמוד כי גם כאשר עוברים על האדם ניסיונות לא פשוטים והוא מצליח להתחזק באמונה בבורא, הרי שזוכה לשכר עצום.

זוג נישא והקים בית בישראל. הם קיוו למלא את ביתם בילדים ולהמשיך את השושלת המופלאה של עם הנצח עם ישראל. הזמן חלף אבל לצערם העז הם לא זכו לילדים. מלבד התפילות והברכות והקבלות הם פנו גם לרופאים ועשו גם שם השתדלות.

חלפו השנים. לאחר עשרים שנה ללא ילדים האישה אמרה לבעלה: "אני חושבת שמיצינו את ההשתדלות שנדרשה מאיתנו מבחינה רפואית. כך ה' יתברך רוצה ואני מקבלת את רצון ה' באהבה! אם ה' יחליט להעניק לנו ילדים מאוצר מתנת חינוך, נקבל אותם גם בלי השתדלות חיצונית".

להפתעתם, אחרי זמן קצר, נודע להם שנפקדו לאחר שנים קשות. הציפייה לתינוקת היתה עצומה. בשל בעיה מסוימת נקבע מועד לניתוח. ביום המיועד האיש קרא תהילים בבכייה והאישה נכנסה לניתוח.

כשהאישה התאוששה מעט, אחות בית החולים בישרה לה שנולדה לה תינוקת במזל טוב אבל כדאי קצת להמתין עד שתתאושש על מנת לפגוש בה. האב הטרי נכנס לחדר. פניו היו מתוחות והוא ניסה לחייך ולשמח את רעייתו.

שעה נוספת חלפה, היולדת ביקשה לראות את התינוקת שנולדה אבל הצוות הרפואי מנע ממנה בטענות שונות. חלף עוד זמן ועדיין לא אפשרו ליולדת לגשת לראות את התינוקת שנולדה. היולדת התחילה להתרעם ודרשה בתוקף לראות את התינוקת.

רופאה בכירה נכנסה אל החדר ואמרה לאישה בצער: "צר לי יולדת יקרה. ניסינו לדחוק את השעה אבל את דורשת לראות את התינוקת. אני מצטערת לבשר לך שהניתוח אכן הצליח והתינוקת נולדה אבל בעקבות הסתבכות רפואית התינוקת לא שרדה".

היולדת חשה שראשה מסתחרר. עולמה חשך בעדה. הרגשה של שמחה והתרגשות התחלפה לצער ויגון עמוק. היולדת ובעלה בכו בדמעות שליש.

עשרים שנה של ציפייה ועד שכבר התרחש הנס - נולדה תינוקת אבל היא מסרה את נשמתה לבורא והיא בסך הכל בת כמה שעות. אף עין לא נשארה יבשה, האחיות והצוות הרפואי השגחו על היולדת שלא תקרוס חלילה נפשית וגופנית.

היולדת מחתה את דמעותיה ואמרה לבעלה המסור: "אני

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וולד יחיא בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רגינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל יצחק יצקן בן רחל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרחא ז"ל פיבי מלכה בת מזל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה משה בן רותא ע"ה אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה אלואור בן פרידה ז"ל משה בן נעמי ז"ל שושנה בת נעמי ע"ה סעדה בת בסה ע"ה שפרה בת פסיה ע"ה בנימין בן דב ז"ל סעדה בת שמחה ע"ה שרה גבריאל בת גאוה ע"ה כל נשמות עם ישראל

לע"נ הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל יוספה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל יצחק בן פנינה ז"ל חי זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל רחמה בת מסעודה ע"ה סעידה בת תופחה ע"ה אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל יוספה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל קסאנש בת דגיטו ע"ה סוליקה בת עישה ע"ה שרה בת נרקיסי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה חיים חומטל בן רינה ז"ל ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל נעימה בת שרה ע"ה הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל יוספה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל יצחק בן פנינה ז"ל חי זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל רחמה בת מסעודה ע"ה סעידה בת תופחה ע"ה אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל

תנצב"ה

גיליון מס' 592 פרשת בשלח
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

לעילוי נשמת
ר' חיים נתן ב"ר אברהם נחמיה
רבינוביץ
נלב"ע י"ד שבט תשפ"ב
תנצב"ה

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - בדיני קדימה בשבעת המינים

מנהג רבינו זצ"ל בט"ו בשבט

בט"ו בשבט אחר מנחה נוהג היה רבינו לאכול מכל מיני פירות וירקות שיש בידו ומברך כל הברכות ואמר שכן היה גם מנהג אביו מרן הקה"י זצ"ל וכמובא במשנ"ב (סי' קל"א סק"א), וכשחל ט"ו בשבט היה אוכל הפירות רק בסעודה ראשונה של שבת, מיד לאחר המוציא ואמר שכך נהגו אצלם, ולא היה אומר שום בקשות או תפילות, וגם לא על אתרוג, ואף שיש לזה מקור בספרים, אמר טעמו, שהרי מה שכתוב ט"ו בשבט ר"ה לאילנות הכוונה למעשר ולא לדין רק בעצרת, ואמר שט"ו בשבט אינו ר"ה על אתרוג כי הרי הוא גדל על כל מים, ואמר כי גם אלו שכן נוהגים להתפלל ביום זה על אתרוג, כשחל בשבת אין להתיר, כי אין מבקשים בקשות בשבת ורק מה שנחויץ או שאז זמנו התירו, ואמרו לפני רבינו שכתב ת"ח א' לדון שאולי ראוי שלא לאכול מפירות האדמה ביום ט"ו בשבט כדי שלא יבואו לטעות ולומר שהיום קובע לענין מעשר גם בפירות האדמה, וענה רבינו, שהדברים הבל וריק, וזה אינו, ובשנים המוקדמות שחי חיי דוחק ממש לא היו לו כמעט פירות, ובירך על מה שהרבנית יכלה לקנות, אבל בשנים האחרונות היו מביאים לפניו הרבה פירות, וכיון שמביאים לפניו טועם מהם. (ואל ד"א של הלכה פכ"ג אותיות ח' י').

סדר קדימה בשבעת המינים מן התורה

בברכות (מ"א א') אמרו כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה שנאמר ארץ חיטה וגו', ונשאל רבינו זצ"ל, לכאורה קשה איך שייך לומר שהפסוק בא לומר דיני קדימה באוכל של שבעת המינים לגבי הברכה הרי כל הברכה לפניו זה רק מדרבנן והדרשה בפסוק זה דאורייתא, א"כ איך דרשה דאורייתא בא לדבר של ברכה שלא קיים מדאורייתא, והשיב רבינו, עיקרו דאורייתא כמש"כ הצ"ח, (עזרת אליעזר ברכות שם).

סדר קדימה באכילה מלבד קדימה בברכה

כתב לי רבינו זצ"ל דמדינא ליכא דין קדימת שבעת המינים רק בברכת הפרי ולא באכילה אחר שכבר ברך, אמנם ראיתי מובא שאמר רבינו זצ"ל דיש ענין קדימה בשבעת המינים גם בסדר האכילה, אף כשא"צ כעת לברך, (וישמע משה ח"ד סי' ע"א וכע"ז השיב רבינו בעזרת אליעזר ברכות מ"א א' דע"ז מיירי הקדימה בקרא ורק מדרבנן למדו מכאן גם לסדר קדימת ברכות וכ"כ בשיעורי מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שם, והביאו שכ"כ החת"ס יומא ע"ח ב' ד"ה ודע).

אכל פירות א"י עם פירות חו"ל

אם אכל גם פירות א"י וגם פירות מחו"ל יש לחתום ועל פירותיה כיון שהוא ברכה יותר חשובה וכוללת את הכל, (קובץ גליונות שמות תשע"ו וכן ע"י ארחות רבינו ח"א עמוד קע"ב ס"ט) שאמר אביו מרן הקה"י זצ"ל דחותם על הארץ ועל פירותיה משום דזו חתימה יותר חשובה ויש בכלל מאתים מנה וע"י בשרע סי' ר"ח סי', ובס' אלא ד"א של הלכה פכ"ג סי' מובא שפעם אחת רבינו אכל מפירות א"י ומפירות חו"ל והסתפק אם לברך על פירותיה כא"י או על הפירות כחו"ל וחשב לפשוט לומר על הפירות משום דהלשון פירות היינו כל הפירות שאכלו ואע"פ שקאי על פירות חו"ל אבל לבסוף שאל את אביו מרן הקה"י זצ"ל והשיב לו שייך על פירותיה כי כשמברך על פירות א"י זה כ"ש פירות חו"ל כי זה חשוב יותר והוסיף שחמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל השיב לו כמו אביו זצ"ל).

ברך בו"נ על חצי זית ענב ותפוח ואכל עוד ענב

אם אכל חצי כזית ענב וחצי כזית תפוח ובירך בורא נפשות ואח"כ תוך כדי אכילת פרס אכל עוד חצי כזית ענב אינו מצטרף לברכת מעין ג' כיון דכבר בירך בורא נפשות, (שלמי תודה ברכות עמוד מ"ז אות ו' בשם רבינו זצ"ל ומרן הגר"א"ל שטיינמן זצ"ל, וכתב שאמר רבינו זצ"ל שהברכה דבר"נ חתך את האכילה ותו לא יברך מעין ג' כשיאכל עוד חצי כזית ענב, והביא ראיה ממש"כ בחז"א סי' ל"ד סק"ד דמי שאכל כזית ובירך ואח"כ אכל עוד פת ונעשה שבע דתו לא מברך ברהמ"ז אף דמדאורייתא עדיין לא יצא כ"ש הכא שהכל הם ברכות דרבנן דתו לא יברך).

בענין מעלת דבש תמרים

כתב רבינו זצ"ל בטעמא דקרא בפרשת עקב (דברים ח' ח') ארץ חטה ושעורה ארץ זית שמן ודבש, שאין הכוונה על דבש היוצא מהתמרים אלא כל פרי מתוק נקרא בשם דבש וכיון שהתמרים מתוקים ביותר נקרא בשם דבש, ונשאל רבינו, הרי הפסוק ארץ חטה עוסק בשבח ומעלת שבעת המינים לדעת שמה שנזכר כאן בפסוק רק הוא משבעת המינים ואם כדברי רבינו שכל פרי מתוק נקרא דבש והוא נכלל בפסוק א"כ יש יותר משבעת המינים ואם הכוונה לתמרים א"כ הדרא קושיא שה תורה לא תכתוב דבש כי אז טועים שהכוונה לכל הפירות המתוקים וצריכה לכתוב תמרים דוק ולא דבש, והשיב רבינו, זה רק דרך רמז, עוד שאל מרבינו, גם אם דבש היוצא מהתמרים זה יזעה בעלמא, לכאורה זה רק בנוגע לברכה ראשונה שזה לא צורת הפרי ועיקרו ולכן מברך שהכל אבל לגבי ברכה אחרונה של שבעת המינים מדוע שלא יברכו כשבעת המינים שהרי נזכר דבש תמרים בפסוק, והשיב רבינו, כמדומה שלא נהגו כן, ושאל, עד כמה שבתורה נזכר בפסוק דבש מעתה מי שיש לו דבש תמרים שנזכר בפסוק שברכתו שהכל ויש לו עוד דבר שברכתו שהכל האם יש ענין לברך על הדבש תמרים שנזכר בפסוק מפני מעלתו או יכול לברך שהכל על מה שרוצה, והשיב רבינו, יתכן. (עזרת אליעזר ברכות ל"ח א').

להקדים שניצל שמטוגן עם שמן זית

נשאל רבינו זצ"ל, מי שיש לו בשר ושניצל, וברכת שניהם שהכל, והשניצל מטוגן בשמן זית, האם יש לו מעלה של ז' מינים שיברך עליו קודם, דבברכותיהם שוות ז' מינים קודם, והשיב רבינו זצ"ל, מסתבר שאע"פ שהוא טפל, סר"ס הברכה הולכת גם עליו וכמש"כ החזו"א (אר"ח סי' כ"ז סק"ט), ויברך עליו קודם והגר"א גנחובסקי זצ"ל דן דא"כ אם ציפוי השניצל ממין חיטה או שעורה ג"כ יש בו קדימה, ולפ"ז אם יש לו אורז עם צימוקים וגם צלחת אורז בלי צימוקים אז יברך על האורז עם צימוקים, וכן אם יש לו סלט עם גרגרי רימון, (גליון מים חיים).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורת רבת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ 0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתורם גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁגִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלַי הַדּוֹרוֹת פֶּרֶק 132

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

נדור שָׁגִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזַה"י

הגאון רבי אפרים בורדאינסקי זצ"ל (כ"ו שבט תש"נ) | גיס רבינו הג"ר אברהם אלישיב זצ"ל (כה שבט תשע"ד)

הגאון רבי יוסף ליס זצ"ל (ב' אדר"ב תשנ"ב)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי חנוך ברטן בן גיס רבינו הגרמ"ש זצ"ל - חודשיים לפטירתו

הפתקה הגיע?

השמחה בבית משפחת ברמן גאתה.

הנה, רבינו נכנס בהדרו, לאולם השמחה. התזמורת עושה את מלאכתה ופוצחת בשירי שמחה, ומרקידה את המוני החוגגים כשהם מקיפים בהתרגשות את בואו של רבינו. גם אמה של מלכות, הרבנית ברמן ע"ה עמדה מן הצד ממקומה בעזרת הנשים, וליבה התרונון. הנה, אחיה הגדול הגיע לכבד את בני המשפחה, ומפנה רבע שעה מזמנו העמוס כדי לשמוח עמם מקרוב. ולפתע - הכל נעצר.

בעוד רבינו מתקדם לעבר שולחן הכבוד כדי לאחל מזל טוב לבעלי השמחה, הוא מבחין באברך צנום ומיסור, היושב במקומו כשכל רעיונות מוחו תפוסים בהרהורי - תורה. הוא ניגש למקומו, מתכופף ולוחש לו על אוזנו בחיוך "הפתקה הגיע?" האברך, כהרף עין עומד על השאלה, נעמד בשארית כוחותיו ביראת כבוד, כשהוא מהנהן בחוזה את ראשו "אכן, הגיע".

וכל העומדים מן הצד לא ידעו ולא הבינו, איזה פתקה, להיכן הגיע, ומה רשום בה.

ורק אחד - שסח בפנינו את הסיפור, גיסו הגאון רבי אברהם צ'קנובסקי שליט"א, מרבני ישיבת 'דברי מרכז' בבני ברק, הבין את השיחה הקצרה, ואת עומק מדותיו הזפות של רבינו, שהחיה במשפט קצר, נפש נקי וצדיק, שכל מעייניו היו נתונים רק לתורה בעמלה.

רבינו לוחץ יד בחדוה לבן גיסו רבי חנוך ברמן זללה"ה בשמחה משפחתית

חילופי מכתבים

ובשיחה עמנו, ניאות רבי אברהם שליט"א להרחיב מעט: היה זה לפני שנים רבות, גיס רבי חנוך, מחשובי האברכים בכלל פונביז', ירא חטא מרבים, ותלמיד חכם שדמות דיוקנו של אביו הגאון רבי שלמה זצ"ל, וזקינו מרן ה'סטיפלער' עמדה תדיר לנגדו, היה ידוע כפאר המשפחה. בהמשך השנים נחלש מאוד מצב בריאותו, ואחרי נטולתו את עיצת רבינו, קבעתי מידי עם ר' חנוך מידי ערב לימוד בחברותא. במשך תקופה ארוכה למדנו את מסכת נגעים, בה אין הרבה שבקיאים בעומקה, ומתוך בהירות מיוחדת שהיתה לו, ננחשתי דברים רבים.

כשהיה מתעורר שאלה חמורה, לא אחת היה רבי חנוך נועץ בה עם דודו הגדול רבינו זצ"ל. לפעמים בכתב ולפעמים בעל פה. לימים אף זכינו להוצאת החידושים לאור בספר חנוכת שלמה, ושם אפשר להבחין באופן בולט, בעשרות מכתבים מרבינו, בחלקם תשובות בכתב די ארוכות. דבר נדיר יחסית. באחד הפעמים שמעתי שהתבטא רבינו אודותיו 'הוא תלמיד חכם אמיתי כל מה שהוא כתב הכל ישר'.

גם בסיפור לעיל, תיכף כשראה אותו רבינו נזכר במכתב שענה לו, והזדרז לשאול אותו האם הפתק שכתב לו כתשובה לשאלתו, הגיע לידי.

משמאל לימין: רבינו, נער בר מצוה, הגר"ג אדלשטיין, רבי חנוך

מסכת מוסר

ככל שחלפו השנים, התגברו יסוריו של רבי חנוך, ונדמה היה כי הגוף אינו מסוגל לעמוד בכך, אך ההשגחה העליונה הועידה אותו לשנים ארוכות של תורה מתוך יסורים.

סיפר אחיו הגר"י: שמעתי מבעל המעשה, - יהודי מוכר מאוד מבני ברק, שעסק לפרנסתו בתחום מסוים, אך בשלב מסוים הוא התקשה מאוד בניהול העסק, ונכנס לחובות גדולים. הנושים ובעלי חובות רדפו אותו, ולא היה לו חיים כפשוטו, השתקע ביגונו ולא ידע איך לצאת מהמיצר. בצר לו הגיע לרבינו, והחל לתנות בפניו את צרותיו, כשהוא מתאר כיצד הוא שקוע ביגונו ואין לו יום ולא לילה.

והנה, לפתע נכנס אל החדר רבי חנוך ברמן, ובידו צרור דפים שחידש על מסכת נגעים. היה זה טרם הדפסת ספרו 'חנוכת שלמה' על נגעים, הוא היה נכנס מידי פעם אל הדוד הגדול כדי שיעיין בחידושי טרם הדפסתם.

מיד כשהבחין בו רבינו אמר בקול רם: הוא תלמיד חכם אמיתי! וכשנטל לידי את הדפים, אמר כאילו לעצמו: "כתבת על מסכת נגעים? אבל זה מסכת מוסר".

מסיים אותו סוחר: ליותר מזה לא הייתי צריך. הרגשתי שכל הצרות שלי בטילות ומבוטלות לעומת 'מסכת מוסר' שכזו, לראות תלמיד חכם שמחדש מתוך יסורים שכאלה, ולא העזתי שוב לבקש ברכה!

לא הסכים לשבת

במשך שנותיו היה רבי חנוך דבק מאוד בקשר הדוק ורצוף עם דודו הגדול, ובפסקיו, בהנהגה ובהשקפה, ולא זו מהם כמלא הנימה. העיד בנו שליט"א: פעם הגיע רבי חנוך לבית רבינו כדי להיוועץ עמו בענין מסוים, ורבינו לא היה בביתו. הרבנית בת שבע ע"ה ראתה בחולשתו, ומיד הציעה כסא שישב עליו בזמן ההמתנה. אלא שהכסא היה של... רבינו עצמו.

רבי חנוך, למרות יסוריו הנוראים, הזדעזע מהמחשבה שהוא יישב על כסא של רבינו. הוא נותר לעמוד והחזיק בכסא ונשען עליו בלא כוחות, העיקר כדי שלא לשבת על מקום רבינו.

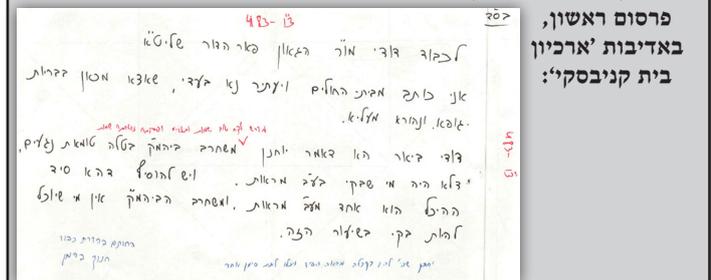
לטובת כלל ישראל

קשה להגדיר באופן קולע את עומקו של רבי חנוך זללה"ה: האם הוא למד תורה בעמל הכוחות מתוך יסורי הגוף שאין לתאר, או להיפך - הוא נתייסר ביסורים נוראים מתוך עמל הלימוד ויגיעתה.

כך או כך, בשני מעלות רמות אלו נתייחד רבי חנוך, ועלה בהם שלב אחר שלב עד שהגיע לראש הסולם. בעומדו לפני מיטתו בעת ההלויה, בשעה שאלפים רבים ליוו אותו בדרכו האחרונה, בחר אחיו הגאון רבי חיים פרץ שליט"א, לספר עליו את העובדא הבאה:

פעם הייתי שליח מאחי רבי חנוך, אל הדוד הגדול מרן רבי חיים זצ"ל, להביא לו מכתב חידושי תורה, ורבי חיים עיין בזה וענה תשובה. וכשגמר פנה אלי ואמר "הרי שנינו יודעים שרבי חנוך לא סובל יסורים בגלל חטאיו, אלא רק כדי להיטיב עם כלל ישראל".

חזו מאן גבריה רבא דקמסהיד עליה!

פרסום ראשון, באדיבות 'ארכיון בית קניבסקי':

מכתב מרבי חנוך שנכתב על ידי החברותא, בחתימתו שלו:

"אני כותב מבית החולים, ויעיתי נא בעדי, שאצא מכאן כברית גופא ונהורא מעליא. דודי ביאר הא דאמר יוחנן (מדרש לקח טוב שמות ותזריע, ופסיקתא זוטרתא שמות) משחרב בית המקדש בטלה טומאת נגעים 'דלא היה מי שבקי בע"ב מראות', ויש להוסיף דהא סיד ההיכל הוא אחד מע"ב מראות, ומשחרב בית המקדש אין מי שיוכל להיות בקי בשיעור הזה"

החותם בהדרת כבוד, חנוך ברמן

תשובה: "יתכן שהיה להם בקבלה ויכלו לתת סימן אחר".

1. רבי חנוך נלב"ע בתאריך ב' כסלו תשפ"ה באמצע הלילה, ומסופר: לפנות בוקר הגיע שליח מיוחד לביתו של בן הדוד הגדול רבי שרגא שטיינמן שליט"א, כדי להודיע לו על הפטירה ומועד הלוויה, שיידע להיערך בסדר היום. כאשר שמע הגר"ש את הבשורה מיד הגיב: אוי, בשורה קשה, ברוך דין האמת. ואחרי כדקת שתיקה אמר עוד:

זכורני לפני עשרות שנים, כשאפילו במשפחתנו הקרובה, כלל לא ידעו על היקף הבעיה הרפואית, שסבל ממנה רבי חנוך. סיפר לי יהודי, שזה עתה הוא חוזר מרופא פלוגי, והוא שמע כיצד הרופא אומר לרעייתו הצדקנית תבלחטו"א של רבי חנוך, כי בעלה הגאון סובל מבעיה חמורה, וכי עם הזמן הבעיה תתגבר. הרופא הוסיף לייאש אותה כשאמר שהיא חשוכת מרפא, וכדאי לה להקדים ולהתנתק כעת לפני שיהיה יותר גרוע וקשה, ועוד כהנה וכהנה ביטויים מאוצרו של 'טוב שברופאים לגיהנום'. רעייתו הצדקנית עזבה בדומיאת את הדרו.

והנה, האמנם דבריו של הרופא התקיימו. אך מאותו זמן, לא רק שרעייתו תבלחטו"א לא התייאשה ממצבו, אלא עמדה לסעדו לימינו לאורך כל אותם שנים, והתחזקה באמונת אומן ועמדה בנסיון בגבורה, ובודאי נתן הנחמות ישלח לה נחמה שלימה ממרום.

(מערכת וארכיון "דברי ש"ח" שומרת לעצמה את כל הזכויות ואין להעתיק ללא רשות).